

BIBLIOTECA ȘCOLARULUI

I. L. CARAGIALE

TEATRU

LITERA

biblioteca școlarului

Ion Luca
CARAGIALE

TEATRU

Litera
INTERNAȚIONAL
BUCUREȘTI — CHIȘINĂU

CUPRINS

CZU 859.0-2
C 23

CUPRINS

NOT{ ASUPRA EDI|IEI

Textele sunt reproduse dup[:

I. L. C a r a g i a le, *Opere*, vol. I—IV. Edi\ie critic[ ]ntocmit[de Al. Rosetti, +erban Cioculescu, Liviu C[lin. Editura pentru Literatur[. Bucure=ti, 1959—1965.

I. L. C a r a g i a l e, *Opere*, vol. I—II. Editura Minerva. Bucure=ti, 1971.

I. L. C a r a g i a l e. *Scrieri alese*. Teatru, nuvele, momente, schi\e. Edi\ie]ngrijit[de Anatol Ghermanschi. Editura Arania. Bra=ov.

Textele, cu unele excep\ii ce \in de limba =i stilul autorului, respect[normele ortografice]n vigoare.

Coperta: *Isai C`rmu*

ISBN 9975–74–085–5

CUPRINS

TABEL CRONOLOGIC

1852 }n noaptea de 29 spre 30 ianuarie,]n satul Haimanale (ast[zi I. L. Caragiale), se na=te Ion Luca Caragiale, fiul lui Luca +t. Caragiale =i al Ecaterinei (n[scut[Caraboa).

1859-1860 Luca, tat[l viitorului dramaturg =i prozator, exercit[profesiunea de avocat la Ploie=ti, unde s-a stabilit cu]ntreaga familie. Ion]nva\[primele slove cu dasc[lul Haralambie de la biserica Sf. Gheorghe.

1860-1864 }nva\[la +coala Domneasc[din Ploie=ti (clasele II—IV). La limba rom`n[ are ca dasc[l pe Basiliu Dr[go=escu, c[ruia, peste ani, ]i poart[ un deosebit respect. "}n trei ani m-a ]nv[\at, cu litere str[bune, limba rom`neasc[c`t[ o =tiu p`n[ ]n ziua de azi, c[, mai mult, dup[el, nici n-am mai avut unde]nv[\a" *(Peste cincizeci de ani)*.

1864-1867 Absolve=te prima clas[de gimnaziu]n particular =i urm[toarele trei la gimnaziul "Sfin\ii Petru =i Pavel" din Ploie=ti.

1868-1870 Este]nscris la Conservatorul din Bucure=ti, clasa de "declama\ie =i mimic[a unchiului s[u, Costache Caragiale. }l cunoa=te pe Mihail Eminescu, sufleur]n trupa lui Pascaly.

1870 (de la 20 iunie p`n[la 24 octombrie). Copist la Tribunalul Prahova.

1871-1872 Al doilea sufleur =i copist la Teatrul Na\ional din Bucure=ti.

1873-1875 Primele]ncerc[ri literare publicate]n revista "Ghimpele", sub pseudonimul Car sau Palicar. Cu numele]ntreg semneaz[, pentru prima oar[,]n "Revista Contemporan[", poemul *Versuri*.

1876-1877 Corector la ziarul "Unirea democratic[". Scoate *Claponul* =i,]mpreun[cu Frederic Damé, *Na\iunea rom`n[*.

1877-1878 F[r[semn[tur[, public[ ]n “Rom`nia liber[“ “seria de foiletoane *Cercetare critic[ asupra Teatrului rom`nesc*. La propunerea lui Eminescu,]ncepe colaborarea la “Timpul”. Se reprezint[tragedia]n versuri *Roma]nvins[* de D. Parodi, tradus[de I. L. Caragiale.

1879 La 18 ianuarie, la Teatrul Na\ional din Bucure=ti, are loc prima reprezenta\ie a comediei *O noapte furtunoas[*. Piesa este publicat[ ]n “Convorbiri literare”. }n acela=i an,]n cercul literar al “Junimii”, cite=te *Conu Leonida fa\[cu reac\iunea* =i un num[r de *Aforisme*.

1881 P[r[se=te ziarul “Timpul”. Este numit de V. A. Urechia, Ministrul Instruc\iei Publice, revizor =colar]n jude\ele Suceava =i Neam\.

1882 Revizor =colar]n Arge=-V`lcea.

1884 Se joac[ ]n premier[opera-buf[*Hatmanul Baltag*, scris[ ]n colaborare cu Iacob Negruzzi. Func\ionar la Regie, unde o cunoa=te pe Maria Constantinescu. La aniversarea “Junimii” cite=te, pe data de 6 octombrie, *O scrisoare pierdut[*. Prima reprezenta\ie a comediei are loc la 13 noiembrie la Teatrul Na\ional din Bucure=ti.

1885 Na=terea lui Mateiu Caragiale. Premiera comediei *D-ale carnavalului* (un juriu prezidat de V. Alecsandri o distinge cu un premiu). Colaboreaz[cu articole la “Voin\a na\ional[”.

1888 Director al Teatrului Na\ional din Bucure=ti.

1889 Se c[s[tore=te cu Alexandrina Burrelly, fiica arhitectului Gaetano Burrelly. La editura “Socec” apare volumul *Teatru*, prefa\at de Titu Maiorescu. La moartea lui Eminescu, public[ ]n “Constitu\ionalul” necrologul *}n Nirvana*. Face parte din Comitetul de ridicare a unui monument]n memoria marelui poet.

1890 Prima reprezenta\ie a dramei *N[pasta*.

1891 Academia Rom`n[respinge propunerea de acordare a Premiului Heliade R[dulescu volumelor *Teatru* =i *N[pasta*, dup[discursul du=m[nos al lui D. A. Sturdza, care-l acuz[pe Caragiale de imoralitate =i de calomnierea valorilor na\ionale.

1892 Ruperea leg[turilor cu cercul “Junimea”, ruptur[marcat[de conferin\a \inut[de scriitor la Ateneu, *Ga=te =i g`=ti literare* =i de articolul *Dou[note*,]n care]l acuz[pe Maiorescu de falsificarea textelor eminesciene.

1893 Prima serie a revistei umoristice bis[pt[m`nale “Moftul rom`n”, pe care o scoate]mpreun[cu Anton Bacalba=a. I. L. Caragiale conferen\iaz[la “Clubul Muncitorilor”. Se na=te fiul s[u, Luca.

1894 Apare revista “Vatra”, condus[de Slavici, Co=buc =i Caragiale. I se na=te o fiic[, Ecaterina.

1895 Conduce pentru c`teva luni restaurantul g[rii Buz[u (anterior deschisese,]n asocia\ie, o ber[rie]n Bucure=ti).

1896 Colaboreaz[la “Ziua” (organ al Partidului radical). Apare volumul *Schi\e u=oare*. Conduce suplimentul literar al ziarului “Epoca”.

1897 }n “Biblioteca pentru to\i” public[*Noti\e =i fragmente literare* (nr. 121—122).

1899 Ocup[postul de registrator-=ef]n Administra\ia Regiei Monopolurilor Statului. }ncepe seria de *Noti\e critice* din “Universul”.

1900 Face parte din Comitetul s[rb[toririi semimileniului lui Gutenberg, cu acest prilej \in`nd un cuv`nt aniversar]n care pune]n lumin[rolul pe care-l au tipografii]n cultur[.

1901 Este s[rb[torit,]ntr-un cerc de prieteni, cu prilejul a 25 de ani de activitate literar[(eveniment marcat printr-un unic =i original num[r de revist[intitulat: “Caragiale”). Apari\ia celei de-a doua serii a *Moftului rom`n*, precum =i a volumului *Momente*.

1902 C`=tig[procesul de calomnie pe care I. L. Caragiale l-a intentat lui C. A. Ionescu-Caion, care-l acuzase c[a plagiat *N[pasta* dup[autorul maghiar Istvan Kemeny, scriitor inexistent. Pentru a doua oar[Academia refuz[s[-l premieze (este prezentat volumul *Momente*).

1904 C[l[tore=te]n Italia =i Fran\a.

1905 Se stabile=te la Berlin. Se]mprietene=te cu Paul Zarifopol, ginerele lui Gherea. Proiectul unei noi piese: *Titirc[, Sotirescu & C*^{o}.

1906 Public[ ]n ziarul antimonarhic “Protestarea”, la 28 iunie, satira]n versuri *Mare actor! Mari gogomani*.

1907 }n ziarul “Die Zeit” din Viena apare prima parte din articolul *1907, din prim[var[p`n[-n toamn[*, publicat integral]n \ar[, sub forma unei bro=uri. Pe aceea=i tem[, fabulele din “Convorbiri”.

1908 La Editura “Minerva” apar cele trei volume de *Opere complete.*

1910 }n Editura “Adev[rul” se tip[re=te ultimul volum al lui I. L. Caragiale: *Schi\e nou[.*

1912 Refuz[s[participe la s[rb[torirea organizat[cu prilejul jubileului de 60 de ani. }n zorii zilei de 9 iunie moare]n urma unui atac de cord (]n locuin\a sa de la Schöneberg-Berlin). Sicriul cu r[m[=i\ele sale p[m`nte=ti sunt aduse]n \ar[la 18 noiembrie =i depuse la biserica Sf. Gheorghe. La 22 noiembrie este re]nhumat]n cimitirul Bellu, al[turi de Eminescu =i Co=buc.

CUPRINS

O NOAPTE FURTUNOAS{

Comedie]n dou[acte
(1879)

PERSOANELE

JUP~N DUMITRACHE TITIRC{ INIM{-REA,
cherestegiu, c[pitan]n garda civic[
NAE IPINGESCU, ipistat, amic politic al c[pitanului
CHIRIAC, tejghetar, om de]ncredere
al lui Dumitrache, sergent]n gard[
SPIRIDON, b[iat de procopseal[ ]n casa lui Titirc[
RIC{ VENTURIANO, arhivar la o judec[torie de ocol,
student]n drept =i publicist
VETA, consoarta lui Jup`n Dumitrache
ZI|A, sora ei

}n Bucure=ti, la Dumitrache.

ACTUL I

(O odaie de mahala. U=[ ]n fund, d`nd ]n sala de intrare; de am`ndou[p[r\ile u=ii din fund, c`te o fereastr[. Mobile de lemn =i paie. La st`nga]n planul]nt`i =i-n planul din fund, c`te o u=[;]n dreapta pe planul al doilea, alt[u=[. }n dreapta]n fund, r[zemat[de fereastr[, o pu=c[de gardist cu spanga at`rnat[ l`ng[ea.)

SCENA I

JUP~N DUMITRACHE,]n haine de c[pitan de gard[f[r[sabie, =i NAE IPINGESCU

JUP~N DUMITRACHE *(urm`nd o vorb[ ]nceput[)*: Iaca, ni=te papugii... ni=te sc`r\a-sc`r\a pe h`rtie! ’I =tim noi! M[n`nc[pe datorie, bea pe veresie, trag lumea pe sfoar[cu pi=cherlicuri... =i seara... se g[tesc frumos =i umbl[dup[nevestele oamenilor s[le fac[cu ochiul. N-ai s[mai ie=i cu o femeie pe uli\[, c[se ia bagabon\ii laie dup[dumneata. Un [la... un pr[p[dit de amploiat, n-are chioar[ ]n pung[=i se \ine dup[nevestele negustorilor, s[le sparg[casele, domnule!

IPINGESCU: Nu se ia dup[toate, jup`n Dumitrache; dup[ cum e =i femeia; dac[ trage la ei cu coada ochiului =i face fasoane, vezi bine! bagabon\ii at`t a=teapt[.

JUP~N DUMITRACHE: Ba s[am pardon! +tiu eu ce vrei dumneata s[zici... Dar nevast[-mea nu-i d-alea, domnule.

IPINGESCU: Vai de mine! jup`n Dumitrache, adic[, g`nde=ti c[am vrut pentru ca s[-\i fac un atac? }mi pare r[u!

JUP~N DUMITRACHE: Nu, nene Nae; dar vreau s[zic adic[

c[nevast[-mea nu-i d-alea cum zise=i, =i iaca, dup[mine de ce s-a luat?

IPINGESCU: S-a luat bagabon\ii =i dup[dumneata?

JUP~N DUMITRACHE: S-a luat =i se ia...

IPINGESCU: +i cum e=ti dumneata!...

JUP~N DUMITRACHE: Eu am ambi\, domnule, c`nd e vorba la o adic[de onoarea mea de familist...

IPINGESCU: Rezon!

JUP~N DUMITRACHE: Apoi s[=tiu bine c[intru]n cremenal! S[m[v[z eu numai c[se \ine bagabontul dup[mine, =i las[-l...

IPINGESCU: Care bagabont?

JUP~N DUMITRACHE: Ei! iaca... un bagabont! de unde-l cunosc eu?

IPINGESCU: Apoi, dac[nu-l cuno=ti, de unde =tii c[-i bagabont?

JUP~N DUMITRACHE: Asta-i! Una vorbim =i ba=ca ne-n\elegem. Dar de! ai dreptul; nu =tii ce mi s-a]nt`mplat, nu =tii cum m[ fierbe el pe mine de dou[ s[pt[m`ni de zile... Nu c[mi-e fric[de ceva, adic[de nevast[-mea... s[nu...

IPINGESCU: 'Aida de! Coana Veta! Mie-mi spui? n-o =tiu eu?...

JUP~N DUMITRACHE: Nu c[mi-e fric[... dar am ambi\, domnule; c`nd e vorba la o adic[de onoarea mea de familist...

IPINGESCU: Rezon!

JUP~N DUMITRACHE: Bagabontul...

IPINGESCU: C[bine zici! }ncepuse=i s[-mi spui istoria.

JUP~N DUMITRACHE: Stai s-o iau de la cap.

IPINGESCU: Stau.

JUP~N DUMITRACHE: +tii dumneata c[la l[sata-secului am mers la gr[din[la “Iunion”; eram eu, consoarta mea =i cumnat[-mea Zi\a. Ne punem la o mas[, ca s[vedem =i noi comèdiile alea de le joac[Ionescu[1]. Trece a=a pre\ ca la un sfert de ceas, =i numai ce m[pomenesc cu un [la, cu un bagabont de amploiat...

[1] I. D. Ionescu, c`nt[re\ =i director de trup[ ]n acea vreme.

IPINGESCU: De unde =tii c[era amploiat?

JUP~N DUMITRACHE: Dup[port nu sem[na a fi negustor. M[pomenesc c[vine =i se pune la alt[mas[al[turi, cu fa\a spre masa noastr[=i cu spatele la comèdie. +ade rezemat]ntr-un pe=[1], =ade, =ade, =ade =i se uit[lung =i gali= la cocoane, se uit[, se... Eu, cum m-a f[cut Dumnezeu cu ambi\, m[scol ca s[plec[m; cocoanele nu! c[s[mai =edem, c[ ]nc[nu s-a ispr[vit comèdia. }ncep s[m[-ncruntez la bagabontul =i mai c[-mi venea s[-l c`rpesc, dar mi-era ru=ine de lume; eu de! negustor, s[ m[ pui ]n poblic, cu un coate-goale nu vine bine... Mai m[ uit eu ]ncolo, mai m[ fac c[ nu m[ sinchisesc de el... bagabontul cu ochii zg`i\i la cocoane, ba]nc[-=i pune =i ochilarii pe nas. Tii! frate Nae, s[fi fost el aici s[m[fiarb[a=a, c[-i s[rea ochilarii din ochi =i giubenul[2] din cap de auzea c`inii]n Giurgiu.

IPINGESCU: Rezon!

JUP~N DUMITRACHE: }n sf`r=it, se ispr[ve=te comèdia. Ne scul[m s[plec[m; coate-goale se scoal[=i dumnealui. Plec[m noi, pleac[=i dumnealui dup[noi. Eu]l vedeam cu coada ochiului; dar nu vream s[le spui cocoanelor, ca s[nu le ru=inez. +tii cum e Veta mea,... ru=inoas[.

IPINGESCU: Mie-mi spui? n-o =tiu eu?... Ei?

JUP~N DUMITRACHE: Ei! Apuc[m pe la Sf`ntul Ionic[ ca s[ ie=im pe Podul-de-p[m`nt — papugiul c`t colea dup[ noi; ie=im ]n dosul Agiei[3] — coate-goale dup[ noi; ajungem la Sf`ntul Ilie]n Gorgani, — moftangiul dup[noi; mergem pe la Mihai-vod[ca s[apuc[m spre Stabilament — ma\e-fripte dup[noi... Eu tr[geam cu coada ochiului... fierbeam]n mine, dar nu vream s[spui cocoanelor...

IPINGESCU: Rezon! ca s[nu le ru=inezi.

JUP~N DUMITRACHE: +tii cum e Veta mea...

IPINGESCU: Ru=inoas[, mie-mi spui?

JUP~N DUMITRACHE: C`nd s[apuc[m de la Stabilament]n sus, m[uit]napoi cu coada ochiului =i nu mai v[d pe coate-goale.

[1] Latur[, coast[.

[2] P[l[rie]nalt[=i tare, cilindric[, tip haat-de-forme, care =i-a luat numele de la p[l[rierul din Bucure=ti, Jobin (joben).

[3] Prefectur[de poli\ie.

Mai mergem ce mai mergem, m[uit iar... m[iertase bagabontul.

IPINGESCU: Jup`n Dumitrache, adic[ s[ am pardon de impresie, eu g`ndeam c[numa' \i-ai f[cut spaim[degeaba. Poate c[omul o fi =ez`nd prin partea locului, pe Dealul Spirii. Ei! a venit =i el la gr[din[ ca =i dumneavoastr[, a stat =i el p`n[la ispr[vitul comèdiei, =i s-a nimerit s[apuca\i tot pe-un drum ca s[v[ ]nturna\i la domiciliu. El a r[mas la al lui =i dumneavoastr[a\i mers]nainte.

JUP~N DUMITRACHE: A=a am crezut =i eu]nt`i, dar stai s[ vezi!... A trecut dup[ aia o s[pt[m`n[la mijloc. }mi cam =i uitasem eu de istoria bagabontului; g`ndeam =i eu: poate c-o fi st`nd coate-goale prin partea locului, — bunioar[vorba dumitale. A=a zice cumnat[-mea ieri: “Nene, hai desear[la “Iunion” la Ionescu!” Cum auzii eu de “Iunion”, m[f[cui verde la fa\[. “Ce s[mai c[ut[m la comèdiile alea nem\e=ti[1], ni=te mofturi; d[m parale =i nu]n\elegem nimica; mai bine punem banii]n buzunarul [l[lalt =i zicem c[ne-am dus.” — “Aide, nene, z[u! Parol! s[n-ai parte de mine =i de Veta!” Ei! c`nd am auzit a=a vorb[mare, n-am putut pentru ca s-o tratez cu refuz.

IPINGESCU: Rezon!

JUP~N DUMITRACHE: Ei! haide!... dar unde m[g`ndeam eu c[ o s[ mi se ]nt`mple un a=a ceva. Ne ducem. +edem la o mas[mai la o parte; =edem c`t =edem, =i ]ncepe comèdia. Nu =tiu cum m[-ntorc cu ochii ]napoi, =i pe cine g`nde=ti c[v[z la masa de la spate?...

IPINGESCU: Pe bagabontul...

JUP~N DUMITRACHE: Pe coate-goale, domnule, pe moftangiul, pe ma\e-fripte, domnule! Fir-ai al dracului de punga=!... Bagabontul, nene, cu sticlele-n ochi, cu giubenul]n cap =i cu basmaua iaca=a scoas[. Cum m-a v[zut — c[trebuie s[fi fost schimbat la fa\[, cum sunt eu c`nd m[ nec[jesc *(]=i m`ng`ie favoritele),* — cum m-a v[zut, a sfeclit-o... A]ntors capu-ncolo =i a]nceput s[bea din \igar[=tii a=a, niznai. Dar m[tr[gea cu coada ochiului. M[-ntorc eu iar la loc =i m[fac c[m[uit la comèdii, se-ntoarce =i bagabontul iar cu ochii la cocoane!... m[uit iar la el, iar se-ntoarce-ncolo; m[-ntorc iar

[1] Repertoriul trupei lui I. D. Ionescu con\inea c`ntece ]n mai multe limbi: rom`n[, german[, idi=, francez[=i englez[; “nem\e=ti”, termen popular generic pentru “str[ine”.

la comèdii..., iar se uit[la cocoane;... m[uit iar la el, iar se-ntoarce-ncolo; m[-ntorc iar la comèdii...

IPINGESCU: Iar se uit[la cocoane...

JUP~N DUMITRACHE: Ei! Iac-a=a m-a fiert f[r[ap[toat[seara...

IPINGESCU: }n sf`r=it?

JUP~N DUMITRACHE: }n sf`r=it... plec[m; coate-goale dup[ noi. Era s[ m[-ntorc la poarta “Iunionului”, s[-i zic numa': “Ce pofte=ti, m[ musiu?” =i s[-l =i umflu; dar =tii, am ambi\; m-am g`ndit: eu negustor... s[m[pui]n poblic cu un bagabont ca [la, nu face...

IPINGESCU: Rezon!... Ei! pe urm[?

JUP~N DUMITRACHE: Pe urm[s-a \inut iar gaie dup[mine.

IPINGESCU: P`n[la Stabilament...

JUP~N DUMITRACHE: Da, p`n[ la Stabilament! S-a \inut dup[ mine p`n[la r[scruci, =tii, unde vrei s-apuci spre cazarm[. Ce ziceam eu? “Haide, drace, haide! s[intri tu pe strada lui Marcu Aoleriu ori Catilina =i las[!” Aveam de g`nd s[ intru cu cocoanele ]n cas[, s[ trimit repede pe Chiriac pe poarta de din dos pe maidan s[-i ias[ ]nainte, =i eu s[-l iau pe la spate... s[-l apuc[m la mijloc pentru ca s[-l ]ntreb: “Ce pofte=ti, m[ musiu?” =i s[-l =i umflu!... +i dac[ nu-i ajungea, s[-mi taie mie favuridele! *(}=i m`ng`ie favoritele.)*

IPINGESCU: Ei! dac[nu-i ajungea, desp[r\irea[1] e aproape; s[fi poftit la mine la desp[r\ire cu l[cr[ma\ie, c[-i]mplineam eu c`t]i mai lipsea.

JUP~N DUMITRACHE: A avut noroc! mare noroc a avut bagabontul; a sc[pat!

IPINGESCU: Iii! p[cat... Cum?

JUP~N DUMITRACHE: C`nd am trecut eu de r[scruci cu cocoanele, =i bagabontul era s[ intre dup[ noi ]n uli\[, a ie=it haita de c`ini de la maiorul din col\ =i i-a t[iat drumul lui coate-goale. Am l[sat pe Zi\a acas[, m-am suit degrab' cu Veta sus, am trimis pe Chiri-

[1] Circumscrip\ie.

ac repede]n maidan, eu i-am ie=it]nainte peste uluci tocmai pe la pr[v[lia lui Bursuc; dar... geaba! p`n[s[ie=im noi, fugise bagabontul!

(Se aude glasul lui Chiriac strig`nd afar[:
“Spiridoane! Spiridoane!”)

IPINGESCU: Iac[t[vine Chiriac. S[n-auz[.

JUP~N DUMITRACHE: A=! de el nu m[sfiesc. La din contra, el =tie toat[istoria, i-am spus-o de la]nceput... At`ta om de]ncredere am... B[iat bun!... \ine la onoarea mea de familist. Dac[nu l-a= fi avut pe el, mi-ar fi mers treaba greu. Eu, =tii, cu negustoria, mai mergi colo, mai du-te dincolo, m[rog, ca omul cu daraveri, toat[ziua trebuie s[lipsesc de-acas[. Pe de alt[parte, ce s[-\i spui! am ambi\, \iu c`nd e vorba la o adic[la onoarea mea de familist. De! c`t lipsesc eu de-acas[cine s[-mi p[zeasc[onoarea? Chiriac s[racul! N-am ce zice! onorabil b[iat! De-aia m-am hot[r`t =i eu, cum m-oi vedea la un fel cu meremetul[1] caselor,]l fac tovar[= la parte =i-l =i]nsor!

IPINGESCU: Da... coana Veta ce zice?

JUP~N DUMITRACHE: Consoarta mea?... Ce s[zic[?... De! ca muierea... mai ursuz[. Am cam b[gat eu de seam[c[nu-l prea are ea la ochi buni pe Chiriac; dar — =tii cum m-a f[cut Dumnezeu pe mine, nu-i trec muierii nici at`tica din al meu, — i-am zis pe =leau: “Nevast[, e b[iat onorabil =i credincios; n-ai ce-i face; ce-i al omului e al omului!”

IPINGESCU: Rezon!

SCENA II

ACEIA+I, CHIRIAC

CHIRIAC *(intr`nd prin fund):* Jup`ne, trebuie s[facem mandat de arestare pentru Tache pantofarul de la Sf. Lefterie; nu vrea s[ias[m`ine la izirci\ cu nici un pre\.

JUP~N DUMITRACHE: Dar pentru ce nu vrea?

[1] Repara\ie.

CHIRIAC: Zice c[-i bolnav. Am trimis gornistul de trei ori la el cu biletul, =i l-a primit cu refuz. Zice m[-sa c[nu poate umbla, c[de-abia s-a sculat dup[lingoare.

IPINGESCU: S[dea ceferticat medical.

CHIRIAC: M-am dus eu la el chiar]n persoan[; zic: “Pe ce baz[nu vrei s[vii m`ine la ezirci\, domnule?”; zice: “Sunt bolnav, domnule sergent, zice, de-abia m[ \iu pe picoare, nu pot s[ merg nici p`n' la pr[v[lie”, zice; zic: “Nu cunosc la un a=a rezon f[r[motiv”; zice: “Aduc martori, domnule sergent, c[am z[cut o lun[de zile, zice,]ntreab[=i pe popa Z[bav[, de la Sf`ntul Lefterie, zice, alalt[ieri m-a grijit, m-a spovedit”; zic: “N-am eu de-a face cu Popa Z[bav[, nu-l am pe list[, zic, eu pe dumneata te am pe list[; s[ te prezan\i m`ine la companie”. — Acu, trebuie s[-i d[m mandat, pentru ca s[-l iau m`ine diminea\[.

JUP~N DUMITRACHE: S[-i d[m, s[-l iei! Ala-i de-al ciocoilor[1],]l =tiu eu; c`t a umblat d`nsul fel =i chip s[scape de gard[...

IPINGESCU: +i eu]l am]nsemnat pe musiu Tache la catastiful meu; e finul lui popa Tache.

JUP~N DUMITRACHE: Ei! vezi!

CHIRIAC: Las[-l c[nu se sfin\e=te el cu mine, jup`ne,]l poc[iesc eu... Ei! dup[aia pe nea Ghi\[|irc[d[u nu l-a putut g[si gornistul deloc. A fost la el =i ieri, =i ast[zi cu biletul; cic[n-a dat pe-acas[de trei zile!

JUP~N DUMITRACHE: Pricopsitul de cumnatu-meu, n-a= fi mai avut parte de el! Cine =tie]n ce c`rcium[s-a-nfundat!...

IPINGESCU: L-am v[zut eu azi-diminea\[, trecea pe la desp[r\ire.

CHIRIAC: M[duc s[-i trime\ gornistul cu biletul pentru m`ine. *(Iese repede.)*

IPINGESCU: Era afumat r[u nenea Ghi\[.

JUP~N DUMITRACHE: Ei! bravos! asta e una la m`n[. Om stricat, domnule! P[i de ce am dezvor\at-o pe Zi\a de el, g`nde=ti? Nu mai putea tr[i cu mitocanul, domnule...

---

[1] Din partidul conservatorilor.

IPINGESCU: Rezon!

JUP~N DUMITRACHE: Fat[frumoas[, modist[=i]nv[\at[=i trei ani la pasion, s[-=i m[n`nce ea tinere\ele cu un [la... Tot g`ndeam la]nceput, c[de! e t`n[r, o s[-i treac[ mai ]ncolo, o s[-=i vie la poc[in\[. A=, \i-ai g[sit! |irc[d[u =i om de treab[! Eu, ca [la, cumnat mai mare, cum am zice ca =i un frate, tot ]i d[m pove\e fetii s[ mai rabde, s[ nu strice casa. Cu azi, cu m`ine, a r[bdat biata fat[— biat[s[nu fie! — a r[bdat c`t a r[bdat, p`n[m-am pomenit]ntr-o zi c[vine \ip`nd la mine, pe cum c[: “Nene, moart[, t[iat[, nu mai stau cu mitocanul, scap[-m[ de pastramagiul! s[ =tiu de bine c[ m[ duc la m[n[stire, p`ine =i sare nu mai m[n`nc cu el!” Ei! dac[am v[zut =i-am v[zut, zic: “Las[, Zi\o, zic,]\i g[se=ti tu norocul, n-a intrat zilele-n sac! Acu e vremea ta! Lac s[fie, c[broa=te destule!” — =-am =i dezvor\at-o. Apoi nu mai era de suferit a=a trai. N-o mai maltrata, domnule, m[car cu o vorb[bun[. M[rog, o dat[ce nu e b[rbatul levent, ce fel de cas[s[mai fie =-aia?

IPINGESCU: Mie-mi spui? Nu i-am]ncheiat eu procesul-verbal atuncea noaptea, c`nd a tratat-o cu insulte =i cu b[taie?

(Chiriac reintr[.)

JUP~N DUMITRACHE: Apoi de! n-a avut dreptul muierea s[-l lase? Om f[r[ambi\, domnule, nu \inea la onoarea lui de familist! Un mitocan, m[rog; zice c[-i negustor, alege-s-ar praful!

CHIRIAC: Jup`ne, da desear[=tii c[e=ti de rond... mergi?

JUP~N DUMITRACHE: Mai e vorb[! cum s[nu merg? De ce m-am]mbr[cat? nu vezi?

CHIRIAC: Jup`ne, da faci toate posturile? nu-i a=a? Nu sunt multe... p`n[pe la dou[dup[dou[spce le ispr[ve=ti.

JUP~N DUMITRACHE: A=a, cam pe la dou[dup[dou[spce, ca totdeauna... Chiriac b[iete *(]l trage la o parte)*, ia vezi tu... m[=tii c[am ambi\, c`nd e vorba la o adic[, \iu la...

CHIRIAC: Las[, jup`ne, c[doar nu m[cuno=ti de ieri de-alalt[-ieri.

SCENA III

ACEIA+I, SPIRIDON, aduc`nd o gazet[

JUP~N DUMITRACHE *(lui Spiridon):* Dar mai mult nu puteai s[=ezi, m[?

SPIRIDON: Vezi c[era mul\i mu=tirii, jup`ne, p`n[s[-mi dea madama gazeta.

(Ipingescu ia gazeta.)

JUP~N DUMITRACHE: M[Spiridoane, fii b[iat de treab[, m[, c[iau pe sf`ntul Niculai din cui; =tii c[ i-am pus sf`rcul nou de ibri=im, s[nu-i fac saftea pe spinarea ta!

SPIRIDON: Da de ce, jup`ne?

JUP~N DUMITRACHE: At`ta-\i spui eu \ie: 'aida! du-te iute =i cere cocoanii s[-mi dea sabia =i cintironul. *(Spiridon pleac[).* Chiriac b[iete *(]l ia la o parte),* ia vezi, =tii c[ am ambi\, \iu c`nd e la o adic[...

CHIRIAC: Las[, jup`ne, m[=tii c[consim\ la onoarea dumitale de familist.

JUP~N DUMITRACHE: Ei! ia vezi...

CHIRIAC: N-ai grije, jup`ne... Eu m[ duc s[ ]nchiz cantorul =i magazia. *(C[tre Ipingescu, care, de c`nd a adus Spiridon gazeta, a sorbit-o cu ochii pe toate fe\ele:)* Bonsoar, nene Nae.

IPINGESCU: Salutare, onorabile!

(Chiriac iese, prin fund, dup[ce a schimbat gesturi
de]n\elegere, despre onoarea de familist,
cu Jup`n Dumitrache.)

SPIRIDON *(vine din dreapta cu sabia =i cintironul):* Iaca, na, jup`ne, poftim.

JUP~N DUMITRACHE: Ce f[cea cocoana, m[?

SPIRIDON: Cosea galoanele la mondirul lui nea Chiriac.

JUP~N DUMITRACHE: Ce a zis?

SPIRIDON: Zicea ca s[vii mai devreme la noapte c[-i e ur`t singur[-n cas[.

JUP~N DUMITRACHE: Uite m[! Ce \i-e cu muierea fricoas[! *(Strajnic:)* Da' Chiriac nu-i aicea?

SPIRIDON: Jup`ne, nea Chiriac mi-a zis s[-nchidem mai degrab[, c[ai s[pleci de rond.

JUP~N DUMITRACHE: Dut' de ado cheile =i le du lui Chiriac jos. *(Spiridon iese.)* Nene Nae, auzi=i cum]mi poart[Chiriac de grija rondului? Ei! i-e tot fric[s[nu uit reglementul. Are ambi\ b[iatul, ca s[fie compania noastr[ceva mai abitir din toate. G`nde=ti dumneata c[mai primeam eu s[fiu c[pitan dac[nu-l alegea pe el sergent? +tii cum a regulat compania? E prima, domnule, poci s[zic...

IPINGESCU: Bravos!

JUP~N DUMITRACHE: Face s[-i dea =i dicora\ie?

IPINGESCU: S[-i dea! de ce s[nu-i dea? +i el e d-ai no=tri, b[iat din popor...

JUP~N DUMITRACHE: Fire=te, dicor[\iile nu sunt f[cute tot din sudoarea poporului?

IPINGESCU: Rezon!

SPIRIDON *(venind din fund):* S-a]nchis, jup`ne; acuma eu... m[duc s[m[culc?

JUP~N DUMITRACHE: Da, dar tutun =i c[rticic[\i-ai luat? chibrituri ai?

SPIRIDON: Ce tutun, jup`ne?

JUP~N DUMITRACHE: Te faci c[nu]n\elegi, ai? Nu =tii ce tutun? Eu n-am aflat c[tragi \igar[? Aoleo, Spiridoane, nu te-oi prinde odat[! S[racul sf. Niculae! i =tii tu p[para lui!...

SPIRIDON: Z[u, jup`ne.

JUP~N DUMITRACHE: Haida, pleac[. *(Spiridon pleac[.)* M[! spune lui nen' tu Chiriac s[nu uite de ce ne-a fost vorba... s[fie cu ochii-n patru.

SPIRIDON *(ie=ind):* Bine, jup`ne.

SCENA IV

IPINGESCU, JUP~N DUMITRACHE

JUP~N DUMITRACHE *(=ez`nd pe scaun):* Hei! ia s[vedem acu ce mai zice politica. Citi=i ceva?

IPINGESCU: Bravos ziar, domnule! {sta =tiu c[combate bine.

JUP~N DUMITRACHE: Apoi nu-i zice lui degeaba *“Vocea patriotului na\ionale”!*... Ia cite=te.

IPINGESCU *(cite=te greoi =i f[r[interpuncta\ie):* «Bucure=ti 15/27 R[pciune[1]. — Amicul =i colaboratorele nostru R. Vent., un june scriitor democrat, a c[rui asinuitate o cunoa=te de mult publicul cititor, ne trimite urm[toarea prefa\iune a unui nou op al s[u. I d[m ast[zi locul de onoare, recomand`nd cu c[ldur[ poporului suveran scrierea amicului nostru. *“Republiuca =i Reac\inea* sau *Venitorele =i Trecutul”*. — Prefa\iune. — “Democra\iunea roman[, sau mai bine zis \inta democra\iunii romane este de a persuada pe cet[\eni, c[ nimeni nu trebuie a m`nca[2] de la datoriile ce ne impun solemnaminte pactul nostru fundamentale, sf`nta Constitu\iune”...»

JUP~N DUMITRACHE *(mul\umit):* Ei, bravos! Aici a adus-o bine.

IPINGESCU *(c[ut`nd =irul unde a r[mas):* “... A m`nca... sf`nta Constitu\iune...”

JUP~N DUMITRACHE (cam nedumerit): Adic[, cum s-o m[n`nce?

IPINGESCU: Stai s[vezi... c[spune el... “Sf`nta Constitu\iune, =i mai ales cei din masa poporului...”

JUP~N DUMITRACHE *(nedumerit):* E scris ad`nc.

IPINGESCU: Ba nu-i ad`nc deloc. Nu pricepi? Vezi cum vine vorba lui: s[ nu mai m[n`nce nimeni din sudoarea bunioar[a unuia

---

[1] Luna septembrie.
[2] *A manca,* fran\uzism, de la *manquer,* a lipsi.

ca mine =i ca dumneata, care suntem din popor; adic[s[=az[numai poporul la mas[, c[el e st[p`n.

JUP~N DUMITRACHE *(l[murit):* Ei! a=a mai vii de-acas[. Bravos! Zi-i nainte.

IPINGESCU: Stai s[vezi: acum vine un ce =i mai tare.

JUP~N DUMITRACHE: Ei?

IPINGESCU *(urm`nd citirea):* “... A m`nca poporul mai ales, este o gre=eal[neiertat[, ba putem zice chiar o crim[...”

JUP~N DUMITRACHE *(cu deplin[aprobare):* +tii c[=i aici love=te bine! Da! cine m[n`nc[poporul s[mearg[la cremenal!

IPINGESCU *(b[t`nd cu m`na-n gazet[):* Apoi de ce scrie el, sireacul!

JUP~N DUMITRACHE: D[-i nainte, c[-mi place.

IPINGESCU: “... Ba putem zice chiar o crim[. *(Schimb`nd tonul =i mai grav:)* Nu! Orice s-ar zice =i orice s-ar face, cu toate zbieretele reac\iunii, ce se zv`rcole=te sub dispre\ul strivitor al opiniunii publice; cu toate urletele acelora ce cu neru=inare se intituleaz[sistematici opozan\i...”

JUP~N DUMITRACHE *(care la fiecare accent al lui Ipingescu a dat mereu din cap]n semn de aprobare,]l]ntrerupe cu entuziasm):* Hahahaha! i-a-nfundat!

IPINGESCU *(urm`nd cu t[rie):* “... Nu! ]n van! noi am spus-o =i o mai spunem: situa\iunea Rom`niei nu se va putea clarifica; ceva mai mult, nu vom putea intra pe calea viritabilelui progres, p`n[ ce nu vom avea un *sufragiu* universale...” *(Am`ndoi r[m`n foarte]ncurca\i.)*

JUP~N DUMITRACHE: Adic[tele, cum vine vorba asta?

IPINGESCU *(dup[ad`nc[ reflec\ie):* A! ]n\eleg! bate ]n ciocoi, unde m[n`nc[sudoarea poporului suveran... =tii: mas[... sufragiu[1]...

JUP~N DUMITRACHE: Ei! acu]n\eleg eu unde bate vorba lui! Ei! bravos! bine vorbe=te...

---

[1] Confuzie]ntre *sufràgiu* (vot) =i *sufragìu* (servitor).

IPINGESCU: {sta combate, domnule, nu \i-am spus eu!

JUP~N DUMITRACHE: Apoi, nu-i zice lui degeaba “Vocea Patriotului na\ionale”!

IPINGESCU: “... P`n[ce nu vom avea un *sufragiu* universale. Am zis =i subsemnez! R. Vent., studinte]n drept =i publicist.”

(C`nd ]nc[ nu sf`r=e=te bine Ipingescu de citit, se aude afar[,]n strad[la dreapta, ceart[mare.)

UN GLAS DE B{RBAT (de afar[): Las[, cocoan[! Poate c[s[mor =i s[nu \i-o fac!

GLASUL ZI|II *(de afar[):* Mitocane! pastramagiule! la poli\iune! *(Am`ndou[glasurile vorbesc deodat[.)* Nene Dumitrache!

(Jup`n Dumitrache =i Nae Ipingescu r[m`n uluí\i.)

JUP~N DUMITRACHE *(ascult`nd):* S[i, nene Nae!

IPINGESCU: Urgent! *(Str`nge repede gazeta =i scoate fluierul de la cheotoarea mondirului. Am`ndoi ies fuga prin fund, Ipingescu =uier`nd signalul de alarm[.)*

SCENA V

SPIRIDON *(singur, intr[din dreapta f[c`ndu-=i o \igar[):* M[[! al dracului rum`n =i jup`nul nostru! Bine l-a botezat cine l-a botezat “Titirc[ Inim[-Rea”. Ce are el cu mine? Z[u! biata cocoan[ =i cu nea Chiriac! cu ei mai am noroc, ei m[ mai scap[ de afurisitul, c[ despre partea lui jup`n Titirc[Inim[-Rea, halal s[fie de oasele mele! m-ar cotonogi. Ieri s[pt[m`na, c`nd s-a]ntors de la gr[din[cu cocoanele, m-a g[sit de=tept: “Bravos, musiu Spiridoane! zice, nu te-ai culcat p`n-acuma; m`ine diminea\[jup`nul s[racul s[ deschiz[ pr[v[lia; ai stat p`n-acuma s[bei la tutun, ai?” “Nu, jup`ne, zic, da’ dac[ nu mi-e somn.” “Nu \i-e somn, ai? st[i c[-\i fac eu \ie poft[ de culcat!” ... Bietul nea Chiriac m-a sc[pat, c[ luase pe sf`ntul Niculae din cui... Ieri sear[m-a

g[sit dormind: “Bravos, musiu Spiridoane! zice; dormi, ce-\i mai pas[! tutun ai tras destul, acum te-ai pus s[tragi la aghioase: trai, nenea-co, cu banii b[bachii!” “Nu, jup`ne, da’ dac[ mi-a fost somn”, zic. “Somn, ai? Te trage traiul [l bun la somn! (Auzi, cu sf`ntul Niculae trai bun, c[dea-i-ar bunul pe inim[lui jup`nul!) Tragi la somn? Stai c[ am eu leac s[-\i tai de piroteal[.” +i mi-a =i pus m`na-n p[r. Dac[nu era cocoana s[sar[pentru mine tocmai la apropont, m[rupea, c[nu-=’ ce-avea, era turbat r[u de tot. *(S-aude zgomot.)* Auliu! vine! *(Stinge repede \igara cu degetele =i o bag[ ]n buzunar.)*

SCENA VI

SPIRIDON, ZI|A intr[agitat[

ZI|A: Auzi mizerabilul! s[se-ntinz[p`n[-ntr-at`ta ca s[-mi fac[un afront.

SPIRIDON: Dumneata e=ti, cocoan[Zi\o? Bine c[veni=i. Eu n-am putut s[viu. Mi-era fric[s[nu m[spuie nea Chiriac lui jup`nul, c[am umblat noaptea pe drum...

ZI|A *(repede):* Ei! l-ai g[sit? i-ai vorbit? i-ai dat? i-ai spus?

SPIRIDON: Da, cocoan[.

ZI|A: Ce-a zis?

SPIRIDON: “Mersi!”

ZI|A: +i tu ce i-ai spus?

SPIRIDON: “Pentru pu\in.”

ZI|A: Nu i-ai spus cum \i-am zis eu?

SPIRIDON: Ba da, l-am luat s[-i ar[t casa.

ZI|A: Nu mai trebuia s[-i ar[\i nimic, c[-i scrisesem eu]n bilet unde s[vie.

SPIRIDON: A=a mi-a zis, s[-i ar[t casa, ca s[mearg[la sigur... Dar c`nd s[ ies de p[ maidan cu dumnealui, tocmai trecea jup`nul la vale; am l[sat pe persoana]n chestie s[m-a=tepte pe maidan =i eu

am s[rit peste uluci prin fundul cur\ii, c[mi-era fric[s[nu dea jup`nul cu ochii de mine, ori s[vie acas[=i s[nu m[g[seasc[.

ZI | A: Prostule! nu =tii c[nenea e de rond la noapte? nu mai d[pe-acas[p`n[la ziu[.

SPIRIDON: Dar dac[m[g[sea pe uli\[, pl[teai dumneata pielea mea?

ZI | A: Ei! =i zi, persoana]n chestiune a=teapt[pe maidan?

SPIRIDON: Da, =i mi-a dat biletul [sta ca s[\i-l aduc.

ZI | A *(lu`nd biletul):* +i nu mi-l dai mai cur`nd! Adu s[v[z. *(Merge la o parte =i cite=te:)* “Angel radios! de c`nd te-am v[zut ]nt`ia=i dat[pentru prima oar[, mi-am pierdut uzul ra\iunii... *(}=i comprim[palpita\iile.)* Te iubesc la nemurire. Je vous aime et vous adore: que prétendez-vous encore?[1] Inima-mi palpit[de amoare. Sunt]ntr-o pozi\iune pitoreasc[=i mizericordioas[[2] =i suf[r peste poate. O, da! Tu e=ti aurora sublim[, care deschide bolta azurie,]ntr-o adora\iune poetic[infinit[de suspine misterioase, pline de reverie =i inspira\iune, care m-a f[cut pentru ca s[-\i fac aci anexata poezie:

“E=ti un crin plin de candoare, e=ti o fragil[zambil[,
E=ti o roz[parfumat[, e=ti o t`n[r[lalea!
Un poet nebun =i tandru te ador[, ah! copil[!
De a lui pozi\iune turmentat[fie-\i mil[;
Te iubesc la nemurire =i]\i dedic lira mea!”

Al t[u pentru eternitate =i *per toujours*[3].

(Foarte aprins[,]=i face v`nt cu scrisoarea
=i se plimb[repede.)

Spiridoane b[iete, du-te, du-te iute; te a=teapt[siguralmente... du-te... spune-i s[a=tepte, viu =i eu dup[tine numaidec`t, numai s[vorbesc ceva=ilea cu \[\ica.

---

[1] Te iubesc =i te ador: altceva ce mai pretinzi? (fr.).
[2] Care treze=te mil[.
[3] Form[st`lcit[a expresiei franceze “*pour toujours*” (pentru totdeauna).

SPIRIDON: Nu pot, cocoan[, s[m[duc, p`n[nu mi-o da voie ori nea Chiriac, ori cocoana.

ZI|A: Unde-i Chiriac?

SPIRIDON: Nu =tiu, p]n curte.

ZI|A: Dar \a\a?

SPIRIDON: Lucreaz[dincolo. *(Zi\a porne=te spre u=a din st`nga, c`nd u=a se deschide =i Veta intr[.)* Iac[t[-i cocoana.

SCENA VII

ACEIA+I, VETA

VETA *(intr[cu lucrul]n m`n[, coase galoanele la un mondir de sergent de gard[ civic[; este obosit[ =i distrat[, vorbe=te rar =i ]ncet):* Cine-i aici? *(V[z`nd pe Zi\a.)* A! tu erai? m[miram cine-i. *(Trece]ncet s[=az[cu lucrul la masa din dreapta.)*

ZI|A: Eu, \[\ico; te rog, las[pe Spiridon s[se duc[p`n' la mine acas[, ca s[-mi aduc[ mantelul; bate v`ntul =i mi-e fric[s[nu r[cesc c`nd m-oi ]ntoarce... *(T[cere. Veta =ade la dreapta =i lucreaz[ ad`ncit[ ]n g`nduri.)* }l la=i, \a\o? *(Se apropie de ea.)*

VETA: Ai? ce s[las?

ZI|A: S[la=i pe Spiridon s[-mi aduc[ceva de-acas[.

VETA: Da,]l las.

ZI|A: Du-te, Spiridoane.

(Spiridon, dup[ce schimb[priviri =i semne cu Zi\a, iese.)

VETA: Dar tu, Zi\o, la ce-ai venit? *(Lucreaz[ ]nainte.)*

ZI|A: Stai s[-\i spui... Dar nu m[-ntrebi, \a\o, s[-\i povestesc ce am p[\it cu mitocanul! S[vezi, e haimana... Auzi, mizerabilul! s[-ndr[zneasc[s[-mi \ie drumul ca s[-mi fac[un atac... Stai, \a\o, s[-\i spui =i s[te cruce=ti, nu altceva. Mai adineaori =edeam acas[. Tu=ica, cum =tii c-a f[cut-o Dumnezeu, se culc[odat[cu g[inile. Eram ambetat[[1] absolut.

---

[1] Plictisit[.

Dramele Parisului, c`te au ie=it p`n[acuma, le-am citit de trei ori. Ce s[fac? n-aveam ce citi. Zic: hai s[m[duc la \a\a, dac[nu s-o fi culcat, s[mai st[m de vorb[. Scot iv[rul de la salon =i plec. C`nd s[ trec pe maidan, m[ pomenesc cu mitocanul, cu pricopsitul de |irc[d[u, c[-mi taie drumul. “Bonsoar-bonsoar”, =i =tii a=a deodat[, sanfaso[1]: “Hei, cocoan[, zice, mai bine \i-e acuma v[duv[?” “Pardon, domnule, zic, n-am de-a face cu dumneata, =i mai ]nt`i c`nd e la o adic[, nu sunt v[duv[, sunt liber[, tr[iesc cum ]mi place, cine ce are cu mine! acu mi-e timpul: jun[ sunt, de nimini nu depand, =i c`nd oi vrea,]mi g[se=te nenea Dumitrache b[rbat mai de onoare ca dumneata.” “Mi c[t-ei c[i!” Zic: “Pardon, domnule, nu-\i permit s[te-ntinzi mai mult la a=a afront; m[-n\elegi?” Zice...

VETA *(]ntrerup`nd-o scurt):* Zi\o... ce e c`nd \i se bate t`mpla a dreapt[?

ZI|A: }\i vine o bucurie.

VETA: Mie, bucurie?... nu crez.

ZI|A: Da de ce nu?

VETA: Dar c`nd \i se bate a st`ng[?

ZI|A: Te-mpaci cu o persoan[cu care e=ti certat[.

VETA *(ridic`nd capul cu mult interes):* Da? *(D`nd din umeri.)* Cu cine s[m[-mpac?... nu sunt certat[cu nimeni.

ZI|A: A=a... zic mitocanului... \a\o, c[era tr[snit... Am auzit c[de la o vreme-ncoace]ntr-o b[utur[o duce. Uf! \[\ico, ma=er, bine m-a sc[pat Dumnezeu de traiul cu pastramagiul! S[tr[iesc eu cu un mitocan! Nu era de mine; eu sunt o persoan[delicat[; bine c[m-am v[zut liber[!... A=a — s[nu-mi uit vorba — zic mitocanului: “Nu-\i permit, domnule, s[te naintezi la un a=a afront!” Da’ el: “G`nde=ti, zice, c[ o s[ te m[ri\i, cocoan[?” “Asta m[-mport[ pe mine, cine ce treab[ are!” “S[ te m[ri\i, ai? c`t o tr[i Ghi\[|irc[d[u, ori s[te-nh[i-tezi cu vreunul? S[racul! Dar s[=tiu de bine c[merg cu el de g`t p`n[la Dumnezeu, tot n-ai dumneata parte de un a=a ceva;]ncai

[1] Forma st`lcit[a expresiei franceze “*sans façons*”*:*]n mod familiar, f[r[mofturi.

dac[m-ai l[sat pe mine, s[te duci la m[n[stire, c[a=a te l[udai la trebunar!...” “Mitocane, pastramagiule! la poli\iune! vardist! nene Dumitrache!...” Am avut, \a\o, parte c[a s[rit nenea Dumitrache =i cu Nae ipistatul! aminteri, mitocanul scosese =icul[1] de la baston pentru ca s[m[sinucid[... Ei! ce zici dumneata, \[\ico, de nasul care =i l-a luat mitocanul? *(Veta nu r[spunde; Zi\a s-apropie de ea =i o observ[.)* |a\o! ce ai? pl`ngi?

VETA *(=terg`ndu-se la ochi):* Eu? de ce s[ pl`ng? M[doare capul, mi-e cam r[u.

ZI|A: }\i sunt ochii turburi grozav...

VETA: Nu-=’ ce am; parc[m[-ncearc[ni=te friguri.

ZI|A: Nenea e de rond la noapte?

VETA: Da. *(S-apuc[iar de lucru.)* Tu mai stai, Zi\o?

ZI|A: Nu, \a\o; o s[m[duc =i eu s[m[culc; trebuie s[fie t`rziu.

SPIRIDON *(intr[=i trece repede l`ng[ Zi\a):* Cocoan[! *(}ncet:)* P`n[acu am a=teptat degeaba. L-am c[utat peste tot, =i pe maidan, =i pe uli\[, nu e nic[ieri.

ZI|A *(]ncet):* Biletul, zici c[i l-ai dat.

SPIRIDON: Nu =tii? I l-am dat c`nd m-am dus la tutungerie, c`nd m-a trimes jup`nul. *(Iese]n dreapta.)*

ZI|A: Bine. *(C[tre Veta):* Ei! \a\o, eu m[duc, bonsoar, alevoa. Culc[-te =i matale, nu mai lucra dac[\i-e r[u.

VETA: Las[s[-mi fie r[u. *(R`z`nd silit.)* Mai bine ar fi s[mor.

ZI|A: Vai de mine! Ce vorb[-i asta? Ce, \i-e r[u de tot? S[trimitem s[caute pe nenea.

VETA: A=! e=ti nebun[! nu vezi c[glumesc. M[doare capul: nu \i-am spus? am lucrat mult la lum`nare. *(Are un fior.)* M-a tras =i fereastra. Cum m-oi culca,]mi trece.

ZI|A: Atunci, alevoa, bonsoar, \a\o. *(Pleac[=i se]ntoarce.)* A! s[nu uit; m`ine ne vedem, =tii c[-i s[rb[toare. S[ne leg[m de nenea s[ne duc[la “Iunion”.

VETA *(repede):* La “Iunion”? nu, Zi\o, nu mai merg la “Iunion”.

[1] Vergea de fier ascu\it[, prins[ ]ntr-un m`ner, care este =i capul bastonului.

Z I | A: Da' de ce?

V E TA: Pentru c[... pentru c[nu-mi face nici o pl[cere acolo, nu-n\eleg comèdiile alea... Ei! ce s[-\i spui! nu voi.

Z I | A: Ei, Doamne! \a\o, parol, =tii c[e=ti curioas[! Ce, pentru comèdiile alea mergem noi? Mergem s[mai vedem =i noi lumea. Ce, adic[to\i care merg acolo]n\eleg ceva, g`nde=ti? Merg numai a=a de un capri\, de un pamplezir; de ce s[nu mergem =i noi?

V E TA: De ce, de ne-ce, nu voi s[merg.

Z I | A: 'Aide, z[u, \a\o; i zic eu lui nenea... vrei?

V E TA: Nu viu, \i-am spus o dat[, =i nici dumnealui nu mai vrea s[mearg[; mi-a spus de azi-diminea\[: degeaba-i zici.

Z I | A: Z[u! \[\ico, parol! s[m[-ngropi!

V E TA: Nu merg, Zi\o, nu. M[=tii tu, c`nd zic o vorb[e vorb[.

Z I | A: Zi, nu vrei s[mergi, \a\o?

V E TA: Nu.

Z I | A *(obidindu-se treptat):* Nu?

V E TA: Nu.

Z I | A *(podidind-o pl`nsul):* Fir-ar a dracului de via\[ =-afurisit[! c[ m-a f[cut mama f[r[ noroc! *(Pleac[.)* N-am avut parte =i eu pe lume m[car de o comp[timire! *(Iese, pl`ng`nd =i tr`ntind u=a, prin fund. Spiridon intr[din dreapta.)*

SCENA VIII

S P I R I D O N, V E T A

V E TA *(las[mondirul din m`n[):* Spiridoane b[iete, tu de ce mai stai? mai ai vreo treab[?

S P I R I D O N: Nu, cocoan[.

V E TA: Apoi, du-t' te culc[, ce mai a=tep\i? Domnul Chiriac unde este?

S P I R I D O N: E jos]n curte; adineaori =edea pe lavi\a de la poart[.

Dar... nu =tiu ce o fi av`nd nea Chiriac, cocoan[... parc[nu-i sunt to\i boii acas[...

VETA: Cine =tie ce-o fi av`nd =i dumnealui.

SPIRIDON: E nec[jit foc; un ceas s-a tot plimbat pe jos; c`nd am trecut prin curte, umbla de colo p`n[colo, parc[vorbea singur =i se b[tea cu pumnii-n piept...

VETA: O fi sup[rat, cine =tie!.... Spune-i s[-nchiz[... poarta. Galoanele i le-am cusut; uite mondirul, s[i-l duci.

SPIRIDON: Bine, cocoan[. *(Vrea s[plece cu mondirul.)*

VETA: Pe urm[, s[-i spui... nu; pe urm[, s[te duci s[te culci, nu mai ai ce c[uta p-aci. S[nu vie dumnealui s[te g[seasc[de=tept, c[iar o pa\i.

SPIRIDON *(aparte):* Ei, c[parc[dac[m-o g[si dormind nu-i tot un drac!

VETA: 'Aide, du-te.

SPIRIDON: M[duc, noapte bun[, cocoan[.

VETA: Noapte bun[, Spiridoane. *(Spiridon iese.)* Noapte bun[!... S[racul Spiridon! nu =tie el ce-i pe sufletul meu, nu =tie el cum r`de de mine! Eu =i noapte bun[!... *(Merge ]ncet la fereastra din dreapta u=ii din fund, se uit[ ]n curte, apoi se-ntoarce tot ad`ncit[ ]n g`nduri.)* Ei! iac[ nu vrea omul, nu vrea! dragoste cu sila nu se poate. Nu-i mai place, nu mai vrea!... bine! n-o s[ mor nici eu!... De unde =tii? poate mai bine c[ s-a ]nt`mplat a=a... A! De ce mai d[Dumnezeu omului fericire, dac[e s[i-o ia]napoi? De ce nu moare omul c`nd e fericit? De ce am mai tr[it eu s-ajung la a=a ceva!? ... *(Pl`nge; se aude zgomot.)* Vine! *(Se =terge la ochi repede =i vrea s[plece.)* Nu! nu mai voi s[fiu proast[: dragoste cu sila nu se poate! *(Porne=te s[ias[spre st`nga, c`nd intr[Chiriac, care r[m`ne un moment la u=[. Veta st[locului. T[cere.)*

SCENA IX

C H I R I A C , V E T A , apoi de afar[J U P ~ N D U M I T R A C H E =i I P I N G E S C U

C H I R I A C: Dumneata m-ai chemat?

V E TA: Eu?... nu.

C H I R I A C: Spiridon mi-a spus c[...

V E TA: Da... am zis lui Spiridon s[-\i duc[mondirul; l-am cusut.

C H I R I A C: Mersi!

V E TA: Pentru pu\in.

(Pauz[)

C H I R I A C: Poarta... am]nchis-o.

V E TA: Bine. *(}ntoarce capul]n fa\a scenii; e mi=cat[.)*

C H I R I A C: Alt nimic nu mai ai s[-mi porunce=ti?

V E TA: Ce! eu s[-\i poruncesc dumitale?

C H I R I A C: S[-mi porunce=ti, fire=te; nu-mi mai e=ti st[p`n[?... nu sunt slug[ ]n casa dumitale, cu simbrie?

V E TA *(]ntorc`ndu-se cu fa\a spre Chiriac):* Bine, domnule Chiriac, bine; zi]nainte, c[n-ai zis destule.

C H I R I A C *(]nainteaz[):* Ei! de ieri-seara p`n[acu cum ai petrecut? |i-e mai bine a=a?

V E TA *(scobor`nd un pas spre a se dep[rta de el):* Da.

C H I R I A C: }\i pare bine de ce-ai f[cut?

V E TA: Nu m[=tiu s[fi f[cut nimic; dar nu-mi pare r[u c[s-a-nt`mplat a=a.

(Pauz[)

C H I R I A C *(mai apropiindu-se):* M`ine sear[mergi iar la “Iunion”?

V E TA: Dac[o vrea dumnealui s[mergem, trebuie s[merg, fire=te.

C H I R I A C: Ca s[curtezi cu amploiatul dumitale?

V E TA *(tres[rind =i ridic`nd capul spre el):* Domnule, te-am rugat s[fii bun s[nu-mi mai zici vorba asta. Dac[n-ai avut destul[vreme s[m[cuno=ti, p[cat. Eu te credeam pe dumneata mai de=tept.

CHIRIAC *(st[la]ndoial[, apoi se mai apropie):* Jur[-te]nc[o dat[!

VETA: S[m[mai jur — eu?... Nu m-am jurat? n-am pl`ns? Cu ce m-am ales? Nu mai m[ jur, pentru c[ nu m[ crezi; de pl`ns a= mai pl`nge, dar nu mai pot... Dar... ]n sf`r=it, nu strici dumneata... eu stric... nu trebuia s[-mi pui mintea cu un copil ca dumneata... D-aia zic =i eu mai bine c[s-a]nt`mplat a=a. Tot trebuia s[ispr[vim odat[... Am ispr[vit...

CHIRIAC: Jur[-te]nc[o dat[=i...

VETA *(cu emo\ie din ce]n ce mai nest[p`nit[):* Ce folos! Dumneata crezi mai mult ]n prostiile =i ]n b[nuielile lui b[rbatu-meu dec`t]n jur[m`ntul meu, =i g`ndesc c[trebuia s[ne cuno=ti destul de bine =i pe mine, =i pe d`nsul. Da... foarte bine ai f[cut s[ nu m[ crezi. A=a e. Eu sunt o femeie rea; am vrut numai s[ r`z de dumneata. Eu te las pe dumneata ca pe o slug[“cu simbrie” s[p[ze=ti casa, =i t`r[sc pe dumnealui pe la gr[dini ca s[ m[ curtez cu al\ii. Eu sunt o femeie mincinoas[; n-am sim\it nimic c`nd \i-am spus c[nu =tiu s[mai fi tr[it p`n[ s[ nu te cunosc pe dumneata... Toate le-am f[cut pentru dumneata numai din pref[c[torie... totdeauna alta \i-am spus, =i alta am g`ndit; te-am min\it, te-am am[git, am r`s de dumneata at`ta vreme... Acuma, bine c[\i-ai deschis =i dumneata]n sf`r=it ochii ca s[ vezi cine sunt. De! \i-am f[cut r[u, dar... ai sc[pat de mine. Las[! ce-a fost a trecut... Bonsoar. *(Vrea s[ plece spre st`nga.)*

CHIRIAC *(ie=indu-i cu un pas]nainte):* Te duci?

VETA *(st[)*: La ce s[mai stau? Ce mai am cu dumneata?

CHIRIAC: Nu-mi mai zice “dumneata”.

VETA: Cum pofte=ti s[-\i zic?

CHIRIAC: Cum mi-ai zis p`n[ieri.

VETA: Azi e azi, ieri a trecut. *(Porne=te s[ias[.)*

CHIRIAC *(t[indu-i drumul):* +i nu vrei s[se mai]ntoarc[?

VETA *(scoboar[un pas, dep[rt`ndu-se de el la dreapta):* Nu.

CHIRIAC *(apropiindu-se):* Veto!

VETA: Nu; las[-m[... Ce folos c`t[fericire am avut un an, dac[

]ntr-o zi mi-am pl`ns-o toat[! Nu, nu mai voi; mai bine mi-este a=a cum sunt.

C H I R I A C: Dar eu... eu ce s[fac?

V E T A: Ce fac eu... }nv[\ul are =i dezv[\, nu =tii dumneata?

C H I R I A C: Dezv[\! Lesne din gur[. }i sco\i rum`nului ochii =i dup[ aia-i zici: “Las[ c[ nu e r[u =i f[r[ s[ mai vezi... mai bine c[ s-a ]nt`mplat a=a! n-o s[mori f[r[luminile ochilor!... }nv[\ul are =i dezv[\!... “ Dar dac[n-oi vrea eu s[mai tr[iesc a=a!... care va s[zic[s[mor, ’ai?

V E T A: Ei, bine ar fi s[poat[muri omul c`nd vrea; dar... nu moare nimeni de asta!

C H I R I A C: Dar dac[eu oi muri? *(Se repede =i ia spanga de la pu=c[.)* Vezi dumneata spanga asta?

V E T A *(se repede la el =i vrea s[i-o smunceasc[):* Chiriac!

C H I R I A C *(lupt`ndu-se cu ea):* Fugi!... las[-m[!...

V E T A *(lupt`ndu-se):* Nu te las! te =tiu eu cine e=ti. Nu te las! Nu voi s[\i se trag[moartea de la mine.

C H I R I A C: Las[-m[! las[-m[!... *(Se lupt[.)*

V E T A *(disperat[):* Chiriac! *(}nec`ndu-se.)* Dac[ vrei s[ te omori, omoar[-m[ ]nt`i pe mine! *(Se lupt[cu putere.)* Chiriac!... Nu \i-e mil[\ie de mine? Toate, toate de un an =i mai bine le-ai uitat]ntr-o zi?... Chiriac!...

C H I R I A C: Tocmai pentru c[nu le-am uitat, vreau mai bine s[mor. Dac[nu mai este nimic]ntre noi, spune-mi dumneata cum s[mai tr[iesc! Dac[m[la=i, dac[nu mai m[vrei, tot mort sunt eu; mai bine, las[-m[: adio, via\[! *(Se smunce=te.)* Las[-m[!

V E T A *(\in`ndu-l str`ns):* Chiriac! Vrei s[strig? e=ti nebun?

C H I R I A C: Da! sunt nebun, fire=te c[sunt nebun; m-ai]nnebunit dumneata; dumneata s[-mi tragi p[catul! C`te g`nduri =i dor m-a ars pe mine, nu m[-ntrebi?

V E T A: Dar tu pe mine nu m[-ntrebi?

C H I R I A C: Nu mai voi s[=tiu de nimic, nu mai =tiu cine sunt. Am vrut s[m[omor adineaori]n curte, dar \i-am v[zut trec`nd

umbra peste perdeaua de la fereastr[, =-am vrut s[te mai v[z o dat[. }ncai s[mor l`ng[tine, cum am tr[it. *(Cu vorbele acestea Chiriac s-a mai domolit.)*

V E TA: Chiriac, ascult[. Nu mi-ai zis tu s[mai m[jur]nc[o dat[? Dac[m-oi jura, m[crezi?

C H I R I A C: Te crez.

V E TA *(repede):* Drag[Chiriac, s[n-am parte de ochii mei, s[n-am parte de via\a ta, s[nu mai apuc m[car o zi fericit[cu tine — na! ce mai vrei? — dac[=tiu eu ceva la sufletul meu din c`te \i le-a sporit dumnealui.

C H I R I A C: De ce te-ai dus la gr[din[?

V E TA: M-am dus numai de gura sorii-mii Zi\ii. Era lume mult[, de n-aveam unde sta; c`nta muzica; juca comèdii, n-am auzit nimic, n-am v[zut nimic. Toat[ seara ]n uietul gr[dinii m-am g`ndit numai la tine; parc[dormeam =i visam ceva... +tiam eu c[o s[mi se]nt`mple mie un necaz mare, mi se f[cuse semn: r[sturnasem de diminea\[ candela. }nc[ dumnealui, dac[ m-a v[zut c[ m[ speriu, zice: “Ei, ce e dac[ s-a r[sturnat! Nu mai crede ]n prostii de-alea. Ce! ce-o s[ ni se-nt`mple? s[-mi arz[cherestigiria? arz[s[n[toas[? Nu m-a f[cut ea pe mine! este asiguripsit[... At`ta pagub[!...” R[sturnasem candela; pe urm[ ochiul [l drept mi se b[tea ]ntruna de vreo trei zile. Pe tine te l[sasem acas[ =terg`ndu-\i pu=ca: =tii c[ruginise]nc[rc[tura]nl[untru =i te apucase=i s-o sco\i cu vergeaua. Nu puteam s[-mi iau g`ndul de la pu=c[. M[ g`ndeam: dac[s-o desc[rca, Doamne fere=te! pu=ca]n m`na lui, ce s[ m[ fac eu c`nd l-oi g[si mort]ntins acas[!... Da de ce nu i-am spus s[bage de seam[! de ce nu l-am rugat s[o lase la pustia de pu=c[! la ce am plecat de-acas[? Iac-a=a m-am b[tut cu g`ndurile toat[seara. N-am v[zut, z[u! n-am v[zut nimic, n-am auzit nimic! M[jur pe ce vrei tu; m[crezi?

C H I R I A C *(biruit cu des[v`r=ire):* Te crez! *(Arunc[departe spanga =i ia pe Veta]n bra\e.)*

V E TA *(str`ng`ndu-l cu putere):* Chiriac! *(R[m`n o clip[ ]mbr[\i=a\i]n t[cere.)* Chiriac, s[nu mai faci ce mi-ai f[cut, c[mor... z[u! m[omori...

C H I R I A C: Nu, nu mai fac...
V E TA: }mi f[g[duie=ti? te juri?
C H I R I A C: Da.
V E TA: +i o s[m[crezi c[eu numai la tine m[g`ndesc?
C H I R I A C: Da.
V E TA: C[numai pentru tine tr[iesc?
C H I R I A C: Da.
V E TA: +i n-o s[mai zici nici o vorb[rea?
C H I R I A C: Nu.
V E TA: +i n-o s[mai m[faci s[pl`ng?
C H I R I A C: Nu! nu! nu! Dar m[ier\i?
V E TA: Dar tu pe mine m[ier\i?
C H I R I A C: Eu te-am iertat de mult. *(Se str`ng bine]n bra\e.)*
J U P ~ N D U M I T R A C H E *(de afar[, sub fereastr[):* Chiriac! Chiriac!

(Cei]mbr[\i=a\i r[m`n ]ncremeni\i, ascult`nd.)

V E TA: Hii! Dumnealui...
C H I R I A C *(repede, f[r[s-o lase din bra\e, merge spre fereastr[):* Nu-i nimic! Trece la posturile dinspre Marmizon[1]... *(C[tre Jup`n Dumitrache, pe fereastr[:)* Dumneata e=ti, jup`ne?
J U P ~ N D U M I T R A C H E *(de afar[):* Dar ce, Chiriac, puiule, nu te-ai mai culcat?
C H I R I A C: }nc[nu, jup`ne, acu m[culc.
J U P ~ N D U M I T R A C H E *(de afar[):* Somn u=or!...
I P I N G E S C U *(asemenea):* +i vise pl[cute, onorabile!
J U P ~ N D U M I T R A C H E *(dep[rt`ndu-se treptat):* Chiriac, puiule, ia vezi de ce am vorbit, fii cu ochii-n patru, d-aproape de tot: m[ =tii c[ \iu c`nd e la o adic[...
C H I R I A C *(str`ng`nd pe Veta cu putere):* Las[, jup`ne, m[=tii c[consim\ la onoarea dumitale de familist!...

(C o r t i n a)

[1] Malmezon, fost[cazarm[.

ACTUL II

(Aceea=i odaie. O lamp[cu gaz arde pe mas[)

SCENA I

VETA, CHIRIAC

VETA: Du-te, puiule, du-te; fii cuminte, sunt aproape de unsprezece... cine =tie? vine f[r[veste!

CHIRIAC: A=! mai are dou[ceasuri bune de alergat; nu poate veni a=a degrab'.

VETA: De unde =tii ce se-nt`mpl[? Paza bun[trece primejdia rea.

CHIRIAC: N-ai grij[, drag[, c`nd ]\i spui eu c[ nu vine; are s[ mearg[ p`n[la Cotroceni, ce te g`nde=ti? nu-l =tii pe el c[umbl[agalea?...

VETA: Bine, dar a= vrea =i eu s[m[culc; z[u, sunt obosit[grozav. +tii tu c[de ieri-sear[de c`nd ne-am certat, p`n[acum n-am]nchis ochii?

CHIRIAC: Ei! d-apoi eu i-am]nchis!

VETA: Tocmai d-aia; s[rut[-m[ ]nc[o dat[=i du-te =i tu de te culc[. M`ine ai s[ ie=i la ezerci\; ai uitat c[ trebuie s[ te scoli p`n[-n ziu[?

CHIRIAC: Bine zici! Cum s[uit, se poate? M`ine trebuie s[ m[ scol la patru ceasuri. Are s[ vie gornistul, s[ mergem s[ lu[m doi oameni din companie, ca s[ ridic[m pe Tache pantofarul de la Sf`ntul Lefterie.

VETA: Apoi mi-a spus leli\a Safta c[-i bolnav de lingoare.

CHIRIAC: Ce treab[am eu cu boala lui? ce, eu sunt bolnav? nu m[prive=te pe mine. }l am pe list[, trebuie s[se prezante la ezerci\.

VETA *(tres[rind ca cum ar fi auzit ceva):* Ia taci! *(Ascult[.)* Mi s-a p[rut c[umbl[cineva pe porti\[. 'Aide, Chiriac, s[rut[-m[=i du-te.

CHIRIAC *(o s[rut[)*: M`ine sear[nu te mai duci la "Iunion"?

VETA: Nu, nu m[mai duc f[r[tine... Dar tu... nu ui\i ce mi-ai f[g[duit — n-o s[m[mai nec[je=ti niciodat[?

CHIRIAC: Niciodat[. *(O s[rut[, o str`nge-n bra\e =i pleac[)*. Bonsoar. *(Se mai ]ntoarce spre a repeta jocul =i iese ]n st`nga planului din fund.)*

VETA *(singur[, fredoneaz[ ]ncet, cobor`nd la mas[):*

}ntr-un moment de fericire,
Stelele s-au umplut de dor
+i, printr-o perl[de iubire,
Mi-au rev[rsat razele lor.

(Fredoneaz[din ce]n ce mai]ncet.) Trebuie s[fie trecute de unsprezece... S[m[culc... Ce obosit[sunt! Nu mai pot! *(+ade l`ng[ mas[, deschide albumul =i d[ de portretul lui Chiriac.)* Ah! Ah! Chiriac! *(Fredoneaz[ ]nt`ia strof[din* Portretul *de d. G. Sion:)*

"C`nd ore de-ntristare vor tulbura vreodat[
Frumoasa-\i inimioar[, tu vezi portretul meu,
+i crede c[eu sufer cu tine deodat[,
+i c-am`ndoi atuncea comp[timim mereu."

(Urmeaz[mai]ncet; mic=oreaz[lumina l[mpii de tot =i]ncepe a se preg[ti de culcare. U=a din fund se deschide]ncet]n vremea asta, =i se arat[Ric[Venturiano; odaia este foarte slab luminat[de flac[ra]nchis[a l[mpii.)

SCENA II

VETA =i RIC{ VENTURIANO, apoi JUP~N DUMITRACHE =i IPINGESCU de-afar[

RIC{ *(intr[, se opre=te pe prag, vede pe Veta]n spate, r[sufl[din ad`nc, pune m`na la inim[=i]nainteaz[ ]n v`rful degetelor p`n[ ]n spatele scaunului ei; cade]n genunchi =i]ncepe cu putere):* Angel radios!

VETA *(d[un \ip[t, se scoal[=i fuge]n partea cealalt[a scenei f[c`ndu-=i cruce =i scuip`ndu-=i]n s`n):* A!

RIC{ *(]ntorc`ndu-se ]n genunchi spre partea unde a fugit ea):* Angel radios! precum am avut onoarea a v[ comunica ]n precedenta mea epistol[, de c`nd te-am v[zut]nt`ia=i dat[pentru prima oar[mi-am pierdut uzul ra\iunii: da! sunt nebun...

VETA: Nebun! *(Strig`nd:)* S[ri\i! Chiriac! Spiridoane!

RIC{: Nu striga, madam *(se t`r[=te un pas ]n genunchi)*, fii mizericordioas[! Sunt nebun de amor; da, fruntea mea ]mi arde, t`mplele-mi se bat, sufer peste poate, parc[sunt turbat.

VETA: Turbat?... Domnule, spune-mi degrab', c-aminteri, strig: cine e=ti, ce pofte=ti, ce cau\i pe vremea asta]n casele oamenilor?

RIC{ *(se ridic[=i se apropie de d`nsa, t[indu-i drumul):* Cine sunt? m[ ]ntrebi cine sunt? Sunt un june t`n[r =i nefericit, care sufer[peste poate =i iube=te la nemurire.

VETA: Ei! =-apoi? ce-mi pas[mie! *(Dup[o mic[reflec\ie:)* Vai de mine! [sta e vun punga=: a aflat c[nu-i dumnealui acas[=i umbl[s[ne pung[=easc[. *(Tare, strig`nd:)* Chiriac! Spiridoane! s[ri\i! ho\ii!

RIC{ *(cu m`inile rug[toare):* Nu striga! nu striga! fii mizericordioas[; aibi pietate[1]! M-ai]ntrebat s[-\i spui cine sunt, \i-am spus. M[ ]ntrebi s[-\i spui ce caut... Ingrato! nu mi-ai scris chiar tu]nsu\i]n original?

VETA: Eu?

RIC{: Da! *(Se ridic[.)* Nu mi-ai scris s[intru f[r[grij[dup[zece ceasuri la num[rul 9, strada Catilina, c`nd oi vedea la fereastr[c[se

[1] Confuzie]ntre cuvinte — fr. *pitié* (cucernicie). Aici cu sensul: miloas[.

mic=oreaz[lampa? Iat[-m[. M-am transportat la localitate pentru ca s[-\i repet c[te iubesc precum iube=te sclavul lumina =i orbul libertatea.

VETA: Adev[rat, domnule, parol c[e=ti nebun. Visezi; \i-am scris eu dumitale vreo scrisoare? Auzi obr[znicie! +tii dumneata cu cine vorbe=ti?

RIC{: Cum s[nu =tiu? }n van te aperi. +i tu m[iube=ti pe mine, nu mai umbla cu mofturi. Te-am v[zut d-atunci seara de la “Iunion”...

VETA: De la “Iunion”? *(Caut[cu g`ndul.)*

RIC{: Da; chiar de atunci seara, c`nd privirile noastre s-au ]nt`lnit, am citit]n ochii t[i cei sublimi c[=i tu corespunzi la amoarea mea. M-am luat dup[tine chiar]n seara aceea p`n[ la Stabiliment. Sim\isem c[ mitocanul de cumnatu-t[u m[ mirosise, =tia c[ m[ \iu dup[ voi; =i, abandon`ndu-m[curajul de a mai intra]ntr-o strad[f[r[lampe gazoase, m-am]ntors]nd[r[t, pentru c[-mi era fric[s[nu pa\ vun conflict cu mitocanul. Alalt[ieri sear[, amoarea mi-a inspirat curaj; m-am \inut dup[voi p`n[ ]n aceast[ suburbie, ]n col\ul stradei; dar c`nd s[-\i v[z justaminte adresa, mi-a t[iat drumul ni=te c`ini. C`nd am aflat c[=ezi pe aici, te-am c[utat la nemurire =i m-am informat prin b[iatul de la cherestegeria lui cumnatu-t[u cum stai cu familia ta. Am aflat c[acum e=ti liber[, \i-am scris prima mea epistol[ ]ntr-un moment de inspira\iune, ai primit-o, mi-ai r[spuns s[viu, =i am venit... pentru ca s[-\i repet c[*(cade iar]n genunchi):* nu, orice s-ar zice =i orice s-ar face, eu voi sus\inea, sus =i tare, c[tu e=ti aurora, care deschide bolta]nstelat[ ]ntr-o adora\ie poetic[, plin[de... *(Urmeaz[declara\ia foarte iute p`n[ce-l]ntrerupe Veta.)*

VETA *(a ascultat cu mult interes tirada lui Ric[=i-l]ntrerupse izbucnind de r`s):* Ha! ha! ha! acum]n\eleg eu tot! ha! ha! ha!

RIC{: R`zi, r`zi, ingrato, de amoarea mea?

VETA: Da’ cum, Doamne iart[-m[! s[nu r`z?... vezi bine c[ r`z. Apoi =tii dumneata cu cine vorbe=ti?... m[cuno=ti?... =tii bine cine sunt?

RIC{: Cum s[nu =tiu! tu e=ti angelul visurilor mele, tu e=ti steaua,

pot pentru ca s[zic chiar luceaf[rul, care str[luce=te sublim,]n noaptea tenebroas[a existen\ei mele, tu e=ti...

VETA *(care trece la lamp[,]i m[re=te focul =i se pune cu chipul]n b[taia luminii):* Z[u? ia uite-te bine! *(R`de.)*

RIC{ *(foarte]ncurcat, se scoal[de jos =i se d[ ]napoi]mpiedic`ndu-se):* Madam! s[ am pardon! scuza\i! Cocoan[! consider`nd c[... adic[, vreau s[zic, respectul... pardon... sub pretext c[=i pe motivul... scuza\i... pardon...

VETA *(r`z`nd):* Bine, pardonul ca pardonul, dar te rog, dac[\ii la pielea dumitale, s[te duci mai degrab[, s[ie=i cur`nd din casa asta, c[, Doamne fere=te! de te-o c[lca aici b[rbatu-meu *(accentu`nd)*, mitocanul... de!...

RIC{: Scuza\i... pardon...

VETA: Apoi z[u, nu =tiu ce s-o mai alege de dumneata. B[rbatu-meu sufer[grozav de gelozie =i e]n stare a fi capabil s[te omoare.

RIC{ *(speriat):* S[m[omoare!

VETA: Deja alalt[ieri-seara ai avut noroc de \i-a t[iat drumul c`inii =i nu te-a l[sat s[intri]n uli\a noastr[. Aminteri, dumnealui s-a suit repede sus, a de=teptat pe Chiriac....

RIC{: Chiriac!

VETA: Da, tejghetarul nostru, =i au ie=it am`ndoi, unul pe maidan =i altul pe la poart[, ca s[ te prinz[ ]n uli\[. }nc[ Chiriac luase =i levorverul; dar p`n[s[ias[ei, dumneata fugise=i...

RIC{ *(]ngrijorat):* Levorverul!... Madam, v[rog, binevoi\i a-mi da drumul d-aici de urgen\[...

VETA: Ei! =tii c[-mi place! Ce! te \iu eu? Du-te, u=a-i deschis[; du-te repede, =i bag[de seam[la poart[s[nu dai piept]n piept cu dumnealui, c[de-acum]ncolo trebuie s[se]ntoarc[acas[. Apuc[pe maidan =i ie=i devale spre Antim. Bag[de seam[s[nu te]nt`lne=ti cu b[rbatu-meu, c[te cunoa=te, =i cum te-o vedea, z[u! te umfl[!

RIC{: M[umfl[!... *(Vrea s[plece, apoi st[=i se]ntoarce.)* Cocoan[, e=ti o dam[venerabil[; profit de ocaziune, spre a v[ruga *(cu mult[volubilitate)* s[primi\i asigurarea]naltei stime =i profundului

respect, cu care am onoarea a fi al domniei-voastre preasupus =i preaplecat, Ric[Venturiano, arhivar la judec[toria de pace circumscrip\ia de galben, poet liric, colaboratore la ziarul “Vocea patriotului na\ionale”, publicist =i studinte]n drept...

VETA: }n drept,]n str`mb, ce-mi pas[mie! du-te odat[, ori \i s-a f[cut pesemne de vun conflict...

RIC{: Nu, madam nu; eu sunt june cu educa\ie, nu voi s[pa\ nici un conflict!

VETA: Apoi, atunci du-te! ce mai stai?

RIC{: M[duc; scuza\i, pardon, bonsoar!

VETA: ’Aide! *(Vrea s[-l conduc[p`n[ la u=[; c`nd vrea s[deschiz[u=a ca s[-i dea drumul, s-aude glasul lui Jup`n Dumitrache ]n curte. Ric[ =i Veta coboar[ ]nsp[im`nta\i).*

JUP~N DUMITRACHE *(afar[ ]n curte):* }\i spun c[i-am v[zut eu capul pe fereastr[. E aici]n cas[. Chiriac! Spiridoane!

VETA *(]ngrozit[):* Musiu! domnule! m-ai nenorocit, =i dumitale at`t \i-a fost! fugi, fugi, c[te omoar[!

RIC{: Aoleo! *(Se repede s[fug[pe u=[.)*

VETA *(oprindu-l):* Nu p-acolo!

JUP~N DUMITRACHE *(d-afar[):* Dac[nu i-o ajunge ce i-oi da eu moftangiului, s[-mi taie mie favuridele!

IPINGESCU *(tot d-afar[):* Rezon! *(Se aud pa=i repezi suind sc[rile.)*

RIC{ *(disperat):* Madam, cocoan[! ai mizericordie de un june rom`n ]n prim[vara existen\ei sale! de-abia dou[zeci =i cinci de roze =i jum[tate ]n num[r, dou[zeci =i =ase le ]mplinesc tocmai la sf`ntul Andrei... Scap[-m[!

VETA: Da... dar pe unde? A! pe fereastra asta; ie=i cur`nd, treci bini=or pe schele la st`nga, las[-te pe scar[,]n cap[tul binalii, jos e o porti\[scurt[, care d[ ]n maidan... Fugi iute!

RIC{ *(iese pe fereastr[, se love=te cu capul de zid =i-=i turte=te p[l[ria):* Pardon!... scuza\i!... bonsoar! *(Dispare pe fereastr[, pa=ii se apropie.)*

SCENA III

VETA singur[, apoi DUMITRACHE =i IPINGESCU

VETA: A sc[pat s[rmanul... Ce comèdie! Doamne sfinte! dac[-l prindea Chiriac,]l omora. Vezi dumneata cine mi-a fost sor[-mea Zi\a! D-aia se \inea dumneei de capul meu s[tot batem gr[dinile; era amorezat[. +i eu, proast[, s[nu =tiu nimic, =i s[-mi fac zile amare cu Chiriac din pricina lui musiu [sta... Bine c[a sc[pat, vai de el; acum trebuie s[-i sf`r`ie c[lc`iele pe maidanul lui Bursuc. *(Coboar[ la mas[ =i se face c[ lucreaz[. U=a din fund se deschide de perete =i intr[ furios Jup`n Dumitrache =i Ipingescu cu s[biile scoase.)*

JUP~N DUMITRACHE *(]nainteaz[strajnic):* Cocoan[! Cine a fost acum aici? *(Ipingescu caut[cu ochii]n toate p[r\ile, se uit[pe sub pat, pe sub mas[, peste tot.)*

VETA: Cine s[fie?

JUP~N DUMITRACHE *(fierb`nd):* Cine s[fie?... +tiu eu cine s[fie? Dac[a= =ti, nu te-a=]ntreba.

IPINGESCU: Rezon! *(Caut[mereu.)*

VETA: Ei! =tii c[e=ti nu =tiu cum! Ce vii a=a turbat? Uite, cu sabia scoas[, ca la b[t[lie.

JUP~N DUMITRACHE: Nu r`de, cocoan[, dup[ ce c[ pa\ un afront tocmai la ce-am \inut eu, nu r`de; du-te dincolo, cocoan[!... De ce nu te-ai culcat p`n-acum?

VETA: Z[u c[nu e=ti]n toat[firea! auzi c[de ce nu m-am culcat: pentru c[nu mi-a fost somn. Ce! vrei s[m[culc =i s[-mi las lucru? M`ine e s[rb[toare, trebuie s[m[g[tesc s[merg la biseric[.

IPINGESCU: Rezon!

JUP~N DUMITRACHE: Cocoan[, du-te dincolo, aci avem treab[; du-te cur`nd. *(Umbl[ agitat, strig`nd):* Spiridoane! Spiridoane! Chiriac! Spiridoane! Chiriac! *(C[tre Veta:)* R[u ai f[cut, cocoan[!

VETA: Ce r[u? ce visezi? ce-am f[cut?

JUP~N DUMITRACHE: +tii dumneata bine! Dumneata s[

tragi p[catul de ce s-o]nt`mpla *(sinistru)*, c[ are s[ se ]nt`mple lucru mare, cocoan[, m[car s[=tiu de bine c[merg la cremenal!

VETA: E=ti nebun! *(Aparte:)* Acu nu mai mi-e fric[.

JUP~N DUMITRACHE *(strajnic la culme):* Du-te, cocoan[, =i nu r`de.

VETA: Iaca, m[duc. *(Iese r`z`nd]n st`nga, planul ]nt`i.)*

SCENA IV

JUP~N DUMITRACHE, NAE IPINGESCU,
apoi SPIRIDON

JUP~N DUMITRACHE: +tii *(se]neac[de emo\ie)*, m[st[p`nesc, adic[-i vorbesc cu perdea, nu voi s[-i isplic lucru formal, ca s[n-o ru=inez.

IPINGESCU: Rezon!

JUP~N DUMITRACHE: +tii cum e d`nsa...

IPINGESCU: Coana Veta? ru=inoas[... mie-mi spui?

JUP~N DUMITRACHE *(plimb`ndu-se agitat):* Adic[ chiar ]n casa mea s[ nu pot eu pune m`na pe bagabontul? c[n-a avut pe unde ie=i; alt[scar[nu mai are casa. *(Strig[:)* Spiridoane! Chiriac! Chiriac! Spiridoane!

SPIRIDON *(vine din dreapta, cu p[rul v`lvoi, sculat z[p[cit din somn):* Ce-i porunca, jup`ne?

JUP~N DUMITRACHE: Porunca? vino s[-\i dau porunc[. *(}l ia de p[r.)*

IPINGESCU: Hahahaha! d[-l, d[-l c[\eaua[1]!

JUP~N DUMITRACHE: Apoi parc[ne-a fost vorba, musiu Spiridoane b[iete, s[nu te mai g[sesc dormind c`nd m[-ntorc acas[! Na porunc[! na porunc[! mai na porunc[! s[-\i mai treac[de piroteal[!

SPIRIDON *(pl`ng`nd):* Auliu, jup`ne, auliu! Ce \i-am f[cut eu, jup`ne, dac[am dormit?

---

[1] P[ruie=te-l.

IPINGESCU *(strajnic, c[tre Spiridon):* Pentru ce nu e=ti prezent la apelul nominal?...

SPIRIDON: Auliu! *(Se jele=te.)*

JUP~N DUMITRACHE: Taci! Unde-i Chiriac?

SPIRIDON *(fugind]ntr-un col\):* Nu =tiu...

JUP~N DUMITRACHE *(se repede la el; Spiridon fuge):* Da' s[m[n`nci =i s[dormi =tii?

SPIRIDON: Doarme]n odaia dumnealui, jup`ne.

JUP~N DUMITRACHE: Doarme? To\i dormi\i, dormire-a\i somnul [l lung! P`inea =ti\i s[ mi-o m`nca\i. Cheam[pe Chiriac degrab[... mergi!

IPINGESCU *(c[tre Spiridon, b[t`ndu-i din picior):* Urgent! *(Spiridon iese degrab' ]n st`nga.)*

JUP~N DUMITRACHE: Chiriac! Chiriac! Eu arz]n foc =i to\i trag la aghioase! Eu arz de onoarea mea de familist =i lor de somn le arde... Chiriac!

SCENA V

ACEIA+I, CHIRIAC, apoi SPIRIDON

CHIRIAC *(=terg`ndu-se la ochi, ]n costum de noapte, vine moale de somn, din st`nga):* Ce-i, jup`ne? ce s-a aprins? unde arde?

JUP~N DUMITRACHE *(lu`ndu-l de m`n[=i aduc`ndu-l]n fa\a scenii):* Chiriac! *(Scurt:)* M-am nenorocit!

CHIRIAC: Pentru ce?

JUP~N DUMITRACHE: S-a dus ambi\ul!

CHIRIAC: Cum?

JUP~N DUMITRACHE: Tocmai la ce am \inut...

CHIRIAC: Ce?

JUP~N DUMITRACHE: Mi s-a necinstit onoarea de familist!

CHIRIAC: A=i! nu se poate; \i s-a p[rut!

JUP~N DUMITRACHE: Am v[zut cu ochii.

C H I R I A C: A=i! a=a m-ai speriat =i alalt[ieri-seara; a=a \i se n[zare dumitale.

J U P ~ N D U M I T R A C H E: Chiriac,]ntreab[=i pe nenea Nae!

I P I N G E S C U *(grav):* Aprob pozitiv.

C H I R I A C *(dezmeticit):* Cum? c`nd? unde? cine?

J U P ~ N D U M I T R A C H E: Bagabontul!

C H I R I A C: Ei?

J U P ~ N D U M I T R A C H E: Ma\e-fripte, Chiriac puiule, l-am v[zut din uli\[pe fereastr[aici]n cas[... cu ochelarii pe nas, cu giubenu-n cap.

I P I N G E S C U: Idem.

(Spiridon intr[din dreapta.)

C H I R I A C: Aici]n cas[? nu m[b[ga-n p[cate, jup`ne!

S P I R I D O N *(aparte):* Cu ochelari? Cu giuben? E persoana cocoanii Zi\ii. *(Iese pe furi= prin fund.)*

J U P ~ N D U M I T R A C H E: L-am v[zut cu ochii mei, =i nu se poate s[fi ie=it d-aici, c[n-avea unde! Pe scar[m-am suit eu cu nenea Nae, trebuia s[dau piept]n piept cu el. Trebuie s[fie aici]n cas[ascuns. Trebuie s[-l g[sim. *(Iese]n dreapta)*.

C H I R I A C *(b[t`ndu-se-n piept):* Las' pe mine, jup`ne.

I P I N G E S C U *(care se afl[la fereastra din st`nga):* S[ am pardon: fereastra asta d[ pe schele, schelele merg p`n[-n cap[tul binalii.

(Jup`n Dumitrache reintr[ =i iese c[ut`nd]n st`nga.)

C H I R I A C: Da.

I P I N G E S C U: Ei! acolo nu-i scar[? Dac[o fi ie=it pe aci pe fereastr[, s-a dus, a sc[pat pe maidanul lui Bursuc.

C H I R I A C: Nu se poate s[fi g[sit scara. Schelele se-nfund[ ]n podul grajdului; podul nu-i podit p`n[acuma, e gratie numa, =i scara este]n partea ailalt[,]n dosul binalii.

J U P ~ N D U M I T R A C H E *(reintr[din st`nga disperat):* Mi s-a dus ambi\ul, nu mai voi s[=tiu de nimic! mi s-a necinstit onoarea de

familist, acum nu mai]mi pas[, m[car s[intru =i-n cremenal! *(C[ut`nd cu ochii, g[se=te bastonul lui Ric[, uitat pe sc`nduri l`ng[scaunul unde acesta a c[zut]n genunchi la intrare. Chiriac =i Ipingescu caut[=i ei]n toate p[r\ile.)* Chiriac! Chiriac! puiule, uite! *(Arat[bastonul.)* Mai zi c[mi s-a p[rut.

CHIRIAC *(se repede =i ia pu=ca, acuma cu spanga pus[):* Jup`ne, vrei s[ punem m`na pe el? dup[mine cur`nd! Nene Nae, a\in'te dup[noi! Odaia lui Spiridon *(arat[ ]n dreapta)* d[tot pe scara a mare. Pe scar[pe unde a\i venit, n-a putut fugi. Pe aici, pe schele, a ie=it. Trebuie s[fie ascuns]n podul grajdului la cap[tul binalii. 'Aide\i iute dup[mine. Tii! nu scap[el din gheara mea nici mort! *(Vor s[sar[pe fereastr[.)*

SCENA VI

ACEIA+I, VETA, din st`nga

VETA: Ce e, frate? ce e?

CHIRIAC *(cu putere c[tre ea):* Nu scap[el, cocoan[, nici mort din gheara mea!

JUP~N DUMITRACHE *(asemenea):* Da, cocoan[, nici mort.

IPINGESCU *(asemenea):* Absolut!

CHIRIAC: 'Aide, jup`ne, 'aide, nene Nae! *(Vrea s[ se repeaz[ peste fereastr[ cu pu=ca-n m`n[).*

VETA *(alearg[=i se pune]n dreptul ferestrii):* Sunte\i nebuni? Vre\i s[se rup[schelele cu voi? Chiriac, nu =tii c[schelele sunt p[r[site de trei s[pt[m`ni? vrei s[te pr[p[de=ti?

CHIRIAC: Las[-ne, cocoan[! *(Vrea s-o dea]n l[turi, ea nu se las[.)*

JUP~N DUMITRACHE *(asemenea):* Las[-ne, cocoan[!

IPINGESCU *(asemenea):* Pardon!

VETA *(lui Chiriac):* Iar te iei dup[vreo b[nuial[de-a dumnealui, iar? Ai uitat ce...

JUP~N DUMITRACHE: Da, b[nuial[... cu ochilari la nas =i cu giobenu-n cap!

CHIRIAC *(se lupt[cu Veta):* Las[-m[, cocoan[! *(Scap[din m`inile ei =i iese pe fereastr[.)*

VETA *(=ov[ie =i cade pe scaun):* Chiriac!

JUP~N DUMITRACHE: }nainte, Chiriac! }nainte, nene Nae! *(Iese pe fereastr[, Nae Ipingescu]l urmeaz[.)*

VETA *(scul`ndu-se =ov[ind, scoate capul pe fereastr[):* Chiriac! Chiriac! bini=or! s[nu cazi!

SCENA VII

VETA, ZI|A

ZI|A *(intr[prin fund repede):* Ce e, \a\o? ce s-a]nt`mplat? Mi-a spus Spiridon...

VETA *(scul`ndu-se repede de pe scaun):* Zi\o, Zi\o, tu mi le faci toate, tu m-ai adus la “Iunion”, tu ai dat nas amploiatului s[se \in[dup[noi, de mi-am g[sit beleaua cu Chiriac...

ZI|A: Cu Chiriac?

VETA *(dreg`nd-o):* Cu dumnealui, cu Chiriac, cu to\i; l-ai chemat s[vie, =i]n loc s[vie la tine a venit aici.

ZI|A: +i?...

VETA: +i tocmai c`nd s[-i dau drumul ]napoi pe u=e, iac[t[-i dumnealui cu Nae ipistatul se suia pe scar[ strig`nd ca ni=te turba\i...

ZI|A: +i pe urm[?

VETA: L-am f[cut sc[pat pe fereastr[, i-am dat drumul pe schel[, ca s[ias[pe la spatele binalii, pe porti\a dinspre maidan.

ZI|A *(cu spaim[):* Pe porti\a dinspre maidan!

VETA: Da, pentru c[pe scara a mare s-ar fi]nt`lnit piept]n piept cu dumnealui.

ZI|A *(zdrobit[):* |a\o! *per l’amour di Dieu!*[1] porti\a dinspre

---

[1] Form[st`lcit[a expresiei franceze *Pour l’amour de Dieu!* — Pentru numele lui Dumnezeu!

maidan e]ncuiat[; adineaori am vrut s[viu eu p-acolo, ca s[nu mai ocolesc, =i a trebuit s[m[ ]ntorc iar pe uli\[ca s[intru]n curte.

VETA: }ncuiat[? =i ulucile sunt de doi st`njeni! Atunci persoana]n chestie n-a putut fugi! Zi\o! Zi\o! e primejdie! dumnealui e grozav, Chiriac e nebun!

ZI|A: Vai de mine! mon=erul meu! mi-l omoar[!

VETA: Chiriac a luat pu=ca cu spang[=i dumnealui a scos sabia...

ZI|A: Nu mai spune, \a\o, c[mor! *(Se aude o d[r`mare de sc`nduri.)*

VETA: Taci! *(Ascult[am`ndou[.)*

JUP~N DUMITRACHE *(de afar[):* A\in-te, Chiriac!

IPINGESCU *(de afar[):* Stai!]n numele Constitu\iunii!

VETA *(]ngrozit[):* L-a prins!

ZI|A *(asemenea):* Ah! mor!

VETA: Sunt]n curte, aide s[mergem degrab[. Tu ai f[cut]ncurc[tura, tu s-o descurci! 'Aide repede de scap[omul din primejdie.

ZI|A: 'Aide! *(Am`ndou[ pornesc s[ ias[ prin fund; c`nd ele vor s[p[=easc[pragul, s-aude alt zgomot afar[=i strig[te).*

GLASUL LUI JUP~N DUMITRACHE: Nu te l[sa, Chiriac! *(Zgomot, strig[te =i o detun[tur[de pu=c[.)*

VETA: Chiriac!

ZI|A: Mon=erul meu! *(Ies am`ndou[desperate.)*

SCENA VIII

RIC{ VENTURIANO, apoi SPIRIDON

RIC{ *(coboar[ ]ncet pe fereastr[pe unde a ie=it; este pr[fuit de var, ciment =i c[r[mid[; p[rul]i este]n neor`nduial[; p[l[ria rupt[; e galben =i tras la fa\[; tremur[ =i i se ]ncurc[ limba la vorb[; i se n[luce=te o spaim[ din c`nd]n c`nd =i ]l apuc[ sl[biciune la ]ncheieturi.):* Am sc[pat p`n[acum! Sfinte Andrei, scap[-m[=i de acu]ncolo: sunt]nc[june! Geniu bun al venitorului Rom`niei, protege-m[; =i eu sunt

rom`n. *(R[sufl[din greu =i]=i apas[palpita\iile.)* O, ce noapte furtunoas[! Oribil[tragedie! *(I se pare c[aude ceva =i tresare.)* Ce de peripe\iuni!... Ies pe fereastr[=i pornesc pe dibuite pe schele! m[\iu bini=or de zid =i ajung]n cap[tul binalii... Destinul m[persecut[implacabil... Schelele se-nfund[; nici o scar[... Cocoana perfid[m[indusese]n eroare... Vreau s[m[-ntorc =i d-odat[auz pe inimici venind]n fa\a mea pe schele. O iau]napoi f[r[s[=tiu unde merg; m[ ]mpiedic de un butoi cu \iment... O inspira\iune... — eu, ca poet, am totdeauna inspira\iuni! — m-ascunz]n butoi! Pa=ii inimicilor s-apropie]n fuga mare, mul\i in=i trec iute pe l`ng[ butoiul meu ]njur`ndu-m[; eu, ca june cu educa\iune, m[fac c[n-auz... To\i se dep[rteaz[... Auz un zgomot, strig[te, \ipete de femei,]n fine o]mpu=c[tur[. Zgomotul apoi cu]ncetul se stinge, totul r[m`ne ]ntr-un silen\iu lugubru, numai din dep[rtare se aude orologiul de la Stabiliment b[t`nd unsprezece =i dou[zeci... or[fatal[pentru mine! Ies bini=or din butoiul meu, m[t`r[sc de-a bu=ele pe schele =i m[ pomenesc ]napoi aci... Ce s[ fac? pe unde s[ ies? }mi trebuie o inspira\iune ingenioas[... *(Pune m`na pe frunte, =i caut[ ]n g`nd.)* Da, am g[sit-o! s[ ies pe u=[. *(Merge repede ]n v`rful degetelor la u=a din fund, o deschide; afar[,]n sal[, e bezn[.)* Obscuritate absolut[! *(Merge la fereastr[.)* A! auz pa=i; vine cineva pe schele. *(Se repede la u=a din dreapta, a od[ii lui Spiridon.)* P-aici! *(Spiridon intr[ ]n acela=i moment repede, =i se lovesc am`ndoi]n piept.)* Ah! cum m-am speriat! *(}i vine r[u.)*

SPIRIDON: Domnule, musiu, tot aici e=ti? E foc mare, trebuie s[fugi! dac[o pune m`na pe dumneata, te omoar[...

RIC{: M[omoar[?... Scap[-m[, b[iete, scoate-m[de aici... Pe unde s[ies? *(Pornind spre u=a din dreapta, pe unde a intrat Spiridon.)* Pe aici...

SPIRIDON: Nu se poate. *(}i taie drumul.)* Odaia d-acolo r[spunde tot pe scara a mare; vrei s[te-nt`lne=ti cu ei piept]n piept?

RIC{: Nu, nu voi; dar atunci ce-i de f[cut?! existen\a mi-este periclitat[. Voi s[scap. Scap[-m[;]\i dau bac=i= trei sferturi de rubl[.

SPIRIDON: Trei sferturi de rubl[; =ase pachete de tutun! te scap.

RIC{: Cum? pe unde? spune-mi iute, c[mi-e degrab[,]mi vine stenahorie.

SPIRIDON: Dumneata stai aici. Eu m[duc colea]n od[i\[*(la dreapta)*, deschiz u=a care d[ ]n scar[, cum i-oi vedea c[se urc[sus, te chem]n odaie,]nchidem u=a de la mijloc, =i c`nd or intra cu to\ii aici,]\i dau drumul pe dincolo de scar[, te cobori =i ie=i repede pe poart[... Las[c[te scap, n-ai grij[.

RIC{: Da, du-te degrab[!

SPIRIDON *(cu =iretenie):* Apoi, nu-mi dai?

RIC{: Ce?

SPIRIDON: Ce mi-ai f[g[duit.

RIC{: Ba da,]\i dau. *(Se caut[ ]n toate buzunarele =i completeaz[suma din m[run\ele; Spiridon o socote=te cu scump[tate.)* B[iete, *(solemn)* t`n[rule! =tii tu]n ce pozi\iune m[g[sesc? =tii tu ce pericol m[amenin\[?

SPIRIDON: Ba bine c[nu! Dac[n-oi =ti eu p[para lui jup`nul!... hehei! las[; dac[n-ai putea sc[pa...

RIC{: ’Ai? *(+ov[ie.)*

SPIRIDON: Ai s[vezi =i dumneata al dracului ce e... De ce-i zice lui “Titirc[Inim[-Rea”?

RIC{: Nu, nu voi s[v[z, scap[-m[.

SPIRIDON *(cam rece):* Ei! las[, dac[oi putea, te scap eu, fire=te.

RIC{: A! *(+ov[ie.)* Auz zgomot pe scar[; se suie... *(+ov[ie.)* Alearg[; scap[-m[! *(Spiridon iese]ncet]n dreapta, num[r`nd gologanii; Ric[ ]l zore=te de la spate.)*

SCENA IX

RIC{, DUMITRACHE, CHIRIAC, IPINGESCU,
ZI|A =i apoi VETA

RIC{ *(o clip[singur; joc de scen[mut[; deodat[se aud]n odaia din dreapta palme, =i Spiridon \ip`nd):* A! *(Pa=i pe scar[; Ric[se repede la u=a din dreapta.)*

JUP~N DUMITRACHE *(]nt`mpin`ndu-l cu sabia scoas[):* Stai!

RIC{ *(d`ndu-se ]napoi):* Sunt mort, sfinte Andrei! *(Se repede la fereastra schelelor ]n st`nga.)*

CHIRIAC *(]nt`mpin`ndu-l, sare pe fereastr[ ]n scen[, cu pu=ca, cu baionet[ ]n m`n[, ca de asalt):* St[i!

RIC{ *(d`ndu-se ]napoi =ov[ind):* Geniu bun al venitorului Rom`niei! *(Se repede la u=a din fund.)*

IPINGESCU *(]nt`mpin`ndu-l cu sabia scoas[):* St[i! *(Recunosc`nd pe Ric[, ]i cade sabia din m`n[.)* Nu m[nebuni, onorabile! Dumneata e=ti?

RIC{ *(tremur`nd grozav):* Eu!

(Zi\a intr[prin fund.)

JUP~N DUMITRACHE: Ce pofte=ti, m[musiu? *(Se repede s[-l umfle. Zi\a-i sare-n piept =i-l opre=te.)*

CHIRIAC *(tr`nte=te pu=ca =i scuip[ ]n palme):* Las[-mi-l mie, jup`ne! *(Se repede =i el s[-l umfle.)*

IPINGESCU *(s[rind =i oprind]n piept pe Chiriac):* Nu, da, onorabile!...]l cunosc eu.

CHIRIAC *(lui Ipingescu):* D[-te la o parte!

ZI|A *(lui Jup`n Dumitrache):* Nene Dumitrache, nu-mi asasina viitorul! *(Se lupt[cu el.)*

JUP~N DUMITRACHE: Las[-l s[-l]ntreb numai: ce pofte=ti, m[musiu?

CHIRIAC: Las[-m[, nene Nae, s[-l]nv[\ pe ma\e-fripte s[mai umble dup[nevestele negustorilor!

IPINGESCU *(strig`nd tare ca s[acopere toate strig[tele):* Sta\i! sta\i! c[e-ncurc[tur[! Pe dumnealui]l cunosc eu! Dumnealui nu-i d' [i de care crede\i dumneavoastr[; e cet[\ean onorabil.

CHIRIAC: Da' de onorabil n-are-ncotro! *(Vrea s[se repeaz[.)*

IPINGESCU *(oprindu-l):* E de-al nostru, e patriot!

JUP~N DUMITRACHE: Dac[-i patriot, de ce umbl[s[-mi strice casa? de ce m[atac[la onoarea de familist? *(Vrea s[se repeaz[; Veta intr[prin fund.)*

ZI|A: Nene! nene! iart[-m[! nu e ce crezi dumneata.

JUP~N DUMITRACHE: Dar ce e?

CHIRIAC: Ce e?

VETA *(trec`nd l`ng[Chiriac =i lu`ndu-l la o parte nec[jit[):* Ce e, ce e! oameni ]n toat[ firea =i nu-n\elege\i ce e! Umbla\i ca nebunii! *(+optindu-i repede):* Iaca ce e! t`n[rul umbl[dup[Zi\a, s-a amorezat cu ea de la “Iunion”, =tii din seara c`nd s-a luat dup[ noi, =i-a trimes unul la altul bilete de amor, =i-n loc s[ mearg[ la ea acas[, a gre=it =i-a venit aici. Nu \i-am spus eu c[ e tot o b[nuial[ proast[ de-a dumnealui! M[ faci s[ intru ]n alte alea cu nebuniile tale. Iaca ce e; ai v[zut? *(}n timpul acesta Jup`n Dumitrache, cam]ncurcat de potolirea lui Chiriac, vrea s[asculte =i el explica\ia.)*

CHIRIAC *(domirindu-se):* A!

JUP~N DUMITRACHE *(trec`nd l`ng[Veta):* Ei! ce e?

(}n timpul acesta, scen[mut[ ]ntre Ipingescu,
Ric[=i Zi\a mai]n fund.)

VETA *(c[tre Chiriac):* Spune-i ce e. *(Trece]n fund.)*

CHIRIAC *(lu`nd la o parte pe Jup`n Dumitrache =i =optindu-i):* Ce e, ce e! Oameni]n toat[firea =i nu]n\elegem! Umbl[m ca nebunii! iaca ce e! t`n[rul umbl[ dup[ Zi\a; s-a amorezat cu ea de la “Iunion”, =tii, din seara aia c`nd s-a luat dup[dumneavoastr[, =i-a trimis unul la altul bilete de amor, =i]n loc s[mearg[la ea acas[, a gre=it =-a venit aici. Nu \i-am spus eu, jup`ne, c[ a=a ]\i c[=uneaz[ dumitale! M-ai f[cut s[ alerg ca nebunii, s[-mi rup g`tul! Doamne fere=te! dac[f[ceam =i moarte de om? Iaca ce e; ai v[zut?

JUP~N DUMITRACHE *(]nseninat =i domirit):* A! *(C[ut`nd la Zi\a cu coada ochiului:)* Ei, bat[-te, Zi\o, s[ te bat[! *(Chiriac trece pe l`ng[Ipingescu.)*

ZI|A *(plec`nd ochii cu nevinov[\ie):* Nene!

JUP~N DUMITRACHE *(cu p[rin\ie):* Ei! nu te ru=ina! ale tinere\ii valuri! *(C[tre public:)* Fat[roman\ioas[! D-aia dumneaei: “Ai, nene, la “Iunion”, parol! s[m[-ngropi!”

(}n timpul acesta, cei ce n-au vorbit sunt grupa\i]n fund:
Ric[ ]nc[nu-=i poate veni bine]n fire.)

IPINGESCU *(]naint`nd l`ng[Jup`n Dumitrache):* Onorabile! *(Cu ifos:)* +tii cine-i t`n[rul [sta? *(Arat[pe Ric[.)*

JUP~N DUMITRACHE: Cine?

IPINGESCU: {sta e [l care scrie la “Vocea patriotului na\ionale”.

JUP~N DUMITRACHE: Nu m[nebuni!

IPINGESCU: Parol.

JUP~N DUMITRACHE: Ei, fugi c[mor!

IPINGESCU: D-apoi ce crezi! chiar el]nsu=i]n persoan[: e b[iat bun, d-ai no=tri, din popor. El combate]n articolul [l de ast[-sear[, =tii cu “sufragiul”.

JUP~N DUMITRACHE *(]nc`ntat):* Ei bravos. *(}ncet:)* Apoi de! s[facem cuno=tin\[. Cum e amorezat cu Zi\a, mai =tii? de unde a fost s[ias[norocul fetii!

IPINGESCU: Rezon! aia ziceam =i eu. *(C[tre Ric[:)* Onorabile domn, permite-mi pentru ca s[-\i prezant pe cet[\eanul Dumitrache Titirc[, comersant, apropitar =i c[pitan]n garda civic[. *(Cu importan\[:)* E d-ai no=tri. *(Grupul din fund]nainteaz[.)*

RIC{: Sunt]nc`ntat. *(Se confund[ ]n complimente.)* Mersi de cuno=tin\[.

IPINGESCU: Dumnealui este cet[\eanul Ric[Venturiano, amploiat judiciar, student la Academie —]nva\[legile — =i redactor la “Vocea patriotului na\ionale”... *(Cu putere:)* E d-ai no=tri... ce s[mai st[m s[mai vorbim...]l =tii... *(Am`ndoi recomanda\ii se complimenteaz[ =i-=i dau m`na.)*

JUP~N DUMITRACHE *(cu respect amestecat cu sfial[:)* Da, tocmai ast[-sear[citeam cu nenea Nae,]n gazeta dumneavoastr[, cum scri\i despre ciocoi c[m[n`nc[ sudoarea poporului suveran. Ei, bravos! ]mi place! bine combate\i reac\iunea, nu pot s[ zic, =tii colea, verde, rom`ne=te. S[v[ajute Dumnezeu ca s[sc[pa\i poporul de ciocoi!

RIC{ *(prinz`nd limb[, dup[ ce a z`mbit cu mult[satisfac\ie de*

*vorbele lui Jup`n Dumitrache):* Domnule, Dumnezeul nostru este poporul: *box populi, box dei!*[1] Noi n-avem alt[ credin\[, alt[ speran\[ dec`t poporul. *(Jup`n Dumitrache ascult[ uimit.)* Noi n-avem alt[ politic[ dec`t suveranitatea poporului; de aceea,]n lupta noastr[politic[, am spus-o =i o mai spunem =i o repet[m necontenit tuturor cet[\enilor: "Ori to\i s[muri\i, ori to\i s[sc[p[m!"

JUP~N DUMITRACHE *(r[pit):* Bravos! s[tr[ie=ti! *(Bate-n palme,]ncet c[tre Ipingescu:)* Vorbe=te abitir, domnule. {sta e bun de dipotat.

IPINGESCU: Hei! las[-l c[ajunge el =i dipotat cur`nd-cur`nd...

(}n timpul acesta Ric[a venit l`ng[Zi\a.)

JUP~N DUMITRACHE: Cum combate el, poate s[ajung[=i ministru. *(Tare c[tre Ric[, care st[tot]n grup:)* M[rog, onorabile, eu]mi cer iertare, =ti\i c[poate adineaori, cum \iu eu la... poate, v-am adus un afront; dar e =i vina dumneavoastr[; nu =tiam c[veniser[\i pentru Zi\a.

RIC{: M[rog, pardon, vina nu este nici a mea, nici a dumitale, nici a madam Zi\ii; este a t[bli\ii de la poart[... Dumneaei]mi scrisese c[=ade la num[rul 9... am v[zut la poart[num[rul 9 =i am intrat. *(Vorbe=te]ncet cu Zi\a, Veta =i Chiriac.)*

JUP~N DUMITRACHE *(c[tre Ipingescu):* A=a e; asta me=terul Dinc[binagiul mi-a f[cut-o; a tencuit zidul la poart[=i mi-a b[tut num[rul 6 d-a-ndoaselea; s[-l pui m`ine s[ mi-l ]ntoarc[ la loc, s[ nu mi se mai ]nt`mple vreun conflict.

CHIRIAC *(care s-a g[sit]n fund cu Veta, Zi\a =i Ric[):* Las[s[-i spun eu =i cu cocoana, dac[v[e ru=ine. *(Coboar[cu Veta; Ric[=i Zi\a se \in]n fund.)* Jup`ne.

VETA: Frate.

JUP~N DUMITRACHE: Ce-i, Chiriac, puiule? ce-i, Veto?

VETA: Avem s[te rug[m ceva.

CHIRIAC: Da'... s[nu ne tratezi cu refuz.

---

[1] Form[gre=it[a dictonului latin *"Vox populi vox dei!"* — "Glasul poporului e glasul lui Dumnezeu!"

J U P ~ N D U M I T R A C H E: Orice; m[=tii cum \in la nevast[=i la tine.

V E TA: Uite ce e: musiu Ric[=i cu Zi\a comp[timesc]mpreun[.

J U P ~ N D U M I T R A C H E *(]nc`ntat):* Ei! a=a e, ale tinere\ii valuri!

C H I R I A C: +i le e ru=ine s[-\i spuie c[ar vrea s[...

J U P ~ N D U M I T R A C H E: S[... ce?

C H I R I A C: Ei! nu =tii dumneata? s[puie pirostriile!... vrei =i dumneata?

J U P ~ N D U M I T R A C H E *(r[pit):* Dac[dumnealui cabulipse=-te[1] s[ne onoreze cu at`ta cinste... de! Zestrea nu-i a=a de mare, =i dumnealui e... =tii, ceva mai sus... noi suntem negustori.

R I C { *(cobor`nd):* Cet[\ene, suntem sub regimul libert[\ii, egalit[\ii =i fraternit[\ii: unul nu poate fi mai sus dec`t altul, nu permite Constitu\ia.

I P I N G E S C U: Rezon!

J U P ~ N D U M I T R A C H E *(lui Ipingescu):* Bine vorbe=te, domnule, bravos!

R I C {: Eu, dac[comp[time=te =i madam Zi\a la suferin\a mea...

J U P ~ N D U M I T R A C H E: Mai e vorb[! cum s[nu comp[timeasc[? Zi\o nene, ia vino-ncoa. *(Zi\a vine ru=inoas[.)* Ei! nu-\i mai fie ru=ine: ale tinere\ii valuri... Vrei?

Z I | A: Eu fac ce vrei dumneata;]mi e=ti ca =i un frate mai mare.

J U P ~ N D U M I T R A C H E: Ei! s[v[fie de bine, =i ceasul [l bun s[-l dea Pronia. *(}ncet Zi\ii:)* s[-\i cinste=ti b[rbatul: [sta e om, nu glum[; \i-ai g[sit norocul.

Z I | A: Mersi, nene. *(Trece]n fund.)*

J U P ~ N D U M I T R A C H E: Pentru pu\in. *(Lui Ric[:)* Ei, acum, cumnate, ia s[vorbim o vorb[colea]ntre b[rba\i, cocoanele s[nu asculte; =tii dumneata, nene Nae, cum sunt cocoanele...

I P I N G E S C U: Ru=inoase... mie-mi spui?

J U P ~ N D U M I T R A C H E *(lui Ric[, care a venit l`ng[ei):* Toate ca toate, dar la onoarea de familist s[\ii.

R I C {: Da, familia e patria cea mic[, precum patria e familia cea mare; familia este baza societ[\ii.

---

[1] Binevoie=te, consimte.

JUP~N DUMITRACHE: A=a e, bravos! *(Lui Ipingescu:)* Toate le =tie,]mi place...

IPINGESCU: Apoi dac[-i jurnalist...

VETA *(din fund c[tre Jup`n Dumitrache):* Ei! toate bune, fr[\ico, dar noi nu dormim ]n noaptea asta? Chiriac are s[ se scoale m`ine p`n[-n ziu[la ezirci\.

JUP~N DUMITRACHE: Mai e vorb[, soro, cum s[nu?

(To\i se dispun a se retrage; Ric[e cu Zi\a, Chiriac cu Veta, Jup`n Dumitrache suie cu Ipingescu.)

IPINGESCU *(lui Jup`n Dumitrache):* Onorabile,]ndatoreaz[-m[cu o \igar[de tutun.

JUP~N DUMITRACHE: +i cu dou[, nene Nae. *(Bag[m`na s[ scoat[ tabachera =i se opre=te cu m`na]n buzunar.)* Nene Nae! Chiriac!

CHIRIAC *(cobor`nd l`ng[Jup`n Dumitrache):* Ce-i, jup`ne?

JUP~N DUMITRACHE *(lu`nd pe Chiriac =i pe Ipingescu de m`n[=i aduc`ndu-i dramatic]n fa\a scenei):* Toate le-am l[murit; bine, de cumnatul Ric[nu mai am ce s[zic; dar s[v[ar[t ce am g[sit pe pernele patului dumneaei... c[uitasem...]mi vine s[intru la b[nuieli rele.

CHIRIAC *(]nfiorat):* Ce-ai g[sit, jup`ne?

JUP~N DUMITRACHE: Uite. *(Scoate din buzunar o leg[tur[de g`t.)*

IPINGESCU: Frumoas[leg[tur[, de =ic!

CHIRIAC: A=! ad-o-ncoa, jup`ne, asta-i leg[tura mea, n-o =tii dumneata?

JUP~N DUMITRACHE *(l[murit):* Ei, bat[-te s[te bat[! de ce nu spui a=a, frate? *(Lui Ipingescu, cu filozofie:)* Ei! vezi?... Uite a=a se orbe=te omul la necaz!

IPINGESCU: Rezon!

(Pornesc cu to\ii veseli spre fund.)

(Cortina)

CUPRINS

CONUL LEONIDA FA|{ CU REAC|IUNEA

Fars[ ]ntr-un act
(1880)

PERSOANELE

C O N U L L E O N I D A, pensionar — 60 de ani
C O A N A E F I M I | A, consoarta lui de 56 de ani
S A F TA, slujnica lor

}n Bucure=ti, la Leonida.

(O odaie modest[de mahala. }n fund, la dreapta, o u=[; la st`nga, o fereastr[. De-o parte =i de alta a scenei, c`te un pat de culcare. }n mijlocul od[ii, o mas[ ]mprejurul c[reia sunt a=ezate scaune de paie. Pe mas[, o lamp[cu gaz; pe globul l[mpii un abat-jour cusut pe canava. }n planul]nt`i, la st`nga, o sob[cu u=a deschis[=i cu c`\iva t[ciuni p`lp`ind. Leonida e ]n halat, ]n papuci =i cu scufia de noapte; Efimi\a ]n camizol, fust[ de flanel[ ro=ie =i legat[ la cap cu tulpan alb. Am`ndoi =ed de vorb[la mas[.)

SCENA I

LEONIDA: A=a, cum]\i spusei, m[scol]ntr-o diminea\[, =i, =tii obiceiul meu, pui m`na ]nt`i =i-nt`i pe “Aurora democratic[“, s[v[z cum mai merge \ara. O deschiz... =i ce citesc? Uite, \in minte ca acuma “11/23 f[urar[1]... A c[zut tirania! Vivat Republica!”.

EFIMI|A: Auzi colo!

LEONIDA: R[posata dumneei — nevast[-mea a d-]nt`i — nu se sculase]nc[. Sar jos din pat =i-i strig: “Scoal[, cocoan[, =i te bucur[, c[e=ti =i dumneata mum[din popor; scoal[, c-a venit libertatea la putere!”

EFIMI|A *(afirmativ):* Ei!

LEONIDA: C`nd aude de libertate, sare =i dumneei r[posata din pat... c[ era republican[! zic: “G[te=te-te degrab’, Mi\ule, =i... hai =i noi pe la revolu\ie”. Ne ]mbr[c[m, domnule, frumos, =i o lu[m repede pe jos p`n’ la teatru... *(Cu gravitate:)* Ei, c`nd am v[zut... =tii c[eu nu intru la idee cu una cu dou[...

[1] Februarie, dup[calendarul popular; aici e vorba de detronarea de c[tre monstruoasa coali\ie a domnitorului Al. I. Cuza, la 11 februarie 1866.

EFIMI|A: |i-ai g[sit...! dumneata nu e=ti d-[ia. Ehei! Ca dumneata, bobocule, mai rar cineva.

LEONIDA: Ori s[zici nu =tiu ce =i nu =tiu cum, c[adic[tele, “acu, unde e=ti tu republican, \ii parte na\iunii”.

EFIMI|A: A=!

LEONIDA: Dar, c`nd am v[zut, am zis =i eu: s[te fereasc[Dumnezeu de furia poporului!... Ce s[vezi, domnule? Steaguri, muzici, chiote, t[mb[l[u... lucru mare, =i lume, lume... de-\i venea ame\eal[, nu altceva.

EFIMI|A: Bine c[n-am fost]n Bucure=ti pe vremea aia! cum sunt eu nevricoas[, Doamne fere=te! p[\eam alte alea...

LEONIDA: Ba nu zi asta: puteai trage un ce profit. *(Schimb`nd tonul:)* Ei, c`t g`nde=ti c-a \inut toiul revolu\iei?

EFIMI|A: P`n[seara.

LEONIDA *(z`mbind de a=a naivitate, apoi cu seriozitate):* Trei s[pt[m`ni de zile, domnule.

EFIMI|A *(minun`ndu-se):* Nu m[-nnebuni, soro!

LEONIDA: Ce te g`nde=ti dumneata, c[ a fost a=a un bagadel lucru? F[-\i idee: dac[ chiar Galibardi, de-acolo de unde este el, a scris atunci o scrisoare c[tre na\iunea rom`n[.

EFIMI|A *(cu interes:)* Z[u?

LEONIDA: Mai e vorb[?

EFIMI|A: Adic[cum?

LEONIDA: Vezi dumneata, i-a pl[cut =i lui cum am adus noi lucrul cu un sul sub\ire ca s[d[m exemplu Evropii, =i s-a crezut omul dator, ca un ce de politic[, pentru ca s[ne firitiseasc[...

EFIMI|A *(curioas[):* Da... ce spunea]n scrisoare?

LEONIDA *(cu importan\[):* Patru vorbe, numai patru, da vorbe, ce-i drept! Uite, \iu minte ca acuma: “Bravos na\iune! Halal s[-\i fie! S[tr[iasc[Republica! Vivat Prin\ipatele Unite!” =i jos a isc[lit]n original: “Galibardi”.

EFIMI|A *(satisf[cut[):* Apoi, atunci dac[-i a=a, a vorbit destul de frumos omul!

LEONIDA: Hehei! unul e Galibardi; om, o dat[=i jum[tate! *(Cu m`ndrie =i siguran\[:)* Ei! giant[ latin[, domnule, n-ai ce-i mai zice. De ce a b[gat el ]n r[cori, g`nde=ti, pe to\i]mp[ra\ii =i pe Papa de la Roma?

EFIMI|A *(mirat[):* +i pe Papa de la Roma? Auzi, soro?

LEONIDA: Ba]nc[ce! i-a tras un tighel, de i-a pl[cut =i lui. Ce-a zis Papa — iezuit, aminteri nu-i prost! — c`nd a v[zut c[ n-o scoate la cap[t cu el?... “M[, nene, [sta nu-i glum[; cu [sta, cum v[z eu, nu merge ca, de, cu fitecine; ia mai bine s[ m[ iau cu politic[ pe l`ng[el, s[mi-l fac cum[tru.” +i de colea p`n[colea, tura-vura, c-o fi tuns[, c-o fi ras[, l-a pus pe Galibardi de i-a botezat un copil.

EFIMI|A *(cu ironie):* +i-a cunoscut omul na=ul!

LEONIDA: Vezi bine!... Acu ia spune, cam c`\i oameni te bate g`ndul c[s[aib[Galibardi?

EFIMI|A: Sumedenie!

LEONIDA: O mie, domnule, numa o mie.

EFIMI|A: Ei, fugi c[mor! =i adic[numa cu o mie s[...

LEONIDA *(]ntrerup`nd-o):* Da, da’]ntreab[-m[s[-\i spun ce fel de oameni sunt.

EFIMI|A: Ceva tot unul =i unul.

LEONIDA: {i mai prima, domnule, ale=i pe spr`ncean[, care mai de care, d[ cu pu=ca-n Dumnezeu; volintiri, m[ rog: azi aici, m`ine-n Foc=ani, ce-am avut =i ce-am pierdut!

EFIMI|A: Ei! a=a da.

LEONIDA: +i to\i se-nchin[la el ca la Christos; de hat`rul lui, sunt ]n stare, trei zile d-a r`ndul, s[nu m[n`nce =i s[nu bea, dac[n-or avea ce.

EFIMI|A: Ce spui, soro?

LEONIDA: Ce-\i spun eu, =i c`te =i mai c`te altele =i mai =i.

EFIMI|A: Bravos!

(O mic[pauz[=i c[sc[turi de am`ndou[p[r\ile.)

LEONIDA: Trebuie s[fie t`rziu, Mi\ule; ne culc[m?

E F I M I | A *(se scoal[=i se uit[la ceas):* Dou[spce trecute, bobocule.

L E O N I D A *(scul`ndu-se =i el =i merg`nd spre patul din st`nga):* Vezi dumneata cum trece vremea cu vorba...

E F I M I | A *(dreg`ndu-=i patul):* Ei! cum le spui dumneata, s[tot stai s-ascul\i; ca dumneata, bobocule, mai rar cineva.

L E O N I D A *(la pat =i intr`nd sub plapum[):* Mi\o, ai zis matale fetii s[ vie m`ine mai de diminea\[ca s[fac[focul?

E F I M I | A *(sting`nd lampa):* Da. *(Se-nchin[=i se a=az[ ]n pat la dreapta.)*

(Odaia r[m`ne luminat[numai de flac[ra t[ciunilor din sob[.)

L E O N I D A *(dup[ce s-a]nv`rtit ]n pat p`n[s[-=i fac[culcu=ul, cu satisfac\ie):* A! aa=a!

(Un moment pauz[,]n timp ce fiecare se a=az[bine]n a=ternutul s[u.)

E F I M I | A *(din a=ternut):* +i zi a=a cu Galibardi, 'ai?

L E O N I D A *(asemenea):* A=a z[u!... Ei! mai d[-mi]nc[unul ca el, =i p`n[ m`ine seara — nu-mi trebuie mai mult — s[-\i fac republic[... *(Cu regret:)* Da nu e! Da o s[-mi zici c[cu]ncetul se face o\etul ori c[mai rabd[, c[n-a intrat zilele-n sac. *(Cu t[rie:)* D-apoi bine, frate, p`n[ c`nd tot rabd[azi, rabd[m`ine? c[nu mai merge, domnule, s-a s[turat poporul de tiranie, trebuie republic[!

E F I M I | A: Adic[, z[u, bobocule, de! eu, cu mintea ca de femeie, pardon s[te-ntreb =i eu un lucru: ce procopseal[ar fi =i cu republica?

L E O N I D A *(minunat de-a=a]ntrebare):* Ei, bravos! =-asta-i bun[! Cum ce procopseal[? Vezi, asta-i vorba: cap ai, minte ce-\i mai trebuie? Apoi,]nchipuie=te-\i dumneata numai un condei, nu mai pl[te=te niminea bir...

E F I M I | A: Z[u?

L E O N I D A: Z[u... Ai doilea, c[fie=tecare cet[\ean ia c`te o leaf[bun[, to\i]ntr-o egalitate.

E F I M I | A: Parol?

L E O N I D A: Parol... Par egzamplu, eu...

E F I M I | A: Pe l`ng[pensie?

L E O N I D A: Vezi bine: pensia e ba=ca, o am dup[legea a veche, e dreptul meu; mai ales c`nd e republic[, dreptul e sf`nt: republica este garan\iunea tuturor drepturilor.

E F I M I | A *(cu toat[aprobarea):* A=a da.

L E O N I D A: +i al treilea, c[se face =i lege de mur[turi[1].

E F I M I | A: Cum lege de mur[turi?

L E O N I D A: Adic[telea c[nimini s[nu mai aib[drept s[-=i pl[teasc[datoriile.

E F I M I | A *(crucindu-se de mirare):* Maic[Precist[, Doamne! apoi dac[-i a=a, de ce nu se face mai cur`nd republic[, soro?

L E O N I D A: Hei! te las[reac\ionarii, domnule? Fire=te, nu le vine lor la socoteal[s[nu mai pl[teasc[niminea bir! e aproape de mintea omului: de unde ar mai m`nca ei lefurile cu lingura?

E F I M I | A: A=a e... da... *(reflect`nd mai ad`nc)*... un lucru nu-n\eleg eu.

L E O N I D A: Ce lucru?

E F I M I | A: Dac[n-o mai pl[ti niminea bir, soro, de unde or s[aib[cet[\enii leaf[?

L E O N I D A *(]n lupt[cu somnul):* Treaba statului, domnule, el ce grije are? pentru ce-l avem pe el? e datoria lui s[-ngrijeasc[s[aib[oamenii lefurile la vreme...

E F I M I | A *(l[murit[):* A=a de... vezi, mie nu-mi d[dea-n g`nd. *(Dup[o pauz[de reflec\ie:)* Ce bine ar fi! unde d[Dumnezeu odat[s[o mai vedem =-asta, republica! *(Leonida]ncepe s[sfor[ie.)* Dormi, soro?... *(Leonida sfor[ie-nainte.)* A adormit.

---

[1] Lege de moratoriu, lege pentru am`narea pl[\ii datoriilor.

SCENA II

(Coana Efimi\a se a=az[pe o ureche =i adoarme =i ea. Unul dup[miezul nop\ii sun[rar]n vecin[tate: patru b[t[i de sferturi, apoi o b[taie mai grav[pentru ceas. }n orchestr[melodram[“misterioso”. C`teva momente pauz[, dup[care s-aud]n dep[rtare dou[-trei detun[turi de pu=c[=i chiote surde; apoi, altele mai multe =i strig[te mai distincte, =i]nc[o dat[.)

E F I M I | A *(se de=teapt[=i se ridic[-n pat, privind cu nedumerire c[tre u=[=i]ntreb`nd cu neast`mp[r):* Cine e? *(Pauz[.)* Cine e? *(Pauz[; sare din pat, alearg[repede la u=[=i o]ncearc[dac[e bine]ncuiat[, asemenea, la fereastr[, =i se-ntoarce mai pu\in intrigat[s[se a=eze iar la loc, f[c`ndu-=i o cruce.)* Cine =tie ce-oi fi visat!... *(Se culc[ =i a\ipe=te iar; ]n orchestr[ melodram[; pauz[; o salv[ de detun[turi =i strig[te ]nmul\ite, cocoana sare din pat c`t colo.)* Cine e?... *(O pauz[; merge tremur`nd la mas[, caut[ p-]ntunerec chibriturile =i aprinde lampa; foarte emo\ionat[, ]ncearc[ ]nc[ o dat[ u=a, merge ]n v`rful degetelor la dulapul de haine,]l]ncuie repede, ca =i cum ar fi prins pe cineva]n el; =i ascult[cu palpita\ie ce se petrece]n[untru; se uit[apoi pe sub paturi =i prin toate col\urile, stinge lampa, se-nchin[=i se urc[iar]n pat.)* Ce-o fi =i asta? *(Deodat[, s-aud o nou[salv[=i chiote prelungite: coana Efimi\a sare jos =i r[m`ne ]nm[rmurit[ ]n picioare ascult`nd: o alt[salv[=i strig[te.)* Leonido! *(Zgomotul se repet[.)* Leonido!! *(Pauz[; zgomotul se repet[cu putere; cocoana se repede peste un scaun cu exasperare, se]mpiedic[=i cade peste patul lui Leonida.)* Leonido!!!

SCENA III

L E O N I D A *(scul`ndu-se din somn sp[im`ntat):* ’Ai! ce e?

E F I M I | A: Leonido! scoal’ c[-i foc, Leonido!

L E O N I D A *(speriat):* Unde-i foc?

E F I M I | A: Scoal’ c[-i revulu\ie, b[t[lie mare afar[!

LEONIDA: A=! vorb[s[fie! Ce te pomene=ti vorbind, domnule?

EFIMI|A: B[t[lie la poart[, soro: pistoale, pu=ti, tunuri, Leonido; \ipete, chiote, lucru mare, de am s[rit din somn!

LEONIDA *(lu`nd-o cu bini=orul):* Mi\ule, nu-i nimica; =tii cum e=ti dumneata nevricoas[, unde am vorbit toat[seara de politic[, te-i fi culcat =i cu fa\a-n sus =i ai visat cine =tie ce.

EFIMI|A *(impacientat[):* Leonido, de=teapt[sunt eu acuma?

LEONIDA: Apoi de! Mi\ule, asta dumneata =tii.

EFIMI|A *(atins[):* Bravos, bobocule! nu m-a=teptam ca tocmai dumneata s[te pronun\i cu a=a iluzii[1]]n contra mea; te credeam mai altfel...]mi pare r[u!... Cocoane Leonido, sunt de=teapt[; am auzit cum te-auz =i m-auzi... revulu\ie, b[t[lie mare!

LEONIDA: Bine, Mi\ule, st[i, nu te importa[2] degeaba. De c`nd m-ai de=teptat pe mine, ai mai auzit ceva?

EFIMI|A: Nu.

LEONIDA: Apoi de! cum vine treaba asta? spune matale...

EFIMI|A *(cam]n nedumerire):* De, soro, =tiu eu?

LEONIDA: Apoi, vezi? Dar... s-o mai lu[m =i pe partea ailalt[, s[vedem ce-ai s[mai zici. Bine, chiar revulu\ie s[fi fost, s[zicem... nu =tii dumneata c[n-are nimeni voie s[descarce focuri]n ora=? e ordin de la poli\ie...

EFIMI|A *(aproape r[sconvins[):* De! bobocule, s[zic =i eu cum zici, c[dup[cum le spui dumneata, una =i cu una fac dou[, n-are de unde s[te mai apuce omul... *(St`nd pe g`nduri =i iar]ndoindu-se:)* Dar bine, soro, am auzit, am a-u-zit; cum s-auz ce nu era? ce-am auzit dac[nu era nimica?

LEONIDA: Ei! domnule, c`te d-astea n-am citit eu; n-am p[r ]n cap! Glume=ti cu omul! Se-nt`mpl[!... *(cu tonul unei teorii sigure)* c[fiindc[de ce? o s[m[-ntrebi... Omul, bunioar[, de par egzamplu, dintr-un nu-=tiu-ce ori ceva, cum e nevricos, de curiozitate, intr[la o

---

[1] Aluzii

[2] Nu te “amporta”, de la franc. *s’emporter,* a se]nfuria.

idee; a intrat la o idee? fandacsia e gata; ei! =i dup[aia, din fandacsie cade]n ipohondrie. Pe urm[, fire=te, =i nimica mi=c[.

EFIMI|A: Comèdie, soro! *(Minun`ndu-se:)* A=a o fi!

LEONIDA: Bunioar[=i la dumneata acuma, o ipohondrie trec[toare; nu-i nimica... Hai s[ne culc[m: noapte bun[, Mi\ule.

EFIMI|A: Noapte bun[. *(}nc[nedumerit[oarecum, stinge lampa =i se v`r[ ]n pat.)*

LEONIDA *(dup[o pauz[):* Nu te mai culca cu fa\a-n sus, Mi\ule, c[iar visezi.

(Cocoana s-a=az[p-o ureche;]n odaie]ntunerec,]n orchestr[melodram[; o pauz[, dup[care d-odat[se aud]n dep[rtare chiote, strig[te =i detun[turi.)

SCENA IV

EFIMI|A: Ai auzit?

LEONIDA: Ai auzit?

(Am`ndoi, d-odat[, se ridic[ ]nfiora\i. Zgomotul s-apropie.)

EFIMI|A *(s[rind din pat):* E idee, Leonido?

LEONIDA *(cu spaim[):* Aprinde lampa... *(Sare =i el din pat.)*

(Zgomotul se apropie.)

EFIMI|A *(aprinz`nd lampa):* E fandacsie, bobocule?

LEONIDA *(tremur`nd):* Nu-i lucru curat, Mi\ule!

(Zgomotul tot mai tare.)

EFIMI|A: E ipohondrie, soro?

(Zgomotul cre=te mereu.)

LEONIDA: E primejdie mare, domnule! Ce s[fie?

EFIMI|A: Ce s[fie? dumneata nu vezi ce s[fie? Revolu\ie, b[t[lie mare, Leonido!

L E O N I D A *(ciudindu-se):* Bine, frate, revulu\ie ca revulu\ie, da nu-\i spusei c[nu-i voie de la poli\ie s[dai focuri]n ora=.

(Zgomotul cre=te]nainte.)

E F I M I | A *(tremur`nd):* Voie, ne-voie, auzi?

L E O N I D A *(asemenea):* Auz; da nu e, nu se poate s[fie revulu\ie... C`t[vreme sunt ai no=tri[1] la putere, cine s[stea s[fac[revulu\ie?

E F I M I | A: De! }ntreab[-m[s[te-ntreb... *(Zgomot mare.)* Auzi?

L E O N I D A: Unde mi-este gazeta? *(nervos)* c[dac[o fi s[fie revulu\ie, trebuie s[spuie la “Ultimele =tiri”. Unde mi-e gazeta? *(Merge la mas[, ia gazeta,]=i arunc[ochii pe pagina a treia =i d[un \ip[t.)* A!

E F I M I | A: Ei!

L E O N I D A *(pierdut):* Nu e revulu\ie, domnule, e reac\iune; ascult[! *(Cite=te tremur`nd:)* “Reac\iunea a prins iar la limb[. Ca un strigoi ]n ]ntunerec, ea st[ la p`nd[ascu\indu-=i ghearele =i a=tept`nd momentul oportun pentru poftele ei antina\ionale... Na\iune, fii de=teapt[!” *(Cu dezolare:)* +i noi dormim, domnule!

E F I M I | A *(asemenea):* Cine stric[, soro, dac[nu mi-ai citit gazeta de cu seara!

(Zgomot tare.)

L E O N I D A *(pr[p[dit):* +i pe mine m[=tiu to\i reac\ionarii c[sunt republican, c[sunt pentru na\iune.

E F I M I | A *(tremur`nd =i ]ncep`nd s[pl`ng[):* Ce-i de f[cut, soro?

L E O N I D A *(st[p`nindu-se, ca s[-i fac[curaj):* Nu te speria, Mi\ule, nu te speria...

(Salve =i chiote foarte apropiate.)

E F I M I | A: Iute, soro pune m`na.

(Am`ndoi trag cear=afurile din paturi]n mijlocul casei, golesc dulapul, scrinul, =i fac dou[leg[turi mari; apoi baricadeaz[u=a cu paturile =i mobilele.)

---

[1] Partidul liberal;]n timpul lungii guvern[ri a lui I. C. Br[tianu (1876 —1883).

LEONIDA *(lucr`nd):* Mergem la gar[ p`n dosul Ci=migiului =i plec[m p`n[-n ziu[cu trenul la Ploie=ti... Acolo nu mai mi-e fric[: sunt]ntre ai mei! republicani to\i[1], s[racii!

(Zgomot =i mai aproape.)

EFIMI|A *(]ngrozit[, oprindu-se din lucru =i ascult`nd):* Soro! soro! auzi dumneata? Zavragiii[2] vin]ncoace!

LEONIDA *(asemenea):* Auz... *(Tremur[.)* +i cum sunt eu deocheat, drept aicea vin, s[ne d[r`me casa.

EFIMI|A *(]ndoindu-se de genunchi =i]nec`ndu-se):* Nu-mi mai spune, soro, c[mor!

LEONIDA: F[iute, iute!

(Zgomotul =i mai aproape; Leonida cade-n genunchi.)

EFIMI|A: Soro, mor! a intrat]n uli\a noastr[...

LEONIDA: Stinge lampa!

(Cocoana sufl[iute]n lamp[; zgomotul este sub ferestre. Am`ndoi sunt tr[sni\i. O pauz[, zgomot =i apoi c`teva b[t[i]n u=a d-afar[.)

EFIMI|A *(=optind):* Sunt la u=[...

LEONIDA *(asemenea):* At`t mi-a fost!... Nu te mi=ca. *(B[t[ile se repet[mai tare; zgomotul s-a cam dep[rtat.)* S[ne ascundem]n dulap...

EFIMI|A: S[l[s[m calabal`cul =i s[s[rim pe fereastr[...

(B[t[ile]n u=[se]ndesesc cu ner[bdare; zgomotul se dep[rteaz[mereu.)

LEONIDA: Dar dac[or fi intrat]n curte?

UN GLAS DE FEMEIE *(d-afar[):* Dar asta comèdie!

---

[1] Aluzie la mi=carea condus[de Al. Candiano-Popescu, care a proclamat republica la Ploie=ti,]n ziua de 8 august 1870.

[2] Revolu\ionari, de la *zaver[*, mi=carea eterist[pentru eliberarea Greciei.

E F I M I | A *(cu uimire plec`ndu-se spre u=[s-asculte):* ’Ai?

L E O N I D A *(oprind-o):* St! nu te mi=ca!

(Pumni tari]n u=[; zgomotul =i mai departe.)

G L A S U L *(d-afar[):* Ei! Doamne! *(Strig`nd:)* Coni\[!

E F I M I | A *(uimit[):* E slujnica, Leonido, Safta.

(Chiotele =i]mpu=c[turile d-abia se mai aud foarte departe.)

L E O N I D A: St! parc[s-a mai dep[rtat zavera!

(B[t[i disperate]n u=[.)

G L A S U L *(d-afar[):* Deschide, cocoan[, s[fac focul. *(O pauz[. Leonida =i Efimi\a ascult[uimi\i, ne=tiind ce s[creaz[.)* Vai de mine! nu-i bun[asta! a p[\it boierii ceva!

E F I M I | A: E Safta... *(Vrea s[mearg[la u=[.)*

L E O N I D A *(oprind-o):* St! nu deschide o dat[cu capul!

E F I M I | A *(nemaiput`nd r[bda =i smucindu-se):* Trebuie s[deschiz, soro, c[-ncepe dobitoaca s[\ipe =i-i mai r[u: ne d[de gol la zavragii!

(B[t[i din toate puterile]n u=[.)

L E O N I D A *(comprim`ndu-=i inima =i cu un ton de suprem[resignare):* Deschide!

E F I M I | A *(merg`nd ]n v`rful degetelor la u=[,]ntreab[cu gura jum[tate):* Cine e?

G L A S U L *(d-afar[):* Eu, cocoan[; am venit s[fac focul.

E F I M I | A *(st[un minut la]ndoial[, apoi se hot[r[=te =i, d`nd]n l[turi baricada, deschide, =i cu glasul alterat):* Haide, intr[.

(}n odaie e]ntuneric. Coana Efimi\a \ine piept Saftei la u=[.)

SCENA V

EFIMI|A *(mi=cat[, cu tonul misterios):* Ce-i afar[, Safto?

SAFTA *(care a intrat cu un bra\ de lemne):* Bine, cocoan[, ce s[fie! Da p`n-acum n-am putut ]nchide ochii; toat[ noaptea a fost mas[ mare la b[canul din col\; acu d-abia s-a spart cheful. Adineaori a trecut p-aici vreo c`\iva, se duceau acas[pe dou[c[r[ri; era =i Nae Ipingescu, ipistatul, beat fr`nt; chiuia =i tr[gea la pistoale... obicei mitoc[nesc.

LEONIDA *(nedumerit):* Ce obicei?

SAFTA: +tii, a f[cut oamenii chef, c-asear[a fost l[sata-secului.

EFIMI|A *(]nsenin`ndu-se =i prinz`nd limb[, c[tre Leonida cu umor):* A fost l[sata, secule!

LEONIDA *(]mb[rb[tat):* Ei vezi? *(Plin de triumful teoriei:)* Tot vorba mea, domnule! Omul, bunioar[, de par egzamplu, dintr-un nu=tiu-ce ori ceva, cum e nevricos, de curiozitate, intr[la o idee; a intrat la o idee? fandacsia e gata; ei! =i dup[aia, din fandacsie cade]n ipohondrie. *(C[tre cocoana:)* V[zu=i?

EFIMI|A *(cu chef):* Ei! soro! parc[ziceai c[nu e voie de la poli\ie s[se dea cu pistoale]n ora=?

LEONIDA *(sigur):* Apoi bine, nu vezi dumneata c[aici a fost chiar poli\ia]n persoan[...

EFIMI|A: Ei, bobocule, ap[i cum le =tii dumneata toate, mai rar cineva! *(Aprinde lampa.)*

(Am`ndoi sunt foarte veseli. Safta r[m`ne]ncremenit[v[z`nd r[sturnarea od[ii.)

(Cortina)

CUPRINS

O SCRISOARE PIERDUT{

Comedie]n patru acte
(1884)

PERSOANELE

+TEFAN TIP{TESCU, prefectul jude\ului
AGAMEMNON DANDANACHE, vechi lupt[tor de la ’48
ZAHARIA TRAHANACHE, prezidentul Comitetului permanent, Comitetului electoral, Comitetului =colar, Comi\iului agricol, al altor comitete =i comi\ii
TACHE FARFURIDI, avocat, membru al acestor comitete =i comi\ii
IORDACHE BR~NZOVENESCU, asemenea
NAE CA|AVENCU, avocat, director-proprietar al ziarului “R[cnetul Carpa\ilor”, prezident-fundator al Societ[\ii enciclopedice-cooperative “Aurora economic[rom`n[“
IONESCU, institutor, colaborator la acest ziar =i membru al acestei societ[\i
POPESCU, istitutor, asemenea
GHI|{ PRISTANDA, poli\aiul ora=ului
UN CET{|EAN TURMENTAT
ZOE TRAHANACHE, so\ia celui de sus
UN FECIOR, ALEG{TORI, CET{|ENI, PUBLIC

}n capitala unui jude\ de munte,]n zilele noastre.

ACTUL I

(O anticamer[bine mobilat[. U=[ ]n fund cu dou[ferestre mari]n l[turi. La dreapta,]n planul din fund, o u=[, la st`nga, alt[ u=[, ]n planul din fa\[. }n st`nga, planul]nt`i, canapea =i un fotoliu.)

SCENA I

T I P { T E S C U, pu\in agitat, se plimb[cu "R[cnetul Carpa\ilor"]n m`n[; e]n haine de odaie; P R I S T A N D A,]n picioare, mai spre u=[, st[rezemat]n sabie.

T I P { T E S C U *(termin`nd de citit o fraz[ din jurnal):* "... Ru=ine pentru ora=ul nostru s[ tremure ]n fa\a unui om!... Ru=ine pentru guvernul vitreg, care d[ unul din cele mai frumoase jude\e ale Rom`niei prad[ ]n ghearele unui vampir!..." *(Indignat:)* Eu vampir, 'ai?... Caraghioz!

P R I S T A N D A *(asemenea):* Curat caraghioz!... Pardon, s[ierta\i, coane F[nic[, c[ ]ntreb: bampir... ce-i aia, bampir?

T I P { T E S C U: Unul... unul care suge s`ngele poporului... Eu sug s`ngele poporului!...

P R I S T A N D A: Dumneata sugi s`ngele poporului! Aoleu!

T I P { T E S C U: Mi=el!

P R I S T A N D A: Curat mi=el!

T I P { T E S C U: Murdar!

P R I S T A N D A: Curat murdar!

T I P { T E S C U: Ei! nu s-alege!

P R I S T A N D A: Nu s-alege!

T I P { T E S C U: Cu toat[d[sc[limea dumnealui, cu toat[societatea moftologic[a dumnealui... degeaba! s[-mi raz[mie must[\ile!

P R I S TA N D A: +i mie!

T I P { T E S C U: Dar]n sf`r=it, las-o asta! Las[-l s[ urle ca un c`ine!

P R I S TA N D A: Curat ca un c`ine!

T I P { T E S C U: }ncepuse=i s[-mi spui istoria de asear[. *(+ade.)*

P R I S TA N D A: Cum v[spuneam, coane F[nic[*(se apropie)*, asear[, a\ipisem ni\el dup[-mas[, precum e misia noastr[... c[acuma dumneavoastr[=ti\i c[bietul poli\ai n-are =i el ceas de m`ncare, de b[utur[, de culcare, de sculare, ca tot cre=tinul...

T I P { T E S C U: Fire=te...

P R I S TA N D A: +i la mine, coane F[nic[, s[tr[i\i! greu de tot... Ce s[zici? Famelie mare, renumera\ie mic[, dup[buget, coane F[nic[. }nc[d-aia nevast[-mea zice: “M[i, roag[-te =i tu de domnul prefectul s[-\i mai m[reasc[leafa, c[te pr[p[de=ti de tot!...” Nou[copii, coane F[nic[, s[tr[i\i! nu mai pu\in... Statul n-are idee de ce face omul acas[, ne cere numai datoria; dar de! nou[copii =i optzeci de lei pe lun[: famelie mare, renumera\ie mic[, dup[buget.

T I P { T E S C U *(z`mbind):* Nu-i vorb[, dup[ buget e mic[, a=a e... dec`t tu nu e=ti b[iat prost; o mai c`rpe=ti, de ici, de colo, dac[nu curge, pic[... Las’ c[=tim noi!

P R I S TA N D A: +ti\i! Cum s[nu =ti\i, coane F[nic[, s[tr[i\i! tocmai dumneavoastr[s[nu =ti\i!

T I P { T E S C U: +i nu-mi pare r[u, dac[=tii s[faci lucrurile cuminte: mie-mi place s[m[serveasc[func\ionarul cu tragere de inim[... C`nd e om de credin\[...

P R I S TA N D A: De credin\[, coane F[nic[, s[tr[i\i!

T I P { T E S C U: Nu m[uit dac[se folose=te =i el cu o para, dou[... mai ales un om cu o familie grea.

P R I S TA N D A: Nou[suflete, coane F[nic[, =i renumera\ie...

T I P { T E S C U: Dup[buget!...

P R I S TA N D A: Mic[, s[rut m`na, coane F[nic[.

T I P { T E S C U: Las[, Ghi\[, cu steagurile de alalt[ieri \i-a ie=it bine; ai tras frumu=el condeiul.

P R I S TA N D A *(uit`ndu-se pe sine =i r`z`nd):* Curat condei! *(lu`ndu-=i numaidec`t seama, naiv:)* Adic[te, cum condei, coane F[nic[?...

T I P { T E S C U: Contul jidanului s-a pl[tit la Comitet pe patruzeci =i patru de steaguri...

P R I S TA N D A *(naiv):* Da.

T I P { T E S C U: Ei?... s-a pus patruzeci =i patru de steaguri?

P R I S TA N D A *(cu t[rie):* S-a pus, coane F[nic[, s-a pus... Poate unul-dou[s[le fi dat v`ntul jos... da s-a pus...

T I P { T E S C U: Patruzeci =i patru?

P R I S TA N D A: Patruzeci =i patru]n cap, coane F[nic[.

T I P { T E S C U *(r`z`nd):* Nu umbla cu mofturi, Ghi\[. Nu m-am plimbat eu la lumina\ie]n tr[sur[cu Zoe =i cu nenea Zaharia]n tot ora=ul? Tocmai ea, cum e glumea\[, zice: “Ia s[-i num[r[m steagurile lui Ghi\[...”

P R I S TA N D A *(m`hnit):* }mi pare r[u! tocmai coana Joi\ica, tocmai dumneei, care de!... s[ne a=tept[m de la dumneei la o protec\ie...

T I P { T E S C U: Apoi, ea n-a zis-o cu r[utate, a zis-o de glum[. Nu =tie =i nenea Zaharia =i ea c[e=ti omul nostru...

P R I S TA N D A: Al dumneavoastr[, coane F[nic[, =i al coanii Joi\ichii, =i al lui conu Zaharia... Ei? +i le-a\i num[rat, coane F[nic[?... Ei? a=a e? Patruzeci =i patru...

T I P { T E S C U: Vreo paispce... cinspce...

P R I S TA N D A: Apoi s[le num[r[m, coane F[nic[; s[le num[r[m; dou[la prefectur[.

T I P { T E S C U: Dou[...

P R I S TA N D A: Dou[pe pia\a lui 11 Fevruarie...

T I P { T E S C U: Patru...

P R I S TA N D A *(c[ut`nd ]n g`nd):* Dou[la Prim[rie...

T I P { T E S C U: +ase...

P R I S TA N D A *(acela=i joc):* Unul la =coala de b[ie\i...

T I P { T E S C U: +apte...

P R I S TA N D A: Unul... la =coala de fete...

T I P { T E S C U: Opt...

P R I S TA N D A: Unul la spital...

T I P { T E S C U: Nou[...

P R I S TA N D A: Dou[... la catrindal[, la Sf. Niculae...

T I P { T E S C U: Unsprezece.

P R I S TA N D A: Dou[la prefectur[... paispce...

T I P { T E S C U *(r`z`nd):* Le-ai mai num[rat pe ale de la prefectur[.

P R I S TA N D A: Nu, coane F[nic[, s[tr[i\i! *(Continu[repede, pe ner[suflate:)* Dou[la prim[rie, optspce, patru la =coli, dou[zeci =i patru, dou[la catrindal[la Sf. Niculae, treizeci...

T I P { T E S C U *(r`z`nd):* Le-ai mai num[rat o dat[pe toate astea =i aduni r[u...

P R I S TA N D A: Doamne p[ze=te, coane F[nic[, s[tr[i\i, patruzeci =i patru,]n cap... patruzeci =i patru... Cum zic, unul-dou[, poate v`ntul... ori cine =tie...

T I P { T E S C U *(r`z`nd):* Ghi\[... apoi nu m[orbi de la obraz a=a.

P R I S TA N D A *(schimb`nd deodat[tonul, umilit =i naiv):* Famelie mare... renumera\ie dup[buget mic[...

T I P { T E S C U *(uit`ndu-se la ceas):* Ia s[l[s[m steagurile, Ghi\[...

P R I S TA N D A: Curat s[le l[s[m, coane F[nic[.

T I P { T E S C U: Spune odat[istoria de-asear[, c[m[gr[besc.

P R I S TA N D A: Bine zice\i, coane F[nic[. Asear[pe la zece =i jum[tate, m[duc acas[,]mbuc ceva =i m[dau a=a pe-o parte s[a\ipesc numai un minu\el, c[eram pr[p[dit de ostenit de la foc. Nevasta zice, pardon: “Dezbrac[-te, Ghi\[, =i te culc[“. Eu, nu; eu, la datorie, coane F[nic[, zi =i noapte la datorie. A=a, m[scol cam pe la dou[spce f[r[un sfert, =i, pardon, m[dezbrac de mondir, scot chipiul, m[-mbrac \ivile=te =i plec... la datorie, coane F[nic[... P`n[ s[ plec se f[cuse vreo unul dup[ dou[spce. O iau prin dosul prim[riei, =i apuc pe maidan ca s[ ies la bariera Unirii. C`nd dau s[trec maidanul, v[z

lumin[la ferestrele de din jos ale lui d. Nae Ca\avencu, =i ferestrele vrai=te. Ulucile]nalte... dac[te sui pe uluci, po\i intra pe fereastr[ ]n cas[. Eu, cu g`ndul la datorie, ce-mi d[ ]n g`nd ideea? zic: ia s[mai ciupim noi ceva de la onorabilul, c[nu stric[... =i bini=or, ca o pisic[, m[sui pe uluci =i m[pui s-ascult: auzeam =i vedeam cum v-auz =i m-auzi\i, coane F[nic[, =ti\i, ca la teatru.

TIP{TESCU *(interes`ndu-se):* Ei, ce?

PRISTANDA: Jucaser[stos.

TIP{TESCU: Cine era?

PRISTANDA: Cine s[fie? d[sc[limea: Ionescu, Popescu, popa Pripici...

TIP{TESCU: +i popa?

PRISTANDA: Da, popa =i d. T[chi\[=i Petcu=, =i Zapisescu, toat[ga=ca-n p[r. Jocul era pe ispr[vite... =i fum[rie de tutun... ie=ea pe fereastr[ca de la vapor. Mai juca popa =i cu Petcu=. {ilal\i =edeau de vorb[.

TIP{TESCU: +i Ca\avencu m[-njura?

PRISTANDA: Grozav, coane F[nic[, pe guvern =i pe dv... =i-=i num[ra voturile.

TIP{TESCU: D[sc[limea, popa =i moflujii[1].

PRISTANDA: Curat moflujii!

TIP{TESCU: Las' c[le dau eu voturi.

PRISTANDA: Da' s[vede\i ce s-a-nt`mplat... coane F[nic[. Din vorb[-n vorb[, Ca\avencu zice: “M[ prinz cu d-voastr[ c[ o s[ voteze cu noi cine cu g`ndul nu g`ndi\i, unul pe care conteaz[ bampirul — =i acolo, pardon, tot bampir v[ zicea — pe care conteaz[ bampirul ca pe Dumnezeu... =i c`nd l-om avea pe [la, i-avem pe to\i... Ia asculta\i scrisoarea asta”... =i scoase o scrisoric[din portofel... “Ia asculta\i...” Diavolul de pop[, n-are de lucru? se scoal[repede de la joc =i zice: “S[m[-ngropi, sufletul meu, N[ic[, nu citi... st[i, s-o ascult eu... s[-mi aprinz numai \igara...” +i, coane F[nic[, se scoal[de la joc, aprinde chibritul, trage din \igar[=i vine s[arunce chibritul aprins pe fereastr[; drept]n ochii mei. M[trag]napoi, alunec de pe uluci =i caz pe maidan, peste

[1] Fali\ii, cei nemul\umi\i.

un dobitoc, care pesemne trecea ori =edea l`ng[ uluci. Dobitocul ]ncepe s[ strige, to\i din cas[ sar n[val[ la fereastr[, eu, cum c[zusem, m[ ridic degrab[, o iau pituli= pe l`ng[uluci =i intru]n curtea Prim[riei.

T I P { T E S C U *(interes`ndu-se de povestire):* Ei?

P R I S TA N D A: M-am mai]ntors eu, dar]nchiseser[ferestrele =i l[saser[perdelele.

T I P { T E S C U: Cine s[fie? Ce scrisoare? Nu pricep... Ghi\[, eu trebuie s[m[duc la dejun, s[nu fac pe nenea Zaharia =i pe Zoe s[m-a=tepte. Ei nu dejuneaz[f[r[mine, =i nenea Zaharia nu iese]nainte de dejun. +i mai ales cum e Zoe ner[bd[toare...

P R I S TA N D A: Ce-mi ordona\i, coane F[nic[?

T I P { T E S C U: S[-mi afli ce scirisoare e aia =i de cine e vorba.

P R I S TA N D A: Ascult, coane F[nic[.

T I P { T E S C U: Dac[s-ar putea s[punem m`na =i pe firul [sta — nu doar c[ mi-e team[ de intrigile proaste ale lui Ca\avencu — dar n-ar fi r[u s[-l dezarm[m cu des[v`r=ire, =-apoi s[-l lucr[m pe onorabilul!

P R I S TA N D A: Curat s[-l lucr[m!

T I P { T E S C U: St[i un minut p`n[s[-mi schimb haina; ie=im]mpreun[; am s[-\i mai spun ceva.

P R I S TA N D A: Stau, coane F[nic[.

(Tip[tescu iese]n st`nga.)

SCENA II

P R I S TA N D A *(singur):* Grea misie, misia de poli\ai... +i conul F[nic[=i coana Joi\ica mai stau s[-mi numere steagurile... Tot vorba bietei neveste, zice: “Ghi\[, Ghi\[, pup[-l]n bot =i-i pap[tot, c[s[tulul nu crede la [l fl[m`nd...” Zic: curat! De-o pild[, conul F[nic[: mo=ia mo=ie, fonc\ia fonc\ie, coana Joi\ica coana Joi\ica, trai, neneaco, cu banii lui Trahanache... *(lu`ndu-=i seama)* babachii... Da eu, unde? famelie mare, renumera\ie dup[buget mic[. *(+ade]n fund pe un scaun la o parte.)*

SCENA III

ZAHARIA TRAHANACHE, GHI|{ PRISTANDA,
apoi TIP{ TESCU =i ZOE

TRAHANACHE *(intr[prin fund, f[r[s[ia seama la Ghi\[, care se ridic[repede la intrare. Trahanache e mi=cat):* A! ce corupt[societate!... Nu mai e moral, nu mai sunt prin\ipuri, nu mai e nimic, enteresul =i iar enteresul... Bine zice fiu-meu de la facultate alalt[ieri]n scrisoare: vezi, t`n[r t`n[r, dar copt, serios b[iat! zice: “Tati\o, unde nu e moral, acolo e corup\ie, =i o societate f[r[prin\ipuri, va s[zic[c[nu le are!...” Auzi d-ta mi=elie, infamie. *(Vede pe Ghi\[.)* Aici erai, Ghi\[? *(Se st[p`ne=te).*

PRISTANDA: Aici, s[rut m`na, coane Zahario.

TRAHANACHE: F[nic[a ie=it?

PRISTANDA: Ba nu, coane Zahario, vine numaidec`t momental, e dincolo... A! iat[conul F[nic[...

TIP{ TESCU *(cu p[l[ria =i haina de ora= vine din st`nga, e surprins la vederea lui Zaharia):* Neica Zaharia! Cum se poate? Ai ie=it]nainte de dejun? Ce e?

TRAHANACHE: E comèdie, mare comèdie, F[nic[, st[i s[-\i spui. *(}i face semn s[expedieze pe Pristanda.)*

PRISTANDA *(repede):* Mai ave\i ceva s[-mi ordona\i, coane F[nic[?

TIP{ TESCU: Nu... Nu ui\i de ce-am vorbit. Trebuie s[avem dezlegarea istoriei c`t mai degrab[.

PRISTANDA: Ascult.

TIP{ TESCU: Nene Zahario, e lung ce ai s[-mi spui? Nu mi-o po\i spune la dejun?

TRAHANACHE: Ai pu\intic[r[bdare... Nu trebuie s[=tie Joi\ica... E comèdie mare, F[nic[. *(+ade pe canapea, cu spatele spre fund.)*

TIP{ TESCU *(uit`ndu-se la ceas):* Atuncea treci, Ghi\[, pe la nenea Zaharia p-acas[=i las[-i vorb[coanei Joi\ichii — nu-i a=a, nene

Zahario? — s[fie a=a de bun[s[nu se supere dac[om]nt`rzia de la dejun... avem ceva politic[de vorbit]ntre b[rba\i.

PRISTANDA: Ascult, coane F[nic[.

(Pristanda pleac[spre fund. Tip[tescu se]ntoarce spre Trahanache =i coboar[. C`nd Pristanda vrea s[ ias[ prin fund, u=a din dreapta se deschide pu\in, Zoe scoate capul, cheam[ pe Pristanda: “Pst! Pst!” =i ]nchide repede u=a. Tip[tescu se ]ntoarce =i ]l vede pe Pristanda l`ng[u=a din dreapta.)

TIP{TESCU: A? Un’ te duci?

PRISTANDA *(f[c`ndu-i semn s[ tac[ =i ar[t`ndu-i pe Trahanache):* Unde mi-a\i ordonat.

TIP{TESCU *(f[r[s[ ]n\eleag[):* De ce nu ie=i prin fa\[?

PRISTANDA *(urm[rindu-=i jocul):* Da, prin fa\[...

(Se]ntoarce spre u=a din fund. Tip[tescu se-ntoarce iar spre Trahanache. Jocul Zoii se repet[. F[nic[se-ntoarce iar. Ghi\[, care este iar l`ng[ u=a din dreapta, iese n[val[ pe acolo. Tip[tescu, d`nd din umeri, f[r[s[-n\eleag[, se coboar[s[=az[pe fotoliu, l`ng[Trahanache.)

SCENA IV

TIP{TESCU, TRAHANACHE

TIP{TESCU: Ei! neic[Zahario, ce e? ia spune, te v[z cam schimbat!...

TRAHANACHE: Ai pu\intic[r[bdare, s[vezi... Azi-diminea\[, pe la opt =i jum[tate, intr[feciorul]n odaie — nici nu-mi b[usem cafeaua —]mi d[un r[v[=el =i-mi zice c[a=teapt[r[spuns... De la cine era r[v[=elul?

TIP{TESCU: De la cine?

TRAHANACHE: De la onorabilul d. Nae Ca\avencu.

TIP{TESCU: De la Ca\avencu?

TRAHANACHE: Zic: ce are a face Ca\avencu cu mine =i eu cu

Ca\avencu, nici]n clin, nici]n m`neci, ba chiar putem zice, dac[consider[m dup[prin\ipuri, dinpotriv[.

TIP{TESCU: Fire=te... Ei?

TRAHANACHE: St[i s[vezi. *(Scoate un r[v[=el din buzunar, i-l d[lui Tip[tescu.)*

TIP{TESCU *(lu`nd r[v[=elul =i citind):* “Venerabilului d. Zaharia Trahanache, prezident al Comitetului permanent, al Comitetului =colar, al Comitetului electoral, al Comitetului agricol =i al altor comitete =i comi\ii... Loco. *(Scoate h`rtia din plic.)* Venerabile domn,]n interesul d-voastr[de cet[\ean =i de tat[de familie, v[rug[m s[trece\i ast[zi]ntre orele 9 jum. =i 10 a.m. pe la biuroul ziarului “R[cnetul Carpa\ilor” =i sediul Societ[\ii enciclopedice-cooperative “Aurora economic[rom`n[“, unde vi se va comunica un document de cea mai mare importan\[ pentru d-voastr[. Al d-voastre devotat, Ca\avencu, director-proprietar al ziarului “R[cnetul Carpa\ilor”, prezident fundator al Societ[\ii enciclopedice-cooperative «Aurora economic[ rom`n[...» Ei? Ce document?

TRAHANACHE: Ai pu\intic[r[bdare! S[vezi... M-am g`ndit: s[nu m[duc... s[m[duc... s[nu m[duc... ia, numai de curiozitate, s[m[duc, s[v[z ce moft mai e =i [sta. M[ ]mbrac degrab[, F[nic[, =i m[duc.

TIP{TESCU: La Ca\avencu?

TRAHANACHE: St[i, s[vezi... la Ca\avencu. Cum intru se scoal[cu respect =i m[pofte=te pe fotel. “Venerabile”-n sus, “venerabile”-n jos. “}mi pare r[u, c[ne-am r[cit]mpreun[, zice el, c[eu totdeauna am \inut la d-ta ca la capul jude\ului nostru...” =i]n sf`r=it o sum[de delicate\uri... Eu, serios, zic: “Stimabile, m-ai chemat s[-mi ar[\i un docoment, arat[docomentul!” Zice: “Mi-e team[, zice, c[o s[fie o lovitur[dureroas[pentru d-ta, =i ar fi trebuit s[te preg[tesc mai dinainte, d-ta, un b[rbat a=a de, =i a=a de...” =i iar delicate\uri... Zic iar: “Stimabile, ai pu\intic[r[bdare, docomentul...” El iar: “... c[de, damele...” S[vezi unde vrea s[m-aduc[mi=elul! Biata Joi\ica! s[nu cumva s[-i spui, s[nu care cumva s[afle! cum e ea sim\itoare!...

T I P { T E S C U: Ce! a cutezat? mizerabilul! *(Se ridic[turburat.)*

T R A H A N A C H E *(oprindu-l):* St[i, s[vezi! “... c[de, damele, zice, nu]n\eleg totdeauna meritele =i calit[\ile morale ale b[rbatului =i respectul care va s[zic[, ce trebuie s[-i poarte...” }n sf`r=it *(Tip[tescu fierbe),* ce s-o mai lungesc degeaba! Dup[ce-i pui piciorul]n prag =i-i zic: “Ia ascult[, stimabile, ai pu\intic[r[bdare: docomentul!” vede mi=elul c[n-are]ncotro, =i-mi scoate o scrisoric[... Ghici a cui =i c[tre cine?

T I P { T E S C U *(de abia st[p`nindu-=i emo\ia):* A cui? a cui, nene Zahario?

T R A H A N A C H E: St[i s[vezi. *(R[spicat =i r`z`nd:)* A ta c[tre nevast[-mea, c[tre Joi\ica! scrisoare de amor]n toat[regula... Ai? ce zici d-ta de asta?

T I P { T E S C U *(turburat r[u):* Nu se poate, nu se poate!

T R A H A N A C H E: Am citit-o de zece ori poate: o =tiu pe dinafar[! ascult[: “Scumpa mea Zoe, venerabilul (adic[eu) merge desear[la]ntrunire (]ntrunirea de alalt[ieri-seara). Eu (adic[tu) trebuie s[stau acas[pentru c[a=tept depe=i de la Bucure=ti, la care trebuie s[r[spunz pe dat[; poate chiar s[m[cheme ministrul la telegraf. Nu m[a=tepta, prin urmare, =i vino tu (adic[nev[sta-mea, Joi\ica), la coco=elul t[u (adic[tu), care te ador[, ca totdeauna, =i te s[rut[de o mie de ori, F[nic[...” *(Prive=te lung pe Tip[tescu, care e]n culmea agita\iei.)*

T I P { T E S C U *(plimb`ndu-se]nfuriat):* Nu se poate! O s[-i rup oasele mizerabilului!... Nu se poate!

T R A H A N A C H E *(placid):* Fire=te c[nu se poate; dar \i-ai fi]nchipuit a=a mi=elie... *(Cu candoare:)* Bine, frate,]n\eleg plastografie, p`n[ unde se poate, dar p`n[aici nu]n\eleg... Ei, F[nic[, s[vezi imita\ie de scrisoare! s[zici =i tu c[e a ta, dar s[juri, nu altceva, s[juri! *(Oprindu-se =i privind pe Tip[tescu, care se plimb[cu pumnii]ncle=ta\i; cu mirare =i ciud[:)* Uit[-te la el cum se turbur[! Las[, omule, zi-i mi=el, =i pace! Ce te aprinzi a=a? A=a e lumea, n-ai ce-i face, n-avem s-o schimb[m noi. Cine-=i poate]nchipui p`n[unde poate merge mi=elia omului!

T I P { T E S C U *(acela=i joc):* Mizerabilul!

T R A H A N A C H E: M[i omule, ai pu\intic[r[bdare, zi-i ce i-am zis eu: “E=ti tare, stimabile, la machiaverlicuri, tare, n-am ce s[zic; dar nu \i-ai g[sit omul...” Ei, dac[a v[zut c[nu i se trece cu mine, =tii la ce-a ajuns? Mi-a spus c[, dac[nu dau eu importan\[lucrului, o s[-i dea publicul, pentru c[scrisoarea o s[se publice duminic[la gazet[=i o s[fie pus[ ]n cercevea, ca s-o vaz[oricine-o pofti.

T I P { T E S C U *(turburat):* }l]mpu=c!]i dau foc! trebuie s[mi-l aduci aci numaidec`t, viu ori mort, cu scrisoarea. *(Se repede]n fund.)* Ghi\[! Ghi\[! S[vie poli\aiul!

T R A H A N A C H E *(dup[el p`n[ ]n fund):* Ai pu\intic[... *(]ntorc`ndu-se singur]n scen[:)* E iute! n-are cump[t. Aminteri bun b[iat, de=tept, cu carte, dar iute, nu face pentru un prefect. }ntr-o societate f[r[moral =i f[r[prin\ip... trebuie s[ai =i pu\intic[diploma\ie!

T I P { T E S C U *(]ntorc`ndu-se din fund):* Infamul! Canalia!

T R A H A N A C H E: Ei, ast`mp[r[-te, omule, =i las' odat[ mofturile, avem lucruri mai serioase de vorbit. Desear[ e ]ntrunire. S-a hot[r`t? Punem candidatura lui Fafuridi? Ce facem? Desear[, am aflat c[d[sc[limea cu Ca\avencu =i cu to\i ai lor vor s[fac[scandal. Trebuie s[-i spunem lui Ghi\[s[ ]ngrijeasc[. Mi=elul de Ca\avencu o s[ia desear[cuv`ntul ca s[ne combat[...

T I P { T E S C U *(fierb`nd mereu):* Nu te teme, nene Zahario, desear[d. Ca\avencu nu o s[fie la]ntrunire, o s[fie]n alt[parte — la p[strare.

T R A H A N A C H E: Aide, mergi la dejun?

T I P { T E S C U: Nu, neic[Zahario, mul\umim, am treab[. Du-te dumneata singur; s[rut[ri de m`ini coanii Joi\ichii.

T R A H A N A C H E: Bine, dar la pr`nz desigur. Desear[ eu m[ duc la ]ntrunire, trebuie s[ stai cu Joi\ica, i-e ur`t singur[. Dup[ ]ntrunire avem preferan\[...

T I P { T E S C U *(ame\it):* Da, neic[Zahario.

T R A H A N A C H E: La revedere, F[nic[.

T I P { T E S C U: La revedere, neic[Zahario...

TRAHANACHE *(merg`nd spre u=e, condus de Tip[tescu):* +i nu te mai turbura, neic[, pentru fitece mi=elie. Nu vezi tu cum e lumea noastr[? }ntr-o so\ietate f[r[moral =i f[r[prin\ip, nu merge s-o iei cu iu\eal[, trebuie s[ai *(cu fine\[)* pu\intic[r[bdare... *(Iese]n fund.)*

SCENA V

TIP{TESCU, apoi ZOE

TIP{TESCU *(vine ame\it =i-mpleticindu-se din fund =i cade pe un scaun cu capul]n m`ini):* Ce s[fac? Ce s[fac? =i nu mai vine Ghi\[!...

ZOE *(ie=ind din dreapta misterios =i cobor`nd repede l`ng[el):* F[nic[! F[nic[!

TIP{TESCU *(ridic`ndu-se iute):* Zoe!... +tii?

ZOE *(dezolat[):* +tiu! Sunt nenorocit[, F[nic[. +tiu... am fost dincolo]n odaie, am intrat pe sc[ricica din dos... Am venit numaidec`t dup[ Zaharia. N-am avut curaj s[ dau ochii cu el, m[car c[ nu crede... Am auzit tot, tot, tot. Sunt nenorocit[, F[nic[... C`nd a plecat Ghi\[, l-am chemat dincolo *(Tip[tescu]n\elege)*, i-am spus tot: numai el ne poate sc[pa.

TIP{TESCU: De unde aflase=i?

ZOE: Eu am =tiut numaidec`t dup[Zaharia... Uite! *(]i d[o scrisoare. Scena aceasta se face cu mult[nervozitate.)*

TIP{TESCU *(citind):* “Stimabil[doamn[, la redac\ia noastr[se afl[un document isc[lit de amabilul nostru prefect =i adresat d-voastre. Acest document vi s-ar putea ceda]n schimbul unui sprijin pe l`ng[ amabilul ]n chestiune. Binevoi\i dar a trece ]ndat[ pe la biuroul nostru, spre a regula aceast[ afacere ]ntr-un chip mul\umitor pentru am`ndou[p[r\ile...” *(Cu desperare:)* Cum? cum? c`nd ai pierdut biletul, Zoe?

ZOE *(]necat[):* Nu =tiu... alalt[ieri-seara, c`nd am plecat de la tine, ]l aveam; c`nd am ajuns acas[, nu =tiu dac[-l mai aveam; poate

s[fi scos batista pe drum =i mi-a c[zut scrisoarea: le aveam tot]ntr-un buzunar!

T I P { T E S C U: A! ce nenorocire!

Z O E: M-am dus la Ca\avencu... de la el veneam acuma. Mi-a propus s[-mi dea]napoi scrisoarea, cu condi\ie s[-i asigur[m alegerea. Aminteri, public[scrisoarea poim`ine...

T I P { T E S C U *(]n prada agita\iei):* Lupta este desperat[. Vrea s[ne omoare, trebuie s[-l omor`m! ... +i nu mai vine Ghi\[...

Z O E: Pe Ghi\[l-am trimis eu la Ca\avencu, s[-i cumpere scrisoarea cu orice pre\.

T I P { T E S C U: Care va s[zic[Ghi\[e acolo?

Z O E: Desigur. *(Se aude zgomot.)*

T I P { T E S C U: El trebuie s[fie... *(Se repede la u=a din fund, o deschide =i se trage iute]napoi.)* A! Ascunde-te... degrab[. *(O duce repede =i ies am`ndoi prin st`nga.)*

SCENA VI

F A R F U R I D I, B R ~ N Z O V E N E S C U, intr`nd misterios din fund; apoi T I P { T E S C U, din st`nga.

B R ~ N Z O V E N E S C U: Poate s[nu fie tocmai a=a; poate c[e o manoper[... o manoper[grosolan[, ca s[intimideze pe c`\iva nehot[r`\i...

F A R F U R I D I *(cu inten\ie fin[):* Pe venerabilul d. Trahanache l-am v[zut intr`nd la Ca\avencu, ast[zi pe la zece, c`nd m[duceam]n t`rg... Eu, am n-am s[-nt`lnesc pe cineva, la zece fix m[duc la t`rg...

B R ~ N Z O V E N E S C U: Ei!

F A R F U R I D I: Pe respectabila madam Trahanache am v[zut-o ie=ind de la Ca\avencu tot ast[zi pe la unsprezece, c`nd m[-ntorceam din t`rg... Eu, am n-am clien\i acas[, la unsprezece fix m[-ntorc din t`rg...

B R ~ N Z O V E N E S C U: Nu-n\eleg.

FARFURIDI: Cum nu-n\elegi? la unsprezece fix...

BR~NZOVENESCU: Nu, frate, nu-n\eleg daraverile astea cu opozi\ia! tu ai v[zut pe Trahanache]nt`i, pe urm[ pe madam Trahanache, =i eu adineaori am v[zut pe poli\aiul, pe Ghi\[, intr`nd la Ca\avencu...

FARFURIDI *(cu inten\ie):* Ei?

BRANZOVENESCU *(cu]ndoial[):* S[fie tr[dare la mijloc? ai?

FARFURIDI: Eu merg =i mai departe =i zic: tr[dare s[fie, dac[o cer interesele partidului, dar s-o =tim =i noi!...

BR~NZOVENESCU: Prefectul trebuie s[ne dea cheia comèdiei [=tia... Iac[t[-l...

TIP{TESCU *(venind din st`nga turburat =i d`ndu-=i aer silit de degajare):* Salutare, salutare, stimabile!

BR~NZOVENESCU *(aparte):* E galben!

FARFURIDI *(aparte):* Ce ro=u s-a f[cut. *(Tare:)* Salutare, salutare, onorabile...

TIP{TESCU *(oferindu-le locuri):* Ia pofti\i, ia pofti\i, m[rog.

BR~NZOVENESCU: Mul\umim, mul\umim, stimabile, dar ne cam gr[bim, sunt dou[sprezece trecute.

FARFURIDI: +i eu, am n-am]nf[\i=are, la dou[sprezece trecute fix m[duc la tribunal...

BR~NZOVENESCU: Uite de ce e vorba, stimabile, s[fim scur\i... Pirn t`rg... se spune...

FARFURIDI: Adic[, d[-mi voie, s[fim explici\i; mie]mi place s[pun punctele pe i... Se aude...

BR~NZOVENESCU: Se aude... cum c[partidul nostru d[la colegiul II[1] ajutorul lui Ca\avencu...

TIP{TESCU *(mi=cat):* Care partid? Care Ca\avencu?

BR~NZOVENESCU: Cum care partid?

FARFURIDI: Adic[partidul nostru: madam Trahanache, dumneata, nenea Zaharia, noi =i ai no=tri... s[ducem pe bra\e pe d. Ca\avencu.

TIP{TESCU: +i cine spune asta? *(R`de silit.)*

---

[1] }n epoca *Scrisorii pierdute* se vota pe colegii. Cet[\enii erau]mp[r\i\i, pe criterii social-economice,]n trei categorii. Majoritatea nu putea vota dec`t indirect, prin delega\i (colegiul III).

BR~NZOVENESCU: Nu r`de, stimabile, nu r`de; a]nceput s[se vorbeasc[...

FARFURIDI: +i de!... ce s[zicem! lumea are pentru ce s[intre la b[nuieli.

BR~NZOVENESCU: D. Trahanache la vizit[la d. Ca\avencu...

TIP{TESCU: Ei?

FARFURIDI: Madam Trahanache la vizit[la d. Ca\avencu...

TIP{TESCU: Ei?

BR~NZOVENESCU: D. Ghi\[poli\aiul la vizit[la d. Ca\avencu...

FARFURIDI: De unde =i p`n[unde?

BR~NZOVENESCU: Noi, ce s[zicem — ne temem de ce spune lumea...

TIP{TESCU *(nervos):* Ei, ce spune lumea?

FARFURIDI: Vrei s[vorbesc curat =i deslu=it, stimabile? Ne temem de tr[dare... Na!

TIP{TESCU *(dup[ce s-a]ntors c`nd la unul, c`nd la altul, sup[rat c[tre Farfuridi):* Amice, d-le Farfuridi, nu \i se pare d-tale c[te faci mai catolic dec`t Papa?

FARFURIDI *(hot[r`t):* Da, c`nd e vorba de prin\ipuri, stimabile, da, m[fac, adic[nu, nu m[fac, sunt c`nd e vorba de asta, sunt mai catolic dec`t Papa...

TIP{TESCU *(sup[rat):* Domnilor, nu primesc acas[la mine astfel de observa\ii, pe care, da\i-mi voie s[v[spui, le consider ca ni=te insulte...

FARFURIDI: S[nu ne iu\im, stimabile...

TIP{TESCU: Cum s[nu m[iu\esc, onorabile? D-voastr[veni\i la mine acas[, la mine, care mi-am sacrificat cariera =i am r[mas]ntre d-voastr[, ca s[v[organizez partidul — c[ci f[r[mine, trebuie s[m[rturisi\i, c[d-voastr[n-a\i fi putut niciodat[s[fi\i un partid — d-voastr[veni\i la mine acas[s[m[numi\i pe fa\[tr[d[tor... A! asta nu pot s[v-o permit...

BR~NZOVENESCU *(sco\`nd o h`rtie din buzunar):* M[rog,

iat[ce se]mparte prin t`rg, din partea lui d. Ca\avencu... E tip[rit, stimabile!

TIP{TESCU *(mi=cat,]i smulge h`rtia):* Tip[rit?

FARFURIDI *(smulg`ndu-i-o el):* Da, tip[rit, d[-mi voie... *(Ci-te=te:)* “D[m ca pozitiv[ =tirea cum c[ desigur candidatura amicului nostru politic d. Ca\avencu, prezidentul grupului independent, este pus[ la ad[post de orice lovituri din partea administra\iei. Din con-tra, avem cuvinte puternice pentru a crede c[ at`t b[tr`nul =i venera-bilul d. Trahanache, prezindentul Comitetului electoral, c`t =i junele =i onorabilul nostru prefect ar fi convin=i]n fine c[ ]n]mprejur[rile prin care trece \ara, jude\ul nostru nu poate fi mai bine reprezentat dec`t de un b[rbat independent ca amicul nostru d. Ca-\a-ven-cu... D. Ca\avencu va lua cuv`ntul la]ntrunirea de desear[... Comitetul grupului independent.” *(Vorbit:)*... Aud?

TIP{TESCU *(aparte):* Nu mai r[m`ne nici o clip[ de pierdut. *(Tare:)* Domnilor, v[ rog, ni=te afaceri importante m[ cheam[ numai-dec`t la telegraf... M[scuza\i... dar... *(Merge la o mas[=i trage clopo\elul, apoi iese]n fund.)*

BR~NZOVENESCU: A=a scurt?

FARFURIDI: Adic[, cum am zice, pofti\i pe u=e afar[... Bine!

TIP{TESCU *(apare]n fund cu un fecior):* Unde e Ghi\[?

FECIORUL: L-am c[utat]n tot t`rgul, coane F[nic[, nu e. *(Vorbesc]ncet]n fund.)*

BR~NZOVENESCU *(care a vorbit]ncet cu Farfuridi):* ’Aide la Trahanache... Aici am aflat tot... ’Aide...

FARFURIDI: Br`nzovenescule, mi-e fric[ de tr[dare... C`te ceasuri sunt?

BR~NZOVENESCU: Dou[sprezece trecute...

FARFURIDI: Dou[sprece trecute?... Eu, la dou[sprezece tre-cute fix...

TIP{TESCU *(cobor`nd]ntre ei):* Astfel dar, d-lor...

BR~NZOVENESCU: Ne ducem, ne ducem, stimabile, nu voim s[facem deranj...

FARFURIDI *(grav):* Ne ducem, dar g`nde=te-te, stimabile, c[ suntem membrii aceluia=i partid... Cum ziceam adineaori amicului Br`nzovenescu: tr[dare s[fie *(cu oarecare emo\ie),* dac[o cer interesele partidului, dar s-o =tim =i noi... De aceea eu totdeauna am repetat cu str[bunii no=tri, cu Mihai Bravul =i +tefan cel Mare: iubesc tr[darea *(cu inten\ie),* dar ur[sc pe tr[d[tori... *(Schimb`nd tonul, cu dezinvoltur[:)* Salutare, salutare, stimabile!...

BR~NZOVENESCU *(asemenea):* Salutare!...

TIP{TESCU *(]nchiz`nd u=a dup[ei, grozav de plictisit):* A! *(Coboar[.)*

SCENA VII

TIP{TESCU, ZOE, apoi CET{|EANUL TURMENTAT

ZOE *(ie=ind din st`nga repede):* S-a dus?... Ai v[zut, F[nic[? Ai auzit? +i Ghi\[nu mai vine... F[nic[, F[nic[, ne amenin\[o nenorocire grozav[...

TIP{TESCU: Taci! vine cineva. E Ghi\[desigur. *(Se repede la u=a din fund, prin care apare Cet[\eanul turmentat.)*

CET{|EANUL *(=ov[ind):* Sluga! *(}n tot jocul sughite =i =ov[ie.)*

ZOE: Cine e [sta?

TIP{TESCU: Ce pofte=ti d-ta?

CET{|EANUL: Eu?... *(Sughite.)* Eu sunt aleg[tor...

TIP{TESCU *(nervos):* Cum te cheam[?

CET{|EANUL: Cum m[cheam[? Ce trebuie s[spui cum m[cheam[... vorba e, sunt aleg[tor! *(+ov[ie.)*

ZOE: E turmentat?

TIP{TESCU: Dracul s[-l ia! nu e nimeni afar[; las[s[-mi intre aici to\i nebunii, to\i be\ivii... 'Aide, ie=i!

CET{|EANUL: Nu sunt turmentat... *(z`mbind)* coan[Joi\ico... Las' c[ne cunoa=tem. M[cunoa=te conul Zaharia de la 11 fevruarie[1]...

[1] 11 februarie 1866, data complotului]ncheiat cu detronarea lui Al. I. Cuza.

Nu e vorba, \inem la d. Nae Ca\avencu... e din So\ietate... dar vorba e, eu aleg[tor... eu *(sughite)* apropitar, eu pentru cine votez? *(sughite)* d-aia am venit. *(+ov[ie.)*

ZOE: Trimite-l, F[nic[, d[-i drumul... e ame\it de tot...

TIP{TESCU *(lu`ndu-l cu bini=orul):* Fii bun, cet[\ene, du-te. Alt[dat[mai vorbim.

CET{|EANUL: Dar ce s[vorbim alt[dat[?

ZOE: A!

CET{|EANUL: Acu ce treab[avem?... Nu v[uita\i la mine c[sunt a=a de... Am f[cut-o de oaie de tot. S[vezi d-ta cum de a devenit la b[utur[... *(sughite)* c[a fost lat[de tot...

TIP{TESCU *(nec[jit):* Fii bun, omule, =i-n\elege. *(Vrea s[-l apuce.)*

CET{|EANUL: Eu am g[sit *(sughite)* o scrisoare...

TIP{TESCU =i ZOE: O scrisoare!

CET{|EANUL: Da. *(C[tre Tip[[tescu]:)* A d-tale c[tre coana Joi\ica... Am g[sit-o alalt[ieri-seara pe drum, c`nd ie=eam de la ]ntrunire... F[-\i idee *(sughi\[)*, de alalt[ieri-seara p`n[azi-diminea\[s-o duci]ntr-un chef!...

TIP{TESCU *(repezindu-se =i apuc`ndu-l cu am`ndou[m`inile de g`t):* Mizerabile!

CET{|EANUL: Nu m[zgudui *(sughite)*, c[ame\esc...

ZOE: Las[-l, F[nic[, s[vedem...

CET{|EANUL: L[sa\i-m[s[vede\i. C`nd am g[sit-o, de curiozitate am deschis-o =i m-am dus subt un felinar, s-o citesc. N-apucasem s-o ispr[vesc bine... =i ha\! pe la spate, d. Ca\avencu d[s[mi-o ia.

TIP{TESCU: +i *(disperat)* \i-a luat-o?

ZOE *(acela=i joc):* |i-a luat-o?

CET{|EANUL: A=! Am b[gat-o]n buzunar. Zice d. Nae: “A=a? faci parte din So\ietatea noastr[=i prime=ti scrisori de la prefectul, cet[\ene, bravos!” Zic *(sughite):* “A=! de la prefectul!” Zice: “I-am cunoscut slova... Ia arat[-mi-o”. — “Doamne p[ze=te!” Ba c[d[-mi-o,

ba c[nu \i-o dau, din vorb[-n vorb[, tura-vura, ne-am ab[tut pe la o \uic[... una-dou[-trei... pe urm[d[-i cu bere, d[-i cu vin, d[-i cu vin, d[-i cu bere... A f[cut cinste d. Nae... l-am b[ut... oo! l-am b[ut!

Z O E: Dar scrisoarea?

T I P { T E S C U: Scrisoarea *(se repede la el strig`nd)*, unde e scrisoarea?

C E T { | E A N U L: Nu striga *(sughite)*, c[ame\esc!... O am la mine scrisoarea. *(Am`ndoi]l ascult[=i-l privesc cu]ndoial[=i ner[bdare nervoas[.)* Da.

Z O E =i T I P { T E S C U: S-ar putea!

C E T { | E A N U L: Da... o am la mine. *(C[ut`ndu-se prin buzunare.)* Ehei! d. Nae zicea c[-mi d[zece poli pe ea; zic: nu trebuie, onorabile, parale... slava Domnului... apropitar sunt *(sughite)*, aleg[tor... *(Sughite =i se caut[mereu.)* Vorba e... eu *(sughite)*, eu pentru cine votez? *(Se opre=te din c[utat =i cu simplicitate:)* Am pierdut-o! *(Se mai caut[, apoi cu hot[r`re:)* Am pierdut-o!

T I P { T E S C U: A!

Z O E: |i-a furat-o Ca\avencu!

C E T { | E A N U L: Adic[d. Nae. Se prea poate... c[am =i dormit... Vezi d-ta *(Zoe =i Tip[tescu]=i fr`ng m`inile)*, f[-\i idee... d[-i cu bere... d[-i cu vin... d[-i cu vin... d[-i cu...

T I P { T E S C U *(apuc`ndu-l =i zguduindu-l):* Mizerabile! Ce ai f[cut?

C E T { | E A N U L *(c[z`nd pe un scaun):* Nu m[zgudui!

SCENA VIII

ACEIA+I, GHI|{ PRISTANDA

P R I S T A N D A *(intr[g`f`ind]ntr-un suflet, prin fund):* Coane F[nic[! Coan[Joi\ico!

T I P { T E S C U =i Z O E: Ghi\[!

P R I S T A N D A: Vine! vine conul Zaharia!

CET{|EANUL *(pufnind):* Conul Zaharia? nu mai spune *(sughite)*, c[ame\esc...

TIP{TESCU *(lui Pristanda, ar[t`nd pe Cet[\eanul turmentat):* Ia-l pe nenorocitul [sta, =i...

ZOE: +i d[-i drumul prin dos, pe scara a mic[.

PRISTANDA *(ridic`nd pe Cet[\eanul turmentat):* 'Aide, cet[\ene! *(}l]mpinge spre dreapta.)*

CET{|EANUL: Nu m[-mpinge *(sughite)*, c[ame\esc.

PRISTANDA *(acela=i joc):* 'Aide!

CET{|EANUL: Vorba e... eu pentru cine votez?...

PRISTANDA: 'Aide!

CET{|EANUL: Nu m[-mpinge *(sughite)*, c[ame\esc. *(Iese]mpins de Pristanda.)*

SCENA IX

ZOE, TIP{TESU, apoi GHI|{ PRISTANDA =i TRAHANACHE

TIP{TESCU *(repede Zoii):* De Zaharia nu avem team[: =tie tot, dar nu crede nimica... N-ai auzit?

ZOE: F[nic[! F[nic[! *(Ghi\[intr[din dreapta.)* Ce-ai f[cut, Ghi\[? Ai fost la Ca\avencu?

PRISTANDA: Am fost, coan[Joi\ico... Se las[greu, greu de tot: ori o mie de poli, ori deput[\ia...

TIP{TESCU: Trebuie s[punem m`na pe el. *(Hot[r`t):* Du-te, Ghi\[, la jandarmi... viu ori mort trebuie s[mi-l aduci la poli\ie, acuma]ntr-un moment...

ZOE: F[nic[!...

TIP{TESCU: Du-te.

PRISTANDA: Ascult! *(Vrea s[porneasc[spre fund,]n momentul acesta intr[Trahanache cu aerul triumf[tor.)*

TRAHANACHE: L-am prins cu alta mai boac[n[!

Z O E *(]ncep`nd s[ se jeleasc[ =i c[z`ndu-i ca le=inat[ ]n bra\e):* Nene, nene!

T R A H A N A C H E: Joi\ico! *(C[tre Tip[tescu:)* A aflat?

T I P { T E S C U: +tie tot!

T R A H A N A C H E *(]ngrijind-o, dup[ce a pus-o cu ajutorul lui Pristanda pe fotoliu):* Bine, omule, nu \i-am zis s[nu-i spui? o =tiam eu c`t e de sim\itoare! Iac[ vezi! *(To\i o ]ngrijesc.)* Ei! |i-am spus c[ l-am prins pe onorabilul cu alta mai boac[n[... Ghi\[, iute un pahar cu ap[. *(Ghi\[ iese ]n st`nga.)*

T I P { T E S C U *(b[t`nd]n palmele Zoii):* Care onorabil?

T R A H A N A C H E *(acela=i joc):* Ei, ai pu\intic[r[bdare... Ca\a-vencu, de...

T I P { T E S C U: Cu ce alta?

T R A H A N A C H E *(b[t`nd cu putere]n palmele Joi\ichii):* Cu alt[plastografie... Ce plastograf!

P R I S T A N D A *(care a venit cu paharul cu ap[):* Curat plastograf!

(C o r t i n a c a d e)

ACTUL II

(Acela=i salon)

SCENA I

TRAHANACHE, FARFURIDI =i BR~NZOVENESCU stau]mprejurul unei mese rotunde, studiind listele electorale; fiecare are c`te un creion colorat ]n m`n[.

BR~NZOVENESCU: +aizeci =i nou[cu ro=u, buni... unsprezece cu albastru... ai lor...

FARFURIDI: Doisprezece...

TRAHANACHE: Ai pu\intic[r[bdare... unu, doi, cinci, ... =apte... zece... unsprezece.

FARFURIDI: Doisprezece...

TRAHANACHE: Cu Ienache Sirepeanu.

BR~NZOVENESCU: Nici nu mai are drept de vot, de c`nd =i-a m[ritat fata... Nu i-a dat casele de zestre? Ei? Dac[voteaz[, merge la pu=c[rie onorabilul.

TRAHANACHE: Ai pu\intic[r[bdare... Da' dac[-i putem aduce s[voteze cu noi?

FARFURIDI: Alt[vorb[... S[voteze cu noi, e u=or; are procesul cu epitropia bisericii, s[pt[m`na viitoare... dar s[voteze cu noi? Adic[cum s[voteze cu noi?...

BR~NZOVENESCU: Adic[cum s[voteze cu noi?

TRAHANACHE: Nu pricepi, neic[Zahario, vorba noastr[? Adic["noi", partidul nostru, pentru cine vot[m noi, pentru cine lucr[m noi? Noi]nc[nu =tim...

T R A H A N A C H E: M[rog, ave\i pu\intic[...

F A R F U D I R I: Nu =tim...

T R A H A N A C H E: M[rog, ave\i...

F A R F U R I D I: Ba eu merg =i mai departe =i zic, cum ziceam lui amicul meu Br`nzovenescu: m[tem de tr[dare...

T R A H A N A C H E: Cum de tr[dare?

B R ~ N Z O V E N E S C U: De aia noi ast[zi am mirosit ceva cumva...

F A R F U R I D I: Ceva cumva...

T R A H A N A C H E: Ceva cumva?

B R ~ N Z O V E N E S C U: Dac[e ceva la mijloc...

F A R F U R I D I: Ceva la mijloc...

T R A H A N A C H E: Ceva la mijloc?

F A R F U R I D I: Da, a=a, dac[e tr[dare, adic[dac[o cer interesele partidului, fie!

B R ~ N Z O V E N E S C U: Dar cel pu\in s-o =tim =i noi! *(Trahanache vrea s[-i]ntrerup[, f[r[s[izbuteasc[.)*

F A R F U R I D I: Pentru c[eu am zis-o cu str[bunii no=tri, cu Mircea cel B[tr`n =i cu Vlad |epe=, neic[Zahario:]mi place tr[darea, dar...

T R A H A N A C H E: M[rog, ai pu\intic[...

B R ~ N Z O V E N E S C U: Ce r[bdare, neic[Zahario! Nu mai e vreme de a=a lucru... Ast[sear[e]ntrunire?

F A R F U R I D I: M`ine]ncepe alegerea?

T R A H A N A C H E: Da...

F A R F U R I D I: Ei! pentru cine vot[m?

B R ~ N Z O V E N E S C U: Pentru cine vot[m?

T R A H A N A C H E: Ave\i pu\intic[r[bdare! Pentru cine a\i mai votat =i p`n[acuma!

B R ~ N Z O V E N E S C U: Nu]n\eleg.

F A R F U R I D I: Nici eu.

T R A H A N A C H E: M[rog, ia s[ne t[lm[cim noi pu\intel...

F A R F U R I D I: S[ne t[lm[cim, da, s[ne t[lm[cim, asta o cerem =i noi.

TRAHANACHE: Ce sunte\i d-voastr[, m[rog? Vagabon\i de pe uli\[? nu... Zavragii? nu... C[uza=i? nu... D-voastr[, adic[noi, suntem cet[\eni, domnule, suntem onorabili... Mai ales noi trei suntem st`lpii puterii: proprietari, membrii Comitetului permanent, ai Comitetului electoral, ai Comitetului =colar, ai Comitetului pentru statuia lui Traian, ai Comi\iului agricol =i e\etera. Noi vot[m pentru candidatul pe care-l pune pe tapet partidul ]ntreg... pentru c[ de la partidul ]ntreg at`rn[binele \[rii =i de la binele \[rii at`rn[binele nostru...

BR~NZOVENESCU: A=a e...

FARFURIDI: A=a e, dar...

TRAHANACHE: Dar ce? Numele candidatului poate s[fie al meu, al d-tale, ori al d-sale, dup[cum cer enteresurile partidului. Din moment]n moment a=tept[m s[-l =tim... Prefectul trebuie s[vie; nu-l a=tept[m s[vie de la telegraf? Ei? Nu bate telegraful? Bate; ce treab[alta are? Poate c[acuma c`nd noi vorbim, poate s[ fi sosit numele... pe s`rm[, stimabile... Da, pe s`rm[, ce crezi d-ta?

FARFURIDI: Toate bune =i frumoase cum le t[lm[ce=ti d-ta, neic[Zahario, dar nou[... nou[ni-e fric[de tr[dare...

BR~NZOVENESCU: Nu din partea d-tale...

FARFURIDI: Nu din a d-tale...

TRAHANACHE: Da' din a cui?

FARFURIDI: Din a cui, din a cui? =tii d-ta din a cui...

TRAHANACHE: S[n-am parte de Joi\ica, dac[=tiu.

BR~NZOVENESCU: Ei, stimabile, prea te faci chinez, d[-mi voie...

FARFURIDI: +tii ce, venerabile neic[Zahario, ia s[d[m noi mai bine c[r\ile pe fa\[.

TRAHANACHE: D[-le, neic[, s[vedem.

FARFURIDI: |i-am spus c[mi-e fric[de tr[dare... Ei?

BR~NZOVENESCU: Ei?

TRAHANACHE: Ei?

FARFURIDI: Ei? ni-e fric[din partea amicului.

TRAHANACHE: Care amic?

B R ~ N Z O V E N E S C U: Care amic, care amic? +tii d-ta...

T R A H A N A C H E: S[n-am parte de Joi\ica, dac[=tiu.

F A R F U R I D I: Iar te faci chinez...

T R A H A N A C H E: Z[u nu...

F A R F U R I D I: Din partea amicului... F[nic[...

T R A H A N A C H E *(surprins):* Ce?

B R ~ N Z O V E N E S C U: Din partea prefectului.

T R A H A N A C H E *(]ncruntat):* Cum?

F A R F U R I D I *(scurt):* Nou[ni-e fric[... de! c[-=i d[coatele cu Ca\avencu...

T R A H A N A C H E *(urmeaz[jocul crescendo):* Cu Ca\avencu?

F A R F U R I D I: Cu moftologul...

B R ~ N Z O V E N E S C U: Cu nifilistul...

T R A H A N A C H E *(de-abia st[p`nindu-=i indignarea):* Cu Ca\avencu? tr[dare? F[nic[tr[d[tor! Ei, bravos! Ei! asta mi-a pl[cut! Ei! nu m-a=teptam! Ei! ne-am procopsit!

F A R F U R I D I: De! noi...

B R ~ N Z O V E N E S C U: Ce ne-am zis?

T R A H A N A C H E *(biruit din ce]n ce mai mult de indignare):* Ai pu\intic[r[bdare, stimabile. Nu dau voie nim[nui s[-=i permit[, m[-n\elegi, s[b[nuiasc[m[car c`tu=i de pu\in pe F[nic[. Pentru mine, stimabile, m[-n\elegi, s[vie cineva s[-mi b[nuiasc[nevasta, pe Joi\ica...

B R ~ N Z O V E N E S C U: Pe coana Joi\ica, onorabile...

F A R F U R I D I: }mi pare r[u, neic[Zahario, noi nu...

T R A H A N A C H E *(+i mai indignat):* Ai pu\intic[r[bdare... zic: pentru mine s[vie cineva s[b[nuiasc[pe Joi\ica, ori pe amicul F[nic[, totuna e... E un om cu care nu tr[iesc de ieri, de alalt[ieri, tr[iesc de opt ani, o jum[tate de an dup[ce m-am]nsurat a doua oar[. De opt ani tr[im]mpreun[ca fra\ii, =i nici un minut n-am g[sit la omul [sta m[car at`tica r[u... Crede\i d-voastr[c[ar fi r[mas el prefect aici =i nu s-ar fi dus director la Bucure=ti dac[nu st[ruiam eu cu Joi\ica... =i la dreptul vorbind, Joi\ica a st[ruit mai mult...

F A R F U R I D I: Ei! se-n\elege, damele sunt mai ambi\ioase...

TRAHANACHE *(=i mai indignat):* Ai pu\intic[r[bdare... Nu de ambi\ c[ni era prieten — pentru enteresul partidului. Cine altul ar fi putut fi perfect al nostru?

FARFURIDI: S-ar mai fi g[sit poate.

TRAHANACHE: S[-mi dai voie s[nu te crez. Un om endependent, care a f[cut servicii partidului, jude\ului, \[rii... =i mie, ca amic, mi-a f[cut =i-mi face servicii, da!... =i s[veni\i d-voastr[, tot din partid *(cu un ton de mustrare aspr[),* s[b[nui\i c[... s[v[pronun\a\i cu astfel de cuvinte neparlamentare... }mi pare r[u...

BR~NZOVENESCU: }n sf`r=it, noi...

TRAHANACHE: Ai pu\intic[r[bdare. }mi pare r[u... *(Indignat r[u de tot:)* Care va s[zic[unde nu]n\elege\i d-voastr[politica, hop! numaidec`t tr[dare! Ne-am procopsit! Ce so\ietate! Adev[rat, bine zice fiu-meu de la facultate: unde nu e moral, acolo e corup\ie =i o so\ietate f[r[prin\ipuri, va s[zic[c[nu le are *(}n culmea indign[rii:)* Tr[dare! Bravos! F[nic[tr[d[tor! Frumos! *(Pleac[.)* Salutare! salutare, stimabile! *(Iese foarte turburat prin fund.)*

SCENA II

FARFURIDI, BR~NZOVENESCU stau un minut, privind unul pe altul

FARFURIDI: Ei!... \i-a pl[cut venerabilul?

BR~NZOVENESCU: E tare... tare de tot... Solid b[rbat! Nu-i d[m de rostul secretului. Trebuie s[mai a=tept[m.

FARFURIDI: S[mai a=tept[m? P`n[ c`nd s[mai a=tept[m?... Desear[, la sf`r=itul]ntrunirii, parc[-l v[d pe venerabilul c[se scoal[=i trage clopo\elul: “Stimabililor, ave\i pu\intic[r[bdare: Candidatul Comitetului nostru este onor. d. Nae Ca\avencu...”

BR~NZOVENESCU: Moftologul!

FARFURIDI: Nifilistul! +i bravo-n sus, =i bravo-n jos, =i m`ine =i poim`ine, nenea Ghi\[poli\aiul alearg[p`n[-i iese limba de un cot

=i \i-l toarn[pe d. Ca\avencu, care ne-a]njurat =i ne-a batjocorit de at`ta vreme pe toate tonurile, deputat de colegiul II... +i noi... s[ st[m cu m`inile]n s`n?... peste poate!...

BR~NZOVENESCU: Ce-o s[facem? Te joci cu puterea?

FARFURIDI: Ce s[fac?... Batem o depe=[la Bucure=ti, la Comitetul Central, la minister, la gazete, scurt =i cuprinz[tor *(b[t`nd cu pumnul drept ]n palma st`ng[, ca un telegrafist pe aparatul lui, sacadat, tot textul-proiect al depe=ii):* “Tr[dare! Prefectul =i oamenii lui tr[deaz[partidul pentru nifilistul Ca\avencu, pe care vor s[-l aleag[la colegiul II... tr[dare! tr[dare! de trei ori tr[dare!”

BR~NZOVENESCU *(scurt):* E tare! prea tare! n-o isc[lesc.

FARFURIDI *(cu t[rie, impun[tor):* Trebuie s[ai curaj, ca mine! trebuie s-o isc[le=ti: o d[m anonim[!

BR~NZOVENESCU: A=a da, o isc[lesc!

FARFURIDI: O isc[lim: “Mai mul\i membri ai partidului...”

BR~NZOVENESCU: Da dac[ne cunoa=te slova la telegraf?

FARFURIDI: Punem pe altcineva s-o scrie.

BR~NZOVENESCU: Pe cine?

FARFURIDI: Trebuie s[g[sim pe cineva s[ni-o dea la telegraf! ’Aide, Br`nzovenescule.

BR~NZOVENESCU: Numai s[nu p[\im ceva.

FARFURIDI *(impun[tor):* Trebuie s[ai curaj: anonim[. C`te ceasuri sunt?

BR~NZOVENESCU: Cinci.

FARFURIDI: ’Aide degrab’,]ntre cinci =i =ase fix se-nchide telegraful... *(Ies cu grab[.)*

SCENA III

PRISTANDA *(singur, intr[prin dreapta, e pu\in mi=cat):* O f[cur[m =i p-asta... =i tot degeaba. Am pus m`na pe d. Ca\avencu... C`nd am asmu\it b[ie\ii de l-am umflat, striga c`t putea: “Protestez]n numele Constitu\iei! Asta e violare de domiciliu!” Zic: “Curat vio-

lare de domiciliu! da umfla\i-l!” +i l-au umflat. L-am turnat la h`rd[ul lui Petrache. M-am]ntors cu birja acas[la el, am c[utat prin toate col\i=oarele, am ridicat du=umelele, am destupat urloaiele sobii, am scobit cr[p[turile zidului: peste putin\[s[dau de scrisoare. M-am]ntors la poli\ie, l-am scotocit prin buzunare, peste tot: nu e =i nu e. L-am amenin\at c[am porunc[de la conul F[nic[s[-l chinuiesc ca pe ho\ii de cai... degeaba! nu spune dec`t numai =i numai coanii Joi\ichii. O caut =i nu o g[sesc; acas[nu-i, aice nu e... A, iac[t-o... Coan[Joi\ico!

SCENA IV

PRISTANDA =i ZOE

ZOE *(venind repede din fund):* Ghi\[, bine c[te g[sesc.

PRISTANDA: +i eu v[c[utam, coan[Joi\ico...

ZOE: Ghi\[, Ghi\[, ce-am aflat? ce a\i f[cut? A\i]nnebunit? Adineaori, c`nd ie=eam de-acas[, am aflat de la doctorul c[te-ai dus cu jandarmii, ai c[lcat casa lui Ca\avencu, l-ai luat pe sus =i l-ai dus la poli\ie, la arest! Cum ai f[cut asta?

PRISTANDA: Ordin verbal de la conul F[nic[.

ZOE: Unde e F[nic[?

PRISTANDA: Nu =tiu,]l caut =i eu.

ZOE: +i pentru ce l-a\i arestat pe Ca\avencu?

PRISTANDA: Pentru ca s[-i apuc[m scrisoarea.

ZOE: +i ai apucat-o?

PRISTANDA: Nu, coan[Joi\ico, dup[c`t am c[utat =i pe la d`nsul, =i la el acas[, scrisoarea este ascuns[altundeva.

ZOE: Ghi\[, m-a\i nenorocit! Scrisoarea o s[fie publicat[m`ine =i a\i f[cut =i scandal degeaba. D[sc[limea o s[ urmeze ]nainte cu gazeta =i ]n lipsa lui... Ce-o s[ zic[ la Bucure=ti guvernul c`nd o afla c[a\i violat domiciliul lui Ca\avencu =i l-a\i arestat]n ajunul alegerilor, dup[ce guvernul era asigurat c[toate au s[se petreac[cu bine =i cu lini=te?... Cum o s[mai poat[r[m`ne F[nic[prefect?

P R I S TA N D A: Coan[Joi\ico, am uitat s[v[spui: dup[c`te f[g[duieli =i amenin\[ri i-am f[cut lui Ca\avencu, mi-a r[spuns c[ ]n zadar mai st[ruiesc =i c[ la urma urmelor nici nu mai vrea s[ stea de vorb[ cu nimini, dar cu nimini, dec`t numai cu d-voastr[.

Z O E: Cu mine?... Du-te, Ghi\[, du-te degrab[, d[-i drumul =i roag[-l din partea mea s[pofteasc[aici... }l a=tept...

P R I S TA N D A: Numai dac[conul F[nic[...

Z O E: Dac[\ii la tine, dac[\ii la familia ta, Ghi\[...

P R I S TA N D A: Cum s[nu \iu, coan[Joi\ico? unsprece suflete!

Z O E: Du-te degrab[,]ntr-un suflet, =i nu vii f[r[Ca\avencu. Poart[-te bine cu el. Ia o birj[=i vino-ntr-o clip[.

P R I S TA N D A: Ascult!

Z O E: Ai venit?

P R I S TA N D A: M-am dus!...

SCENA V

Z O E *(singur[. Agitat[, scoate gazeta =i cite=te):* “}n num[rul de m`ine al foii noastre vom reproduce o interesant[ scrisoare sentimental[ a unui ]nalt personaj din localitate c[tre o dam[ de mare influen\[. Originalul va sta de m`ine la dispozi\ia curio=ilor,]n biuroul nostru de redac\ie. At`t pentru ast[zi. *A bon entendeur, salut!...*” Ce mai e de f[cut?... *(Se plimb[ agitat[, apoi se opre=te ca ]n fa\a unei inspira\ii.)* Trebuie s[ alegem pe Ca\avencu. Nu mai ]ncape vorb[, nu mai e vreme de stat la g`nduri. Cu un mi=el ca el, c`nd ne \ine la m`n[a=a de bine, lupta ar fi o copil[rie, o nebunie... F[nic[... trebuie s[se]nvoiasc[... trebuie... Ei! =-apoi mai la urm[Ca\avencu poate fi tot a=a de bun deputat ca oricare altul. Dar unde e F[nic[? unde poate s[fie?...

SCENA VI

ZOE =i TIP{TESCU venind din fund

TIP{TESCU: Zoe! aici e=ti?

ZOE: F[nic[!... te a=teptam... Ce ai f[cut? Ai arestat pe Ca\avencu. Te-ai g`ndit bine la ce ai f[cut? Cum \i-a venit s[faci una ca asta? Pentru ce ai f[cut-o?

TIP{TESCU *(nervos):* Pentru ce? pentru ce? Tu m[ ]ntrebi pentru ce? Pentru nerozia care ai f[cut-o tu, pentru ca s[evit nenorocirea pe care ai cauzat-o tu din neglijen\[. Se poate =i at`ta distrac\ie! at`ta neb[gare de seam[! o scrisoare de amor s-o arunci]n ne=tire]ntr-un buzunar cu batista, =i s-o pierzi ca =i cum ai pierde o h`rtie indiferent[, ca un afi=, dup[ ce ai ie=it de la reprezenta\ie... La at`ta lips[de judecat[, s[-\i spui drept, nu m-a=teptam! Ce Dumnezeu! e=ti femeie]n toat[firea, nu mai e=ti copil. At`ta neglijen\[nu se pomene=te nici]n romane, nici]ntr-o pies[de teatru.

ZOE: Judec[-m[, F[nic[, judec[-m[... *(Pl`nge.)* Da, a=a e ... am fost o copil[... am f[cut o nerozie f[r[seam[n; dar acuma trebuie]ndreptat[. F[nic[, dac[m[iube=ti, dac[ai \inut tu la mine m[car un moment]n via\a ta, scap[-m[... scap[-m[de ru=ine! Tu e=ti b[rbat, nu-\i pas[! Pentru tine, afi=area intrigii noastre n-ar fi o nenorocire... dar pentru mine... F[nic[, g`nde=te-te... g`nde=te-te. *(Pl`nge.)*

TIP{TESCU: Tocmai de-aia m-am asigurat de persoana lui Ca\avencu...

ZOE: }n zadar, F[nic[; Ca\avencu poate muri ast[zi, m`ine gazeta lui tot o s[ publice scrisoarea noastr[. Dumnezeule! Cum or s[-=i smulg[ to\i gazeta, cum or s[ m[ sf`=ie, cum or s[r`z[!... O s[pt[m`n[, o lun[, un an de zile, n-o s[se mai vorbeasc[dec`t de aventura asta... }n or[=elul [sta, unde b[rba\ii =i femeile =i copiii nu au alt[ petrecere dec`t b`rfirea, fie chiar f[r[ motiv... dar ]nc[ av`nd motiv... =i ce motiv, F[nic[!... Ce vuiet! ce scandal! ce cronic[infernal[!... +i eu, F[nic[,]n timpul [sta, ce s[fac? S[mor? s[mor dac[voie=ti... pentru c[dup[asta nu o s[mai pot tr[i.

T I P { T E S C U: Atunci, dac[nu e alt[sc[pare... Zoe! Zoe! m[iube=ti?...

Z O E: Te iubesc, dar scap[-m[.

T I P { T E S C U: S[fugim]mpreun[...

Z O E *(retr[g`ndu-se)* E=ti nebun? dar Zaharia? dar pozi\ia ta? dar scandalul =i mai mare care s-ar aprinde pe urmele noastre?...

T I P { T E S C U *(descurajat):* Atunci nu ne mai r[m`ne nimica de f[cut?

Z O E: Ba da!

T I P { T E S C U: Ce?

Z O E: S[sprijinim candidatura lui Ca\avencu!

T I P { T E S C U *(s[rind):* Peste putin\[!

Z O E: S[-l alegem!

T I P { T E S C U: Niciodat[.

Z O E: Trebuie.

T I P { T E S C U: Odat[cu capul! Te g`nde=ti la ce spui? iat[ pe ce depe=[ am pus m`na adineaori, a adus-o la telegraf canalia care a g[sit scrisoarea ta, be\ivul de ieri. E o depe=[anonim[. Am oprit-o =i am dat ordin la telegraf s[nu mai expedieze nimica f[r[=tirea mea; dar =tiu eu ce poate con\ine o depe=[cu cheie?... Iat[: “Tr[dare! Prefectul =i oamenii lui tr[deaz[partidul pentru nifilistul Ca\avencu pe care vor s[-l aleag[la colegiul II. Tr[dare, tr[dare, de trei ori tr[dare... Mai mul\i membri ai partidului...” ... Orice s-ar]nt`mpla, nu se poate s[sprijinim pe mizerabilul, nu, nu, nu!... Spune-mi, s[c[ut[m, s[g[sim alt mijloc?

Z O E *(zdrobit[):* Alt mijloc nu v[z... alt mijloc nu este.

T I P { T E S C U: Atunci...

Z O E: Atunci... *(]necat[)* las[-m[, las[-m[ ]n nenorocire... Las[-m[s[mor de ru=ine... Omoar[-m[pe mine, care te-am iubit, care am jertfit tot pentru tine... Iat[unde m-ai adus! iat[c`t pl[teau jur[-mintele tale! M-ai adus la moarte — pentru c[ *(hot[r`t[)* m[omor — m-ai adus la moarte, =i m[po\i sc[pa, =i m[la=i]nainte de izbucnirea scandalului, ast[zi, acuma, aici! s[mor... *(Pl`nge.)*

T I P { T E S C U: Zoe! Zoe!

Z O E: Las[-m[... Dac[ambi\ia ta, dac[nimicurile tale politice le pui mai presus de ru=inea mea, de via\a mea, las[-m[! S[mor! *(Pl`ng`nd.)* S[mor cu siguran\[c[opt ani de zile m-ai am[git]n fiecare minut[, c[nu m-ai iubit niciodat[... niciodat[... niciodat[...

T I P { T E S C U: Zoe! s[vedem, s[ne mai g`ndim!

Z O E: Nu mai e vreme de g`ndit, F[nic[! Fiecare minut[care trece m[apropie de pieire... Trebuie s[te hot[r[=ti!

T I P { T E S C U *(]n lupt[cu el]nsu=i):* S[m[hot[r[sc! s[m[hot[r[sc...

Z O E *(]necat[):* Adineaori,]n Lipscani, am aflat de arestarea lui Ca\avencu. Am alergat ca o nebun[la redac\ie. Iat[ce foaie au scos comitetul lor. *(}i d[foaia, Tip[tescu o cite=te]ncet.)* }n\elegi la ce trebuie s[ne a=tept[m dup[arestarea lui.

T I P { T E S C U: Omul [sta]=i joac[via\a!

Z O E: Nu =i-o joac[pe a lui, F[nic[, o joac[pe a mea; pentru c[ ]nc[o dat[ ]\i spui... din dou[una: ori tu m[iube=ti =i eu tr[iesc, =i atunci lupta e peste putin\[cu Ca\avencu — trebuie s[-mi cedezi; ori nu, =i atuncea mor, =i dac[m[la=i s[mor, dup[ce-oi muri poate s[se-nt`mple orice... *(zdrobit[:)* Sunt hot[r`t[... *(Revenindu-i deodat[toat[energia:)* Da, sunt hot[r`t[, dar nu voi s[ mor p`n[nu voi fi luptat cu toate]mprejur[rile *(cu energie cresc`nd[)* =i am s[ lupt! =i cu tine am s[ lupt din toate puterile, cu tine, om ingrat =i f[r[ inim[! cu tine s[ lupt, pentru c[ acuma tu e=ti piedica a mai grea, care m[ opre=te s[-mi cap[t lini=tea!... Da, sunt hot[r`t[, =i trebuie s[biruiesc tot, =i pe tine... a=a de hot[r`t[ sunt, ]nc`t adineaori am poruncit lui Ghi\[s[mearg[s[dea drumul lui Ca\avencu =i s[-l poftesc aici din partea mea...

T I P { T E S C U: Femeie nebun[! Ce ai f[cut?

Z O E: Am f[cut ce am crezut c[trebuie s[fac. Dac[tu nu vrei s[sprijini pe Ca\avencu, dac[tu nu vrei s[-l alegi, ca s[m[scapi — atunci eu, care voi s[scap,]l sprijin eu,]l aleg eu...

T I P { T E S C U: Cum?

Z O E: Da,]l aleg eu. Eu sunt pentru Ca\avencu, b[rbatul meu cu toate voturile lui trebuie s[fie pentru Ca\avencu. }n sf`r=it, cine lupt[cu Ca\avencu lupt[cu mine... 'Aide, F[nic[, lupt[, zdrobe=te-m[, tu, care ziceai c[m[iube=ti! S[vedem! *(Pleac[spre dreapta.)*

T I P { T E S C U: Zoe!

Z O E: Las[-m[! *(Iese.)*

T I P { T E S C U *(urm[rind-o):* Zoe! Zoe! *(Iese dup[ea. O clip[scena goal[.)*

SCENA VII

G H I | { P R I S T A N D A =i C A | A V E N C U

P R I S T A N D A *(ap[r`nd ]n fund =i f[c`nd loc cu respect lui Ca\avencu s[treac[):* Pofti\i, cocoane Nicule, pofti\i... *(umilit)* =i z[u, s[pardona\i,]n considera\ia misiei mele, care ordon[*(serios)* s[fim scrofulo=i la datorie. D-voastr[=ti\i mai bine ca mine... a=a e poli\aiul: tat[s[-\i fie — trebuie s[-l ridici?]l ridici! n-ai ce-i face: e misie. De aia *(foarte rug[tor)* m[rog s[pardona\i...

C A | A V E N C U: }mi pare r[u, Ghi\[, c[mai st[ruie=ti cu scuzele tale... Adic[nu =tim cum merge poli\ia? *(Senten\ios:)* }ntr-un stat constitu\ional un poli\ai nu e nici mai mult, nici mai pu\in dec`t un instrument!

P R I S T A N D A: Curat instrument!

C A | A V E N C U: Nu bra\ul care love=te, voin\a care ordon[e de vin[... Eu chiar am scris un articol]n privin\a asta. Nu =tiu dac[l-ai citit.

P R I S T A N D A: Trebuie s[-l fi citit, coane Nicule; eu gazeta d-voastr[o citesc ca *Evanghelia* totdeauna; ca s[nu v[uita\i la mine... adic[pentru misie... *(misterios)* altele am eu]n sufletul meu, dar de! n-ai ce-i face: famelie mare, renumera\ie dup[buget mic[...

C A | A V E N C U: +i]n sf`r=it, cum ar fi posibil martiriul, dac[n-ar exista c[l[ul?

PRISTANDA: Curat, coane Nicule!

CA|AVENCU *(schimb`nd tonul):* Cet[\ene, nu uita condi\ia cu care am venit aici! Am venit ]n casa prefectului, nu voi ]ns[ s[ dau ochii cu el, nu m[ pot a=a de ieftin compromite. Am venit chemat de doamna Trahanache, pe d`nsa voi s-o v[z.

PRISTANDA: Mai e vorb[, coane Nicule, pe coana Joi\ica, pe dumneei... conul F[nic[nici nu e aicea... Pofti\i, pofti\i, =ede\i, coane Nicule, m[duc s[-i spui coanii Joi\ichii c[a\i venit... *(Vrea s[plece.)*

CA|AVENCU: Po\i s[-i adaogi chiar c[m[gr[besc s[m[ ]ntorc]n temni\a unde m-a aruncat dizgra\ia dumneei.

PRISTANDA: Ascult. *(Aparte:)* Mare pi=icher! Strajnic prefect ar fi [sta! *(Iese arunc`nd priviri furi=e de admira\ie c[tr[Ca\avencu.)*

SCENA VIII

CA|AVENCU *(singur):* }n sf`r=it, capituleaz[! Se putea altfel?... Iubitul, scumpul, venerabilul nenea Zaharia *(r`de)* parc[-l auz disear[proclam`ndu-m[ candidat al colegiului. S[rmanul Farfuridi!... *(Grav:)* Scopul scuz[ mijloacele, a zis nemuritorul Gambetta![1]... Amabilul F[nic[ trebuie s[ fac[ venin de moarte... at`t mai bine pentru mine! }=i pierde min\ile, at`t mai r[u pentru el! M[ aresteaz[, at`t mai bine pentru mine! Coana Joi\ica, mai cuminte ca to\i, m[cheam[, =i eu, politicos, iat[-m[, gata s[-i s[rut m`na cu respect... M[ rog, n-ai ce-i face: m`na care-\i d[mandatul!... dar... unde e coana Joi\ica?... nu v[z pe coana Joi\ica... *(Se-ntoarce spre fund, apoi spre st`nga,]n fine spre dreapta. }n momentul acesta apare Tip[tescu]n u=a din dreapta, unde st[un moment nemi=cat. Gest de surpriz[din partea lui Ca\avencu. Aparte:)* Tip[tescu! O preferam pe ea!

---

[1] Confuzie, ilustr`nd preten\iile de cultur[ale lui Ca\avencu. Aceste cuvinte apar\in de fapt lui Machiavelli. Gambetta, om politic francez chiar din acea vreme, era]ns[mai cunoscut eroilor lui Caragiale.

SCENA IX

C A | A V E N C U , T I P { T E S C U

T I P { T E S C U *(a ap[rut]n dreapta cu aerul]ncruntat =i pumnii]ncle=ta\i, a stat]n u=e, a mers apoi lini=tit la u=a din fund, m[sur`nd din ochi pe Ca\avencu, =i s-a oprit]n fund un moment; aparte):* |ine-m[, Doamne!

C A | A V E N C U *(jenat):* Stimabile domn, scuza\i-m[dac[v-ar p[rea c[m[prezint la d-voastr[astfel,]ntr-un mod neregulat... Trebuie s[v[spun c[am fost adus aici din arest de poli\aiul d-voastre, dup[ordinile... =i nu m-a=teptam s[v[ ]nt`lnesc...

T I P { T E S C U *(aparte):* Impertinent!

C A | A V E N C U: Pentru c[mi se spusese c[eram chemat de... altfel nici nu a= fi venit... }n fine, dac[sunt aici prizonier, r[m`i... dac[sunt liber — =i nu cer nimic mai mult — m[retrag]ndat[...

T I P { T E S C U *(care a tot b[tut din c[lc`i cu impacien\[, coboar[ ]ncet, rar =i cu din\ii str`n=i):* Iubite =i stimabile d-le Ca\avencu, nu]n\eleg pentru ce]ntre doi b[rba\i, cu oarecare preten\ie de seriozitate, s[mai]ncap[astfel de me=te=uguri =i rafin[rii de maniere, astfel de tirade, distilate, c`nd situa\ia lor e a=a de limpede. Eu sunt un om c[ruia-i place s[joace pe fa\[... S[-mi dai voie s[-\i spui ceva... Ia poftim, ia poftim, m[rog. *(}i ofer[un scaun, aparte:)* S[fiu cuminte. Ce bine c[-i Zoe dincolo!

C A | A V E N C U: Stimabile domn, d-tale]\i place s[joci pe fa\[, primesc; mie-mi place, s[fiu scurt, scurt *(gest de retezare):* Situa\ia noastr[o putem dezlega numaidec`t. *(Tip[tescu]i ofer[je\ul, el]l respinge u=or.)* Mul\umesc!

T I P { T E S C U *(acela=i joc):* Ia poftim, m[rog, ia poftim!

C A | A V E N C U *(acela=i joc):* Mul\umesc!

T I P { T E S C U *(privind \int[la Ca\avencu =i cu tonul m`r`it):* Poftim de!...

C A | A V E N C U *(care s-a retras pu\in, cedeaz[ ]n sf`r=it =i cade pe fotoliu cam f[r[voie):* Mul\umesc.

T I P { T E S C U: A=a. *(+ade aproape de el, Ca\avencu se cam retrage. Tip[tescu se]ndeas[spre el, Ca\avencu acela=i joc, =i iar.)* Astfel dar, onorabile domn, d-ta — prin ce mijloace nu-mi pas[! — posedezi o scrisoare a mea, care poate compromite onoarea unei familii...

C A | A V E N C U *(gest:)* A!

T I P { T E S C U: M[iart[c[te-am ofensat. S[fiu =i mai scurt... Iat[: d-ta e=ti un om practic, d-ta posezi un lucru care-mi trebuie mie =i =tii c`t]mi trebuie... Eu vin =i-\i zic *(cu mult[afabilitate):* m[rog, onorabile domn, ce-mi ceri d-ta]n schimbul acelui lucru?

C A | A V E N C U *(naiv):* Cum, nu =tii?

T I P { T E S C U *(asemenea):* Nu.

C A | A V E N C U *(asemenea):* Nici m[car nu v[d[-n g`nd?

T I P { T E S C U *(asemenea):* Nu... d-aia]ntreb...

C A | A V E N C U: Stimabile domn *(cu dignitate)*, un om politic...

T I P { T E S C U *(cu pofid[):* Adic[d-ta...

C A | A V E N C U: D[-mi voie... Un om politic trebuie, mai ales]n ni=te]mprejur[ri politice ca acelea prin care trece patria noastr[,]mprejur[ri de natur[a hot[r] o mi=care general[, mi=care ce, dac[vom lua]n considera\ie trecutul oric[rui stat constitu\ional, mai ales un stat t`n[r ca al nostru...

T I P { T E S C U *(impacientat, b[t`nd din c[lc`i):* M[rog, onorabile,]nc[o dat[*(r[spicat)*... ce-mi ceri d-ta]n schimbul acelei scrisori? Scurt! scurt! *(Repet[gestul de retezare al lui Ca\avencu.)*

C A | A V E N C U: Ei?... dac[este a=a, dac[voie=ti scurt, iat[: voi *(rug[tor)* s[nu m[comba\i, ceva mai mult, s[-mi sprijini candidatura...

T I P { T E S C U *(vr`nd s[ izbucneasc[):* Candidatura d-tale! *(St[p`nindu-se:)* Onorabile domn, nu \i se pare c[ceri prea mult?...

C A | A V E N C U: Atuncea d-ta care mi-ai propus schimbul, care-mi faci]ntrebarea, trebuie s[r[spunzi...

T I P { T E S C U *(apropiindu-se =i]ndes`ndu-se]nspre Ca\avencu, se repet[jocul de scen[de mai sus):* Ba z[u, spune, nu \i se pare prea mult? Ai? Ce zici?

C A | A V E N C U *(naiv):* Nu.

T I P { T E S C U *(cu insinuare):* Dac[s-ar retrage Comitetul permanent =i am rezerva un loc pentru preaiubitul d. Ca\avencu?...

C A | A V E N C U *(z`mbind =i cu bonomie):* E un nimic, stimabile...

T I P { T E S C U: Dac[ ]n postul de avocat al statului s-ar numi acela=i d. Ca\avencu?...

C A | A V E N C U *(asemenea):* E pu\in, onorabile...

T I P { T E S C U: Dac[ ]n locul de primar, vacant acum, =i]n locul de epitrop-efor la Sf. Nicolae s-ar numi tot nenea Ca\avencu? Ai? *(Ca\avencu sur`de cu un gest de refuz.)* +i dac[=i mo=ia Z[voiul din marginea ora=ului...

C A | A V E N C U *(z`mbind asemenea):* D[-mi voie, stimabile, un om politic trebuie, este dator, mai ales ]n ]mprejur[ri ca acelea prin care trece patria noastr[, ]mprejur[ri de natur[ a hot[r] o mi=care general[, mi=care *(m`ng`ie =i umfl[ cuvintele distil`ndu-=i tonul =i accentul)* ce, dac[vom lua]n considera\ie trecutul unui stat constitu\ional, mai ales un stat t`n[r ca al nostru de-abia ie=it din...

T I P { T E S C U *(b[t`nd impacientat din c[lc`i =i]ntrerup`ndu-l):* Ei! s[ l[s[m frazele, nene Ca\avencule! Astea sunt bune pentru gur[-casc[... Eu sunt omul pe care d-ta s[-l ]mbe\i cu ap[ rece?... Spune, unde s[ fie? b[rb[te=te: ce vrei de la mine? *(Se ridic[ fierb`nd.)*

C A | A V E N C U *(ridic`ndu-se =i el):* Ce vreau? ce vreau? +tii bine ce vreau. Vreau ce mi se cuvine dup[ o lupt[ de at`ta vreme; vreau ceea ce merit]n ora=ul [sta de gogomani, unde sunt cel d-]nt`i...]ntre frunta=ii politici... Vreau...

T I P { T E S C U *(fierb`nd):* Ce vrei?

C A | A V E N C U *(asemenea):* Vreau... mandatul de deputat, iat[ce vreau: nimic altceva! nimic! nimic! *(Dup[o pauz[, cu insinuare cald[=i cresc`nd[):* Mi se cuvine!... Te rog!... nu m[ combate... Sus\ine-m[... Alege-m[. Poim`ine,]n momentul c`nd voi fi proclamat cu majoritatea cerut[...]n momentul acela vei avea scrisoarea *(cu mult[c[ldur[)*... pe onoarea mea!

T I P { T E S C U *(aproape s[izbucneasc[):* Pe onoarea ta? +i dac[nu pot s[te aleg?...

CA|AVENCU: Po\i!

TIP{TESCU *(pierz`ndu-=i cump[tul din ce]n ce):* +i dac[nu voi? — zi c[nu voi s[te aleg?

CA|AVENCU *(]nd`rjit):* Trebuie s[vrei.

TIP{TESCU *(d-abia mai st[p`nindu-se):* Ui\i c[nu e bine s[te joci cu un om ca mine astfel. Nu! nu! nu voi s[te aleg!

CA|AVENCU: Trebuie!

TIP{TESCU: Nu!

CA|AVENCU: Trebuie s[vrei, dac[\ii c`tu=i de pu\in la onoarea...

TIP{TESCU *(izbucnind):* Mizerabile! *(Ca\avencu face un pas]napoi).* Canalie neru=inat[! Nu =tiu ce m[\ine s[nu-\i zdrobesc capul... *(Se repede, ia un baston de l`ng[ perete =i se ]ntoarce turbat c[tre Ca\avencu.)* Mi=elule! trebuie s[-mi dai aici scrisoarea, trebuie s[-mi spui unde e scrisoarea... ori te ucid ca pe un c`ine! *(Se repede n[val[la el. Ca\avencu ocole=te masa =i canapeaua, r[stoarn[mobilele =i se repede la fereastr[, pe care o deschide de perete]mbr`ncind-o]n afar[.)*

CA|AVENCU *(tremur`nd, strig[la fereastr[ ]n afar[):* Ajutor! S[ri\i! M[omoar[vampirul! prefectul asasin! ajutor!

SCENA X

ACEIA+I, ZOE venind repede din dreapta

ZOE *(repezindu-se]ntre Ca\avencu =i Tip[tescu, rug[toare =i foarte emo\ionat[):* Domnule Ca\avencu, domnule, pentru Dumnezeu! te rog, nu striga!... F[nic[, ai]nnebunit?... Domnule Ca\avencu... m[rog...

CA|AVENCU *(emo\ionat =i el):* Cum s[nu strig, doamn[?

TIP{TESCU *(zdrobit de mi=care, =terg`ndu-=i fruntea =i c[z`nd pe un scaun la dreapta):* Mi=el! mi=el! mi=el!

ZOE *(rug[toare):* Domnule Ca\avencu, cer scuze eu pentru momentul de iu\eal[care l-a f[cut pe F[nic[s[uite...

CA | AVENCU: Nu]ncap scuze, doamn[... trebuie s[ies d-aici numaidec`t: nu mai pot sta un moment]ntr-o cas[unde-mi este via\a]n primejdie!...

ZOE: Domnule Ca\avencu,]n sf`r=it, d-ta e=ti un om cuminte, un om practic, d-tale e=ti indiferent de la cine \i-ar veni aceea ce-\i trebuie a=a de neap[rat...

CA | AVENCU: Nu-n\eleg...

ZOE: Ai cerut,]n schimbul scrisorii de care e vorba, mandatul de deputat. Ai jurat pe onoarea d-tale c[poim`ine, c`nd [i fi proclamat, vei da scrisoarea acelui ce te-ar face s[fii ales... Ei! eu te aleg, eu =i cu b[rbatul meu; mie s[-mi dai scrisoarea... Prime=ti?...

CA | AVENCU *(ca lovit de o idee):* Primesc...

ZOE *(]ncet c[tr[Tip[tescu, care st[cufundat]n g`nduri pe fotoliu):* +i ]n\elegi c[ atunci, c`nd lupt`nd cu tine, voi c[p[ta scrisoarea... tot... tot... F[nic[, va fi ispr[vit]ntre noi. *(Tare:)* Suntem deplin]n\ele=i, domnule Ca\avencu...

CA | AVENCU: Da, madam, pe deplin... dar... *(}i face semn c[tre Tip[tescu.)*

ZOE *(st[ruind l`ng[ Tip[tescu):* F[nic[! F[nic[! hot[r[=te-te! Po\i tu fi du=manul lini=tii mele?... Spune! *(Rug`ndu-l frumos:)* F[nic[!...

TIP{TESCU *(nemaiput`nd lupta =i scul`ndu-se):* }n sf`r=it, dac[ vrei tu... fie!... }nt`mple-se orice s-ar]nt`mpla... *(Cu hot[r`re:)* Domnule Ca\avencu, e=ti candidatul Zoii, e=ti candidatul lui nenea Zaharia... prin urmare =i al meu! Poim`ine e=ti deputat!...

ZOE *(triumf[toare):* A!

CA | AVENCU: Poim`ine ve\i avea... *(Se aude zgomot afar[, vocea lui Trahanache: “Ai pu\intic[r[bdare!”)*

ZOE: Nenea!

TIP{TESCU: Zaharia!

CA | AVENCU: Venerabilul!

TIP{TESCU: Repede, ascunde\i-v[am`ndoi... Nu trebuie s[v[vaz[...

(Zoe iese]n st`nga, Tip[tescu cu Ca\avencu]n dreapta.)

SCENA XI

TRAHANACHE *(singur):* Nimeni?... =i dobitocul de fecior mi-a spus c[F[nic[=i Zoe sunt aici... *(Merge la u=a din dreapta =i bate cu discre\ie.)* Nimeni! *(Asemenea]n st`nga.)* Nimeni! *(Vrea s[ plece prin fund, =i ca =i c`nd =i-ar aduce aminte ceva:)* A! era s[uit! *(+ade la masa de scris, ia condei =i h`rtie =i scrie, citind:)* “Drag[ F[nic[, te-am c[utat! M[ ]ntorc peste o jum[tate de ceas. Trebuie s[ ne vedem ]nainte de ]ntrunire. A=teapt[-m[ negre=it; nu ie=i: ai pu\intic[ r[bdare... Trahanache...” *(Pune scrisoarea la vedere pe mas[.)* Acuma s[ d[m de c[p[t`iele firelor iubitului nostru d. Ca\avencu. *(Iese prin fund repede. Un moment scena goal[; apoi u=ile din dreapta =i din st`nga se deschid bini=or. Din st`nga iese Zoe, din dreapta Tip[tescu =i Ca\avencu.)*

SCENA XII

TIP{TESCU, CA|AVENCU, ZOE, apoi CET{|EANUL TURMENTAT

TIP{TESCU: Blestemat[politic[! un moment s[n-ai pace! *(Merge la u=a din fund =i o]nchide.)* Suntem]n lini=te... *(Lui Ca\avencu:)* Eu merg la telegraf s[-\i anun\ la Bucure=ti candidatura... d-ta a=teapt[acas[un cuv`nt al meu... Desear[, la ]ntrunire, fii cu tact... trebuie mult tact. *(Se aud ]n fund b[t[i ]n u=[; to\i din scen[ tac =i nu mi=c[, iar b[t[i, apoi trei fluier[turi)*. E Ghi\[, [sta e semnalul lui! *(Merge =i deschide u=a din fund, prin care apare Cet[\eanul, fluier`nd ca de mirare.)*

TIP{TESCU: Iar? *(Se d[ ]napoi.)*

CA|AVENCU: Omul meu! *(Se d[cam la spatele Zoii.)*

CET{|EANUL: Da, iar eu! *(Sughite.)* Am venit pentru istoria aia de care am vorbit az-diminea\[... Ce facem? Iac[, m`ine]ncepe... Eu... pentru cine votez?

TIP{TESCU *(\in`ndu-i calea s[nu coboare]n scen[):* Pentru

cine? pentru cine? Las[-m[ ]n pace, cet[\ene: ai ajuns de nesuferit... Voteaz[pentru cine pofte=ti...

CET{|EANUL: Eu nu poftesc pe nimeni, dac[e vorba pe poft[...

TIP{TESCU: Ei! las[-m[-n pace, adiministra\ia nu voie=te s[influen\eze c`tu=i de pu\in pe nimeni.

CA|AVENCU *(intervenind):* Pardon, da\i-mi voie: mie-mi pare din contra c[ ]ntr-un stat constitu\ional, mai ales]ntru-un stat t`n[r ca al nostru, administra\ia ar trebui s[...

ZOE *(asemenea):* Se-n\elege...

CET{|EANUL *(c[tre Ca\avencu):* Ei! onorabilul! nu te vedeam; sluga! o mie de ani pace! +i zi, m[lucra=i, ai? Adic[, d[-i cu bere, d[-i cu vin, nu, pentru cinstea obrazului... pentru ca s[-mi faci pontul cu scrisoarea... bravos! dom'le Nae.

CA|AVENCU: A! a!

ZOE: F[nic[! F[nic[! trimite-l... e nesuferit!

TIP{TESCU *(nervos):* }n sf`r=it, cet[\ene, te rog las[-ne cu bini=orul, las[-ne... Ce pofte=ti de la mine?

CET{|EANUL: Nu \i-am spus? *(Sughite.)* M`ine]ncepe... Ei? *(Sughite.)* Eu pe cine aleg? Pentru cine?... *(Face semnul vot[rii =i sughite.)*

ZOE: Pentru d. Nae Ca\avencu.

CET{|EANUL: Pentru... *(Sughite =i pufne=te de r`s.)* Nu m[-nnebuni, c[ame\esc...

TIP{TESCU *(din ce]n ce mai nervos, lu`nd pe Cet[\eanul de m`n[=i zguduindu-l):* Pentru c[e=ti om vi\ios...

CET{|EANUL: Nu m[smuci, c[ame\esc!

TIP{TESCU *(asemenea):* Pentru c[te-ai l[sat s[-\i ia din buzunar, s[-\i fure scrisoarea...

CET{|EANUL: Ei! nu face nimica, poate mai g[sim alta...

TIP{TESCU: Las[-m[s[vorbesc... pentru c[e=ti...

CET{|EANUL: Aleg[tor...

TIP{TESCU: Nu... be\iv... vi\ios... p[c[tos.

ZOE: F[nic[!...

TIP{TESCU: Da, be\iv... uite =i acuma e=ti turmentat, e=ti b[ut...

(Ca\avencu r`de.)

CET{|EANUL: A=!

TIP{TESCU *(cu dezgust):* Uite, nenorocitule! miro=i cale de-o po=t[... *(}l]mpinge.)*

CET{|EANUL *(=ov[ind):* {sta este mirosul meu naturel...

TIP{TESCU: Miro=i a rom...

CET{|EANUL: Ei bravos! Vrei s[miros a gaz?

TIP{TESCU: Ei! pentru toate astea trebuie s[-\i dai votul lui onorabilul d. Ca\avencu... Pentru a=a aleg[tor, mai bun ales nici c[se putea...

ZOE: F[nic[!...

CA|AVENCU: Totdeauna ironic *(z`mbind)*, stimabile!

SCENA XIII

ACEIA+I, FARFURIDI, BR~NZOVENESCU
=i TRAHANACHE

TIP{TESCU *(mont`ndu-se treptat):* Da, pentru d. Ca\avencu lucr[m noi, pe d-sa noi]l sprijinim, pe d. Ca\avencu s[-l alege\i d-voastr[. +i nu-l sprijinim de sil[,]l sprijinim c[dumnealui este cel mai onest concet[\ean al nostru...

ZOE: F[nic[, fii calm...

TIP{TESCU: Da, sunt calm... Pentru c[dumnealui *(Farfuridi, Br`nzovenescu =i Trahanache apar ]n fund =i ascult[. Cei dint`i arat[tot ce se petrece]n scen[celui d-al treilea.)* nu e ca al\ii mi=el, pentru c[nu e ca al\ii canalie, nu e ca al\ii infam *(se monteaz[din ce]n ce)*... pentru c[,]nc[o dat[, la aleg[tori ca d-ta, cu minte, cu judecat[limpede, cu sim\ politic, nu se poate mai bun reprezentant dec`t d. Ca\avencu *(ap[s`nd)*, onorabilul d. Ca\avencu! *(Tip[tescu]mpinge cu sc`rb[pe Cet[\eanul turmentat.)*

C A | A V E N C U *(z`mbind cu bonomie):* Ce r[ut[cios!

B R ~ N Z O V E N E S C U *(din fund):* A!

F A R F U R I D I *(lui Trahanache):* Iac[tr[darea! C`nd]\i spuneam, venerabile... *(Coboar[to\i.)*

T R A H A N A C H E: Ei! ai pu\intic[r[bdare!

Z O E: Nene! *(Se repede la Trahanache =i-l trage deoparte, unde-i vorbe=te]ncet =i cu mult[mi=care. Ca\avencu =i Cet[\eanul turmentat vorbesc de alt[parte asemenea.)*

T I P { T E S C U: Ei! l[sa\i-m[to\i]n pace!

F A R F U R I D I: Te l[s[m, stimabile, dar mergem la Bucure=ti...

B R ~ N Z O V E N E S C U: +i vom spune tot...

T I P { T E S C U *(aparte):* Duce\i-v[la dracul! *(Trece l`ng[Trahanache =i Zoe.)*

F A R F U R I D I: La ziare!

B R ~ N Z O V E N E S C U: La Comitetul electoral central!

F A R F U R I D I: La guvern!

C E T { | E A N U L *(ar[t`nd pe Farfuridi =i Br`nzovenescu lui Ca\avencu):* Oleu!... fugi, c[ame\esc! *(Ca\avencu =i Cet[\eanul turmentat convorbesc foarte mi=cat deoparte cu Farfuridi =i Br`nzovenescu.)*

T R A H A N A C H E: }n sf`r=it, ce e, F[nic[?

T I P { T E S C U: Nu m[-ntreba pe mine, nene Zahario!

Z O E *(cu energie):* Nici o vorb[, nene, trebuie...

T R A H A N A C H E: De ce?

Z O E *(precipitat[):* Dac[m[iube=ti, dac[\ii la mine, acum t[cere;]\i spun pe urm[tot. *(Vorbesc]ncet to\i trei.)*

C A | A V E N C U *(c[tre Farfuridi =i Br`nzovenescu):* Da\i-mi voie, stimabile, nu d-voastr[ ve\i avea mai mult[ ]ncredere fa\[ cu ]naltele locuri dec`t onorabilul *(to\i ascult[, Tip[tescu se plimb[agitat]n fund)* d. Tip[tescu, prefectul cel mai onest!...

T R A H A N A C H E: Da!

C A | A V E N C U: Cel mai integru!...

C E T { | E A N U L: Da!

C A | A V E N C U: Cel mai credincios!...

ZOE: Fire=te!

CA|AVENCU: Da\i-mi voie s[v[spun c[toate zbucium[rile d-voastr[sunt numai =i numai chestii personale, =i c`nd vin ni=te asemenea persoane... ca d-voastr[...

CET{|EANUL: Nanana!

FARFURIDI: Care va s[zic[=i insulte!

BR~NZOVENESCU: Bravos!

CA|AVENCU: Chestie de tarab[, onorabile! daraveri de clopotni\[, stimabile!

ZOE *(c[tre Trahanache):* Se-n\elege!

CA|AVENCU: Aleg[torii vor vorbi...

ZOE *(]ndemn`nd pe Cet[\eanul turmentat =i pe Trahanache):* Da, aleg[torii vor vorbi.

TRAHANACHE: Da, aleg[torii vor vorbi, fire=te!

CET{|EANUL *(serios):* Da, noi vom vorbi!

SCENA XIV

ACEIA+I, GHI|{ PRISTANDA venind fuga din fund, cu o depe=[-n m`n[

PRISTANDA: Coane F[nic[! o depe=[*fe-fe* urgent[!

ZOE: O depe=[*(Se-ntorc to\i spre fund.)*

TIP{TESCU *(deschide nervos depe=a =i cite=te):* “Cu orice pre\, dar cu orice pre\, colegiul d-voastr[al II-lea trebuie s[aleag[pe d. Agamemnon Dandanache. *(To\i mi=care.)* Se face din aceasta pentru d-voastr[o]nalt[=i ultim[chestie de]ncredere...” A!

FARFURIDI =i BR~NZOVENESCU: Aha!

ZOE *(cu toat[energia):* A! nu se poate! Vom lupta contra oricui... Vom lupta contra guvernului!... *(Tip[tescu a c[zut obosit pe un scaun.)*

TRAHANACHE: Ai pu\intic[r[bdare!

ZOE: Da, nene! vom lupta contra guvernului!

CA|AVENCU: Da, vom lupta contra guvernului! *(Ca\avencu, Zoe =i Trahanache de o parte, Farfuridi, Br`nzovenescu, frec`ndu-=i m`inile cu satisfac\ie, de alt[parte; Ghi\[ ]n fund; Tip[tescu obosit, pe un scaun, ca =i cum n-ar lua parte la ce se petrece, Cet[\eanul turmentat]n mijloc.)*

CET{|EANUL *(t`r`t de curent):* Da! vom lupta contra *(sughi\`nd =i schimb`nd tonul)*... adic[nu... Eu nu lupt contra guvernului!...

(Cortina)

ACTUL III

(Teatrul]nf[\i=eaz[sala cea mare a pretoriului prim[riei, un fel de exagon din care se v[d trei laturi. Trei u=i]n fund; cea din mijloc d[ ]n coridorul de intrare; pe cea din dreapta se cite=te: “Ofi\er \ivil”; pe cea din st`nga: “Arhiva”. }n st`nga la planul al doilea, o u=[cu inscrip\ia: “Cabinetul Primarelui”. }n dreapta, acela=i plan, alt[u=[cu inscrip\ia: “Reghistratura”. Partea din st`nga p`n[la u=a “Arhivei” este desp[r\it[de scen[cu un grilaj de lemn acoperit cu perdelu\e de chembric[[1] verde. L`ng[ grilaj, la st`nga,]n scen[, este o estrad[pe care sunt a=ezate masa =i je\ul preziden\ial. }naintea mesei, pu\in mai jos, este tribuna. Pe mas[, sunt dou[candelabre, h`rtie, c[lim[ri =i un clopo\el. Pe tribun[ o sticl[ =i un pahar de ap[. De partea dreapt[ sunt b[nci dese =i scaune; sub estrad[, asemenea. Peste tot sunt b[nci =i scaune, afar[ de o c[rare l[sat[ liber de la u=a de intrare din fund prin mijlocul scenii, pe unde vine =i se duce lumea. Pe pere\i c`teva l[mpi at`rnate ]n cuie. Lumin[ cam s[rac[. La ridicarea perdelii, Trahanache este la masa preziden\ial[ ]n je\ul s[u, la spatele tribunei. }mprejurul mesei, Br`nzovenescu =i al\i cet[\eni. }naintea tribunii, cu spatele spre d`nsa, aleg[tori, cet[\eni, public, unii =ez`nd jos, al\ii]n picioare. Pe b[nci, pe scaune =i]mprejur asemenea. }n capul b[ncilor din fa\[, e Ca\avencu]mpreun[cu Ionescu, Popescu =i al\i dasc[li =i partizani. Farfuridi e la tribun[. Perdeaua se ridic[asupra unei]ntreruperi. }n toat[sala e rumoare. Prezidentul agit[clopo\elul.)

SCENA I

TRAHANACHE, CA|AVENCU, BR~NZOVENESCU, FARFURIDI, IONESCU, POPESCU, CET{|ENI, ALEG{TORI, PUBLIC — rumoare

FARFURIDI *(de la tribun[):* Da\i-mi voie! *(Gust[din paharul cu ap[.)* Da\i-mi voie! *(Rumoare.)*

[1] P`nz[sub\ire de bumbac.

TRAHANACHE *(tr[g`ndu-=i clopo\elul):* Stimabili! onorabili! *(afabil)* face\i t[cere! Sunt cestiuni importante, arz[toare la ordinea zilei... Ave\i pu\intic[ r[bdare... *(C[tre Farfuridi:)* D[-i ]nainte, stimabile, ave\i cuv`ntul!

FARFURIDI *(c[tre adunare):* Dup[ce am vorbit dar din punctul de vedere istoric, din punctul de verede de drept, voi]ncheia c`t se poate mai scurt...

POPESCU: Parol?... Numai dac[t-ei \inea de vorb[. *(R`sete]n partea unde sunt dasc[lii.)*

FARFURIDI: Rog, nu m[-ntrerupe\i, da\i-mi voie...

TRAHANACHE *(c[tre partea unde e Popescu):* Stimabile, nu-ntrerupe\i...

FARFURIDI: Dup[ce am vorbit dar din punctul de vedere istoric =i din punctul de vedere de drept, voi]ncheia, precum am zis, c`t se poate mai scurt. *(Bea o sorbitur[, apoi, relu`ndu-=i r[suflarea, rar ca =i cum ar]ncepe o poveste:)* La anul una-mie-opt-sute-dou[zeci-=i-unu... fix... *(Rumoare =i protest[ri]n grupul lui Ca\avencu: "A! A! A!")*

POPESCU: Dac[ne-ntoarcem iar la 1821 fix, ne-am procopsit. *(Rumoare =i protest[ri.)*

FARFURIDI: Da\i-mi voie... La una-mie-opt-sute...

TO|I *(]n cor cu tonul lui):* Dou[-zeci-=i-unu fix... *(Rumoare =i protest[ri.)*

FARFURIDI: Da\i-mi voie...

TRAHANACHE *(clopo\el):* Stimabile, onorabile! Nu]ntrerupe\i... Ave\i pu\intic[...

CA|AVENCU: Ce r[bdare, venerabile domnule prezident! ceasurile sunt]naintate. Sunt =i al\i oratori]nscri=i s[vorbeasc[...

TO|I DIN GRUP: Da! Da!

CA|AVENCU: Onorabilul orator a promis s[ ]ncheie c`t se poate mai scurt: apoi ce fel de scurt este asta, s-o lu[m a doua oar[de la 1821? A! A! A!

TO|I DIN GRUP: A! A! A! *(Rumoare.)*

FARFURIDI: Da\i-mi voie...

TRAHANACHE *(c[tre Farfuridi cu dulcea\[, ridic`ndu-se peste mas[ c[tre tribun[):* Stimabile... eu g`ndesc c[nu ar fi r[u s[s[rim la 48...

CA|AVENCU *(strig`nd):* Mai bine la 64...

POPESCU, IONESCU =i TO|I DIN GRUP: Da! da! la 64...

TRAHANACHE *(ridic`ndu-se ca =i c`nd ar consulta adunarea):* Adic[la plebicist?[1]

TO|I; Da, la plebicist! *(Zgomot.)*

FARFURIDI *(]ntorc`ndu-se cu spatele spre adunare =i cu fa\a la prezident):* Da\i-mi voie, domnule prezident; mi-a\i acordat cuv`ntul:]mi pare c[un prezident o dat[ce acord[cuv`ntul...

TRAHANACHE *(scul`ndu-se =i pufnind, peste mas[, m`inile pe umerii lui Farfuridi, m`ng`ietor):* Dac[m[iube=ti, stimabile, f[-mi hat`rul... s[trecem la plebicist... dorin\a adun[rii!...

FARFURIDI: Dar, domnule prezident...

TRAHANACHE *(=i mai rug[tor):* S[trecem la plebicist!

TO|I *(cu putere):* Da! la plebicist, la plebicist! *(}l]ntoarce bini=or de umeri cu fa\a spre adunare.)*

FARFURIDI *(soarbe o dat[=i cu aerul resignat):* Ce ziceam dar? La 1864, vine, m[-n\elegi, ocaziunea s[se pronun\e poporul printr-un plebicist... S[vedem]ns[mai-nainte... s[ne d[m seama bine de ce va s[zic[... de ce este un plebicist...

IONESCU: +tim ce este plebicistul! Mersi de explica\ie!

TO|I: Nu trebuie explica\ie... *(Rumoare.)*

FARFURIDI *(c[tre]ntrerup[tori):* Da\i-mi voie! *(C[tre Trahanache:)* Domnule prezident!...

TRAHANACHE *(clopo\el):* Stimabili, onorabili, rog, nu]ntrerupe\i pe orator *(foarte afabil),* face\i t[cere; sunt cestiuni arz[toare la ordinea zilii; ave\i pu\intic[r[bdare. *(C[tre Farfuridi:)* Ave\i cuv`ntul, stimabile, da\i-i]nainte!

---

[1] Este vorba despre plebiscitul ini\iat de Al. I. Cuza =i M. Kog[lniceanu]n 1864, prin care s-a aprobat prima reform[agrar[.

FARFURIDI *(lu`nd v`nt):* C`nd zicem dar 64, zicem plebicist, c`nd zicem plebicist, zicem 64... +tim, oricine dintre noi =tie ce este 64, s[vedem ce este plebicistul... *(Cu t[rie]ncep`nd fraza:)* Plebicistul!...

CA|AVENCU: Aici nu e vorba de plebicist...

FARFURIDI: Da\i-mi voie *(discut`nd cu Ca\avencu):* mi se pare c[ atunci c`nd zicem 64... *(cu energic[convingere)*... =i s[nu c[uta\i a]ncerca m[car s[m[combate\i; v[voi dovedi cu date istorice c[toate popoarele]=i au un 64 al lor...

CA|AVENCU: Da\i-mi voie; nu e vorba de 64. *(Rumoare aprobativ[pentru Ca\avencu.)*

FARFURIDI: Da\i-mi voie... *(Toate colocviile =i]ntreruperile se fac avoc[\e=te, cu mult[vioiciune =i cu tonul]n\epat =i volubil.)* Domnule prezident!...

TRAHANACHE *(clopo\el):* Stimabile, onorabile, face\i t[cere... avem cestiuni arz[toare...

CA|AVENCU *(ridic`ndu-se ]n capul b[ncii):* Cum, domnule prezident? de unde p`n[unde 64 chestie arz[toare la ordinea zilei? Dac[nu m[-n=el,]mi pare c[suntem]n anul de gra\ie 1883... Ce are a face? Chema\i pe onorabilul orator la chestiune...

TRAHANACHE *(ridic`ndu-se iar peste mas[ =i ating`ndu-l pe umere pe Farfuridi):* Stimabile *(afabil =i rug[tor)*... s[l[s[m plebicistul, dac[m[iube=ti; s[trecem la cestiune.

FARFURIDI *(obosit de]ntrerupere,]ntorc`ndu-se cu fa\a spre Trahanache =i cu spatele la adunare):* Domnule prezident, a\i binevoit a-mi acorda cuv`ntul... Eu cred c-ar trebui...

CA|AVENCU *(strig`nd):* Nu trebuie, onorabile!

TO|I DIN GRUP: Nu, nu trebuie!

TRAHANACHE *(pun`nd m`inile, peste mas[, pe umerii lui Farfuridi, =i foarte dulce):* M[rog, dac[m[iube=ti, f[-mi hat`rul... dorin\a adun[rii, stimabile... *(}l]ntoarce de umeri bini=or cu fa\a spre adunare.)*

TO|I: Da! la chestiune! la chestiune!

FARFURIDI *(foarte obosit, soarbe =i se resigneaz[):* Ajungem dar la chestiunea revizuirii Constitu\iunii =i legii electorale...

T O | I *(cu satisfac\ie):* A! A=a da!

T R A H A N A C H E *(asemenea):* A! *(Clopo\elul.)* Ei! acu ave\i pu\intic[r[bdare... *(C[tre Farfuridi:)* Scurt, stimabile, scurt, dac[m[iube=ti, dorin\a adun[rii.

F A R F U R I D I *(asud[, bea =i se =terge mereu cu basmaua):* M[rog, da\i-mi voie! +ti\i care este opinia mea]n privin\a revizuirii?

TOAT{ SALA: Nu!... S[vedem!... Spune!

C A | A V E N C U *(batjocoritor):* S[vedem opinia lui d. Farfuridi. *(Trahanache clopo\e=te.)*

F A R F U R I D I *(asud[mereu =i se emo\ioneaz[pe v[zute):* Opinia mea este aceasta: e vorba de revizuire, da?

T O | I *(puternic):* Da! Da!

F A R F U R I D I *(emo\ionat =i asud`nd):* Atunci, iat[ ce zic eu =i ]mpreun[ cu mine *(]ncepe s[ se ]nece)* trebuie s[ se zic[ asemenea to\i aceia care nu vor s[ caz[ la extremitate *(se ]neac[ mereu)*, adic[ vreau s[ zic da, ca s[ fie modera\i... adic[ nu exagera\iuni!... }ntr-o chestiune politic[... =i care, de la care at`rn[viitorul, prezentul =i trecutul \[rii... s[fie ori prea-prea, ori foarte-foarte *(se]ncurc[, asud[=i]nghite)*...]nc`t vine azi ocazia s[ ]ntreb[m pentru ce?... da... pentru ce?... Dac[ Europa... s[ fie cu ochii a\inti\i asupra noastr[, dac[ m[ pot pronun\a astfel, care lovesc so\ietatea, adic[ fiindc[ din cauza zguduirilor... =i... idei subversive *(asud[ =i se r[t[ce=te din ce ]n ce)*... =i m[-n\elegi, mai ]n sf`r=it, pentru care]n orice ocaziuni solemne a dat probe de tact... vreau s[zic]ntr-o privin\[, poporul, na\iunea, Rom`nia *(cu t[rie)*... \ara ]n sf`r=it... cu bun-sim\, pentru ca Europa cu un moment mai nainte s[vie =i s[recunoasc[, de la care putem zice depand[*(se]ncurc[=i asud[mai tare)*... precum — da\i-mi voie — *(se =terge)* precum la 21, da\i-mi voie *(se =terge)*, la 48, la 34, la 54, la 64, la 74 asemenea =i la 84 =i 94 =i e\etera,]ntru c`t ne prive=te... pentru ca s[ d[m exemplul chiar surorilor noastre de ginte latine ]ns[! *(Foarte asudat, se =terge, bea, iar se =terge =i sufl[ foarte greu. Trahanache a urm[rit cu m`na tactul sacadelor oratorice ale lui Farfuridi.*

Bravo =i aplauze]n fund, conduse de Br`nzovenescu; r`sete =i s`s`ituri]n grupul lui Ca\avencu. Clopo\elul lui Trahanache de abia se mai aude. Dup[ce s-a mai oprit zgomotul, cu mult[aprindere:) Da\i-mi voie! Termin]ndat[! mai am dou[vorbe de zis. *(Zgomotul tace.)* Iat[dar opinia mea. *(}n suprem[lupt[cu oboseala care-l biruie:)* Din dou[una, da\i-mi voie: ori s[se revizuiasc[, primesc! dar s[nu se schimbe nimica; ori s[nu se revizuiasc[, primesc! dar atunci s[se schimbe pe ici pe colo, =i anume]n punctele... esen\iale... Din aceast[dilem[nu putem ie=i... Am zis!

(Aplauze]n fund, s`s`ituri]n fa\[. Farfuridi coboar[zdrobit, =terg`ndu-se de sudoare, =i merge ]n fund. Br`nzovenescu =i al\i aleg[tori]l]nt`mpin[ =i-i str`ng m`na. Rumoare. Mai mul\i din auditoriu se scoal[ =i stric[ r`ndurile. Ca\avencu suie de la dreapta]n mijloc, unde vorbe=te]ncet cu grupul s[u gesticul`nd viu. Cu un alt grup mai ]n fund Farfuridi =i Br`nzovenescu asemenea. Pristanda iese misterios din cabinetul primarului, trece prin ulicioara grilajului, care este]n spatele tribunii, =i trage de pulpan[pe Trahanache, care sun[clopo\elul.)

SCENA II

ACEIA+I, PRISTANDA

TRAHANACHE *(l[s`nd clopo\elul =i ]ntorc`ndu-se la spatele mesii):* 'Ai? Ce e?

PRISTANDA *(misterios =i repede):* Coane Zahario! Conul F[nic[, coan[Joi\ica!...

TRAHANACHE: Ei! Ce?

PRISTANDA : Sunt dincoace]n cabinet... au venit pe din dos, v[a=teapt[. Numaidec`t s[pofti\i acolo.

TRAHANACHE *(asemenea misterios):* Nu pot s[las prezi-den\ia... s[aib[pu\intic[r[bdare.

PRISTANDA: Trebuie... numaidec`t!... suspenda\i!

TRAHANACHE *(trage clopo\elul =i se ridic[):* Stimabil[, onorabil[adunare. Dup[discursul important, pe care l-a \inut respectabi-

lul nostru concet[\ean =i advocat d. Farfuridi, eu cred c[ar fi bine s[suspend[m =edin\a pentru cinci minute.

V O C I: Da! Da! pentru cinci minute!...

(Ca\avencu cu grupul s[u, Farfuridi =i Br`nzovenescu cu al lor se amestec[ ]n mul\ime. Trahanache, care s-a dat jos de pe tribun[, a deschis porti\a grilajului =i a trecut cu Ghi\[ ]n partea st`ng[desp[r\it[, bate]n u=a “Cabinetului primarelui”. Zoe =i Tip[tescu]i deschid; Trahanache =i Ghi\[dispar]n[untru; u=a de]nchide la loc.)

SCENA III

A C E I A + I, f[r[T R A H A N A C H E =i P R I S T A N D A

C A | A V E N C U *(c[tre grupul lui):* Ei, cum s[-l trime\i]n Camer[, nene, pe stimabilul? Nu zic, are ideile, opiniile lui — =i eu respect ideile, numai s[fie sincere, =i el e sincer, n-ai ce zice — respect la orice opiniune!... Dar s[-\i vie stimabilul cu idei]nvechite, cu opiniuni ruginite, =i s[te sperie mereu cu Europa, cu zguduiri, cu teorii subversive... asta nu mai merge... Astfel de opiniuni nu le respect, s[-mi dea voie s[-i spui...

P O P E S C U: Nu, uite ce sus\ine Farfuridi, n-ai]n\eles; sus\ine c[adic[dup[istorie — d-aia se teme el de zguduiri — nu trebuie s[d[m exemplu r[u surorilor noastre de ginte latin[. N-ai auzit, chiar a zis-o el: surorile noastre de ginte latin[...

I O N E S C U: Da! a zis-o...

C A | A V E N C U *(cu aer de protec\ie):* Voi dasc[lii sunte\i b[ie\i buni, dar ave\i un cusur mare: cum v[vorbe=te cineva de istorie, s-a ispr[vit, are dreptate. *(Cu putere:)* Ce istorie? Apoi, dac[e vorba de istorie, apoi ce te-nva\[istoria mai]nt`i =i-nt`i?

P O P E S C U: C[Rom`nia de la Traian...

C A | A V E N C U: Nu-i a=a...

I O N E S C U: C[adic[str[bunul nostru...

C A | A V E N C U: Ce str[bun! ce nostru! Vezi c[nu =ti\i! *(cu tonul retoric:)* Or, mai]nt`i =i-nt`i istoria ne]nva\[anume c[un popor care nu merge]nainte st[pe loc *(publicul]ncepe s[-i ia aminte c[peroreaz[*

=i se grupeaz[ ]ncet-]ncet]mprejurul lui ca s[asculte), ba chiar d[ ]napoi, c[legea progresului este a=a, c[cu c`t mergi mai iute, cu at`t ajungi mai departe. *(Grupul lui Ca\avencu aprob[=i admir[, grupul lui Farfuridi =i Br`nzovenescu, care s-au apropiat =i ascult[mai dintr-o parte, d[din umeri.)*

I O N E S C U: Asta e a=a.

P O P E S C U: Nici nu mai]ncape vorb[.

F A R F U R I D I *(]n\epat):* Da! progres! progres f[r[conserva\iune, c`nd vedem bine c[Europa...

C A | A V E N C U *(]ntrerup`ndu-l l[tr[tor):* Nu voi, stimabile, s[ =tiu de Europa d-tale, eu voi s[ =tiu de Rom`nia mea =i numai de Rom`nia... Progresul, stimabile, progresul! }n zadar veni\i cu gogori\e, cu inven\iuni antipatriotice, cu Europa, ca s[am[gi\i opinia public[...

F A R F U R I D I *(=i mai]n\epat):* D[-mi voie. Mi se pare c[altcineva am[ge=te opinia public[...

C A | A V E N C U: Nu voi s[=tiu ce zici d-ta.

B R ~ N Z O V E N E S C U: Fire=te c[nu vrei s[=tii... nu-\i vine la socoteal[.

C A | A V E N C U *(=i mai l[tr[tor):* S[-=i vaz[de trebile ei Europa. Noi ne amestec[m]n trebile ei? Nu... N-are prin urmare dreptul s[se amestece]ntr-ale noastre... D-ta e=ti advocat, e=ti confrate cu mine...

F A R F U R I D I : Da, sunt avocat, dar nu sunt confrate cu d-ta...

C A | A V E N C U *(urm`ndu-=i jocul):* +tii ca =i mine principiul de drept, fiecare cu al s[u, fiecare cu treburile sale... *oneste bibere*[1]...

F A R F U R I D I: Da' de onest n-ai]ncotro!... *(Grupurile Ca\avencu =i Farfuridi]ncep a se desp[r\i fiecare de o parte.)*

C A | A V E N C U *(cu tonul]n\ep[tor)*: Stimabile, nu =tiu pentru ce d-ta m[ponegre=ti de la o vreme... Ce ai cu mine? Suntem]n fa\a aleg[torilor, stimabile: *or*, nu]ncape pic[; s[lupt[m: d-ta o s[-\i pui candidatura, o =tim; eu \i-o declar c[mi-o pui pe a mea... lupt[electoral[! =i =tim c[lupta electoral[este via\a popoarelor... De ce te revol\i

---

[1] }nceputul st`lcit al maximei latine: “Honeste vivere, neminem laedere, suum cuique tribuere” (S[tr[ie=ti cinstit, s[nu p[gube=ti pe nimeni, s[dai fiec[ruia ce e al s[u).

contra adev[rului?]n contra dreptului?... *Oneste bibere,* onorabile!... *(Aprob[ri din partea grupului.)*

FARFURIDI *(izbucnind):* Ia scute=te-m[cu mofturile d-tale! Onest d-ta? Pe de o parte “R[cnetul Carpa\ilor”, pe de alt[parte chiverniseala confra\ilor; pe de o parte opozi\ie la toart[, pe de alt[parte te=cherea la buzunar!... Url[t`rgul, domnule...

BR~NZOVENESCU *(tr[g`ndu-l de m`nec[):* Tache! Tache!

FARFURIDI *(smucindu-se):* Ia las[-m[-n pace, s[m[r[fuiesc odat[cu domnul... Ce adic[, noi nu =tim, nu vedem, orbi suntem? d-ta e=ti candidatul prefectului...

CA|AVENCU *(r`z`nd):* Eu sunt candidatul grupului t`n[r, inteligent =i independent... Onorabilul, venerabilul nostru prezident — *(]l caut[ cu ochii)* unde e venerabilul prezident? nu-l v[z... — va proclama, pe c`t =tim, ast[-sear[pe candidatul comitetului dv. — comitetul dv. —... *Or,* dac[voi avea onoarea ca s[m[agreeze =i comitetul dv... c[ci e al dv...

FARFURIDI *(fierb`nd mereu):* Nu mai este comitetul nostru, este al dumitale...

BR~NZOVENESCU: Tache! Tache, fii cuminte. *(}l trage de m`nec[, Farfuridi se smuce=te.)*

CA|AVENCU *(cu ton batjocoritor):* Adic[, d[-mi voie, d-ta nu mai e=ti al comitetului! *(Grupurile se desineaz[distinct de dou[p[r\i =i se privesc cu]ncordare.)*

FARFURIDI: Da, eu nu mai sunt, eu, care am sus\inut totdeauna partidul... =i d-ta, care l-ai]njurat totdeauna... e=ti!

CA|AVENCU: D[-mi voie!...

FARFURIDI *(furios):* Ce voie! ce voie!... Vii cu moftologii, cu iconomii, cu so\iet[\i, cu scamatorii, ca s[tragi lumea pe sfoar[... cu d[sc[limea d-tale *(mi=care]n grupul lui Ca\avencu),* cu moftangiii d-tale...

POPESCU *(violent):* Domnule, retrage-\i cuv`ntul!

FARFURIDI *(continu`nd):* Cu grupul *(umfl`nd cuvintele)* inteligent... independent... impertinent! *(Porne=te spre fund cu Br`nzovenescu =i cu grupul lor.)*

T O | I *(din grupul lui Ca\avencu):* A! a! *(Se reped spre ei; zgomot,]nv[lm[=eal[=i ghiontuieli.)*

F A R F U R I D I *(ie=ind prin fund):* V[-nv[\[m noi, papugiilor!

G R U P U L C A | A V E N C U: Afar[! afar[! *(Urm[re=te]n fund pe cei din grupul Farfuridi.)*

(Toat[lumea s-a]nghesuit]n fund =i a ie=it afar[cu zgomot. }n tot timpul scenii urm[toare, sala]ntrunirii e goal[. }n fund prin u=[, se v[d mai mul\i aleg[tori plimb`ndu-se ]n sus =i-n jos, vorbind ]ncet =i fum`nd.)

SCENA IV

T R A H A N A C H E ie=ind repede din fund, din cabinetul primarului]n partea desp[r\it[cu grilaj, dup[el F { N I C { =i Z O E urm[rindu-l. Scena aceasta se face misterios =i r[pede.

T R A H A N A C H E: Nu! nu se poate!

Z O E *(urm[rindu-l):* Nene...

T I P { T E S C U *(asemenea):* Neic[Zahario...

Z O E: Dac[ai \inut vreodat[la mine...

T I P { T E S C U: Dac[mi-e=ti prieten...

T R A H A N A C H E: Ei, ave\i pu\intic[r[bdare! *(Serios:)* Cum putem noi s[punem candidatura unui plastograf?

T I P { T E S C U: Bine, frate, plastograf, a=a e; dar p`n[s[bage lumea de seam[... s[-l tragem]n judecat[...

Z O E: S[ne facem de r`s prin tribunale... nene, g`nde=te-te...

T R A H A N A C H E *(dup[un moment de ezitare):* Ei, nu! Dac[ar fi numai una... aia cu scrisoarea ta c[tr[Joi\ica,]n\eleg; s[zic: pentru politic[— unde e]n joc enteresul \[rii, ca orice rom`n, a]ncercat omul, ca s[te for\eze adic[, pentru c[te =tie c[\ii la onoarea Joi\ichii, ca prieten ce-mi e=ti — a f[cut plastografie...

T I P { T E S C U: Se-n\elege!

Z O E: Fire=te;]n politic[...

TRAHANACHE: Ei, ave\i pu\intic[r[bdare... Dar ast[lalt[? *(Se love=te cu m`na pe buzunarul hainii.)* Apoi, dac[ umbl[ ei cu machiavelicuri, s[-i dau eu machiavelicuri. *(Schimb`nd tonul:)* Martor[mi-e Maica Precista! S[n-am parte de Joi\ica — c[e de fa\[— s[spuie...

ZOE *(cu sentiment):* Nene!

TRAHANACHE: N-am umblat]n via\a mea cu diploma\ie; dar dac[e vorba s[facem pe iezuitul a la Metternich, apoi s[-i dau eu, neic[...

TIP{TESCU *(impacientat):* Nu pricep, neic[Zahario!

ZOE *(asemenea):* Nici eu.

TRAHANACHE: Ei, ave\i pu\intic[r[bdare! *(Scoate o h`rtie din buzunar =i o desface — o poli\[.)* Asta tot pentru politic[e? Girurile astea, dou[, cu care onorabilul d. Ca\avencu a ridicat cinci mii de lei de la So\ietate, sunt tot pentru enteresul \[rii?

TIP{TESCU *(lu`nd degrab[ poli\a =i examin`nd-o c`nd pe-o parte, c`nd pe alta):* Suntem sc[pa\i!

ZOE: Sc[pa\i?

TRAHANACHE: Ei apoi? c`nd]\i spuneam eu s[ai pu\intic[r[bdare, c[l-am prins cu alta mai boac[n[...

TIP{TESCU *(abia st[p`nindu-=i bucuria):* Nene Zahario, candidatul nostru este d. Agami\[Dandanache.

TRAHANACHE: A=a da!

ZOE: Mi-e fric[!...

TIP{TESCU: Nu mai avea nici o grij[.

TRAHANACHE: ...D[-mi]n scris pe Gagami\[[la, s[nu-i uit numele... *(Vorbe=te]ncet cu Zoe.)*

TIP{TESCU *(scoate portofelul, rupe o fil[=i scrie pe ea, apoi o d[lui Zaharia):* Iat[...

TRAHANACHE: M[duc s[deschid =edin\a.

TIP{TESCU: Anun\[ ]ndat[candidatura, ridic[=edin\a =i vino s[mergem la preferan\[, te a=tept[m...

TRAHANACHE *(vr`nd s[treac[prin porti\a grilajului]n partea tribunii):* A! \i-am dat poli\a lui Ca\avencu... S[nu o pierzi. *(Trece.)*

T I P { T E S C U: N-ai grij[, neic[Zahario, eu nu pierz h`rtiile de pre\... *(S[rut[repede pe Zoe.)*

Z O E: F[nic[!

T I P { T E S C U: A! acuma, s[-l lucrez eu pe nenea Ca\avencu... *(Ies am`ndoi pe u=a din st`nga.)*

SCENA V

T R A H A N A C H E, care s-a urcat la tribun[, apoi C A | A V E N C U, P O P E S C U, I O N E S C U, A L E G { T O R I, P U B L I C U L venind din fund =i ocup`nd locurile lor din scen[. Intrare zgomotoas[, acompaniat[de clopo\elul prezidentului.

T R A H A N A C H E *(]n picioare):* Orele sunt]naintate! pofti\i, pofti\i, stimabililor: avem cestiuni arz[toare la ordinea zilei... *(+ade.)*

(Toat[lumea s-a a=ezat la locul s[u.)

C A | A V E N C U *(cu modestie):* Dle pre=edinte, v[rog, cerusem =i eu cuv`ntul...

T R A H A N A C H E: Da *(binevoitor)*, da, stimabile. Ave\i cuv`ntul. Pofti\i la tribun[!...

(Mi=care]n grupul lui Ca\avencu.)

C A | A V E N C U *(ia poz[, cu importan\[printre mul\ime =i suie la tribun[;]=i pune p[l[ria la o parte, gust[din paharul cu ap[, scoate un vraf de h`rtii =i gazete =i le a=az[ pe tribun[, apoi ]=i trage batista =i-=i =terge cu elegan\[ avoc[\easc[ fruntea. Este emo\ionat, tu=e=te =i lupt[ ostentativ cu emo\ia care pare a-l birui. T[cere complet[. Cu glasul tremurat):* Domnilor!... Onorabili concet[\eni!... Fra\ilor!... *(Pl`nsul]l]neac[.)* Ierta\i-m[, fra\ilor, dac[sunt mi=cat, dac[emo\iunea m[apuc[a=a de tare... suindu-m[la aceast[tribun[... pentru a v[spune =i eu... *(Pl`nsul ]l ]neac[ =i mai tare.)* Ca orice rom`n, ca orice fiu al \[rii sale...]n aceste momente solemne *(de-abia se mai st[p`ne=te)*... m[ g`ndesc... la \[ri=oara mea *(pl`nsul l-a biruit de tot...)*, la Rom`nia

(pl`nge: Aplauze ]n grup)*... la fericirea ei!... *(acela=i joc de am`ndou[p[r\ile) la progresul ei!... *(asemenea crescendo)* la viitorul ei *(Pl`ns]n hohot. Aplauze zguduitoare.)*

IONESCU, POPESCU, TO|I *(foarte mi=ca\i):* Bravo!

CA|AVENCU *(=terg`ndu-se repede la ochi =i remi\`ndu-se d-odat[; cu tonul brusc, vioi =i l[tr[tor):* Fra\ilor, mi s-a f[cut o imputare =i sunt m`ndru de aceasta!... O primesc! M[onorez a zice c[o merit! *(Foarte volubil:)* Mi s-a f[cut imputarea c[sunt foarte, c[sunt prea, c[sunt ultraprogresist... c[sunt liber-schimbist... c[voi progresul cu orice pre\. *(Scurt =i foarte retezat:)* Da, da, da, de trei ori da! *(Arunc[roat[priviri sc`nteietoare]n adunare. Aplauze prelungite.)*

CA|AVENCU: Da! *(Cu putere din ce]n ce mai cresc`nd[:)* Voi progresul =i nimic alt dec`t progresul: pe cale politic[... *(}ngra=[vorbele.)*

POPESCU: Bravo!

CA|AVENCU: Social[...

IONESCU: Bravo!

CA|AVENCU: Economic[...

POPESCU: Bravo!

CA|AVENCU: Administrativ[...

IONESCU: Bravo!

CA|AVENCU: +i... =i...

IONESCU, POPESCU, GRUPUL: Bravo! bravo!

TRAHANACHE *(clopo\ind):* Rog, nu]ntrerupe\i pe orator, stimabile...

CA|AVENCU *(cu t[rie):* Nu m[tem de]ntreruperi, venerabile domnule pre=edinte... *(C[tre adunare =i mai ales c[tre grup, cu tonul sigur:)* Pute\i, dlor, s[ ]ntrerupe\i, pentru c[eu am t[ria opiniunilor mele... *(reintr`nd ]n tonul discursului =i ]ngr[=`nd mereu vorbele)* =i... =i... finan\iar[. *(Aplauze prelungite)*... Da, suntem ultraprogresi=ti, da, suntem liber-schimbi=ti... Or... condu=i de aceste idei, am fundat aci]n ora=ul nostru “Aurora economic[rom`n[“, so\ietate enciclopedic[-cooperativ[, independent[de cea din Bucure=ti... pentru c[noi suntem

pentru descentralizare. Noi... eu... nu recunosc, nu voi s[recunosc epitropia bucure=tenilor, capitali=tilor, asupra noastr[; c[ci]n districtul nostru putem face =i noi ce fac d`n=ii]n al lor...

GRUPUL *(aplauze):* Bravo!

CA | AVENCU: So\ietatea noastr[are de scop s[ ]ncurajeze industria rom`n[, pentru c[, da\i-mi voie s[v[spui, din punctul de vedere economic, st[m r[u...

GRUPUL *(aplauze):* Bravo!

CA | AVENCU: Industira rom`n[ e admirabil[, e sublim[, putem zice, dar lipse=te cu des[v`r=ire. So\ietatea noastr[dar, noi, ce aclam[m? Noi aclam[m munca, travaliul, care nu se face deloc]n \ara noastr[!

GRUPUL: Bravo! *(Aplauze entuziaste.)*

TRAHANACHE *(clopo\ind):* Stimabile... nu...

CA | AVENCU: L[sa\i, dle pre=edinte, s[ ]ntrerup[... nu m[tem de]ntreruperi! }n Ia=i, de exemplu — permite\i-mi aceast[digresiune, este trist[, dar adev[rat[! —]n Ia=i n-avem nici un negustor rom`n, nici unul!...

GRUPUL *(mi=cat):* A!

CA | AVENCU: +i cu toate aceste to\i fali\ii sunt jidani! Explica\i-v[acest fenomen, acest mister, dac[m[pot exprima astfel!

GRUPUL: Bravo! *(Aplauze.)*

CA | AVENCU: Ei bine! Ce zice so\ietatea noastr[? Ce zicem noi?... Iat[ce zicem: aceast[stare de lucruri este intolerabil[! *(Aproape]n grup. Cu t[rie:)* P`n[ c`nd s[n-avem =i noi fali\ii no=tri?... Anglia-=i are fali\ii s[i, Fran\a-=i are fali\ii s[i, p`n[chiar Austria-=i are fali\ii s[i,]n fine oricare na\iune, oricare popor, oricare \ar[ ]=i are fali\ii s[i. *(}ngra=[vorbele:)* Numai noi s[n-avem fali\ii no=tri!... Cum zic: aceast[stare de lucruri este intolerabil[, ea nu mai poate dura! *(Aplauze frenetice. Pauz[. Oratorul soarbe din pahar =i arunc[iar priviri sc`nteietoare]n adunare. }n momentul acesta mai mul\i in=i se mi=c[ ]n fund, pe unde apare Cet[\eanul turmentat =i Ghi\[ ]n \ivil.)*

SCENA VI

A C E I A + I, G H I | { P R I S T A N D A =i C E T { | E A N U L foarte =ov[ind. Zgomot la intrarea acestora

T R A H A N A C H E *(clopo\ind):* Face\i pu\intic[t[cere...

C A | A V E N C U *(care]n timpul scurt al rumorii provocate de intrarea lui Pristanda =i a Cet[\eanului turmentat, =i-a consultat h`rtiu\ele, cu ton predominator):* Fra\ilor, iat[ ce spun statutele So\iet[\ii noastre la art. I-iu: “Se formeaz[ ]n urbea noastr[ o so\ietate enciclopedic[-cooperativ[ cu numele de “Aurora economic[ rom`n[“. Scopul so\iet[\ii este ca Rom`nia s[ fie bine =i tot rom`nul s[prospere!”

C E T { | E A N U L *(care, de la intrare, a venit =ov[ind p`n[ ]n mijloc =i s-a turnat pe un scaun ]n fa\a tribunii, se scoal[ =i ridic[ m`na):* +i eu *(sughite)* =i eu sunt! *(+ov[ie =i iar se toarn[pe scaun. R`sete]n fund, rumoare]n fa\[.)*

C A | A V E N C U *(c[tre Trahanache,]ntorc`ndu-se spre masa preziden\ial[):* Domnule pre=edinte, rog s[nu fiu]ntrerupt...

T R A H A N A C H E: Parc[ziceai, stimabile, c[ ]ntreruperile...

C A | A V E N C U: Da *(cu dignitate)*, dar...

T R A H A N A C H E : }n sf`r=it... *(clopo\ind)* Nu]ntrerupe\i, m[rog...

C A | A V E N C U *(c[ut`nd =irul):* Ziceam dar: “... ca Rom`nia s[fie bine =i tot rom`nul s[prospere...”

C E T { | E A N U L *(se scoal[=ov[ind =i ridic[m`na):* +i eu sunt! *(Sughite r[u; r`sete, rumoare.)*

T R A H A N A C H E: A! *(Scul`ndu-se peste mas[.)* Ce? ce e=ti, d-ta, stimabile?...

C E T { | E A N U L *(sughi\`nd):* M[ cunoa=te d. Nae... *(Arat[ pe Ca\avencu.)* Cioclopedic[... *(R`sete, rumoare.)*

C A | A V E N C U *(nervos):* Ce?

C E T { | E A N U L: Rom`n[!... *(R`sete; sughite.)* Aurora!... *(Sughite; r`sete, rumoare din ce]n ce mai mare.)*

TRAHANACHE *(nervos =i el, c[tre adunare, clopo\ind):* Face\i t[cere, stimabile!... *(c[tre Cet[\eanul turmentat:)* Cum?

CET{|EANUL *(=ov[ind):* Cioclopedic[! *(Sughite.)* Comportativ[! *(Sughite.)* Iconomie! *(Sughite.)* So\ietate care va s[zic[... *(R`sete =i rumoare mare.)*

IONESCU: E turmentat!...

POPESCU: E tun! *(Grupul se mi=c[; unii se scoal[.)*

CET{|EANUL *(sughi\`nd =i strig`nd):* Sunt membru!

TRAHANACHE *(agit`nd clopo\elul cu putere, c[tre Ionescu =i Popescu):* Stimabile! stimabile *(cu afabilitate)*, rog, da\i afar[pe onorabilul!

IONESCU, POPESCU =i GRUPUL: Afar[! E turmentat! Afar[! *(Ionescu =i Popescu]l]mbr`ncesc spre u=[. Ca\avencu s-a dat jos de la tribun[ =i vorbe=te cu c`\iva din grup.)*

CET{|EANUL *(]mbr`ncit de dasc[li =i opun`ndu-se):* Nu m[-mbr`nci\i... c[ame\esc!

IONESCU, POPESCU =i GRUPUL: Afar[! E turmentat!

CET{|EANUL: Nembru!

(Toat[scena aceasta a fost]nso\it[de r`sete =i rumoare. Dasc[lii au dat afar[pe Cet[\eanul turmentat. }n adunare, mi=care. Pristanda se apropie de tribun[,]n vreme ce dasc[lii =i grupul lor,]n mijloc cu Ca\avencu, se agit[=i-=i reiau locurile.)

PRISTANDA *(misterios lui Trahanache):* Coane Zahario, d[-i zor! Trebuie s[-l lucr[m pe onorabilul, pe d. Nae Ca\avencu; ordinul lui conul F[nic[... Sunt la u=[, c`nd oi tu=i de trei ori, d-ta proclam[candidatul =i ie=i pe porti\[... =i pe urm[-i treaba mea...

TRAHANACHE *(]ncet):* Bine.

PRISTANDA *(]ncet):* C`nd oi tu=i de trei ori: nu mi-a sosit ]nc[ oamenii!... *(Trece l`ng[u=a din fund, pe unde intr[cu zgomot Farfuridi, Br`nzovenescu =i al\i c`\iva. Pristanda vorbe=te]ncet cu d`n=ii. To\i se aranjeaz[ ]n fund, astup`nd u=a de ie=ire.)*

SCENA VII

ACEIA+I, FARFURIDI, BR~NZOVENESCU =i al\i aleg[tori =i CET{ |EANUL TURMENTAT, apoi ZOE =i TIP{ TESCU, ascun=i dup[grilaj =i ascult`nd ce se petrece]n adunare.

TRAHANACHE *(clopo\ind, c[tre Ca\avencu, care vorbe=te]ncet cu grupul lui):* Pofti\i la tribun[, stimabile!... *(Ca\avencu porne=te spre tribun[.)*

ZOE: Nu mai auz nimic...

TIP{ TESCU: Pesemne n-a sosit]nc[Ghi\[.

CA|AVENCU *(de la tribun[):* Fra\ilor!

FARFURIDI *(aduc`nd din fund pe Cet[\eanul turmentat):* Te-a dat afar[? Cum se poate, fra\ilor, s[l[s[m s[goneasc[din adunare pe un cet[\ean onorabil, pe un aleg[tor?

BR~NZOVENESCU: Pentru c[d. Ca\avencu...

CA|AVENCU *(r[cnind):* Stimabile! *(Lui Trahanache:)* Domnule prezident! *(Rumoare surd[ ]n fund.)*

TRAHANACHE: Stimabile *(clopo\ind)*, ave\i pu\intic[r[bdare. *(Ghi\[tu=e=te cu putere de trei ori.)* Fiindc[orele sunt]naintate...

CA|AVENCU: Da\i-mi voie...

TRAHANACHE *(ridic`ndu-se):* Fiindc[ unii dintre domnii aleg[tori au ]nceput s[ plece, ar fi bine, cred, m`ine fiind alegerea, ca chiar acuma s[rug[m pe onorabilul orator s[-=i]ntrerup[discursul un moment, s[aib[pu\intic[r[bdare, pentru ca s[proclam[m numele candidatului propus de comitetul nostru.

CA|AVENCU *(cu aer foarte degajat):* Primesc cu mul\umire, dle pre=edinte. *(Coboar[de la tribun[, c[tre grupul s[u.)* Numele candidatului.

TO|I *(din grup =i din sal[):* Da! numele candidatului!

ZOE *(tremur`nd,]ncet):* F[nic[!

TIP{ TESCU *(]ncet):* Taci! N-ai grij[!

TRAHANACHE *(citind foaia]ntre lum`n[ri):* Stimabile! candidatul pe care]l sus\ine comitetul nostru este domnul...

I O N E S C U: Nae Ca\...

T R A H A N A C H E *(]ntrerup`ndu-l):* Ai pu\intic[r[bdare... *(citind)* domnul...

C A | A V E N C U: Domnul... *(Toat[lumea ascult[cu mare ner[bdare =i]n deplin[t[cere; Zoe se str`nge dup[ grilaj l`ng[Tip[tescu.)*

T R A H A N A C H E: Domnul... Agami\[Dandanache!

(Mi=care de satisfac\ie]n fund. }n grupul din fa\[turburare. Zoe =i Tip[tescu ascult[mi=ca\i.)

C A | A V E N C U *(s[rind]n loc =i r[cnind):* Tr[dare! *(Gesticuleaz[viu]n mijlocul grupului s[u. }n fund aplauze.)*

T R A H A N A C H E *(]n picioare):* Da\i-mi voie! *(Clopo\ind; dup[un moment de t[cere:)* Cine a pronun\at cuv`ntul tr[dare? *(Toat[lumea e]n picioare =i]n fierbere.)*

C A | A V E N C U *(din mijlocul grupului, cu putere):* Eu!

G H I | {, B R ~ N Z O V E N E S C U, C E T { | E A N U L TURMENTAT =i CEI DIN FUND: Afar[! afar[moftologul!

T R A H A N A C H E *(tr[g`nd clopo\elul foarte violent, c[tre grupul din fund):* Ave\i pu\intic[r[bdare! *(C[tre Ca\avencu:)* +i cine e tr[d[tor, stimabile?

C A | A V E N C U *(foarte aprins):* Acela care falsific[numele candidatului o dat[hot[r`t, acela care uit[, care tr[deaz[interesele =i onoarea familiei sale... *(Cu un gest colosal.)* D-ta!

T R A H A N A C H E *(tr`ntind clopo\elul pe mas[ ]n culmea indign[rii):* Apoi, ai pu\intic[ r[bdare, stimabile! M[ sco\i din \`\`ni... Eu falsificator?... Pe mine, cet[\ean onorabil, pe mine, om venerabil, s[ vie ]ntr-o adunare public[, s[ m[ fac[ falsificator... cine? *(Rumoare mare. Tip[tescu =i Zoe ascult[ palpit`nd.)* cine? *(Cu energie:)* Un plastograf patentat!

C A | A V E N C U *(s[rind din loc):* Plastograf!

T O | I DIN FUND *(strig`nd amenin\[tor):* Afar[plastograful!

T O | I DIN FA | { *(asemenea):* Afar[falsificatorul! tr[d[torul! *(Fierbere mare.)*

C A | A V E N C U *(spum`nd, se repede din mijlocul grupului s[u la*

*tribun[cu pumnii]ncle=ta\i =i zbier`nd febril. Un moment t[cere):* Fra\ilor! domnilor! un moment, onorabili concet[\eni! Am voit s[ acop[r o ru=ine care se petrece de at`ta vreme]n s`nul ora=ului nostru *(Zoe =i Tip[tescu mi=care)*... am voit s[ cru\ opinia public[ de o lovitur[ scandaloas[, ast[zi ]ns[ am fost lovit a=a de crud ]n dignitatea mea, ]nc`t nu mai pot t[cea. *(Zoe =i Tip[tescu mi=care.)* Acest onorabil cet[\ean *(ar[t`nd pe Trahanache)*, acest om venerabil, d. Zaharia Trahanache...

TRAHANACHE *(cu pofid[):* Ei? Eu...

CA|AVENCU: Este at`t de naiv, ]nc`t crede c[e plastografie un document olograf...

(Zoe =i Tip[tescu mi=care de groaz[.)

ZOE: F[nic[!... *(+ov[ie.)*

TIP{TESCU *(sus\in`nd-o =i r[cnind cu suprem[putere):* Ghi\[! *(Se repede la porti\a grilajului... Zoe se aga\[de el =i-l opre=te. Rumoare mare.)*

PRISTANDA *(pun`nd m`inile am`ndou[ l`ng[gur[ca o portvoce =i strig`nd asemenea spre partea de unde i-a venit chemarea):* Prezent! *(C[tre cei din fund:)* Pe el, copii! *(Grupul din fund cu Pristanda, Farfuridi, Br`nzovenescu, Cet[\eanul turmentat se reped la tribun[=i pun m`na pe Ca\avencu.)*

CA|AVENCU *(continu`nd a zbiera]n mijlocul zgomotului):* O scrisoric[a prefectului c[tre...

GRUPUL LUI CA|AVENCU: Pe ei, fra\ilor. *(Grupul din fa\[d[n[val[spre fund.)*

TOAT{ LUMEA: Afar[! ho! huideo!

(Zgomot la culme, strig[te, huiduieli, fluier[turi. Zaharia Trahanache a ie=it repede pe porti\a grilajului, a dat dincolo de Zoe =i de Tip[tescu, =i to\i trei ascult[ce se petrece]n adunare. Pristanda, Farfuridi =i Br`nzovenescu au apucat de g`t pe Ca\avencu =i-l t`r[sc afar[. Grupul Ionescu =i Popescu sunt gr[mad[peste cei din fund. Toate cuvintele =i mi=c[rile acestea din urm[se fac deodat[=i]ntr-o clip[. Cortina se las[asupra primei mi=c[ri a scandalului.)

ACTUL IV

(Gr[dina lui Trahanache,]n fund grilaj cu poart[de intrare]n mijloc: se vede]n fund perspectiva or[=elului pe un fundal de dealuri. La dreapta]n gr[din[, pe planul]nt`i =i al doilea, intrarea, cu trei trepte de piatr[, ]n casele lui Trahanache. La st`nga boschete. Mobile de gr[din[.)

SCENA I

ZOE =i TIP{TESCU

ZOE: Unde e? unde poate s[fie Ca\avencu?

TIP{TESCU: Nu =tiu: a fugit, a murit, a intrat]n p[m`nt... *(Dup[ o pauz[, apropiindu-se de Zoe:)* Ei? =i pentru ce voie=ti s[ =tii? pentru ce s[ te-ngrije=ti mai mult acuma? Din contra. Eu parc[ nu mai am grije... Zoe, g`nde=te-te: de dou[zile, oamenii no=tri aleg pe Dandanache, pe care-l a=tept[m din minut]n minut — am ordine s[-i fac o primire str[lucit[...

ZOE: Ei =i?

TIP{TESCU: Ei!... De dou[zile va s[zic[, strivesc pe Ca\avencu, =i el nu e nic[ieri. Unde e? pentru ce nu se arat[?... Are scrisoarea, pentru ce nu o public[? Pentru ce a disp[rut, nu =tiu — din ce motive nu public[scrisoarea nu-mi pas[— destul c[nu o public[... +i-l crezi tu pe mi=elul capabil s[nu o publice pentru altceva dec`t pentru c[nu poate?

ZOE: Ce inim[! ce judecat[ai, F[nic[? *(Cu fr[m`ntare concentrat[:)* Dar aste dou[ zile cum am tr[it eu?... Ce str`ngere continu[de inim[! ce fric[! ce tortur[!... Fiecare persoan[care-mi iese]nainte, fiecare figur[pe care o v[z, fiecare mi=care ce se face]n jurul meu

]mi zdrobe=te toat[puterea... F[nic[, ai mil[de mine, o zi]nc[de astfel de chinuri =i nu mai pot tr[i...]nnebunesc... *(}=i ia capul]n m`ini =i pl`nge.)*

TIP{TESCU: Nu fi copil[, Zoe... Zoe...

ZOE *(pl`ns[):* Tu nu ]n\elegi, tu nu sim\i! Peste c`teva minute se sf`r=e=te alegerea =i se proclam[ deputat al vostru Dandanache; sunt sigur[... sigur[... c[ ]n acela=i moment, mi=elul, care s-a ascuns =i ne p`nde=te din]ntuneric, o s[-=i]mpr[=tie publica\ia lui infam[... ca s[-=i r[zbune! Ei... atunci eu?

TIP{TESCU *(scoate poli\a din buzunar =i i-o arat[:)* Nu poate... dac[face asta, e pierdut...

ZOE: Ce-mi pas[! dup[ce m-o pierde pe mine! ... F[nic[! n-a= voi s[m[r[zbuni, a= voi s[m[scapi... Prevedeam asta... Presim\eam c-o s[ajungem aici, c`nd am v[zut scandalul de alalt[sear[ la ]ntrunire... Iat[ culmea nenorocirii: el nu =tie c[ ai plastografia lui... el nu =tie c[ dac[ ar veni aici s[ primeasc[ schimbul acestor dou[ h`rtii, ar sc[pa =i el, =i m-ar sc[pa =i pe mine... Te-ai bizuit s[joci cu Ca\avencu =i te-ai am[git, =i mi-ai jucat onoarea mea, ru=inea mea, via\a mea, =i ai pierdut, pentru c[el joac[mai bine ca tine, sau noi avem mai pu\in noroc dec`t el... *(Se ]neac[ de pl`ns.)* Ce s[fac? ce s[fac?

TIP{TESCU: Taci! vine cineva... =terge-te la ochi!

SCENA II

ACEIA+I, TRAHANACHE
=i AGAMI|{ DANDANACHE, venind din fund.

TRAHANACHE *(foarte politicos):* Poftim, poftim, stimabile!

TIP{TESCU: Cine s[fie?

ZOE: Un str[in?...

TRAHANACHE *(cobor`nd):* D[-mi voie, Joi\ico, s[-\i recomand pe d. Agami\[Dandanache!

ZOE =i TIP{TESCU: Dandanache! *(Complimente.)*

T R A H A N A C H E: Candidatul nostru!... adic[ce mai candidat! alesul nostru.

D A N D A N A C H E *(vorbe=te peltic =i s`s`it):* S[rut m`na... Si domnul? b[rbatul dumneei?

T R A H A N A C H E: Nu, eu sunt b[rbatul dumneei, dumneei este nevasta mea, cum am avut onoarea s[v[recomand...

D A N D A N A C H E: Si d-voastr[?

T R A H A N A C H E: +i eu?... b[rbatul dumneei... Eu *(serios)*, Zaharia Trahanache, prezidentul Comitetului permanent, Comitetului electoral =i... ai pu\intic[r[bdare *(se caut[ ]n buzunar =i scoate o carte de vizit[, pe care i-o d[lui Dandanache)*... sunt aicea toate comitetele...

D A N D A N A C H E *(ia cartea):* Mersi!... Si domnul?...

T R A H A N A C H E: Domnul F[nic[Tip[tescu, prefectul nostru, amicul meu =i al familiei mele.

D A N D A N A C H E *(lui F[nic[):* }mi pare bine, dle prezident! *(}i d[m`na. Trahanache trece l`ng[Zoe.)*

T I P { T E S C U: +i mie, onorabile, nu mai pu\in... Sunt]nc`ntat... Dar cu ce ocazie pe la noi?

D A N D A N A C H E: Cu ocazia aledzerii, neicusorule, cu ocazia aledzerii; stii, m-a comb[tut opozi\ia si colo, =i dincolo, si dincolo... si r[m[sesem eu... care familia mea de la patuzsopt]n Camer[... r[m[sesem m[-n\eledzi f[r[coledzi... si asta am venit pentru aledzere.

Z O E *(cu r[utate):* Nu trebuia s[v[mai deranja\i...

D A N D A N A C H E: Ba]nc[\e deranz, coni\a mea! Da' stii, nu f[\ea s[nu fa\em m[car act de prezen\[...

T R A H A N A C H E: Se-n\elege! foarte bine, foarte bine! trebuie, trebuie.

D A N D A N A C H E: Da' de deranz... destul! }nchipuie=te-\i s[vii pe drum cu briza \in\i postii, hodoronc-hodoronc, zdronca-zdronca... +tii, m-a zdrun\inat!... =i clopo\eii *(gest)*...]mi \iuie urechile... stii a=a sunt de ame\it =i obosit... nu-\i fa\i o idee, dle prefect, neicusorule *(c[tre Tip[tescu)* nu-\i fa\i o idee dle prezident, puicusorule...

T I P { T E S C U: Fire=te...

ZOE: Mai e vorb[...

DANDANACHE: Adineaori am sosit, era s[trag la otel... dar birzarul... el stia de \e viu, mi-a ar[tat pe d. prefect. *(Arat[la Trahanache.)*

ZOE *(]ncet c[tre Tip[tescu care r`de):* +i ]nc[ mai =i r`zi, F[nic[.

TRAHANACHE: Da, m[duceam pe la alegere s[v[z cum mergem... Nu-i vorb[, de mers, mergem strun[... dar =tii, de obicei, ca un cap ce sunt al partidului, trebuie s[fiu acolo...

DANDANACHE *(str`ng`ndu-i m`na):* Bine c[ te-am g[sit, neicusorule, mersi. *(Vorbesc am`ndoi deoparte.)*

ZOE *(c[tre F[nic[ ]ncet):* Iat[, F[nic[, pentru cine mi-am pierdut eu lini=tea... +i spune drept dac[nu era mai bun Ca\avencu!

TIP{TESCU *(scurt):* E simplu, dar]l prefer, cel pu\in e onest, nu e un mi=el!

TRAHANACHE *(lui Dandanache):* Stimabile, eu te las aci cu amicul F[nic[=i cu Joi\ica... Eu trebuie s[m[duc la alegere; peste o jum[tate de ceas se deschide urna; trebuie s[fiu acolo... D-ta n-ai nici o grij[, mergem la sigur, la noi opozi\ie nu]ncape... suntem tari, stimabile... tari... Nu o s[ai majoritate, stimabile...

DANDANACHE: Cum se poate? S[nu te pomenesti cu vrun balotaz? 'ai?... a mai p[\it-o =i al\ii...

TRAHANACHE: Adic[, ai pu\intic[r[bdare, balotaj la noi?... zic: nu majoritate, unanimitate o s[ai, stimabile.

DANDANACHE: A, asa?... *(cu siguran\[).* Se-n\eledze... Ni\i nu se putea altfel...

TRAHANACHE: Salutare, stimabile, salutare... La revedere, F[nic[... La revedere, Joi\ico. *(Iese.)*

SCENA III

ZOE, TIP{TESCU, DANDANACHE

DANDANACHE: Cum]\i spui, s[nu m-aleg puicusorule, nu merdzea... Eu, familia mea, de la patuzopt... lupt[, lupt[si d[-i, si

d[-i si lupt[... si eu m[-n\eledzi tocmai acuma s[r[m`i pe dinafar[... f[r[ coledzi!... si c`t p-a\i, neicusorule, s[nu m-aleg...

Z O E: S[nu te-alegi d-ta, cu meritele d-tale! era peste putin\[...

T I P { T E S C U: Peste putin\[...

D A N D A N A C H E: Ei, uite asa, cu meritele mele, coni\[vezi! era c`t p-a\i, dar stii c`t p-a\i... }ntreab[-m[neicusorule, s[-\i spui: nu vrea comitetul \entral si pa\e; zi\ea c[nu sunt marcant. Auzi, eu s[nu fiu marcant... Am avut noroc, mare noroc am avut. S[vede\i. }ntr-o sear[, ... \inevas — nu spui \ine... persoan[ ]nsemnat[... da becher — vine si zoac[la mine c[r\i... si c`nd pleac[ ]si uit[ pardesiul la mine... A doua zi, voi s[-l ]mbrac... g`ndeam c[-i al meu... v[z c[nu-i al meu;]l caut prin buzunare si dau... peste \e te g`ndesti?

T I P { T E S C U: Peste?

D A N D A N A C H E *(r`z`nd):* Peste o scrisoric[.

AM~NDOI: O scrisoric[.

D A N D A N A C H E: De amor...

AM~NDOI *(mi=ca\i):* O scrisoric[de amor?

D A N D A N A C H E: O scrisoric[de amor c[tr[becherul meu, de la nevasta unui prietin, — nu spui \ine... persoan[ ]nsemnat[.

Z O E: Ei =i?

T I P { T E S C U: Ei?

D A N D A N A C H E: Ei, \e s[-\i spui, puicusorule? Adu o birze, m[, b[iete, degrab[... M[sui]n birze s i m[duc la persoana, la becherul, — nu spui \ine — e persoan[ ]nsemnat[: — G[se=te-mi, m[ ]n\eledzi, un coledzi, ori dau scrisoarea la “R[sboiul”... De colea p`n[ colea... g`ri-m`r... a trebuit, coni\a mea, s[\edeze, si tranc! depesa ai\i, neicusorule...

Z O E *(agitat[treptat]n m[sura povestirii lui Dandanache):* A! domnule Dandanache, ai f[cut r[u... fapta d-tale este... s[-mi dai voie s[-\i spui...

T I P { T E S C U *(]ncet):* Zoe! *(Ea urc[)*.

D A N D A N A C H E: Asa e, puicusorule, c-am]ntors-o cu politic[? Aud? |e era de f[cut? Aminteri dac[nu-mi dedea]n g`nd asta, nu

m'aledzeam ... si nu merdzea deloc, neicusorule; f[-\i idee! familia mea de la patuzsopt *(cobor`nd c[tre public)* si eu, ]n toate Camerele, cu toate partidele, ca rum`nul impar\ial... si s[r[m`i f[r[coledzi!

T I P { T E S C U: Vezi bine! *(Mu=c`ndu-=i buzele:)* Dar nu ne-ai spus sf`r=itul istoriei... scrisoarea.

Z O E: Da, scrisoarea...

D A N D A N A C H E: Care scrisoare?

T I P { T E S C U: Scrisoarea becherului...

D A N D A N A C H E: Care becher?

Z O E *(nervoas[):* Persoana]nsemnat[... scrisoarea... de amor... arma d-tale politic[, cu care te-ai ales...

T I P { T E S C U: Scrisoarea pe care voiai s-o publici]n "R[sboiul", dac[nu...

D A N D A N A C H E *(aduc`ndu-=i ]n sf`r=it aminte):* A da! scrisoarea... da... am pri\eput...

Z O E: Ei! scrisoarea?

T I P { T E S C U: Ce s-a f[cut?

D A N D A N A C H E: O am pus[la p[strare... dar =tii, la loc sigur...

Z O E: Nu i-ai]napoiat-o persoanei?

D A N D A N A C H E *(cu mirare):* Cum s-o]napoiez?

T I P { T E S C U: Iat[te-alegi, el =i-a \inut cuv`ntul...

Z O E: Trebuie s[i-o dai]napoi...

D A N D A N A C H E: Cum se poate, coni\a mea, s-o dau]napoi? S-ar putea s[fac asa prostie? Mai trebuie s-aldat[... La un caz iar... pac! la "R[sboiul". *(Coboar[)*.

Z O E *(cu dezgust):* A! *(Trec`nd pe l`ng[F[nic[,]ncet =i cu tonul lui de mai sus)*. E simplu, dar e un om onest! *(Tare c[tre Dandanache:)* Dle Dandanache, am s[v[fac o rug[ciune: o s[r[m`ne\i la mas[la noi... m[rog s[nu povesti\i istoria cu scrisoarea becherului d-voastr[...

T I P { T E S C U: +ti\i, asupra aleg[torilor, ar face poate r[u efect...

D A N D A N A C H E: Nu spui, neicusorule; dar dac[oi uita — aminteri, am memorie bun[... dar stii, cum sunt ame\it de drum, poate

s[uit si s[-n\ep — s[-mi fa\e\i semn. Eu la mas[o s[stau ori l`ng[ d-ta, ori l`ng[consoarta d-tale...

TIP{TESCU: Care consoarta mea?

DANDANACHE: Doamna.

ZOE *(aparte):* A! Idiot!

TIP{TESCU *(impacientat):* Pardon, dle Dandanache, doamna e so\ia dlui prezident al Comitetului, domnul care v-a adus aici *(subliniaz[silabic)*, domnul Zaharia Trahanache, doamna Zoe Zaharia Trahanache... Eu sunt +tefan Tip[tescu, prefectul jude\ului... cu doamna sunt numai prieten...

DANDANACHE *(care a ascultat cu mult[aten\ie):* Asa e, bini zi\i, puicusorule... bat[-v[s[n[tatea s[v[bat[... pardon... stii eu... de pe drum *(serios)*, f[-\i idee d-ta: \in\i postii, hodoronc-hodoronc, zdronca-zdronca, si clopo\eii...]mi \iuie grozav...

ZOE *(aparte):* Trebuie s[-l duc de aici s[se lini=teasc[pu\in... e ame\it r[u de tot...

TIP{TESCU: Dle Dandanache, nu voi\i s[v[odihni\i, s[v[lini=ti\i pu\in?...

DANDANACHE: Ba da, neicusorule... dar unde?

ZOE: Pofti\i cu mine, dle Dandanache.

DANDANACHE *(d`ndu-i bra\ul =i ie=ind cu ea la dreapta pe scar[):* Stii, coni\a mea, sunt asa de ame\it... stii, tr[sura... si clopo\eii... stii,]mi \iuie grozav... grozav]mi \iuie... *(Ies.)*

SCENA IV

TIP{TESCU *(singur):* +i-l aleg pe d. Agami\[Dandanache! Iaca pentru cine sacrific de at`ta vreme lini=tea mea =i a femeii pe care o iubesc... Unde e=ti... Ca\avencule, s[te vezi r[zbunat! Unde e=ti, s[-\i cer iertare c[\i-am preferit pe onestul d. Agami\[, pe admirabilul, pe sublimul, pe neicusorul, pe puicusorul Dandanache... Ce lume! ce lume! ce lume!...

SCENA V

T I P { T E S C U , Z O E , apoi P R I S T A N D A

Z O E *(cobor`nd precipitat treptele):* Ai auzit, F[nic[? Ai auzit? Onestul t[u d. Agami\[, care reu=e=te, care triumfeaz[, p[streaz[ scrisoarea... Ce trebuie s[ fac[ onestul Ca\avencu, care n-a reu=it, care-=i mu=c[ acuma m`inile,]=i mestec[turbarea =i m[oche=te din cine =tie ce ascunz[toare? *(Agitat[:)* A! mi-e groaz[s[m[g`ndesc. Ce face Ca\avencu? unde e ascuns =arpele? de unde o s[-=i arunce veninul asupra mea!

T I P { T E S C U: Zoe! Zoe! fii b[rbat[...

Z O E *(]necat[):* Nu mai pot, nu mai pot. Vorbele lui Dandanache mi-au luat toat[puterea, mi-au fr`nt inima... A!]nnebunesc de fric[. *(}=i ascunde obrazul.)*

P R I S T A N D A *(venind repede din st`nga):* Coan[Joi\ico! coan[Joi\ico!...

T I P { T E S C U: Ghi\[!

Z O E *(tres[rind):* Ghi\[... Ce e? Spune!

P R I S T A N D A *(oprindu-se):* Coan[Joi\ico, voiam s[...

Z O E *(fierb`nd):* Spune, nu m[chinui! Ce e? A publicat-o? d[-mi-o s-o v[z *(foarte agitat[),* d[-mi-o, s-o v[z!

T I P { T E S C U: Zoe! e=ti nebun[!

P R I S T A N D A *(aparte):* Curat nebun[!

Z O E: Da, sunt nebun[! =i \ie trebuie s[-\i mul\umesc de asta.

P R I S T A N D A *(c[ut`nd s-o calmeze):* Nu, coan[Joi\ico, nu e nimica, nu e nimica publicat... “R[cnetul” nici n-a ap[rut ast[zi... Dup[ce a fugit Ca\avencu, d[sc[limea s-a apucat la ceart[, s-au b[tut, l-au b[tut pe popa Pripici, =i nici vorb[s[mai scoa\[gazeta... S-a spart partidul independent... s-a spart! *(}ncet Zoii, trec`nd spre Tip[tescu:)* Am s[ v[ spun ceva secret, acu numaidec`t!

T I P { T E S C U: Nu spuneam eu! Dar Ca\avencu?

P R I S T A N D A: Nu l-am g[sit, coane F[nic[, parc[a intrat]n

p[m`nt. *(B[t`ndu-se repede pe frunte ca =i cum =i-ar aduce aminte de ceva.)* A! ce-am uitat! S[m[ierta\i, s[rut m`na, coane F[nic[... Ministrul... nu, mini=trii, to\i =apte, v[ cheam[ la telegraf numaidec`t... de-aia v[c[utam a=a de zor...

TIP { TESCU: La telegraf? Ce mai vor de la mine?

PRISTANDA: Nu =tiu, dar bate telegraful de un ceas, coane F[nic[, trebuie s[merge\i.

TIP { TESCU: A, blestemat[politic[... Zoe! Zoe, curaj, m[duc...

ZOE: Du-te.

TIP { TESCU: M[-ntorc]ndat[. *(}i s[rut[m`na).* Zoe, fii cuminte! Nu suntem pierdu\i; n-ai grij[; la revedere! *(Pleac[prin fund.)*

ZOE: La revedere!... A!... cum pot s[iubesc pe omul [sta! *(Cade pe g`nduri. Pristanda urm[re=te pe Tip[tescu p`n[la ie=ire =i se uit[dup[el p`n[se dep[rteaz[.)*

SCENA VI

ZOE, PRISTANDA

PRISTANDA *(dup[ce s-a asigurat c[Tip[tescu s-a dep[rtat, coboar[degrab[):* Coan[Joi\ico!

ZOE *(tres[rind):* Ai! Ghi\[! iar m-ai speriat... Ce e? ce vrei? du-te, las[-m[-n pace!

PRISTANDA: S[rut m`na, coan[ Joi\ico, nu v[ sup[ra\i. *(Foarte cu bini=orul:)* Este cineva... cineva pe care-l =ti\i d-voastr[ bine... a=teapt[ aici... ar voi s[ v[ vorbeasc[... dar numai d-voastr[... De-aia eu l-am trimis pe conul F[nic[ la telegraf, pentru ca s[ r[m`ne\i d-voastr[singur[... Am min\it... nu-i adev[rat c[-l cheam[mini=trii... +tiu c[o s[m[oc[rasc[, o s[m[bat[c[l-am trimis la cai verzi pe p[re\i, dar las[s[m[oc[rasc[... s[m[bat[... Nu e mai marele meu? Nu e st[p`nul meu, de la care m[n`nc p`ine eu =i unsprezece suflete? L-am min\it, dar pentru binele d-voastr[, coan[Joi\ico... }l primi\i?... da?

ZOE *(care a stat pe g`nduri =i n-a ascultat tirada lui Pristanda):* Pe cine s[primesc?

PRISTANDA: Pe cine — pe cine?... pe d. Nae Ca\avencu...

ZOE *(s[rind din loc):* Pe Ca\avencu? E aici? Unde e, Ghi\[? S[vie acu, numaidec`t: mergi, adu-l iute. *(E]n culmea ner[bd[rii.)*

PRISTANDA: Ascult! *(Merge]n fund, la st`nga, =i aduce pe Ca\avencu.)* Poftim, stimabile, poftim. *(}l introduce =i iese repede.)*

SCENA VII

ZOE, CA|AVENCU

ZOE *(repezindu-se la el):* Dle Ca\avencu, ai voit s[m[pierzi pe mine =i te-ai pierdut =i pe d-ta. La ce-ai fugit, pentru Dumnezeu! la ce-ai disp[rut? F[nic[are]n m`n[o poli\[, ale c[rei giruri le-ai plastografiat, ca s[ridici cinci mii de lei de la societate... +tii?

CA|AVENCU: +tiu, madam, c[o are *(dezolat),* =tiu, dar ce e de f[cut?

ZOE: Om nebun! \i-ai pierdut min\ile? m[ ]ntrebi ce e de f[cut! Nu =tii? S[-\i dau poli\a: scap[-m[, s[te scap! s[schimb[m: d[-mi scrisoarea...

CA|AVENCU *(dezolat:)* Madam! madam! peste putin\[.

ZOE: Ce?

CA|AVENCU: Scrisoarea d-voastr[...

ZOE: Ei?

CA|AVENCU: N-o mai am!...

ZOE: Nu se poate!...

CA|AVENCU: N-o mai am!

ZOE: Min\i!

CA|AVENCU: Nu mint; n-o mai am!...

ZOE: Nenorocitule! ce ai f[cut-o?

CA|AVENCU: Am pierdut-o!

ZOE *(d`nd un \ip[t =i uit`ndu-se pierdut[ ]n toate p[r\ile):* A! de ce nu pot s[te omor!

CA|AVENCU: Omoar[-m[, madam, omoar[-m[, dar nu e vina mea!

ZOE: Cum ai pierdut-o? c`nd ai pierdut-o? unde ai pierdut-o?

CA|AVENCU: }n scandal,]n b[taia de alalt[ieri seara, de la]ntrunire, cine nu =tiu... mi-a smuls p[l[ria din cap... scrisoarea o aveam]n c[ptu=eala p[l[riei...

ZOE: Care va s[zic[, adev[rat ai pierdut-o?

CA|AVENCU: Da!

ZOE: Mi-ai pierdut scrisoarea... =i nu =tii, nu b[nuie=ti pe unde poate r[t[ci scrisoarea mea?

CA|AVENCU: Nu...

ZOE: Nu?

CA|AVENCU: Nu...

ZOE *(disperat[):* A! e=ti om pierdut!... pierdut!... Eu poate s[mai scap... c[ci poate s[mai scap! dar d-ta *(cu putere)*... d-ta e=ti pierdut!... C`nd te-a arestat F[nic[ te-am sc[pat eu... acuma te arestez eu =i n-ai s[ scapi dec`t atunci c`nd mi-oi g[si scrisoarea... pentru c[ poate s[ mai ai noroc s-o g[sesc... Roag[-te la Dumnezeu s-o g[sesc... A! s-a ]ntors jocul, d-le Ca\avencu... ]ncepe s[ te p[r[seasc[ norocul =i s[ mai treac[ =i-n partea noastr[... A! e=ti pierdut! da, pierdut!... *(strig`nd]n fund:)* Ghi\[! Ghi\[!

CA|AVENCU: Doamn[, pentru Dumnezeu! *(Se uit[-n toate p[r\ile.)*

ZOE: Ghi\[! *(C[tre Ca\avencu:)* Nu te uita pe unde s[scapi... Nu mai e sc[pare: plastografii dovedi\i nu mai au sc[pare... s-a m`ntuit... Ghi\[! Ghi\[! *(Merge strig`nd]n fund =i se-nt`lne=te piept]n piept cu Cet[\eanul turmentat.)*

SCENA VIII

ACEIA+I, CET{|EANUL TURMENTAT
cu p[l[ria alb[a lui Ca\avencu

CET{|EANUL *(intr`nd =i cobor`nd foarte bine dispus):* Nu e Ghi\[, eu sunt...

ZOE: Ce cau\i?

CA|AVENCU *(aparte):* P[l[ria mea!

CET{|EANUL: Pe d-voastr[, coan[Joi\ico!

ZOE: Ce vrei cu mine?

CET{|EANUL: Ei! uite =i d. Nae. Salutare, onorabile!

ZOE *(nervoas[):* Ce vrei? spune, ce vrei?

CET{|EANUL: Ei! uite =i d. Nae. Salutare, onorabile!

CET{|EANUL: Ce vreu eu, bine vreu. Eu am o vorb[: o mie de ani pace! *(Gest de impacien\[din partea femeii.)* Eu, cocoan[Joi\ico, am g[sit o scrisoare.

ZOE: Pe care ai l[sat-o s[\i-o fure onorabilul d. Ca\avencu...

CA|AVENCU *(zdrobit):* Doamn[!

CET{|EANUL: Las-o aia... am mai g[sit una!...

ZOE: Ei, ce-mi pas[!

CET{|EANUL: Nu v[sup[ra\i, coan[Joi\ico, s[vede\i... nu v-am spus tot. Eu p`n[ s[ nu intru ]n politic[, cum am zice, care va s[ zic[ p`n[s[nu deviu negustor =i apropitar, am fost]mp[r\itor... la po=tie... m[cunoa=te conul Zaharia!

ZOE: E! ie=i odat[=i las[-m[... Ghi\[!

CET{|EANUL: +i atunci, care va s[zic[, eu dau scrisoarea dup[adres[. Dac[nu g[sesc andrisantul, scriu pe ea cu plaivaz: “andrisantul necunoscut”, ori “nu se afl[“, ori “mort”, care va s[zic[fiecare dup[cum devine *(Zoe se plimb[impacientat[ ]n fund)*... dar dac[g[sesc andrisantul, i-o dau andrisantului... Bunioar[acuma... Eu am g[sit alalt[ieri,]n]nv[lm[=eala de la prim[rie, o p[l[rie...

ZOE *(cobor`nd):* O p[l[rie?

CA|AVENCU *(aparte):* Mizerabilul...

CET{|EANUL: O p[l[rie, da, asta... =i ast[zi tot]ndes`nd-o pe capul meu s-o potrivesc — c[ mi-era strimt[ — am vrut s[-i scot c[ptu=eala s-o mai l[rgesc... c`nd colo]n c[ptu=eal[peste ce dau?...

ZOE: O scrisoare!

CA|AVENCU: O scrisoare!

CET{|EANUL: O scrisoare, da, domnule Nae... Nu mai mergem pe la o \uic[?...

Z O E *(foarte emo\ionat[):* S-o vedem!

C E T { | E A N U L: E de la conul F[nic[: andrisantul sunte\i d-voastr[.

Z O E: D[-mi-o, d[-mi-o degrab[!

C A | A V E N C U: Sunt]n adev[r pierdut!

Z O E: Degrab[, dac[o ai.

C E T { | E A N U L: O am, n-am pierdut-o... nu m-am mai]nt`lnit *(sughite =i arat[pe Ca\avencu)* cu onorabilul! *(Scoate scrisoarea din c[ptu=eala p[l[riei =i i-o d[Zoii.)*

C A | A V E N C U *(aparte):* A! mizerabilul!

Z O E *(care a smucit scrisoarea):* A!

C A | A V E N C U *(]ncet c[tre Cet[\eanul turmentat, care a trecut l`ng[ el):* Nenorocitule! \i-ai aruncat norocul ]n g`rl[: te f[ceam om!

C E T { | E A N U L: Nu puteam... andrisantul cu domiciliul cunoscut. *(Arat[pe Zoe.)*

Z O E *(care s-a remis de prima emo\ie):* Domnule, domnule, e=ti un om onest, e=ti un om admirabil, f[r[pereche. Cum te cheam[, m[rog? spune-mi... recuno=tin\a mea...

C E T { | E A N U L: Ce trebuie s[mai spui cum m[cheam[? m[cunoa=te conul Zaharia de la 11 fevruarie! Iac[un cet[\ean =i eu...

Z O E: Cum s[-\i mul\umesc? Ce ceri de la mine?

C E T { | E A N U L: S[-mi spui d-ta, pentru cine votez. Iaca, mai e un sfert de ceas =i se]nchide alegerea... Eu... pentru cine votez?...

C A | A V E N C U *(cu am[r[ciune):* Pentru d. Agami\[Dandanache.

Z O E *(]ntorc`ndu-se spre el cu o privire de dispre\ =i amenin\are):* Domnule Ca\avencu! tot mai po\i vorbi? =i]nc[ironic. A! e=ti tare, drept s[-\i spui...

C E T { | E A N U L: Coan[, Joi\ico, adev[rat?

Z O E: Da, adev[rat, pentru d. Agami\[Dandanache: da, adev[rat; poate c[e singurul adev[r pe care d. Ca\avencu l-a spus]n via\a d-sale...

C E T { | E A N U L: Atunci m[duc s[votez *(vrea s[plece)*... dar cum]i zice?

Z O E: Dle Ca\avencu, fii bun, scrie-i, m[rog, votul acestui onest

cet[\ean. *(Ca\avencu st[pe loc.)* Te rog... *(}i arat[scrisoarea. Ca\avencu trece la mas[, scrie un buletin =i i-l d[Cet[\eanului turmentat.)* }mi dai voie? *(Ia buletinul.)* “Agami\[Dandanache...” Bravo, dle Ca\avencu, e=ti un om de bun[credin\[...

CET{|EANUL *(lu`nd buletinul):* M[duc, nu mai e vreme.

ZOE *(conduc`ndu-l):* Te rog, s[ crezi, domnule, c[ oric`nd recuno=tin\a mea...

CET{|EANUL *(foarte gr[bit):* Nu mai e vreme... se-nchide alegerea. *(Iese duc`nd sus buletinul.)*

(Zoe l-a condus cu mult[amabilitate p`n[ la ie=ire; se-ntoarce, se opre=te ]n fund, ]=i deschide corsajul, pune scrisoarea ]n s`n, se]ncheie la loc =i coboar[ ]ncet =i \int[spre Ca\avencu. La fiece pas al Zoii, Ca\avencu se-ndoaie de]ncheieturi; c`nd ea s-a apropiat bine, se opre=te \ap[n]naintea lui, el cade]n genunchi.)

SCENA IX

ZOE, CA|AVENCU

CA|AVENCU: Iart[-m[, iart[-m[...

ZOE *(r`z`nd):* Scoal[-te, e=ti b[rbat, nu \i-e ru=ine! *(Cu ton aspru:)* Scoal[-te!

CA|AVENCU *(scul`ndu-se ru=inat):* Iart[-m[...

ZOE *(cu dignitate):* E=ti um om r[u... mi-ai dovedit-o. Eu sunt o femeie bun[... am s[\i-o dovedesc. Acuma sunt fericit[... Pu\in]mi pas[dac[ai vrut s[-mi faci r[u =i n-ai putut. Nu \i-a ajutat Dumnezeu, pentru c[e=ti r[u; =i pentru c[eu voi s[-mi ajute totdeauna, am s[fiu tot bun[ca =i p`n[acuma.

CA|AVENCU *(umilit):* Madam!

ZOE: Nu tremura! Pe parola mea de onoare, e=ti sc[pat...

CA|AVENCU: S[rut m`inile... devotamentul meu...

ZOE: Cu o condi\ie: dup[alegere, o s[fie manifesta\ie public[... d-ta ai s-o conduci.

CA|AVENCU *(repede =i supus):* O conduc...

ZOE: D-ta o s[prezidezi banchetul popular din gr[dina Prim[riei...

CA|AVENCU *(asemenea):* Prezidez...

ZOE: O s[chefuie=ti cu poporul...

CA|AVENCU *(acela=i joc):* Chefuiesc...

ZOE: +i o s[vii aici cu to\ii, s[salu\i,]n numele aleg[torilor, pe deputatul ales =i pe prefect...

CA|AVENCU: Da.

ZOE: Ne-am]n\eles?

CA|AVENCU: Da.

ZOE: Du-te =i ia loc]n capul mesii; fii zelos, asta nu-i cea din urm[Camer[!

CA|AVENCU: Madam, madam Trahanache, e=ti un]nger...

ZOE: Mul\umesc, e=ti prea galant, dar du-te degrab[...

CA|AVENCU: M[duc, m[duc, =i s[vede\i dac[nu v-o pl[cea... S[rut m`inile... s[rut m`inile!... *(Iese repede, z[p[cit, prin fund.)*

SCENA X

ZOE *(singur[):* E adev[rat, ori visez? *(+ade pe un scaun, scoate scrisoarea, o cite=te, o s[rut[.)* F[nic[! *(Se scoal[r`z`nd, o mai cite=te, o mai s[rut[de mai multe ori =i iar =ade.)* F[nic[! *(Pl`ns nervos... dup[ o pauz[, se scoal[ z`mbind, se =terge la ochi =i r[sufl[tare.)* A!... mi-a trecut... F[nic[! *(Suie repede sc[rile la dreapta =i dispare.)*

SCENA XI

TIP{TESCU *(singur, intr[repede din fund):* A]nnebunit Ghi\[? M[trimite la telegraf pentru nimica... }mi face farse? Ce]nsemneaz[... +i Zoe... unde e Zoe? *(Se uit[-n toate p[r\ile =i iese repede]n dreapta.)*

SCENA XII

TRAHANACHE =i DANDANACHE vin din dreapta din gr[din[, planul al treilea.

TRAHANACHE: A! aici la noi, stimabile, a fost lupt[cr`ncen[, orice s-ar zice... s-au petrecut comèdii mari.

DANDANACHE: Ta\i, frate.

TRAHANACHE: Infamii! }nchipuie=te-\i d-ta, un caraghios, un mi=el, ca s[enfluanseze pe Tip[tescu... pe F[nic[de!... pe prefect. *(Dandanache d[mult[aten\ie, dar pare c[nu pricepe.)*

DANDANACHE: A, da! asa! c[nu esti d-ta prefectul.

(Se aude din dep[rtare entrata unui mar=.)

TRAHANACHE: Or s[-l]nvr[jbeasc[cu mine =i cu familia mea... s-apuc[=i face o scrisoric[de amor ca din partea lui F[nic[, prefectul... c[tr[Zoi\ica, nevast[-mea, =i-i imiteaz[slova b[iatului... =tii, s[juri, nu altceva... }nchipuie=te-\i plastografie!

DANDANACHE: Nu m[nebuni, neicusorule! la mine a fost cazul adev[rat!...

(Mar=ul se apropie, se aud urale.)

TRAHANACHE: Cum, cazul adev[rat?

DANDANACHE: Scrisoarea era a persoanei... da... becher.

TRAHANACHE: Cum becher?

DANDANACHE: Adic[nec[s[torit...

TRAHANACHE: Cine?

DANDANACHE: Nu spui \ine — persoan[ ]nsemnat[... C`nd i-am pus pi\orul]n prag — ori coledzi, ori “R[sboiul”, m[-n\eledzi — tranc! depesa ai\i...

TRAHANACHE: Nu-n\eleg. *(Aparte.)* E ame\it de drum... c[ru\a... =i clopo\eii.

DANDANACHE *(aparte):* E slab de tot prefectul,]i spui de dou[ori o istorie si tot nu pri\epe...

(}n toat[scena aceasta =i]n cea urm[toare, p`n[la intrarea mul\imii, se aude mar=ul =i uralele treptat, din ce]n ce mai aproape =i mai distinct.)

SCENA XIII

ACEIA+I, ZOE, TIP{TESCU

ZOE *(cobor`nd ]nt`i treptele, urmat[de Tip[tescu, veseli =i f[r[s[vaz[pe cei din scen[):* +i astfel, cum ai v[zut *(v[z`nd pe Trahanache =i Dandanache, schimb[ tonul)*, dle prefect, furtuna rea trece cur`nd... *(Cobor`nd.)* Dle Dandanache,]ntr-un moment, masa e gata...

DANDANACHE: Tocmai]i spuneam dlui prefect, si dumnealui]mi spunea...

TIP{TESCU: Dlui prefect?...

ZOE *(]ncet):* }\i place, nene, alesul d-voastr[?

DANDANACHE: Da, dlui prefect! *(Arat[pe Trahanache, care vorbe=te la o parte cu Zoe.)*

TRAHANACHE *(]ncet):* De=tept... dar mi se pare c[e cam =iret.

DANDANACHE *(lui Tip[tescu):* }mi spunea istoriile de ai\i de la aledzeri, cu scrisoarea, cu plastografia *(mi=carea Zoii)* si eu]i spuneam de cazul meu... c[la mine a fost chiar adev[rat... cu becherul...

ZOE *(repezindu-se l`ng[el,]ncet):* Dle Dandanache, mi-ai promis s[nu mai pomene=ti de istoria asta...

DANDANACHE: Eu am promis? *(repede)* c`nd am promis? cui am promis? \e am promis? *(Aduc`ndu-=i deodat[aminte.)* A! da! Nu mai... nu mai...

(Uralele s-au apropiat cu des[v`r=ire. Lumea toat[intr[cu muzica.)

SCENA XIV

ACEIA+I, FARFURIDI, BR~NZOVENESCU, CA|AVENCU, CET{|EANUL TURMENTAT, GHI|{ PRISTANDA, IONESCU, POPESCU, ALEG{TORI, CET{|ENI, PUBLIC

(Br`nzovenescu =i Farfuridi cu al\i aleg[tori mai sp[la\i, ]n costume de preten\ie provincial[, intr[, venind din cas[, cobor`nd pe treptele din dreapta; salut[ri de toate p[r\ile. Prin fund, Ca\avencu, Ghi\[poli\aiul,]mbr[ca\i \ivil, Cet[\eanul turmentat, Ionescu =i Popescu intr[, conduc`nd manifesta\ia public[. Cei ce vin prin fund sunt to\i ame\i\i, =i mai ales Ca\avencu =i Cet[\eanul turmentat care ]nghite =i sughite mereu. Dup[ ei vin o mul\ime de cet[\eni cu ramuri verzi =i steaguri, asemenea foarte chefui\i. Toat[ lumea cu borcane de b[utur[ ]n m`ini. Din cas[,]n urma lui Farfuridi, Br`nzovenescu =i a celorlal\i aleg[tori, vin feciorii cu sticle de =ampanie. Ghi\[ Pristanda, ]ndat[ ce sose=te ]n scen[, face semn muzicii s[ tac[. Muzica tace. Se ]mpart pahare de =ampanie frunta=ilor. Tip[tescu, Zoe, Trahanache, Dandanache sunt ]n st`nga.)

FARFURIDI *(lu`nd un pahar cu =ampanie):* }n s[n[tatea domnului Agami\[ Dandanache, alesul nostru! S[ tr[iasc[! *(Urale =i muzic[, Pristanda \ine cu m`na tactul uralelor. To\i ciocnesc =i beau.)*

DANDANACHE *(]ndemnat de Zoe =i Tip[tescu, trece]n mijloc cu paharul]n m`n[):* }n s[n[tatea aleg[torilor... care au probat patriotism si mi-au acordat *(nu nemere=te)*... asta... cum s[ zic, de!... zi-i pe nume, de! a! sufradzele lor; eu, care familia mea de la patruzsopt ]n Camer[, si eu ca rom`nul, impar\ial, care va s[zic[... cum am zi\e...]n sf`rsit s[tr[iasc[! *(Urale =i ciocniri.)*

TRAHANACHE *(c[tre Ca\avencu, care a cobor`t spre el =i Tip[tescu):* +i a=a zi, 'ai? d-ai no=tri, stimabile? bravos! m[bucur.

C A | A V E N C U: Venerabile neic[Zahario!]n]mprejur[ri ca acestea *(mi=cat)*, micile pasiuni trebuie s[dispar[.

T R A H A N A C H E: Ei, aici mi-ai pl[cut! bravos! s[tr[ie=ti!

C A | A V E N C U: }n s[n[tatea venerabilului =i impar\ialului nostru prezident, Trahanache! *(Urale =i ciocniri.)*

(Zoe vede pe Cet[\eanul turmentat]n gr[mad[, ia un pahar =i merge de i-l ofer[.)

C E T { | E A N U L: }n s[n[tatea coanii Joi\ichii! c[e *(sughite)* dam[bun[! *(Ciocne=te cu ea; ea-i str`nge m`na din toat[inima. Urale, ciocniri.)*

C A | A V E N C U *(lui Tip[tescu]ncet):* S[m[ier\i =i s[m[iube=ti! *(expansiv)* pentru c[to\i ne iubim \ara, to\i suntem rom`ni!... mai mult, sau mai pu\in one=ti! *(Tip[tescu r`de.)* }n s[n[tatea iubitului nostru prefect! S[tr[iasc[pentru fericirea jude\ului nostru! *(Urale, ciocniri.)*

T R A H A N A C H E *(lu`nd un pahar =i trec`nd]n mijloc foarte vesel):* Ei, ave\i pu\intic[r[bdare!... Nu cunosc prefect eu! eu n-am prefect! eu am prieten! }n s[n[tatea lui F[nic[! S[tr[iasc[pentru fericirea prietenilor lui! *(S[rut[pe F[nic[, apoi pe Zoe. F[nic[s[rut[m`na Zoii.)*

(Urale. Dandanache]ntre aleg[tori, cu Farfuridi =i Br`nzovenescu, le poveste=te ]ncet, f[c`nd gestul cu clopo\eii; la dreapta,]n fund, Pristanda, Cet[\eanul turmentat, muzic[=i lume. }n st`nga Zoe, Tip[tescu, Trahanache cu al\i aleg[tori. }n mijloc Ca\avencu.)

C A | A V E N C U *(foarte ame\it,]mpleticindu-se-n limb[, dar tot]ngr[=`ndu-=i silabele):* Fra\ilor! *(To\i se-ntorc =i-l ascult[.)* Dup[ lupte seculare, care au durat aproape treizeci de ani, iat[ visul nostru realizat! Ce eram acuma c`tva timp]nainte de Crimeea? Am luptat =i am progresat: ieri obscuritate, azi lumin[! ieri bigotismul, azi liber-pan-

sismul! ieri]ntristarea, azi veselia!... Iat[avantajele progresului! Iat[binefacerile unui sistem constitu\ional!

P R I S T A N D A: Curat constitu\ional! Muzica! Muzica!

(Muzica atac[mar=ul cu mult brio. Urale tun[toare. Grupurile se mi=c[. Toat[lumea se s[rut[, gravit`nd ]n jurul lui Ca\avencu =i lui Dandanache, care se str`ng]n bra\e,]n mijloc. Dandanache face gestul cu clopo\eii. Zoe =i Tip[tescu contempl[de la o parte mi=carea.)

(C o r t i n a cade repede asupra tabloului.)

CUPRINS

D-ALE CARNAVALULUI

Comedie]n trei acte
(1885)

PERSOANELE

NAE GIRIMEA, frizer =i subchirurg
IANCU PAMPON
MACHE RAZACHESCU, ce-i mai zice =i “CR{C{NEL”
UN CATINDAT DE LA PERCEP|IE
IORDACHE, calf[la Girimea
UN IPISTAT
DIDINA MAZU
MI|A BASTON
UN CHELNER
O MASC{
M{+TI, PUBLIC, SERGEN|I DE NOAPTE

}ntr-un carnaval,]n Bucure=ti.

ACTUL I

(Un salon de frizerie de mahala. Mobile de paie. U=[=i fereastr[de pr[v[lie]n fund. La dreapta,]n planul]nt`i, o u=[;]n planul al doilea un lavabo. Ambele planuri din dreapta sunt mascate de restul scenei printr-un “paravent“.)

SCENA I

IORDACHE, apoi PAMPON

IORDACHE *(=ade pe un scaun =i d[un brici la piatr[, fredon`nd):* “ +i m[cere, mam[, cere. — Cine dracul te mai cere? — +i m[cere d-un b[rbier...“

PAMPON *(intr`nd prin fund):* Aici este friz[ria lui d. Nae Girimea?...

IORDACHE *(scul`ndu-se politicos):* Da, pofti\i... Barba? p[rul?

PAMPON: Nimic...

IORDACHE: Atunci, poate, v[sp[la\i la cap?

PAMPON: Eu nu m[sp[l niciodat[la cap, pentru c[suf[r de...

IORDACHE: De m[sea? +tii cum \i-o sco\? Odat[... pac!

PAMPON: Ei, nu de m[sea... suf[r de b[t[i...

IORDACHE: De b[t[i?... +tii cum le...

PAMPON: Ei! las[-m[-n pace, omule; nu m[sp[l la cap pentru c[suf[r de b[t[i de inim[. }n\elege odat[c[n-am venit pentru ali=veri=.

IORDACHE: Atunci, pentru ce?

PAMPON: Am o trebuin\[cu d. Nae Girimea... Nu cumva e=ti d-ta?

IORDACHE: Nu, eu sunt calf[...

PAMPON: D. Nae nu este aici?

IORDACHE: Nu, domnule;]l a=tept: trebuie s[vie foarte cur`nd...

PAMPON: Atunci]l a=tept =i eu... Se poate?

IORDACHE: De ce nu? Pofti\i... *(}i d[un scaun.)*

PAMPON *(dup[o mic[pauz[):* M[rog, la d-voastr[se fac =i abonamente?

IORDACHE: Da: 12 rasuri 3 franci, ceva a la “vivat concuren\a!” S[pofteasc[oricare le d[m`na; glume=ti d-ta? vine un ras, ori un tuns 25 de santimuri, cu pudr[, unt de migdale, livant[... Pentru frezat, sp[lat, b[t[turi, se pl[te=te supliment.

PAMPON: +i biletele de abonament le ave\i cu o pecetie, ca [sta? *(Arat[biletul, pe care-l scoate din portofel.)*

IORDACHE: Nu... [sta este din ale vechi; g`ndesc c[numai [sta a mai r[mas. *(}l examineaz[.)* Pesemene c[d-ta ai luat biletul [sta demult din Bucure=ti. Trebuie s[vi-l schimb[m; pe astea le-am tras din circula\ie.

PAMPON *(pun`nd biletul la loc):* Nu; e altceva cu biletul [sta...

IORDACHE: P`n[ acu vreo trei luni le aveam a=a, pentru iconomie adic[; punea d. Nae pecetea pe o bucat[ de h`rtie ori de mucava, =i pe urm[la fiecare r[s[tur[tr[geam cu cerneal[o dung[, p`n[ se f[cea dou[sprezece. Acu, pentru c[ ni s-a ]nt`mplat o istorie cu un spi\er, a hot[r`t d. Nae s[dea la tipografie s[i le fac[cu numere: l-am ras? \ac! i tai num[rul.

PAMPON: Cu un spi\er? Ce istorie?

IORDACHE: Al dracului spi\erul! }nchipue=te-\i d-ta! Lua un bilet. }l r[deai, tr[gea o dung[. S[zicem c[asta era mar\i; bun! Joi, iar o dung[; s`mb[t[, alta: trei dungi. Mar\ea ailalt[, te uitai la bilet: numai o dung[. Peste asta mai tr[geam una; una =i una dou[. Joi mai tr[geam una, care va s[zic[trei; bun! Mar\ea ailalt[... biletul alb.

PAMPON: Alb?

IORDACHE: De tot...

PAMPON: Cum asta?

IORDACHE: A=teapt[s[vezi, c[e frumoas[... A mers a=a pre\ de vreo zece luni de zile p`n[ s[ b[g[m noi de seam[... Mu=terii mul\i... l-ai ras, i-ai tras dunga, te culci pe urechea aia, =i nu-\i mai \ii alt[ socoteal[. }ntr-o s`mb[t[sear[, vine spi\erul, =i nu =tiu cum din vorb[— era lume mult[ ]n pr[v[lie — lui d. Nae i se pare c[spi\erul cere un bilet, =i-mi zice: “Iordache, un bilet nou lui d. Frichinescu...” a=a-l cheam[. Dar el... zice: “Eu bilet nou? n-am cerut; al meu e ne-nceput...” =i scoate biletul alb ca laptele... M[i, ce dracul! Ne uit[m noi lung, eu =i d. Nae, la bilet... pe urm[ne uit[m la spi\erul, pe urm[unul la altul, =i d. Nae zice: “Bine!” =i-i trage o dung[. Pleac[spi\erul... Zice d. Nae: “Iordache, biletul spi\erului e cu scamatorie; ia s[-l \inem noi scurt; ori c[ne-a luat biletele, ori c[ne-a furat pecetia, ori c[=i-a f[cut el alt model, c[prea se-ntinde abonamentul lui ca ca=cavalul pr[jit...”

PAMPON: Ei,]n sf`r=itul sf`r=itului ce era?

IORDACHE: St[i s[vezi. Al dracului spi\erul! Asta era]ntr-o s`mb[t[. Mar\i diminea\a, alt[ dung[ — dar acum le ]nsemnam =i cu tibi=ir pe pervazul u=ii — dou[; joi alta, trei... s`mb[t[alta...

PAMPON: *(cam impacientat):* Patru...

IORDACHE: Joi...

PAMPON: Ei! spune odat[, c[n-am vreme de stat.

IORDACHE: Parc[ziceai c[a=tep\i pe d. Nae.

PAMPON: Bine,]l a=tept, dar spune odat[.

IORDACHE: Dac[nu m[la=i... Joi, un ras =i un tuns, dou[dungi: cinci =i cu dou[=apte; pe bilet =apte, pe u=e =apte. }n sf`r=it, s`mb[t[ ]l raz iar; dau s[scriu dunga: pe bilet erau patru =i cu una acu cinci; pe u=e =apte =i cu una opt. Spi\erul nu =tia c[mijloce=te contabilitate dubl[. Mar\i, pe u=e opt =i cu una nou[; pe bilet trei =i cu una patru; =i pe urm[joi, p`nde=te c`nd nu e d. Nae]n pr[v[lie, =i intr[; dup[ce-l raz, zise: “Scrie una, c[am luat bilet nou de la d. Nae...” Pe u=e nou[=i cu una zece...

PAMPON: Ei? prin urmare...

IORDACHE: Ei! prin urmare, =tergea dungile cu doftorii, cu metaluri de-ale lor de la spi\[rie.

PAMPON: +i cum a r[mas?

IORDACHE: N-a vrut d. Nae s[fac[scandal, m[car c[era de un procuror ceva. D. Nae, =tii, mai galant, i-a luat biletul =i vreo cinci franci c`\i i-avea]n buzunar, i-a f[cut un moral bun, din porc =i din m[gar nu l-a mai scos, i-a tras vreo dou[palme =i l-a dat pe u=e afar[...

PAMPON *(care a ascultat cu aten\ie, ca lovit de-o inspira\ie):* A! ce idee mi-a venit! Parfumurile, odicoloanele, pom[durile, liubemurile Didinii!... Spi\erul!... Da!... Zici c[biletele astea le-a\i tras din circula\ie de mai bine de trei luni?

IORDACHE: Da.

PAMPON: Zici c[d. Nae a luat biletul cu scamatoria de la spi\erul?...

IORDACHE: Da.

PAMPON: Ei? Spi\erul]n vreme de zece luni c`t v-a tras pe sfoar[, numai cu un bilet a lucrat?...

IORDACHE: +tiu =i eu?

PAMPON: Era peste putin\[. Atunci a\i fi b[gat de seam[mai degrab[... Ia adu-\i aminte bine.

IORDACHE: De unde s[-mi aduc aminte!... E demult...

PAMPON: A! ce idee! s[vedem! M[duc... m[ ]ntorc numaidec`t... spune-i lui d. Nae c[ am s[-i vorbesc... Viu c`t mai degrab[. *(Iese]n fund. La ie=ire se love=te cu Mi\a, care intr[foarte agitat[.)* A! pardon, madam!...

SCENA II

IORDACHE, MI|A

MI|A: Iordache! Unde e Nae?

IORDACHE: Nu =tiu; a plecat de azi-diminea\[=i p`n[acuma nu s-a mai]ntors. Trebuie s[vie, ca s[m[pot duce =i eu la mas[.

MI|A *(tr`ntindu-se pe un scaun):* Am s[-l a=tept =i eu...

IORDACHE: Dar dac[vine t`rziu, eu ce s[ fac? s[ rabd de foame? Trebuie s[ ]nchiz pr[v[lia =i s[ m[ duc la m`ncare...

MI|A: Nu =tiu, nu voi s[=tiu nimic... *(Patetic[:)* Iordache...

IORDACHE: Ce?

MI|A: Iordache, sunt nenorocit[...

IORDACHE: A sim\it Cr[c[nel ceva...

MI|A: A=! Cr[c[nel!]\i spui c[sunt nenorocit[...

IORDACHE: Pentru?

MI|A: Nae! Nae, pe care l-am iubit, pe care l-am adorat pentru eternitate, p`n[ la nebunie... Tu =tii c`t l-am iubit?

IORDACHE: Ei! da. Ei! ce?

MI|A *(mont`ndu-se treptat):* Nae m[traduce.

IORDACHE: A=!

MI|A: M[traduce la sigur.

IORDACHE: Fugi de-acolo!

MI|A: La sigur. De opt zile nu l-am v[zut. }i scriu: "Bibicule, Magafaua pleac[m`ine miercuri la Ploie=ti, rem`i singur[=i ambetat[; sunt foarte r[u bolnav[; vino s[-i tragem un chef..." +i N[ic[nici nu-mi r[spunde. Iube=te pe alta, mi s-a f[cut semn. }n c[r\i cade mereu g`nd la g`nd cu bucurie, cu dragoste, cu temei, cu]nt`lnire pe drum de sear[cu o dam[de verde.

IORDACHE: A=! nu mai crede]n mofturile c[r\ilor, frate...

MI|A: Trebuie s-o =tiu, trebuie s-o aflu... =i s[vedem... O s[fie un scandal... dar un scandal... cum n-a mai fost p`n[acuma]n *Universul.*

IORDACHE: A=! nu-i nimica! \i-ai f[cut spaim[de gelozie. *(D`nd din umeri, urc[ p`n[-n fund, unde d[piept]n piept cu Catindatul de la percep\ie.)*

MI|A: Un mu=teriu! poate m[cunoa=te... Nu voi s[m[compromentez. Trec s[a=tept]n odaie. *(Iese pe dup[paravan]n dreapta.)*

SCENA III

IORDACHE, CATINDATUL (legat cu o basma la f[lci)

CATINDATUL *(C[tre public, cobor`nd):* Pfii! al dracului m[ doare!... dar =tii cum?... lucru mare... Nu mai merge... M-am hot[r`t. Trebuie s-o]ncerc =i p-asta...

IORDACHE *(care l-a urm[rit, cobor`nd ]nainteaz[ un scaun p`n[ ]n mijlocul scenii):* Ia pofti\i! pofti\i!...

CATINDATUL *(hot[r`t):* +tii s-o sco\i? Scoate-mi-o!

IORDACHE: N-ai idee cum \i-o scot; p`n[s[clipe=ti din ochi, odat[, pac!... Ia pofti\i! pofti\i!...

CATINDATUL: Uf! mersi!

IORDACHE: Ia pofti\i...

CATINDATUL: Ce n-am pus, domnule? Ce s[-\i mai spui? Ce n-am pus? Mi-am t[b[cit gingiile... Ce n-am pus?

IORDACHE: Ce s[-i pui, domnule? E odat[v[t[mat[, s-a ispr[vit: pic[turi de r[d[cin[de cle=te.

CATINDATUL: Ce n-am pus?... }n sf`r=it, ast[zi m-a]nv[\at unul de la noi de la percep\ie...

IORDACHE: A! d-ta e=ti de la percep\ie?...

CATINDATUL: Da, catindez p`n[ la o vacan\[. Nu e vorba, am cu ce tr[i; am parte ]n bogasierie[1] la Ploie=ti; ]mi trimite parale nenea Iancu; dar =tii, ori=ic`t po\i zice, trebuie pentru ca s[-\i faci o carier[ca t`n[r...

IORDACHE: Mai e vorb[...

CATINDATUL: A! eu a= fi avut parale multe, dac[nu m[-ncurcam]n trata\ie de amor pe vremea r[zboiului. O iubeam, o iubeam!... =i ea m[traducea... cu un ofi\er de itiden\ie.

IORDACHE: Ei, =-acuma?

CATINDATUL: Acuma... nu-\i spui? catindez la percep\ie.

[1] Pr[v[lie cu articole de mode.

*(M`hnit:)* Dar catindez de mult... +tii, catindezi azi, catindezi m`ine, o lun[, dou[, trei, un an... Bine, p`n[ c`nd? Nu zic s[m[fac[ajutor, ori reghistrat, domnule, dar m[car acolo ceva.

IORDACHE: Adic[s[te]nainteze.

CATINDATUL: M[car un copist de clasa a doua.

IORDACHE: +i acuma c`t[ leaf[ primi\i ]n m`n[?

CATINDATUL: Nu \i-am spus c[sunt catindat? Nimic, de doi ani de zile, nimic. *(+ade.)*

IORDACHE: Nimic?

CATINDATUL: Nimic...

IORDACHE: Dar... re\inere nu v[face?

CATINDATUL: Asta, ce-i dreptul, nu...

IORDACHE: Tot e bine... Ei!... ia dezleag[-te.

CATINDATUL: Pentru ce?

IORDACHE: Legat, nu poci...

CATINDATUL: Ce?

IORDACHE: Pentru c[nu po\i c[sca gura.

CATINDATUL: Pentru ce s[casc gura?

IORDACHE: Aminteri cum s[\i-o scot?

CATINDATUL: Ce s[-mi sco\i?

IORDACHE: Ei, asta-mi place! pentru ce ai venit aicea?... M[seaua...

CATINDATUL: M[seaua?

IORDACHE: Ei, da, m[seaua. *(Merge =i socate instrumentele dintr-o mas[.)* +tii cum \i-o scot?... p`n[ s[ clipe=ti din ochi *(revine l`ng[Catindat)* odat[... pac!

CATINDATUL: *(care s-a sculat):* Uf!

IORDACHE: +ezi...

CATINDATUL: Mersi, am =ezut destul...

IORDACHE: Trebuie s[stai jos... ca s[am loc]n sus s[trag... d-a-mpicioarele cum?

CATINDATUL: N-o mai sco\... mi-a trecut.

IORDACHE: Cum \i-a trecut?

CATINDATUL: Nu \i-am spus c[m-a]nv[\at unul de la noi de la percep\ie... zice c-a citit]n cartea lui Matei.

IORDACHE: De la Matei citire?

CATINDATUL: Nu vanghelistul, [sta e altul, e doftor de b[t[turi]n Italia =i face =i v[psea pentru p[r...

IORDACHE: Ei?

CATINDATUL: Ei? s[zicem c[m[doare! }nt`i rabd c`t pot... pe urm[, pui doftorii; pe urm[, daca v[z c[nu mai merge, m[duc hot[r`t la b[rbier s[mi-o scoa\[... bun! Cum intru...

IORDACHE: Ei! prin urmare...

CATINDATUL: Cum intru, zic serios: =tii s-o sco\i? scoate-mi-o! De par examplu, adineaori la d-ta... D-ta nici nu]n\elegeai ce vreau eu... +i pe urm[, m[dau]n vorb[, mai de una, mai de alta... Dar c`nd intru, sim\ odat[ ca un cu\it *(arat[ la falc[)*, cald, =i pe urm[ rece; pe urm[ din vorb[-n vorb[, vii d-ta, subfirurgul, cu cle=tele: atunci sim\ deodat[ iar un cu\it... rece, =i pe urm[ numaidec`t cald... =i pe urm[nu mai sim\ nimic... Vezi d-ta, pesemne, nu =tiu cum devine care va s[zic[de este al naturii lucru ceva, c[m[seaua,]n interval de conversa\ie, de fric[trece... Ei.. al dracului italianul!

IORDACHE *(care a ascultat cu mult[aten\ie):* Fugi, dle, cu supersti\iile italiene=ti... }mi pare r[u de d-ta, om t`n[r!... Bine, d-ta nu vezi cum e naturelul la toate, c[ trebuie s[ aib[ o baz[, m[car c`t de mic[, dar s[fie baz[. Ce nu are baz[, cum poate s[fie naturel? ori s[-mi spui d-ta ca Matei [la al d-tale — c[eu nu-l cunosc — te-a]nv[\at adic[s[mergi prin ploaie f[r[umbrel[=i s[zici, numai a=a la un capri\, c[e soare... =i s[nu te ude... Auzi d-ta mofturi italiene=ti!

CATINDATUL A=a e, dec`t n-are a face cu m[seaua *(Face o grimas[ ]n partea m[selei.)*

IORDACHE: Ba prea are a face.

CATINDATUL: Ba nu. *(Alt[grimas[.)*

IORDACHE: Ba da, tot lucrul naturel!...

CATINDATUL: Ba nu!... *(Alt[grimas[.)* Hait!

I O R D A C H E: Ce?

C A T I N D A T U L: Iar m-a apucat *(]ncepe s[se plimbe),* dar r[u... r[u de tot...

I O R D A C H E: Vezi... vorba mea... =tiu cu...

C A T I N D A T U L *(oprindu-se]n loc din umblet, =i cu un ton foarte hot[r`t):* +tii s-o sco\i? scoate-mi-o!

I O R D A C H E: +ezi...

C A T I N D A T U L *(hot[r`t):* Adu cle=tele. *(+ade.)*

I O R D A C H E *(merge, ia cle=tele =i revine):* Zi c[te-a ciupit un purice... odat[... pac!

C A T I N D A T U L *(uit`ndu-se \int[ la cle=te =i apoi scul`ndu-se):* Mi-a trecut. Ai v[zut? vorba mea... =tiu eu... Al dracului italianul!...

I O R D A C H E *(plictisit):* A!

C A T I N D A T U L *(foarte mul\umit):* Salutare, neic[, =i mersi! *(Pleac[.)*

I O R D A C H E: Stai, domnule!...

C A T I N D A T U L: Nu mai pot... e t`rziu... am treab[la can\ilerie, am o groaz[de avizuri de f[cut... Salutare, neic[, =i mersi! *(Iese repede prin fund.)*

SCENA IV

I O R D A C H E , apoi M I | A

I O R D A C H E: A=a haplea mai rar... Ce dracul face d. Nae de nu mai vine... Sunt aproape de dou[sprezece... M[le=in de foame. *(Mi\a intr[din dreapta.)* Mi\a? o uitasem!...

M I | A: N-a venit Nae]nc[?

I O R D A C H E: Uite ce e, coan[Mi\o, d-ta tot zici c[-l a=tep\i; eu m[repez aici aproape s[-mbuc ceva =i m[-ntorc numaidec`t... nu-i a=a? *(}=i ia p[l[ria.)*

M I | A: Po\i s[te duci.

IORDACHE: Da nu pleci? S[nu r[m]ie pr[v[lia singur[...

MI|A *(nervoas[):* |i-am spus odat[:]l a=tept p`n[ m`ine, p`n[ poim`ine, p`n[o veni.

IORDACHE: Atunci, m[duc... m[-ntorc la moment. *(Iese]n fund.)*

SCENA V

MI|A, apoi PAMPON

MI|A: S[-l a=tept, da, s[-l a=tept... Trebuie s[vie... S[m[traduc[pe mine Nae... =i s[nu-mi r[zbun? Peste poate!

PAMPON *(care a intrat):* M[rog, d. Nae n-a venit]nc[? *(Salut[.)*

MI|A *(aparte):* Un mu=tiriu... *(Tare:)* Nu, domnule, =i eu]l a=tept... Dac[pofti\i =i dv. s[-l a=tepta\i... vine ori d`nsul, ori b[iatul...

PAMPON: Mersi, madam. *(+ade, aparte):* Cur[\ic[. *(Tare, dup[o pauz[:)* D-voastr[sunte\i rud[, ori consoarta dumnealui...

MI|A *(trist[):* Nici rud[, nici consoart[, dle... i sunt... adic[i-am fost... amic[... Am venit pentru o mic[afacere.

PAMPON: Ca =i mine...

MI|A *(oft`nd):* La d-ta... nu poate fi ca la mine... La mine e chestiune de traducere.

PAMPON: }n amor?

MI|A *(asemenea):* Da,]n amor...

PAMPON: Ca =i la mine...

MI|A: Ca =i la d-ta?... Cum?

PAMPON: Mi se pare, adic[nu mi se pare... sunt aproape sigur c[sunt tradus.

MI|A: Ca =i mine...

PAMPON: +i numai d. Nae poate s[m[puie pe urma aceluia care a devenit]n chestiune... A! dar n-are s[-mi scape... Sunt hot[r`t! Am s[-i dau o cur[\enie spi\erului, s[m[pomeneasc[!

M I | A: E spi\er?

P A M P O N: Da, desigur, spi\er. Aflasem adineaori cum]l cheam[de la b[iatul de aici...

M I | A: De la Iordache...

P A M P O N: Da;]mi spusese cum]l cheam[, dar i-am uitat numele cu g`ndul la dovezi — pentru c[ am dovezi — ni=te h`rtii pe care le-am g[sit]n odaie la Didina.

M I | A: Didina...

P A M P O N: Da, amanta mea, cel mai sacru amor, pentru care mi-am sacrificat cariera de militar, fiin' c[p`n[s[nu o cunosc am fost tist![1] de vardi=ti la Ploie=ti... +i sunt turbat de gelozie! Toat[noaptea n-am dormit...

M I | A: Ah! mie-mi spui ce-i gelozia?... Numai o noapte n-ai dormit? Nu =tii nimic! C`te nop\i!...

P A M P O N: Nu, az-noapte nu a venit din gelozie, pentru c[nu]ncepuse]nc[chestia... Am jucat la Podul G`rlii con\ina[2] cu ni=te papugii p`n[la =ase az-diminea\[... I-am ras...

M I | A: S[nu te bucuri... +i eu c`=tig la con\in[, dar ce folos! noroc la c[r\i, nenoroc la amor...

P A M P O N: A=! la mine nu e noroc, e =tiin\[:]i iau la sigur... poate c[s[am o goan[[3] nebun[, s[pierz. Eu joc con\ina oarb[cu fantele[4], =i am eu merchezul[5] meu. Bun[oar[, c[r\ile le \iu]n st`nga =i joc cu dreapta; am b[tut cu fantele, pui c[r\ile b[tute jos, =i fantele la loc ]n m`na st`ng[, pentru alt[ocazie... Az-noapte i-am stins...

M I | A *(plictisit[)*: Nu mai vine Nae...

P A M P O N: Astfel, dar az-diminea\[, coni\a mea, pe la =ase ceasuri, m[ ]ntorc acas[, la Didina; bat]n u=e, se scoal[somnoroas[=i-mi deschide. Era]nc[ ]ntunerec; aprinz lum`narea... Dar, c`nd viu

[1] Ofi\er
[2] Joc de c[r\i.
[3] Nenoroc, ghinion.
[4] Valetul, la jocurile de c[r\i.
[5] Tertip, =iretlic, truc.

prea t`rziu, e totdeauna sup[rat[ =i-ncepe s[ m[ certe... Acuma nu zice nimic; se-ntoarce, pardon, cu fa\a la perete =i tace. Zic eu *(Mi\a plictisit[ s-a sculat =i se plimb[)* ]n g`ndul meu; e sup[rat[... s-o las s[doarm[; c`nd o vedea m`ine c-am c`=tigat trei poli, ]i trece... Dau s[ m[ dezbrac =i v[z jos l`ng[mescioar[dou[h`rtiu\e. M-aplec — cum le-am v[zut am sim\it un fior rece — m-aplec, le iau: ce era? Un bilet de abonament la friz[ria model a lui d. Nae Girimea...

MI|A: Nae Girimea?... *(Se intereseaz[.)*

PAMPON: Da, =i un bilet de amor de la o dam[c[tre “Bibicul” ei...

MI|A: “Bibicul”?

PAMPON: Da, c[tre spi\erul... S[vezi cum am aflat pe urm[c[e spi\er.

MI|A *(aparte)*: “Bibicul”! S-ar putea?

PAMPON: Cum am citit h`rtiu\ele =i am v[zut pecetia pe bilet: “Friz[ria model, Nae Girimea”, mi-am luat iar paltonul =i bastonul =i am ie=it bini=or; Didina adormise iar. M[duc la poli\ie, cercetez =i aflu c[aici e friz[ria. Am venit; d. Nae nu era aici. B[iatul mi-a spus c[bilete de astea...

MI|A *(interes`ndu-se, ner[bd[toare)*: }n sf`r=it?

PAMPON: }n sf`r=it, ce mai lungim vorba degeaba, coni\a mea, spi\erul este... Dup[ c`te mi-a spus b[iatul, am fost cu biletul la spi\[rie, am spus c[aveam ceva scris pe el =i s-a =ters cu un fel de asen\ie, =i c[a= vrea s[=tiu ce era scris... se poate? =i spi\erul nu =tiu ce-a f[cut, ce-a turnat pe bilet — mirosea a spirt de \iperig — =i-n dou[minute a ie=it iar dungile la loc...

MI|A: S[fie cu putin\[?...

PAMPON: Le-am num[rat: sunt cinzeci =i cinci de dungi... Spi\erul mi=el! l-am prins mai r[u dec`t d. Nae: o s[-i dau o cur[\enie... s[-i rup =alele!...

MI|A *(aparte)*: S[fie Nae? A! ce r[zbunare ar fi! *(Tare:)* Domnule, zici c[biletul de amor este c[tre “Bibicul”?

PAMPON: Da!

MI|A: +i este isc[lit de cine?

P A M P O N: “A ta adorant[, Mi\a...”

M I | A: Mi\a! A! Dumnezeule!

P A M P O N: Ce?

M I | A: Domnule, e=ti sigur c[e spi\er?...

P A M P O N: Fire=te... Mai sigur se poate? Biletul era alb... spirt de \iperig =i d-odat[cinzeci-=i-cinci de dungi... Le-am num[rat... poftim s[le numeri =i d-ta...

M I | A: +i ai venit aici pentru ca s[afli numele omului cu chestia de traducere?

P A M P O N: Da.

M I | A: Eu am o presim\ire...

P A M P O N: Care?

M I | A: Cum este amanta dumitale?

P A M P O N: Cum s[fie adic[?

M I | A: De ro=u, de ghind[, de tob[, ori de verde?

P A M P O N: De verde...

M I | A: De verde?

P A M P O N: Da.

M I | A: +i ai la d-ta biletul c[tr[“Bibicul”, pe care zici c[l-ai g[sit]n odaia damii de verde?

P A M P O N: Da.

M I | A: A’ s[-l v[z degrab[...

P A M P O N *(d`ndu-i biletul)*: Iac[t[-l.

M I | A *(ia biletul,]l prive=te =i face o mutr[grozav de disperat[)*: A! am s[-mi r[zbun!... *(Solemn[:)* Domnule, nu te juca cu inima unei femei nenorocite... Spune drept: biletul [sta l-ai g[sit]n odaia amantii d-tale? Jur[...

P A M P O N *(grav)*: Pe onoarea mea!

M I | A: Uit[-te la biletul [sta... l-ai citit? *(Citind nervos:)* “Bibicule, Mangafaua pleac[m`ine miercuri la Ploie=ti, rem`i singur[=i ambetat[; sunt foarte r[u bolnav[; vino negre=it, am poft[s[-i tragem un chef... A ta adorant[, Mi\a...” Ai v[zut biletul?... Acuma uite-te la mine bine...

P A M P O N: Ei? *(}i ia]napoi biletul.)*

M I | A: Ei! Eu, eu sunt nenorocita care am scris biletul [sta...

P A M P O N: Se poate?

M I | A: Da, se poate... *(Dezolat[:)* +i omul care a fost la Didina dumitale este amantul meu!...

P A M P O N: Amantul dumitale? Spi\erul?

M I | A: Ce spi\er? nu-i spi\er... *(Fr[m`nt`ndu-se)* A! Trebuie s[am o explica\ie... O s[am o explica\ie... O s[-mi r[zbun... o r[zbunare teribil[!

P A M P O N *(acela=i joc)*: Amantul dumitale? Trebuie s[-l =tiu =i eu, trebuie s[-l v[z. Eu nu m[mul\umesc pe r[zbunarea dumitale... Trebuie ca s[-mi r[zbun eu!... *(Se plimb[turbat.)*

M I | A: Juri s[ne r[zbun[m]mpreun[?

P A M P O N: Jur!

SCENA VI

A C E I A + I, I O R D A C H E

I O R D A C H E *(venind repede din fund):* Coan[Mi\o, e=ti aici? Vine.

M I | A: Nae...

P A M P O N: D. Nae.

I O R D A C H E *(d`nd pe Pampon la o parte =i lu`nd pe Mi\a]n partea cealalt[):* Pardon. *(Mi\ii:)* Vine Cr[c[nel al d-tale. Viu]ntr-un suflet de la birt din col\... Cr[c[nel a intrat]n birt, a]ntrebat de pr[v[lia lui d. Nae Girimea, =i b[iatul l-a]ndreptat aici. Ascunde-te iute... vine, trebuie s[fie la u=e.

M I | A: Cr[c[nel! Ce caut[?

I O R D A C H E: Treci degrab[ ]n od[i\[. *(Mi\a pleac[spre dreapta pe dup[paravan.)*

P A M P O N: Te duci?

M I | A: Da... *(Lui Iodrdache:)* C`nd o pleca, d[-mi de veste... f[-i v`nt degrab[...

P A M P O N: Bine, da chestia noastr[cum r[m`ne? *(O urm[re=te p`n[la u=[.)*

M I | A: Mai vorbim noi. *(Iese repede,]n dreapta,]nchiz`nd u=a dup[ea.)*

P A M P O N *(aparte)*: Ciudat lucru! S[fie vreo moftangioaic[?... *(Lui Iordache:)* M[rog, cine e persoana asta?

I O R D A C H E: E o dam[...

P A M P O N: Bine, dam[... O v[z eu c[e dam[, dar cine e? *(Cr[c[nel intr[.)*

I O R D A C H E *(]ncet lui Pampon)*: Las[c[-\i spui eu...

SCENA VII

A C E I A + I, C R { C { N E L

C R { C { N E L: M[rog, aici este d. Nae frizerul?

I O R D A C H E: Aici este... da... nu-i acas[.

C R { C { N E L: Dar... m[rog, se-ntoarce?

P A M P O N *(lui Iordache aparte)*: Cine-i domnul [sta?

I O R D A C H E *(]ncet lui Pampon)*: Las[c[-\i spui eu...

C R { C { N E L: Aud?

I O R D A C H E: Nu crez s[se]ntoarc[a=a degrab[... Dac[ave\i trebuin\[chiar cu d-lui, atunci pofti\i mai pe sear[, poate s[-l g[si\i...

C R { C { N E L: }n sf`r=it, eu tot mai pot a=tepta; poate s[vie. *(+ade.)*

I O R D A C H E: A=tepta\i degeaba, domnule, vine foarte t`rziu...

C R { C { N E L: De unde =tii? Poate vine mai cur`nd...

I O R D A C H E *(]ncet lui Pampon)*: Cum dracul s[-i fac v`nt?...

P A M P O N: Dac[spune odat[omul c[vine desear[...

C R { C { N E L: Ei, poate s[am noroc. Nu =tii d-ta? De c`te ori pleci s[stai un ceas =i stai cinci... E, de ce adic[s[nu pleci odat[

pentru =apte =i s[stai numai unul?... *(Se g[te=te]n fa\a unei oglinzi,]=i piapt[n[barbetele =i chelia, ia o gazet[=i se pune pe citit. Iordache =i Pampon dau din umeri. Pampon scoate o pereche de c[r\i =i-ncepe s[se joace cu ele pe genunchi. Iordache merge la u=a din dreapta.)*

M I | A *(sco\`nd capul pe u=[):* F[-i v`nt!

I O R D A C H E: Nu e chip... Zice c[vrea s-a=tepte...

M I | A: Ce dracul caut[aici?

I O R D A C H E: +tiu eu... caut[pe d. Nae.

M I | A: Nu-n\eleg.

I O R D A C H E: I-am spus c[d. Nae vine desear[, =i tot zice c[-l a=teapt[. A! st[i, c[ ]i am eu leacul...

M I | A: Domnul [l[lalt s-a dus?

I O R D A C H E: Nu, e aici...

M I | A: S[m-a=tepte... Bate-mi]n u=e c`nd l-[i exoflisi[1] pe Cr[-c[nel...

I O R D A C H E: }l exoflisesc acuma, s[vezi... *(Coboar[ ]n scen[. Mi\a]=i retrage capul =i]nchide u=a. Lui Pampon:)* Dama a zis s-a=tepta\i...

P A M P O N *(]ncet):* Bine...

I O R D A C H E *(c[tre Cr[c[nel, care e cufundat]n citirea jurnalului)*: Ei, boierule, d. Nae nu mai vine... Eu trebuie s[-nchiz pr[v[lia... am treab[s[m[duc]n t`rg...

C R { C { N E L *(l[s`nd gazeta):* A!]nchizi?... Atunci, dac[ ]nchizi, trebuie s[m[duc =i eu...

P A M P O N *(str`ng`ndu-=i c[r\ile):* Fire=te c[trebuie s[te duci, nu o s[te]ncuie aici.

C R { C { N E L: Dac[e a=a... salutare... M[-ntorc eu mai t`rziu... *(Iese]n fund.)*

I O R D A C H E: Cu plec[ciune... S-a dus! uf! Al dracului dobitoc!... De ce mu=terii am eu parte azi!

P A M P O N: M[rog, cine e negustorul [sta?

---

[1] A da afar[;]n limba veche, a achita o sum[de bani.

IORDACHE: Ur`tul [sta? Este amantul damii de acolo...

PAMPON *(s[rind)*: Amantul damii de acolo?...

IORDACHE: Da.

PAMPON: Care a vorbit cu mine adineaori?... Mi\a?

IORDACHE: Da, da!

PAMPON *(fioros)*: Bibicul ei? {sta e Bibicul?

IORDACHE: Ei, da, frate, c`nd]\i spui odat[; e amantul damii de acolo... Ce te prinde mirarea?...

PAMPON *(care =i-a luat p[l[ria =i bastonul degrab[)*: Am pus m`na pe Bibicul! Nu-l las nici mort! Nici mort! *(Se repede =i iese glon\ pe u=a din fund.)*

SCENA VIII

IORDACHE, NAE, apoi MI|A

IORDACHE: {sta e ni\el cam \icnit... De ce mu=terii am parte eu ast[zi?... Frumos carnaval! S-o sco\ pe Mi\a. *(Nae intr[.)* D. Nae,]n sf`r=it! Credeam c[nu mai vii.

NAE: De ce?

IORDACHE: Te-a c[utat doi in=i...

NAE: Cine?

IORDACHE: Unul nu =tiu cum]l cheam[, [l[lalt era Cr[c[nel...

NAE: Cr[c[nel?...

IORDACHE: Da; =i coana Mi\a... e aici.

NAE *(str`mb`ndu-se)*: Mi\a aici? Nu i-ai spus c[nu sunt acas[=i c[viu t`rziu?

IORDACHE: I-am spus, da a zis c[te a=teapt[p`n[ m`ine, p`n[ poim`ine... A profitat de ocazie =i m-am dus la birt]n col\ s[m[n`nc ceva. N-apucasem s[gust de dou[ori, =i hop! Cr[c[nel vine-n birt =i]ntreab[pe b[iat unde e friz[ria model a lui d. Nae. Am alergat degrab[s[dau veste coanii Mi\ii... Era aici =i negustorul [l[lalt;

zice c[are un bilet de abonament s[-l schimbe, ori s[te-ntrebe ceva...]n sf`r=it nu =tiu bine...

N A E: Care va s[zic[Mi\a e aici?

M I | A *(care a cr[pat u=a mai dinainte =i a auzit ultimele vorbe ale lui Iordache, cobor`nd):* Aici, Bibicule; ce,]\i pare r[u?

N A E *(f[c`ndu-se vesel)*: S[-mi par[r[u? cum s[-mi par[r[u?... Se poate?

M I | A *(trec`nd pe l`ng[Nae]ncet):* Trimete de-aici pe Iordache. Am s[-\i spun ceva]ntre patru ochi...

N A E *(f[c`ndu-se c[n-aude)*: Auz?

M I | A: Iordache, dac[nu mai ai treab[, fii bun =i ne las[; am s[-i spun ceva lui d. Nae]n secret...

I O R D A C H E: M[duc... s[-mi ispr[vesc por\ia de varz[. *(Iese]n fund.)*

SCENA IX

M I | A, N A E. M I | A merge =i]ncuie u=a din fund.

N A E: Pentru ce]ncui u=a?

M I | A *(]n fund)*: Poate s[vie iar cineva s[ne fac[deranj... Am s[-\i spui ceva]n lini=te... *(Pauz[)* Nae! *(Coboar[ ]ncet, emo\ionat[.)* Bibicule! nu m[mai iube=ti... *(Un pas, =i se opre=te.)*

N A E *(d-abia]ntorc`ndu-se)*: Ei, na! de unde \i-a mai venit =-asta-n cap?

M I | A *(]nc[un pas)*: pentru ce n-ai venit alalt[ieri seara, c`nd \i-am scris?

N A E *(acela=i joc)*: Eram bolnav alalt[ieri...

M I | A *(cobor`nd cu energie):* Min\i!... Ai primit biletul meu?

N A E: Da.

M I | A: Unde mi-e biletul? Arat[biletul...

N A E *(dup[ce se caut[prin toate buzunarele)*: Pesemne c[l-am pierdut.

M I | A: La-i pierdut? Unde l-ai pierdut?

N A E: +tiu eu pe unde l-am pierdut? dac[=tiam c[-l pierz, fire=te c[nu-l pierdeam...

M I | A: Nu =tii pe unde l-ai pierdut?

N A E: Nu...

M I | A *(stra=nic[)*: Bibicule! Bibicule!

N A E: Ei?...

M I | A: Vezi tu sticlu\a asta? *(Scoate din buzunar o sticlu\[mic[=i i-o arat[.)*

N A E: Ei, ce?

M I | A: +tii ce are]n[untru?

N A E: Cerneal[...

M I | A: Nu cerneal[, N[ic[... vitrion englezesc!

N A E *(d`ndu-se]napoi)*: Vitrion? e=ti nebun[?

M I | A: Da, vitrion! \i-e fric[?

N A E: Fire=te c[mi-e fric[, na!

M I | A: Pentru ce, dac[te =tii curat?

N A E: Pentru c[tu nu =tii ce e vitrionul...

M I | A: Ba da... e un fel de metal...

N A E: Nu =tii ce poate face?

M I | A: Ba da: p`rle=te, N[ic[, arde, Bibicule, momentan tot, tot, =i mai ales ochii!

N A E: D[-mi sticlu\a...

M I | A: A=!

N A E: Pentru ce s[\ii asemenea lucruri? pentru ce?

M I | A *(vr`nd s[izbucneasc[)*: Pentru ce?... }mi trebuie...

N A E: Pentru ce]\i trebuie?

M I | A *(izbucnind)*: Pentru ce? *(Cu un gest mare, care face pe Nae s[-=i acopere ochii, d`ndu-se repede]napoi.)* Pentru dumneatale, musiu N[ic[, =i pentru Didina dumitale!...

N A E *(p[lind)*: Care Didin[? tu =tii ce spui!

M I | A: +tii =i d-ta mai bine dec`t mine; nu umbla cu mofturi,

=arlatane. Care Didin[, ai? Didina, pentru care m[traduci pe mine; Didina, pe care o iube=ti; Didina la care ai fost az-noapte, mizerabile!

N A E: Nu e adev[rat, am stat acas[bolnav.

M I | A: Min\i! Adineaori spuneai c[nu =tii unde ai pierdut biletul... S[-\i spui eu: biletul meu l-a g[sit]n odaie la Didina d-tale respectivul ei.

N A E: Respectivul? Pampon?

M I | A: Vezi! vezi! =tii cum]l cheam[; da, unul]nalt, b[rbos, fioros, cu care o s[ai a face chiar ast[zi; pentru c[s-a]nt`lnit cu mine aici, mi-a ar[tat biletul meu, =i eu i-am declarat c[omul cu traducerea este acela care m[traduce =i pe mine *(Nae se plimb[agitat)*, amantul meu, fidelul meu amant, c[ruia eu *(obidit[)* i-am fost]ntotdeauna fidea.

N A E: Ce-ai f[cut?

M I | A: Pampon te caut[s[te omoare... A! dar p`n[ s[-=i r[zbune el, am s[ v[ omor eu, eu! pe Didina, pe tine, =i pe mine!... *(Se tr`nte=te pe un scaun desperat[=i isteric[=i-=i ascunde capul]n m`ini.)*

N A E *(apropiindu-se bini=or de ea =i c[ut`nd s-o m`ng`ie)*: Mi\o, neic[, vino-\i]n fire...

M I | A: Las[-m[! *(}l respinge.)*

N A E *(apuc`nd-o ]n bra\e =i c[ut`ndu-i buzunarul)*: Nu; nu te las, pentru c[te iubesc... numai pe tine... te iubesc... numai... pe... tine... *(A g[sit buzunarul, a luat sticlu\a, se ridic[repede =i schimb`nd tonul:)* }n\elege c[e]ncurc[tur[la mijloc. Mi-ai pus pe nebunul de Pampon pe cap.

M I | A: D-ta \i l-ai pus...

N A E: Vrei scandal cu orice pre\?

M I | A: Da *(ridic`ndu-se)*, vreau scandal, da... pentru c[ m-ai uitat pe mine, le-ai uitat pe toate: ai uitat c[ sunt fiic[ din popor =i sunt violent[; ai uitat c[ sunt republican[, c[-n vinele mele curge s`ngele martirilor de la 11 fevruarie *(formidabil[)*, ai uitat c[sunt ploie=teanc[— da, ploie=teanc[! N[ic[, =i am s[-\i torn o revolu\ie, da o revolu\ie... s[m[pomene=ti!...

N A E *(cam z`mbind)*: Nu fi nebun[! Ce-o s[faci?

M I | A *(c[ut`nd sticlu\a ]n buzunar)*: Ce s[ fac? *(N-o g[se=te; se uit[ r[t[cit[ ]mprejur... Nae i-arat[ de departe, r`z`nd, sticlu\a; ea d[un \ip[t.)* A! mi-ai furat sticlu\a, scamatorule! *(Repezindu-se la el pe dup[mobile.)* D[-mi sticlu\a, =arlatane, mizerabile, infame! *(Se aud b[t[i tari]n u=[.)*

N A E: Taci! bate cineva!

I O R D A C H E *(de afar[)*: Deschide\i! deschide\i degrab[!

M I | A: Nu vei deschide, p`n[nu-mi dai sticlu\a! *(Se pune]n dreptul u=ii. Nae o d[ ]n l[turi, trage iv[rul =i deschide. Iordache intr[repede.)*

SCENA X

A C E I A + I, I O R D A C H E

I O R D A C H E : Vine Cr[c[nel turbat... S-a f[cut scandal; l-a b[tut [l[lalt, care era aici... *(Mi\ii:)* Ascunde-te... Vine!

M I | A *(apelpisit[[1])*: Nu mai voi s[=tiu de nimic... S[vie oricine... Voi scandal... voi s[mor!... *(Se repede s[ia un brici; Iordache se uit[afar[prin u=[.)*

N A E: *(repezindu-se =i smulg`ndu-i briciul, o apuc[ de am`ndou[m`inile =i o t`r[=te spre dreapta):* 'Aide dincolo s[-\i dau sticlu\a.

M I | A: Nu.

I O R D A C H E *(de la u=[)*: Fugi\i, iac[t[-l, fugi\i!...

N A E: Haide! *(T`r[=te pe Mi\a cu mult[lupt[=i iese cu ea]n odaia din dreapta, pe dup[paravan.)*

[1] Turbat[.

SCENA XI

IORDACHE, CR{C{NEL

CR{C{NEL *(intr`nd prin fund, furios, cu p[l[ria stricat[ =i t[v[lit[. Iordache se d[ la o parte)*: A! asta nu, asta nu poate s[ r[m`ie jos!... Ai mai pomenit d-ta una ca asta, dle?

IORDACHE: Ce, dle?

CR{C{NEL: Dle, adineaori =tii c[am plecat de aici.

IORDACHE: Da.

CR{C{NEL: N-apuc s-ajung]n col\, =i auz pe urmele mele: “Pst! pst! Bibicule!” Pe mine m[cheam[Telemac, Mache, nu m[cheam[Bibicul. }mi v[z de drum... Iar “Pst! pst! Bibicule!” Eu merg]nainte... C`nd m[pomenesc c[m-apuc[cineva de la spate de guler. M[ ]ntorc. Zice: “Te faci c[n-auzi, Bibicule, ai?” Eu zic: “Nu m[cheam[Bibicul, dle, m[cheam[Telemac, Mache”. — “Bibicule — zice el — deodat[; e=ti un mizerabil! ai f[cut un abuz mare; ai]n=elat o femeie, dar ai a face acuma cu un b[rbat. De mult te caut. Avem s[ne r[fuim am`ndoi. Acu nu-i vreme, dar p`n[una alta, ca s[=tii cu cine ai a face, poftim o arvun[!... N-apuc s[r[spunz, domnule, =i =art! part! trosc! pleosc! patru palme:]mi turte=te p[l[ria =i mi-o arunc[c`t colo. P`n[s[m[aplec s-o ridic, infamul se suie]ntr-o tr[sur[=i pleac[... Chem sergentul... nimini!... A! dar trebuie s[=tiu cine este dobitocul [sta smintit... trebuie s[=tiu! Cum]l cheam[?

IORDACHE: +tiu eu cine e [la?

CR{C{NEL: Este mizerabilul care era adineaori aici cu d-ta, c`nd am venit eu.

IORDACHE: Nu =tiu cum]l cheam[...

CR{C{NEL: Trebuie s[=tii, trebuie s[-mi spui: nu plec de aicea p`n[ nu aflu; chem poli\ia, fac scandal!... *(Se plimb[ f[c`nd gesturi exasperate.)*

SCENA XII

ACEIA+I, CATINDATUL, NAE, apoi PAMPON

CATINDATUL *(Intr[prin fund, cu m`na la falc[, v[it`ndu-se):* A! a! a! m-a apucat r[u... *(Se tr`nte=te pe un scaun.)*

IORDACHE: +i ai venit iar la doftoria lui Matei? nu mai merge, t`n[rule...

CR{C{NEL: Dle,]ne\elege odat[=i spune-mi...

NAE *(ie=ind din odaie =i cobor`nd):* Ce e? Ce e? Ce e, domnule?

CR{C{NEL: Domnule! Un dobitoc, un infam, care era adineaori aici, m-a insultat cu palme pe mine, Mache, ca drept Bibicul...

NAE *(aparte):* Pampon a fost! *(C[tre Iordache]ncet):* Treci, dincolo, i-a venit r[u nebunii. *(Iordache iese iute la dreapta.)*

CATINDATUL: A! a! a! *(Se v`rcole=te pe scaun.)*

NAE *(Catindatului):* Ce e? D-ta ce pofte=ti?

CATINDATUL *(scul`ndu-se =i ar[t`ndu-=i falca, hot[r`t):* +tii s-o sco\i? Scoate-mi-o!

NAE: +ezi. *(Catindatul =ade.)*

CR{C{NEL: Domnule, n-am vreme de stat. Spune\i-mi cum]l cheam[...

NAE *(aleg`ndu-=i instrumentele):* Nu =tiu, domnule, de unde vrei s[=tiu eu numele la to\i mu=teriii! *(C[tr[Catindat:)* A din fund de tot? *(Catindatul d[din cap c[da.)* Dezleag[-te. *(Catindatul face fasoane. Nae]l apuc[cu putere =i-l dezleag[.)*

PAMPON *(ap[r`nd]n fund):* Aha! Bibicule, iar d-ta! *(Cr[c[nel se d[ ]napoi.)*

NAE *(cu un ochi la ce se petrece]ntre Pampon =i Cr[c[nel, =i cu altul la Catindat, pe care]l \ine cu putere, cerc`nd s[-i v`re m`na]n gur[, =i care se zbate =i nu vrea s[se lase):* Numai s-o v[z! N-o sco\!

CR{C{NEL *(]naint`nd un pas spre Pampon, f[c`ndu-=i inim[=i voind s[-i dea fiori)*: Domnule! M[cuno=ti d-ta pe mine?

PAMPON: Cum s[nu, Bibicule! *(Se apropie de Cr[c[nel, =i vrea s[-l apuce.)*

C R { C { N E L *(sc[p`nd =i ocolind pe dup[ mobile):* A! ajutor! poli\ie! vardist! *(Pampon ]l urm[re=te ne]mp[cat; Cr[c[nel vrea s[ ias[ prin dreapta, pe dup[ paravan, se ]nt`lne=te piept]n piept cu Iordache, care intr[, =i care-l respinge.)*

N A E *(care dup[o lupt[a reu=it s[v`re m`na]n gura Catindatului):* +ezi bini=or!

C A T I N D A T U L *(gem`nd cu gura ]nfundat[ =i zv`rcolindu-se):* A! a! a!

I O R D A C H E *(care a venit de dup[paravan,]ncet lui Nae):* I-a venit pandaliile[1], era s[-=i taie g`tul cu briciul.

C R { C { N E L: E nebun! ajutor! poli\ie! vardi=ti! *(Iese]n fuga mare prin fund.)*

P A M P O N: Stai, Bibicule! *(Iese furios dup[el.)*

N A E *(tr[g`nd cu putere):* Nu mi=ca! *(Dup[ce a tras, iese repede]n dreapta, urm[rit de Iordache.)*

C A T I N D A T U L *(v[it`ndu-se cu m`na la falc[):* A! a! a! Mi-a scos alta! M[sea nevinovat[, domnule!...

(C o r t i n a)

[1] }n edi\iile]ngrijite de Caragiale: *pandoliile.*

ACTUL II

O sal[deoparte a unui bufet]ntr-un bal mascat de mahala. Dou[u=i]n fund; cea din dreapta d`nd ]n bal, cea din st`nga,]ntr-un coridor de l`ng[ bal. La st`nga,]n planul din fund, o u=[a cabinetului de toalet[; la dreapta, planul]nt`i, o u=[ d`nd]n sala principal[a bufetului. }n scen[, mese pentru m`ncare, una ]n fund ]ntre cele dou[ u=i, dou[ ]n fa\[, una la dreapta, alta la st`nga. La ridicarea cortinii, se aud m[surile din urm[ale unui val\, =i se vede u=a din dreapta,]n fund, mi=carea balului.

SCENA I

CATINDATUL,]n costum =i cu masca scoas[, =ez`nd la masa din st`nga =i b`nd rom cu un p[h[ru\,
apoi CHELNERUL

CATINDATUL *(B[t`nd]n mas[)*: Chelner!...

CHELNERUL *(d-afar[)*: Vine!...

CATINDATUL: Am]nceput s[m[ ]nc[lzesc... ori magnetismul... ori electricitatea lui Matei... nu =tiu ce e... dar lucreaz[. Am]nceput s[m[-nc[lzesc. *(Bate]n mas[.)*

CHELNERUL *(din dreapta)*: Vine, vine!

CATINDATUL: Unul de la noi de la percep\ie m-a]nv[\at! “Vrei s[-\i treac[? M[n`nc[, bea, f[petreceri =i magnetizeaz[-te, dar magnetizeaz[-te stra=nic cu jamaic[...” =i... m[magnetizez. *(Bate]n mas[tare.)* Pfu! Cald!

CHELNERUL *(d-afar[)*: Vine, vine, vine!

CATINDATUL: Nenea Iancu, s[racul, dac[ar =ti cum m[magnetizez... =i unde? *(Scoate de sub costum din s`n o scrisoare =i o*

cite=te cu chef:) “Am aflat c[umbli prin cafenele =i pe la baruri; dac[mai aflu astfel de chestii, nu-\i mai trimit nici un gologan, viu s[-\i lungesc urechile; te iau]napoi la pr[v[lie, =i te pui la ipitropie, m[garule...” Mie adic[ ]mi scrie nenea Iancu. *(Bate tare]n mas[.)*

CHELNERUL *(intr`nd din dreapta)*: Vine!...

CATINDATUL: Socoteala =i-nc[un rom... [sta al patrulea...

CHELNERUL: Ba al cincilea...

CATINDATUL: Ba al patrulea...

CHELNERUL: Al patrulea l-a\i b[ut... =i cu unu, care]l comanda\i acuma, cinci...

CATINDATUL: A=a, cu [l d-acuma?... da. *(Chelnerul iese din dreapta.)* Pfu! cald mi-e... lucreaz[magnetismul... I-am dat de leac!... Vezi ce e c`nd nu =tie cineva?... Era aproape de mintea omului: durerea devine din m[sea, m[seaua devine din r[ceal[, r[ceala devine din frig — din cald devine c[nu mai e frig; dac[nu mai e frig, va s[zic[c[r[ceala se duce =i vine c[ldura; a venit c[ldura, a trecut durerea... *(Chelnerul vine.)* Par egzamplu... *(pune m`na pe falc[)* lucreaz[magnetismul... arde... foc... Pfu! cald mi-e! *(Chelnerul a pus pe mas[romul.)* Un rom =i \al!

CHELNERUL: Cinci romuri; unu =i cinzeci.

CATINDATUL *(d`nd romul pe g`t):* +ase...

CHELNERUL: Nu, cinci...

CATINDATUL: Ba =ase... Cinci cu [sta care l-am b[ut, =i cu unul, care o s[mi-l aduci acuma, =ase. *(Pl[te=te.)* Lucreaz[stra=nic magnetismul... +i am s[tachinez ast[-sear[!... da, am s[tachinez!... pe toate am s[le tachinez! *(Merge cam =ov[ind la o oglind[ ]n st`nga s[-=i dreag[miza[1].)* Stra=nic de cald!

[1] }mbr[c[mintea.

SCENA II

CATINDATUL, DIDINA, apoi CHELNERUL

DIDINA *(intr[prin fund de la st`nga, coboar[ la masa din dreapta =i =ade; e ]n costum de polonez: cazac[ cu brandeburguri, m[nt[lu\[ cu blan[, pantaloni ]n cizme cu car`mb;]n cap c[ciul[polonez[cu un pompon mare, b[t`nd]n mas[)*: B[iete! *(}=i scoate masca =i se =terge cu batista.)*

CHELNERUL *(intr`nd cu romul)*: Vine!

CATINDATUL *(]ntorc`ndu-se =i pun`ndu-=i masca)*: O masc[... Am s-o tachinez... *(Chelnerul, dup[ce a l[sat romul pe masa din st`nga, trece la dreapta l`ng[Didina.)*

DIDINA: O bere.

CHELNERUL: Vine!

DIDINA *(care a obsrevat pe Catindatul, se]ntoarce cam cu spatele ca s[nu-i vaz[fa\a. Catindatul bea rom, sufl[mereu de c[ldur[=i se uit[c`nd pe o parte, c`nd pe alta la Didina)*: N-a venit Nae]nc[... *(Scoate o scrisoric[=i o cite=te):* “Preiubita mea angel[, s-a]nt`mplat un caz de o comèdie mare]n chestia noastr[prin respectivul t[u Pampon =i o individ[!... Trebuie s[ne vedem desear[ca s[-\i spui cum merge]n defavor toat[intriga asupra roman\ului nostru, s[juri c[devine ca la teatru, pentru care nu cumva s[lipse=ti desear[de la bal cum ne-a fost vorba. Trimite-l pe Pampon s[joace con\ina =i vino negre=it... Al t[u adorant p`n[la moarte... Nae...” Dou[sprece aproape, =i nu mai vine. *(Chelnerul aduce berea, o pune pe mas[la Didina =i iese.)*

CATINDATUL: Pfuu! *(Didinii:)* Bonsoar, masc[... *(Aparte:)* Am s-o tachinez... *(Tare:)* Ce mai faci?

DIDINA *(care]ndat[ce i-a vorbit Catindatului =i-a pus masca)*: Bine, mersi! Uite, beau o bere... Da d-ta ce faci?

CATINDATUL: +i eu bine, mersi; m[magnetizez cu jamaic[.

DIDINA: }mi pare bine.

CATINDATUL: +i mie nu mai pu\in, parol! *(Aparte cu chef:)* Al dracului =tiu s[le tachinez!

D I D I N A *(b[t`nd ]n mas[ =i scul`ndu-se)*: S[-l mai caut]n bal...

C AT I N D AT U L *(b`ndu-=i pic[tura din fund a paharului)*: Ce, te duci, masc[?

D I D I N A: Da, masc[, m[duc. *(Chelnerul vine din dreapta.)* O bere, o pl[tesc. *(Arunc[banii pe mas[.)*

C AT I N D AT U L *(c[tre chelner)*: +i mie o jamaic[... *(C[tr[Didina:)* Nu mai stai ni\el? S[mai beau un magnet, =i pe urm[te joc.

D I D I N A: Nu, mersi.

C AT I N D AT U L: S[te joc o... con\in[oarb[. *(R`de.)*

D I D I N A *(aparte)*: Con\ina oarb[? S[mai fi cunosc`nd? *(Pleac[s[ias[.)*

C AT I N D AT U L: Pe dou[consuma\ii =i-o guri\[mazu[1]. *(R`de.)* Stra=nic tachinez... *(O urm[re=te p`n[la u=[.)*

D I D I N A *(aparte)*: Mazu? m-a cunoscut. *(Iese repede,]n fund, la dreapta: ie=ind, pomponul de la c[ciuli\[-i cade]n scen[; chelnerul aduce]nc[un rom =i-l pune pe mas[la st`nga, a=tept`nd.)*

C AT I N D AT U L *(]ntorc`ndu-se de la u=[ =i cobor`nd)*: Stra=nic am tachinat-o... *(Gust[din rom =i-l pl[te=te.)* +i mi-e cald... mi-e cald... mi-e foc de cald! *(}ntorc`ndu-se =i z[rind pomponul jos.)* Iaca! Acu s[vezi cum o tachinez. *(Trage repede paharul de rom =i iese iute dup[Didina.)* Acu s[vezi cum am s-o tachinez. *(Se aude]n bal polca.)*

SCENA III

C R { C { N E L , singur,]n costum de bal, intr`nd din bufet, apoi C H E L N E R U L

C R { C { N E L *(cobor`nd =i sco\`nddu-=i masca)*: }l cheam[Iancu Pampon; i mai zice =i “Con\ina cu 5 fan\i”; a fost tist de vardi=ti de noapte la Ploie=ti: acuma face pe juc[torul de c[r\i; e ne]nsurat, dar

[1] Adaos, supliment, relans, la jocul de c[r\i.

preconteaz[[1] pe una Didina Mazu, exmar=and[[2]. I-am luat urma acas[, de acas[la cafenea, de la cafenea iar acas[, =i de acas[aici. Trebuie s[fie aici... Am min\it pe Mi\a c[m[duc la Ploie=ti, =i am venit... Mi-am pus costum ca s[nu m[cunoasc[cineva =i s[afle Mi\a... cum e ea geloas[!... *(Bate-n mas[: Chelnerul intr[.)* Am zis o bere...

C H E L N E R U L: Vine!

C R { C { N E L: A! Asta nu poate r[m`ne jos... Eu, c`nd]mi trage cineva palme... eu turbez!... cu din\ii]l apuc, nu-l las nici mort p`n[ nu-mi spune pentru ce? Pentru ce mi le-a tras? S[ =tiu =i eu; pentru ce?... Trebuie s[-mi spuie mi=elul numaidec`t!... *(Chelnerul aduce berea, Cr[c[nel o bea =i o pl[te=te. Chelnerul ia paharul de bere =i paharul de rom r[mas pe masa din st`nga =i iese.)* Dac[ o fi deschis, m[ duc drept la el... Dar dac[ o fi mascat?... *(Se g`nde=te.)* A! am g[sit... M[dau bini=or pe l`ng[to\i b[rba\ii =i le zic la ureche: “Eu sunt Bibicul, nene Iancule, nu mai pofte=ti?...” mizerabilul! *(}=i face o \igar[=-o aprinde. Didina urm[rit[de Catindatul intr[.)* Cineva! *(}=i pune masca.)*

SCENA IV

CR{C{NEL, DIDINA, CATINDATUL

D I D I N A *(intr`nd):* S-a hot[r`t! Nu pot s[scap de dobitocul [sta... m[cunoa=te.

C A T I N D A T U L *(urm[rind-o pe pasul de polc[, =ov[ind pu\in):* Masc[, nu te las; trebuie s[facem o polc[.

D I D I N A *(plictisit[):* Mersi, masc[, nu joc; fii b[iat cumsecade =i nu te mai \ine dup[mine...

C A T I N D A T U L *(aparte)*: Stra=nic le tachinez!...

D I D I N A: |i-am spus o dat[c[a=tept pe cineva?

C A T I N D A T U L: Ce adic[, eu nu sunt cineva?

[1] Curteaz[.
[2] Fost[negustoreas[.

DIDINA *(foarte plictisit[)*: Ba da, dec`t a=tept pe cineva s[m[duc[acas[...

CATINDATUL: De ce, eu nu te pot duce acas[?

CR{C{NEL *(aparte)*: {sta s[fie? C[prea e obraznic... *(Observ[scena.)*

DIDINA *(]mping`nd pe Catindatul, care vrea s-o ia de zor la polc[)*: Vai de mine! mi-am g[sit beleaua cu d-ta,]mi sco\i sufletul! *(Aparte:)* Ce s[fac? Cum s[scap? A! *(Tare:)* Masc[, am s[te rog ceva; a=teapt[-m[un minut aici... M[-ntorc]ndat[...

CATINDATUL: Da te-ntorci?

DIDINA: Mai e vorb[...

CATINDATUL: S[te-ntorci, s[nu pleci p`n[nu ne vedem, c[ai pierdut ceva.

DIDINA *(plec`nd)*: Eu?

CATINDATUL: Da... *(Aparte:)* Acu am s-o tachinez...

DIDINA: A=! Mofturi!

CATINDATUL: Z[u!... cum ai venit, ai? N-ai venit cu pampon? Vrei s[te duci f[r[pampon?!

CR{C{NEL *(s[rind)*: Pampon?!

DIDINA: Pampon?! Hot[r`t, m[cunoa=te, trebuie s[-mi schimb costumul, s[-mi piarz[urma... *(Iese repede. Catindatul se repede s[ias[dup[ea; Cr[c[nel]l urm[re=te,]l apuc[ ]n u=[=i-l trage cu putere]napoi.)*

CR{C{NEL *(cu tonul sfid[tor =i melodramic)*: Eu sunt Bi-bi-cul, ne-ne Ian-cu-le!

CATINDATUL: Eu nenea Iancu? Fugi d-acolo!

CR{C{NEL *(crescendo)*: Eu sunt Bibicul, nene Iancule; nu mai pofte=ti? Poftim de! ba nu, nu! ia poftim...

CATINDATUL: Ce s[poftesc, domnule? =tii c[e=ti curios d-ta!...

CR{C{NEL *(crescendo)*: Eu sunt Bibicul, nene Iancule!

CATINDATUL: Bine, d-ta po\i s[fii Bibicul, dar vezi c[asta-i asta, c[eu nu sunt nenea Iancu... Nenea Iancu e frate-meu...

CR{C{NEL: Atunci, nen' tu Iancu al d-tale este o canalie!

CATINDATUL: Da pentru ce, dle?

CR{C{NEL: Asta m[prive=te pe mine...

CATINDATUL: Ba prive=te familia, s[m[ier\i...

CR{C{NEL: +i-l a=tept aici, pentru ca s[-l iau de piept =i s[am o t[l[m[cire cu d-lui... S[vedem: pentru ce? da, pentru ce?

CATINDATUL: A=!]l a=tep\i degeaba: nenea Iancu e la Ploie=ti...

CR{C{NEL: Mofturi! e la Bucure=ti...

CATINDATUL *(s[rind)*: Nenea Iancu la Bucure=ti?

CR{C{NEL: Da, =i are s[vie aici!]l a=tept!

CATINDATUL *(aparte)*: Nenea Iancu! S[vie aici! M-am topit... Sunt nenorocit!

CR{C{NEL: +i o s[fii fa\[=i d-ta la t[lm[cire; am s[pui fa\[ca s[vezi =i d-ta pentru ce nen' tu Iancu al d-tale este o canalie.

CATINDATUL *(aparte)*: Nenea Iancu! Vine nenea Iancu, =i [sta cum m[cunoa=te, o s[m[spuie, o s[m[puie fa\[!... Trebuie s[-mi piarz[urma: trebuie s[-mi schimb costumul... *(Iese fuga]n fund.)*

CR{C{NEL: Fuge s[-i dea de =tire lui nen' su Iancu! Trebuie s[-l \iu de scurt. *(Iese dup[Catindatul. Se aude]n bal semnalul cadrilului.)*

SCENA V

MI|A, singur[,]n domino[1] *albastru cu flori, apoi CHELNERUL*

MI|A *(intr`nd,]=i scoate masca):* Nu e... N-a venit]nc[? }l cunosc... are numai dou[costume: un cazac =i un turc... N-a venit. Trebuie s[se fi dus s[-=i ia pe individa! Trebuie s[vie]mpreun[! A! s[vie! Dumnezeule! Jur pe tot ce mi-a r[mas mai scump, jur pe statuia Libert[\ii de la Ploie=ti c[are s[fie o istorie!... *(Bate-n mas[.)* A! gelozie! Am s[-i omor!

---

[1] Costum de bal mascat, cu glug[.

CHELNERUL *(intr`nd din dreapta):* Vine!

MI|A: Un vermult.

CHELNERUL: Vine. *(Iese.)*

MI|A: Voi s[beau, voi s[beau *(caden\`nd)*, c[ci nu e-n lume alt[ durere dec`t durerea ce sim\esc eu... *(Chelnerul aduce paharul. Se aude cadrilul. Mi\a bea paharul pe ner[suflate =i pl[te=te. Chelnerul ia paharul =i pleac[.)* A=a! s[vie acuma. *(}=i pune masca.)*

SCENA VI

MI|A, IORDACHE]n costum de turc, apoi CR{C{NEL

IORDACHE *(vine sufl`nd la masa din st`nga)*: Uf! Am asudat… Trebuie s[m[dau la o gargariseal[. *(Bate-n mas[.)*

MI|A *(se-ntoarce,]l vede =i d[un \ip[t)*: Turcul! Nae! *(Se repede la el.)* Nae! Eu sunt, Mi\a. *(}=i scoate masca.)*

IORDACHE: Mi\a! Coana Mi\a! Sunt eu, Iordache. *(}=i scoate masca.)*

MI|A: Nae a venit?

IORDACHE: Nu… n-a venit…

MI|A: Min\i! A venit! A! v-am dat de urm[. L-am c[utat acas[=i nu l-am g[sit; vardistul mi-a spus c[a plecat]n costum de bal]n birje. A venit… E aici… E cu ea… Spune; nu min\i!

IORDACHE: Ei, da, da! A venit, dar a venit =i Cr[c[nel… *(}=i scoate masca.)*

MI|A: Cr[c[nel! Aicea Cr[c[nel?… *(Pun`ndu-=i masca.)* Nu-i adev[rat! Mangafaua e la Ploie=ti.

IORDACHE: Ba-i prea adev[rat! *(Cr[c[nel intr[.)*

CR{C{NEL *(intr[prin fund =i vine \int[la Iordache)*: Eu sunt Bibicul, nene Iancule, eu sunt Bibicul; nu m[cuno=ti?… Poftim de! ia mai poftim de!

MI|A *(aparte)*: E Cr[c[nel!]mi cunoa=te dominoul, trebuie s[mi-l schimb numaidec`t. *(Iese repede-n fund la st`nga.)*

C R { C { N E L: Nu r[spunzi? Nu pofte=ti, nene Iancule?

I O R D A C H E: Eu nu sunt nenea Iancu, eu sunt nenea Iordache… Pe nenea Iancu caut[-l]n bal…

C R { C { N E L: }n bal? *(Iese repede-n fund, dreapta.)*

I O R D A C H E: Un nenea Iancu trebuie s[g[se=ti]n tot balul. *(}=i scoate masca.)*

SCENA VII

I O R D A C H E , N A E ,]n costum de cazac, apoi C A T I N D A T U L

N A E *(din fund, dreapta)*: Iordache... *(}=i scoate masca.)*

I O R D A C H E: Aha! Bine c[vii! +tii cine e]n bal? Ia ghici...

N A E: Cine?

I O R D A C H E: Mi\a...

N A E: Mi\a!

I O R D A C H E: +i Cr[c[nel... fere=te-te! Mi\a te caut[...

N A E: Cum s[scap de republicana asta?... Nu g[sesc pe Didina s[plec...

C A T I N D A T U L *(din fund)*: Peste putin\[s[g[sesc alt costum: Bibicul [la o s[m[dea de gol lui nenea Iancu... *(}=i scoate masca.)*

N A E *(]=i pune masca repede; lui Iordache)*: Pune-\i masca! *(Iordache]=i pune masca.)*

C A T I N D A T U L: Uf! =i m-am magnetizat!... Lucreaz[magnetismul... Nu mai poci de cald!

N A E *(]ncet lui Iordache)*: }l cuno=ti?

I O R D A C H E *(asemenea)*: T`n[rul cu m[seaua...

C A T I N D A T U L *(v[z`bdu-i)*: A! bun[idee! *(Vine la el vesel.)* Masc[, m[cunoa=te\i?

N A E: Nu...

C A T I N D A T U L: }mi pare r[u, v-a= fi rugat ceva...

N A E: Ce?

I O R D A C H E *(]ncet lui Nae)*: S[-i sco\i iar m[seaua...

NAE *(Catindatului, tare)*: Cu pl[cere, neic[, dar n-am ostromentele...

CATINDATUL: Ce ostromente?

IORDACHE: Pentru m[sea...

CATINDATUL *(aparte)*: +i [=tea sunt b[rbieri... *(Tare:)* A=! m[seaua nu o mai sco\; i-am dat de leac: c[lduri cu magnetism de jamaic[...

NAE: Ala-i bun...

CATINDATUL: Uite ce vream eu s[v[rog: eu am un frate mai mare]n bal, =i m[cunoa=te, =i n-a= vrea s[m[cunoasc[... Ce e de f[cut?

NAE: +tiu eu? =i eu a= vrea s[nu m[cunoasc[cineva]n bal; da dac[te cunoa=te o dat[...

IORDACHE: Nu-i alta nimic de f[cut dec`t s[plec[m din bal...

CATINDATUL: Nu! nu voi s[plec, voi s[mai tachinez, voi s[m[magnetizez bine! Am eu o idee...

NAE: Ce idee?

CATINDATUL: Costumurile d-voastr[sunt de la gardirop, ori particulere?...

IORDACHE: Particulere.

CATINDATUL: +i al meu tot particuler. Haide s[le schimb[m, =i apoi s[mai pofteasc[Bibicul s[m[puie fa\[cu nenea Iancu...

NAE: Fain[idee! Bravos! Haide!

IORDACHE: Haide!

CATINDATUL: Haide la grandirop *(ies to\i trei]n fund, la st`nga)*, la cabinet de toalet[! *(Se aude mazurca]n bal; Catindatul iese pe pasul de mazurc[.)*

SCENA VIII

PAMPON,]n costum, intr`nd din bal

PAMPON: Este adev[rat c[sunt tradus: Didina m[ ]n=eal[cu Bibicul, cu amantul femeii [leia. Ast[-sear[la cafenea, femeia aia mi-a l[sat un bilet; i-am cunoscut slova, e slova biletului c[tre Bibicul. }mi

scrie s[viu aici, unde amanatul ei are]nt`lnire cu Didina. Nu se poate, zic eu; Didina s-a dus la m[tu=ic[-sa. Didina nu e. M[-ntorc acas[, chem slujnica,]i trag dou[perechi ca la poli\ie =i pe urm[o supun la intrigatoriu. Spune c[coni\a a plecat]n costum polinez... Aici]n bal este! Cu el!... cu Bibicul. A! Bibicule! Ai scos o femeie din min\i — femeie! ochi aluneco=i, inim[zburdalnic[!... ast[dat[n-ai s[scapi... O s[-\i rup =alele... *(Bate]n mas[.)* O mastic[! *(}=i pune masca.)*

CHELNERUL *(d-afar[)*: Vine!

SCENA IX

PAMPON, CR{C{NEL

CR{C{NEL *(din fund, dreapta)*: Nu pot s[dau de nenea Iancu, =i l-am pierdut =i pe frate-s[u... *(V[z`nd pe Pampon):* Pe [sta nu l-am cercetat... Acuma ]l v[z ]nt`i. *(Pampon bate iar]n mas[; Cr[c[nel cobor`nd doi pa=i, tare =i cu ton de sfidare melodramatic[):* Eu sunt Bi-bi-cul...

PAMPON *(s[rind)*: Bibicul!

CR{C{NEL: Da, Bibicul, nene Iancule! *(]=i scoate masca)* nu mai pofte=ti?

PAMPON *(]=i scoate masca, fioros, gata s[se repeaz[)*: A! care va s[zic[m[c[utai, Bibicule?

CR{C{NEL *(potrivindu-se s[-=i ia v`nt de sc[pare)*: Da, nene Iancule...

PAMPON *(acela=i joc crescendo)*: +i eu te c[utam, Bibicule! *(Se repede.)*

CR{C{NEL *(d`ndu-se dup[o mas[)*: S[nu dai! C[fac scandal... Chem poli\ia... stai s[ne deslu=im!

PAMPON: Mi=elule, s[ne deslu=im, ai? Dup[ce m[ataci la sacrul meu amor, am[ge=ti o fiin\[nevinovat[... o femeie... femeie! ochi aluneco=i, inim[zburdalnic[!...

CR{C{NEL *(urm`ndu-=i jocul)*: Eu? Am[gesc o femeie?... ne deslu=im; e]ncurc[tur[la mijloc... Spune, care femeie...

PAMPON: O =tii bine, Didina...

CR{C{NEL: Nu cunosc nici o Didin[. Pe amanta mea o cheam[Mi\a...

PAMPON: Da, pe amanta ta o cheam[Mi\a; dar, ca un mi=el ce e=ti, nu te-ai mul\umit cu o amant[... Ai atacat =i pe amanta mea, Didina... Ai nenorocit-o!

CR{C{NEL: Nu-i adev[rat!

PAMPON: Am dovezi: ai uitat la Didina un bilet de abonament la frizerie.

CR{C{NEL: Nu-i adev[rat! eu nu m[raz cu abonament, eu m[raz *à la carte*[1].

PAMPON: +i un bilet de la amanta ta...

CR{C{NEL: De la amanta mea? }\i spui eu c[e]ncurc[tur[.

PAMPON: Nu e nici o]ncurc[tur[, mi=elule! Amanta ta, Mi\a,]\i scrisese de miercuri c[te a=teapt[, c[Mangafaua pleac[la Ploie=ti.

CR{C{NEL: Miercuri?... Ploie=ti?... Mangafaua?...

PAMPON: Da, =i tu, Bibicul,]n loc s[te duci la ea, o p[r[se=ti =i te dai pe furi= la amanta mea, la Didina. *(Se repede.)* O s[-\i rup oase-le... Oasele am s[\i le rup!

CR{C{NEL *(ap[r`ndu-se)*: Stai! S[ nu dai, c[ fac scandal! Mi-e fric[ de o nenorocire!... *(}=i pune m`na la inim[s[o ast`mpere.)*

PAMPON: Da! s[-\i fie fric[de o nenorocire; pentru c[precum ai vrut tu s[nenoroce=ti pe Didina... o femeie! ochi aluneco=i, inim[zburdalnic[!... asemenea s[=tii c[o s[te nenorocesc eu pe tine. *(Se repede.)*

CR{C{NEL *(acela=i joc)*: St[i! St[i, omule, pentru Dumnezeu!... Mi\a! miercuri? Ploie=ti? Mangafaua?... Dumnezeule! Am o b[nuial[... Arat[-mi biletul... Eu am fost miercuri la Ploie=ti...

PAMPON: La Ploie=ti?

---

[1] Contra plat[(fr.).

CR{C{NEL: Da, la Ploie=ti... S[fie cu putin\[?... Mi\a? a opta?... Arat[biletul

PAMPON: Iacat[-l biletul! *(Cr[c[nel se apropie s[vaz[biletul; Pampon]l apuc[cu m`na st`ng[, =i cu dreapta i-arat[h`rtia.)* A! vrei s[m[-n=eli?

CR{C{NEL *(sf`r=indu-se de la inim[, se moaie din balamale, =i cade pe un scaun)*: Mi\a! m-a tradus! ap[! ap[!... Mangafaua... eu... eu sunt!

PAMPON: Mangafaua?

CR{C{NEL: Da, Mangafaua!... eu... A opta oar[tradus! *(Ridic`nd m`inile la cer:)* Este cu putin\[, domnule?

PAMPON: A opta oar[? *(+ade l`ng[el.)*

CR{C{NEL *(dezolat)*: Nu \i le mai spui p-alelalte, c[sunt halimale, domnule, numai una s[\i-o spui, al =aptelea caz de traducere...]n vremea r[zboiului[1]...

PAMPON: Cu un muscal?

CR{C{NEL *(plin de obid[)*: Nu m-ar fi costisit at`ta s[ fi fost cu un muscal, fiindc[ eu eram de la ]nceput pentru conven\ie... =tii, muscalii luptau pentru cauza sf`nt[a eliber[rii popoarelor cre=tine de sub jugul semilunii barbare... Dar cu un neam\, domnule!...

PAMPON: Cu un neam\?

CR{C{NEL: F[-\i idee, domnule, ce traducere!

PAMPON: Ei =i?

CR{C{NEL *(pl`ng`nd)*: Am pl`ns, cum pl`ng =i acuma, c[ci eu \iu mult la amor; am pl`ns =i am iertat-o... pe urm[ am prins-o iar, =i iar am pl`ns, =i iar am iertat-o; nu de multe ori, dar cam des... a=a cam de vreo cinci-=ase ori... Ce-mi ziceam eu? Vorba d-tale: femeie! ochi luneco=i...

PAMPON: Inim[zburdalnic[!...

CR{C{NEL: P`n[ c`nd,]ntr-o sear[, m[duc, domnule, ca de

---

[1] R[zboiul ruso-rom`no-turc din 1877–1878, ]n urma c[ruia Rom`nia dob`nde=te independen\a na\ional[.

obicei acas[; intru]n sal[, de=chiz u=a iatacului...]ntunerec... “Te-ai culcat?“ Nu r[spunse nimini. Inima-ncepe s[bat[r[u; aprinz lum`-narea, =i ce g[sesc pe mas[, domnule?

PAMPON: Ce?

CR{C{NEL: Un r[v[=el: “Mache, m-am plictisit s[mai tr[iesc cu o rubl[=tears[ca dumneatale. Nu m[c[uta; am trecut cu neam\ul meu]n Bulgaria...“

PAMPON: }n Bulgaria? Ce caut[neam\ul]n Bulgaria?

CR{C{NEL *(dezolat)*: Nu =tiu! Ei! ce te faci, Mache?... de desperare, ce am zis eu? Dac[n-am avut parte de ce mi-a fost drag pe lume,]ncai s[m[fac martir al independen\ii... =i m-am]nrolat de bun[voie...

PAMPON: Volintir?...

CR{C{NEL: }n garda na\ional[... +tii, pentru ca s[-mi mai uit focul... *(Pl`nge.)* +i ]nchipuie=te-\i d-ta acum =i Mi\a! *(pl`nge)* =i garda na\ional[s-a desfiin\at!...

PAMPON: Care va s[zic[este Bibicul...

CR{C{NEL: Se-n\elege; n-ai v[zut biletul?

PAMPON: Care va s[zic[este un Bibicul, care devine]n chestie de traducere =i pentru mine, =i pentru d-ta...

CR{C{NEL: Fire=te...

PAMPON *(cu t[rie)*: Nu mai pl`nge, nu =ade frumos, un volintir ca d-ta...

CR{C{NEL: Dac[nu pot s[m[st[p`nesc! Mi-e naturelul sim\itor...

PAMPON: Trebuie s[-l g[sim! Nu pl`nge, nu-i frumos! Un volintir! Trebuie s[-l regul[m pe Bibicul... Auzi d-ta? dou[!

CR{C{NEL: Cum s[-l g[sim?

PAMPON: }l g[sesc eu, n-ai grije; eu =tiu politica poli\iei. Nu pl`nge; e=ti volintir! Bibicul nostru e aici]n bal... Didina mea este aici]n bal...

CR{C{NEL: Poate =i Mi\a mea...

PAMPON: Da...

C R { C { N E L: Da?

P A M P O N *(repede)*: Adic[nu! }n sf`r=it, ce-\i pas[! Vino cu mine... Nici o vorb[ s[ nu zici. Las[-m[ pe mine, s[ vezi cum ]l ]nha\ eu. Aide... nu pl`nge; e=ti volintir! pune-\i masca, =i aide! *(}=i pune masca.)*

C R { C { N E L: Mi\a? Mi\a?... *(Hot[r`t:)* Nu!... o mai iert acum, dar dac[ s-o mai ]nt`mpla]nc[o dat[... hot[r`t m[ ]nsor! *(}=i pune masca.)*

P A M P O N: Haide... nu, nu pl`nge, e=ti volintir!... =i nici un cuv`nt! A! Bibicule! *(Ies am`ndoi]n bal.)*

SCENA X

M I | A]n costumul polonez al Didinii, apoi]n costumul de cazac al lui Nae

M I | A *(sco\`ndu-=i masca; vine din bufet)*: Ce dracul caut[ Cr[c[nel aici? M[ minte c[ se duce la Ploie=ti... =i vine la bal... Nu cumva Mangafaua sare garduri?... Ori a sim\it ceva?... Mi-am schimbat costumul la gardirop... Nici el, nici Iordache nu m[ mai poate cunoa=te... Dar Nae... N[ic[ unde-i?... Unde e p`rlitul de Pampon? *(Iordache intr[.)* Nae! S[vedem. *(}=i pune masca =i urc[ ]n fund spre st`nga.)*

I O R D A C H E *(venind din fund dreapta =i uit`ndu-se]n bal)*: A dracului istorie o s[ias[... Cr[c[nel aici, Pampon aici, Mi\a aici... numai de-ar fi plecat Nae =i Didina...

M I | A *(cobor`nd)*: Nae! *(}=i scoate masca.)*

I O R D A C H E: Ai! *(Se]ntoarce.)* Fugi, c[mor! Mi\a? *(Vrea s[plece.)*

M I | A *(t[indu-i drumul)*: Unde pleci, mizerabile?

I O R D A C H E *(]i face semn c[merge]n bal s[dan\eze)*.

M I | A: Nu vrei s[m[cuno=ti, N[ic[, ai? Nu vrei s[-mi vorbe=ti? Fugi de mine, ai? *(}l apuc[.)*

I O R D A C H E *(se smuce=te =i vrea s[plece)*.

M I | A *(s[rindu-i]nainte)*: Mi=elule, dac[mai faci un pas, dac[nu mai vorbe=ti, te nenorocesc. A! mizerabile! ai g`ndit c[dac[mi-ai

luat sticlu\a cu vitrionul, nu o s[mai g[sesc alta! |i-am f[g[duit s[-mi r[zbun =i...

IORDACHE: Ei apoi, dac[o iei pe coarda vitrionului, nu-mi place. *(Mi\a face un pas]napoi, el]=i scoate masca.)* Nu sunt Nae; ce pofte=ti? Sunt Iordache, na!

MI|A: A! care va s[zic[v-a\i schimbat costumul, ca s[m[juca\i pe degete!... +i a crezut domnul Nae c[scap[cu at`ta de mine!.. Unde e Nae?

IORDACHE: Trebuie s[fi plecat demult din bal; nu l-am mai v[zut; =i a plecat cu cheia; pe mine m-a l[sat pe dinafar[. *(Pampon =i Cr[c[nel se arat[ ]n fund =i privesc scena.)*

MI|A: A! mizerabilul! *(Se plimb[agitat[.)* Mizerabilul! *(Vede pe cei din fund =i-=i pune iute masca; Iordache asemenea.)*

SCENA XI

ACEIA+I, PAMPON =i CR{C{NEL, sco\`ndu-=i m[=tile

PAMPON *(lui Cr[c[nel)*: Costumul polinez! E Didina cu Bibicul!

CR{C{NEL: Cu Bibicul...

PAMPON: Pe el! *(Iordache vrea s[plece; Pampon]l apuc[de o parte, Cr[c[nel de alta, =i-l readuc t`r`=]n scen[.)*

CR{C{NEL: Unde te duci, Bibicule?

PAMPON: Stai s[te judec eu, Bibicule...

IORDACHE *(zb[t`ndu-se ]ntre am`ndoi)*: Nu m[cheam[Bibicul, m[cheam[Iordache!...

MI|A *(aparte)*: Pampon! *(Trece repede l`ng[Pampon, =i-l trage cu putere deoparte;]ncet:)* E=ti aici? *(}=i arat[figura la o parte =i iar se mascheaz[.)*

PAMPON: Persoana]n chestie? Mi\a?

IORDACHE *(lupt`nd s[scape de Cr[c[nel,]=i scoate masca):* Las[-m[, domnule!

CR{C{NEL *(\in`ndu-l din r[sputeri)*: Stai aici! *(Se lupt[ am`ndoi.)*

MI|A *(lui Pampon, repede =i =optit):* Nu e Bibicul, este Iordache; Bibicul, traduc[torul, este]mbr[cat turc.

PAMPON *(s[rind)*: Turc! Turcul care ne-a tachinat adineaori?

IORDACHE: }n\elege odat[, domnule, c[nu sunt Bibicul! Ce, e=ti turbat? vrei scandal?

CR{C{NEL *(crud):* Da! vreau scandal...

PAMPON *(dup[ce a vorbit cu Mi\a]ncet, trec`nd repede l`ng[Cr[c[nel, pe care]l apuc[=i-l trage de m`n[ ]n fa\[; Cr[c[nel din smucitur[ scap[ pe Iordache, care iese repede din bal d`nd cu tifla]napoi):* Las[-l! nu-i [sta! am gre=it. Bibicul e turcul, turcul care ne-a tachinat adineaori...

CR{C{NEL: Turcul? 'Aide dup[el... Dar dama asta cine e?

PAMPON: O dam[...

CR{C{NEL: O dam[? bine... 'Ai dup[turc. *(Pleac[,]nt`i pun`ndu-=i masca.)*

MI|A *(]ncet lui Pampon):* Nu cumva s[-i spui lui Cr[c[nel...

PAMPON *(asemenea):* N-ai grije, 'Ai dup[turc! *(}=i pune masca.)*

CR{C{NEL: 'Aide dup[turc! *(Ies to\i trei]n bal.)*

SCENA XII

DIDINA]n domino ro=u, NAE]n costumul de la]nceput al Catindatului, vin din bufet; apoi IORDACHE, apoi CATINDATUL =i O MASC{, tot din bufet

DIDINA: Da. *(}=i scoate masca, Nae asemenea.)* C`nd am venit adineaori ]n bal, m-a cunoscut unul. El trebuie s[ fi fost, Cr[c[nel al t[u... =tie c[ m[ cheam[ Didina Mazu, =tie de Pampon, =tie c[-i zice lui Pampon "Con\ina cu 5 franci". }n sf`r=it m-a cunoscut bine! d-aia mi-am schimbat costumul. Haide, haide, Nae, s[mergem; mi-e fric[... *(Se aude cadrilul.)*

NAE: Da, haide s[mergem, e t`rziu.

IORDACHE *(intr`nd din bal repede):* Tot aici sunte\i? Pleca\i, pleca\i! Degrab[! Cr[c[nel, Pampon =i Mi\a, to\i trei, v[caut[s[fac[scandal... Fugi\i!

DIDINA: 'Aide *(}=i pune masca.)*

NAE: Dac[am putea s[ie=im f[r[s[d[m prin bal... *(}=i pune masca.)*

IORDACHE: Nu se poate, alt[ie=ire nu-i; haide\i! *(}=i pune =i el masca.)*

CATINDATUL *(cu o Masc[pe care o aduce cam cu d-a sila la bra\; e cu chef,]=i scoate masca =i vorbe=te tare de tot)*: A=a sunt eu... Uite =i prietenii.

NAE *(]ncet)*: Dracul s[te ia!

MASCA *(vr`nd s[-i scape de la bra\):* Las[-m[.

DIDINA: Cine-i [sta? *(Nae, Iordache =i Didina vorbesc]ncet deoparte.)*

CATINDATUL: A=a sunt eu; c`nd m[ magnetizez, mi-e cald... Pfu!... =i c`nd mi-e cald, pfu! tachinez... Trebuie s[te fac un cadril. Iaca ne-am g[sit vizaveaua...

DIDINA: Haide? *(Vor s[plece.)*

CATINDATUL: Ce, v[duce\i? Nu se poate s[v[duce\i? *(Le taie drumul.)* Trebuie s[facem un cadril.

NAE: Mersi, dr[gu\[, ne ducem acas[...

CATINDATUL: Acas[? Cu costumul meu? Nu se poate. *(Strig[tare:)* Dac[v[duce\i, d[-mi]napoi costumul, trebuie s[-mi dai costumul, nu te las s[pleci cu costumul...

NAE *(]ncet)*: Ne mai]nt`rzie dobitocul!

DIDINA *(]ncet):* Schimb[costumul =i pace!

IORDACHE *(]ncet):* Nu se poate, o s[ie=im prin bal: Mi\a cunoa=te costrumul...

NAE *(]ncet):* Ce e de f[cut?

IORDACHE *(]ncet):* Spune-i c[mai r[m`nem.

DIDINA *(]ncet)*: +i ne strecur[m bini=or =i ie=im...

NAE *(tare)*: Dac[-i a=a, =tii ce? 'ai s[mai r[m`nem.

IORDACHE: S[mai r[m`nem...

DIDINA: S[mai r[m`nem...

CATINDATUL: A=a da! 'Ai s[facem cadrilul...

IORDACHE: }n bal?

NAE: Nu merg la bal.

CATINDATUL: Atunci aici; sunt magnetezat, am poft[de cadril, s[-mi fac v`nt. Unde e nenea Iancu s[m[vaz[?!

IORDACHE *(]ncet lui Nae =i Didinei)*: Juca\i-l o figur[, dou[, p`n[uit[de costum, =i pe urm[o =tergem. *(Vorbesc]ncet to\i trei.)*

MASCA: |i-am spus c[mi-e fric[s[nu m[vaz[b[rbatu-meu... *(Lupt[s[scape.)*

CATINDATUL: Ei! parc[mie nu mi-e fric[de nenea Iancu... *(Masca se smunce=te, scap[=i fuge; uit`ndu-se dup[ ei)* At`ta pagub[! *(Merge =i invit[la dan\ pe Iordache.)* Ei, 'aide! Ce face\i? *(}=i pune masca pentru dan\.)*

NAE: Ei, haide, de! *(Se aude o figur[a cadrilului. Nae danseaz[cu Didina, Catindatul cu Iordache ca dam[. La a doua parte a figurii contradan\ului, apar]n fund Pampon, Cr[c[nel =i Mi\a masca\i.)*

SCENA XIII

Cei de sus, PAMPON, MI|A =i CR{C{NEL, apoi lume din bal

PAMPON: Iaca turcul! A!]n sf`r=it. *(To\i trei coboar[ melodramatic ]n fa\a Catindatului: figura dan\ului se sparge; Didina, Nae =i Iordache se retrag deoparte spre u=a din fund ]n st`nga =i ascult[; Mi\a mai la spatele lui Cr[c[nel =i lui Pampon, care s-au oprit \int[ ]n fa\a Catindatului]nm[rmurit; Mi\a a scos din buzunar sticlu\a =i p`nde=te.)*

DIDINA *(]ncet)*: Pampon!

NAE *(]ncet)*: Mi\a!

CR{C{NEL *(fioros)*: Jos masca!

CATINDATUL *(tremur`nd)*: Pentru ce?

CR{C{NEL: P`n[ aici \i-a fost, Bibicule! *(Stau am`ndoi gata s[-l apuce.)*

CATINDATUL: Iart[-m[, nene Iancule, nu mai fac! *(Pune m`na s[-=i scoa\[masca.)*

MI|A *(care a p`ndit momentul, n-apuc[el s[-=i scoa\[masca, =i-i arunc[sticlu\a]n ochi)*: Na, mizerabile! *(Fuge prin fund.)*

CATINDATUL: A! S[ri\i! Ajutor! *(Vreau s[fug[.)*

(Pampon =i Cr[c[nel]l]nha\[=i]ncep s[-i trag[; lume mascat[=i nemascat[vine fuga din fund]n dreapta; Didina, Nae =i Iordache au =i disp[rut]n fund la st`nga.)

(C o r t i n a)

ACTUL III

Decorul actului]nt`i ]ntocmai. Un moment, scena goal[. Se aude o birje oprindu-se din goana mare ]n fund, apoi plec`nd peste un moment]napoi. Pe urm[se aude zgomotul unei chei deschiz`nd broasca. U=a se deschide de perete. }n scen[ ]ntuneric ad`nc.

SCENA I

DIDINA, NAE =i IORDACHE,]n costumurile de la bal, masca\i, intr[g`f`ind prin fund. Apoi PAMPON, CR{C{NEL =i CATINDATUL de-afar[

NAE: }n sf`r=it, am ajuns... Aprinde o lamp[.

DIDINA: Ne urm[re=te, trebuie s[ne urm[rteasc[. *(Iordache caut[pe dibuite chibriturile pe o mas[din fund =i r[stoarn[ni=te sticlu\e.)* A! m-ai speriat! *(Iordache aprinde lampa; lumin[ ]n scen[.)* Uf! *(}=i scoate masca; to\i =i le scot =i le arunc[fiecare pe c`te o mas[.)*

NAE: Iordache, scoate cheia d-afar[=i-ncuie degrab' pe din[untru. *(Iordache execut[ordinul.)*

DIDINA: Sunt sigur[c[s-au luat dup[noi... O s[fie un scandal mare... sunt nenorocit[.

NAE: Las[-i s[vie, n-ai grij[; ori=icum, avem pe unde sc[pa.

DIDINA *(lui Iordache, care coboar[)*: Zici c-ai v[zut dumneata c`nd i-a aruncat cu vitrion]n ochi?

IORDACHE: Am v[zut eu, fire=te. A strigat odat[: “Na, mizerabile!“ =i paf! *(face gestul)* =i pe urm[a fugit prin lume.

NAE *(desperat)*: Cum? Cum s[scap de nebuna asta? Cum s[m[cotorisesc de republicana? Vrea s[m[bage]n primejdie!

DIDINA: Ce scandal! O s[mijloceasc[proces, poli\ie, procuror, =i pe urm[la jura\i... O s[ne dea p`n gazete! S[ afle la sigur Pampon... Sunt compromentat[... Mi-ai omor`t viitorul, d-le Nae.

NAE: Bine, soro, vina mea este? p[catele mele!

DIDINA: Da, fire=te, vina d-tale... Dac[=tiai cu ce republican[apilpisit[de Ploie=ti ai de-a face, nu trebuia s[m[-ncurci pe mine.

NAE: Bine, neic[...

DIDINA: Nu trebuia s[m[-ncurci pe mine.

IORDACHE *(care a stat]n fund la u=[=i a ascultat afar[)*: St! T[ce\i!

NAE: Ce?

DIDINA: Ai?

IORDACHE: Vine o birje... *(Se aude o birje.)*

DIDINA: Nu v-am spus c[ne-a luat urma...

IORDACHE: T[ce\i! *(To\i ascult[; birja se opre=te afar[ ]n fund.)* S-a oprit aici...

NAE: Hait!

DIDINA: Ei sunt!

IORDACHE: T[ce\i!

DIDINA: S[stingem lampa... *(Merge]n v`rful degetelor]n fund.)*

NAE *(lui Iordache)*: Scoate cheia din u=e! *(Iordache scoate cheia. Se aud de afar[glasul lui Pampon, al lui Cr[c[nel =i al Catindatului.)*

PAMPON *(d-afar[)*: E lumin[! Sunt aici!

NAE, DIDINA, +I IORDACHE *(cobor`nd ]n v`rful degetelor, misterios):* St!

PAMPON *(d-afar[)*: De=chide\i!

CATINDATUL *(d-afar[)*: Ori spargem u=a! *(B[t[i grozave.)*

DIDINA *(fr`ng`ndu-=i m`inile)*: Sunt mul\i! sparg u=a;]mi vine r[u; mor!

NAE: S[fugim.

IORDACHE: 'Aide degrab[; e minunat! *(Av`nd o inspira\ie:)* S[pofteasc[s[sparg[u=a... Tii! Mare politic[mi-a dat]n cap... s[pofteasc[s[sparg[!...

N A E: Sunt turba\i *(Se aud lovituri grele]n broasca u=ii.)*

I O R D A C H E: Las[, c[-i potolesc eu!...

D I D I N A: 'Aide degrab[!

N A E: 'Aide! *(To\i ies misterios degrab[prin u=a din dreapta.)*

(Un moment scena goal[; se aude lucrare la u=a din fund; u=a se clatin[, se zguduie =i]n sf`r=it cedeaz[)

SCENA II

P A M P O N, C R { C { N E L, C A T I N D A T U L]n costumurile de la bal, f[r[m[=ti. Catindatul e plin de pete negre pe tot obrazul; intrare fioroas[

P A M P O N: A stins lumina!

C R { C { N E L: Cine are un chibrit?

C A T I N D A T U L *(se descheie la costum =i scoate dedesubt din jiletc[chibrit de cear[;]l aprinde =i]l \ine]n m`n[)*: Aici este la b[rbierul unde mi-a scos m[seaua nevinovat[!... De-aia adineaori,]n bal, zicea s[-mi mai scoa\[una...

P A M P O N *(care, la lumina chibritului, a dat ocol cu ochii]n scen[)*: Nu mai]ncape vorb[, este aici. Aicea este Bibicul! *(Crud:)* Am s[-l sf`=iu!

C R { C { N E L *(scr`=nind din din\i, zguduind din cap)*: Cu din\ii! Cu din\ii am s[-l rup! Dup[ce e caz de traducere dubl[, ne mai duce din]ncurc[tur[ ]n]ncurc[tur[;]=i bate joc de noi... Cu din\ii!

P A M P O N *(ar[t`nd pe Catindatul, care schimb[ chibriturile, — c`nd se stinge unul, aprinde altul)*: Toat[ ]ncurc[tura devine de la dumnealui...

C A T I N D A T U L: De la mine?

C R { C { N E L: Da, de la dumneata...

C A T I N D A T U L: Cum de la mine?

C R { C { N E L: Se]n\elege ...

P A M P O N: Pentru ce \i-ai schimbat costumul? pentru ce ai luat costumul turcului!

CATINDATUL: Nu mi-ai spus d-ta c[e nenea Iancu]n bal... *(Schimb[chibritul.)*

PAMPON: Ei! =-apoi?

CATINDATUL: Cum, =-apoi? Dac[m[prindea nenea Iancu]n bal, m[lua la Ploie=ti,]mi omora cariera de la percep\ie.

CR{C{NEL: +i cel pu\in dac[am fi siguri, sigurisimi c[-i aici!... *(c[tre Catindatul)* pentru c[d-ta ca un zevzec ce e=ti...

CATINDATUL: Pentru ce m[faci zevzec, dle?

CR{C{NEL: Pentru c[dac[nu tachinai, nu se-nt`mpla ce s-a-nt`mplat...

CATINDATUL: Ce s[-\i fac? Nu \i-am spus c[nu m[pot st[p`ni? C`nd m[magnetizez, eu tachinez stra=nic... +i nenea Iancu tachineaz[c`nd are magnet, to\i ai no=tri tachineaz[... da nu ca mine.

CR{C{NEL: Vezi! Vezi c[e=ti zevzec, dle?

PAMPON: Are dreptate... pentru c[d-ta \i-ai schimbat costumul cu o masc[, care nu =tii m[car ce fel de persoan[e.

CATINDATUL: Dac[nu =i-a scos masca? Nu \i-am spus c[vorbea de m[sele?... era b[rbier.

PAMPON: Eu v[spun c[sunt aici. Nu ne-am \inut noi dup[birja lor? Birja lor nu s-a oprit aici? Nu s-a-ntors]napoi? N-am oprit noi birjarul care-i adusese? Nu s-a-ntors el cu noi =i ne-a ar[tat c[aici i-a l[sat, pe doi b[rba\i =i o dam[?

CR{C{NEL: Da!

PAMPON: Aici sunt, aici, ascun=i. Trebuie s[fie aici o lum`nare, o lamp[... Cine a fost aici, pentru ce a fugit c`nd am venit noi?... c[a fost cineva aici.

CATINDATUL *(aprinz`nd alt chibrit =i merg`nd la masa unde sunt dou[l[mpi)*: Aha! iac[t[o lamp[...

CR{C{NEL: Aprinde-o!

CATINDATUL *(pune m`na pe sticl[, o scoate =i o arunc[jos)*: Pfu! frige!

CR{C{NEL: Ai spart \ilindrul!...

CATINDATUL: M-a fript!

PAMPON *(repede)*: Vezi! vezi! e stins[acuma de cur`nd: a stins-o adineaori c`nd eram noi la u=e...

CATINDATUL *(aprinde alt chibrit =i apuc[cu m`na]nvelit[ ]n pulpana hainei \ilindrul de la o alt[lamp[, pe care o aprinde. Lumin[ ]n scen[. Vede o masc[pe mas[)*: Iac[t[o masc[!

CR{C{NEL *(la alt[mas[)*: Aici]nc[una!

PAMPON *(g[sind a treia masc[)*: }nc[una! Trei! Sunt aici! *(Examin`nd masca.)* Este scoas[acum de pe obraz... e cald[... e asudat[! *(O miroase tare.)* Asta e masca Didinii! I cunosc mirosul... S[-i c[ut[m; aici sunt... *(Miroase]nc[o dat[tare masca.)* A! a! data asta, Bibicule, nu mai scapi!

CR{C{NEL: Trebuie s[punem m`na pe el!

CATINDATUL: Trebuie s[-mi dea costumul meu!

PAMPON *(fioros)*: Am s[-l sf`=iu.

CR{C{NEL *(scr`=nind din\ii)*: Cu din\ii am s[-l rup!... cu din\ii!...

CATINDATUL *(pun`nd m`na la falc[)*: Eu nu pot s[-l rup cu din\ii, dar trebuie s[-mi dea costumul meu! *(To\i caut[ ]n toate p[r\ile, pe sub mobile, pe care le r[stoarn[pe dup[paravan.)*

PAMPON *(av`nd u=a din dreapta)*: O u=e! p-aici! *(D[cu piciorul tare]n u=[, u=a se deschide, el se repede afar[ ]n od[i\[, urmat de Cr[c[nel =i Catindatul; se aude r[sturnare de mobile]n dreapta.)*

SCENA III

IORDACHE]n costum de ora=, IPISTATUL, doi SERGEN|I de noapte, apoi PAMPON, CR{C{NEL =i CATINDATUL

IORDACHE *(intr`nd =i oprindu-se]n u=[, arat[dezordinea din pr[v[lie Ipistatului: cu ton dezolat)*: Iaca, domnule, iaca]n ce hal e pr[v[lia!...

IPISTATUL *(grav):* Nu-i nimenea.

IORDACHE: Pesemne a fugit!... *(Se aude alt zgomot]n odaie.)* Scotocesc]n odaie! s[nu fug[pe fereastr[!...

IPISTATUL *(sergen\ilor)*: Dup[ei degrab'! *(Sergen\ii, Ipistatul =i Iordache se reped spre odaie;]n momentul [sta intr[Cr[c[nel =i Pampon.)* Sta\i! Pune\i m`na pe ei! *(Sergen\ii]nha\[cu putere unul pe Pampon =i altul pe Cr[c[nel.)*

CR{C{NEL: Poli\ia!

CATINDATUL *(care a scos =i el capul pe u=[, s[intre)*: Poli\ia! *(}=i trage repede capul]napoi; Iordache merge repede]n odaie.)*

PAMPON *(zb[t`ndu-se ]n m`inile sergentului)*: Pentru ce, domnule?

IPISTATUL *(b[t`nd din picior =i din m`n[, aspru)*: Vorrrb[!... Ce c[uta\i noaptea]n pr[v[liile negustorilor?

CR{C{NEL: C[ut[m o persoan[...

PAMPON: Da, o persoan[...

IPISTATUL *(acela=i joc mai aspru)*: Vorrrb[! Ce persoan[?

CR{C{NEL: Pe Bibicul.

PAMPON: Pe Bib...

IPISTATUL *(acela=i joc mai aspru)*: Vorrrb[!

IORDACHE *(intr`nd repede din dreapta, cu gura mare)*: Cum Bibicul, ce Bibicul, care Bibicul, domnule? Mofturi! Aici nu =ade Bibicul... =tie d. subcomisar cine =ade aicea. Ia-i, d-le subcomisar, sunt punga=i!

PAMPON *(\inut str`ns de sergent)*: Eu punga=?

CR{C{NEL: Noi punga=i! A=a umbl[punga=ii]mbr[ca\i?

IPISTATUL *(=i mai aspru, acela=i joc crescendo)*: Vorrrb[!... Dar oamenii de treab[a=a umbl[?... Pe unde a\i intrat?...

CR{C{NEL: Pe u=e.

PAMPON: Da, pe...

IPISTATUL: *(foarte aspru):* Vor... vorrrb[!

IORDACHE: Da, pe u=e. Da]ntreab[-i d-ta cum a intrat pe u=e. A spart-o, dle. Eu eram]n od[i\[dincolo; am sim\it c[sparge cineva u=a; de fric[s[nu m-apuce]n cas[s[m[omoare, am ie=it pe dincolo pe fereastr[ca s[dau de =tire la sec\ie...

C R { C { N E L: Nu-i adev[rat!... noi...

P A M P O N: Am v[zut...

I P I S T A T U L *(aspru r[u de tot)*: Vor... vorrrb[! *(Sergen\ilor:)* Haide! lua\i-i la sec\ie! *(Sergen\ii]mping pe Cr[c[nel =i Pampon.)*

C R { C { N E L: Dle subcomisar,]mi pare r[u... *(Sergentul]l]mpinge.)* Nu! nu da br`nci, domnule!

I P I S T A T U L *(grozav de aspru)*: Vorrrb[! *(Sergen\ilor)*: Haide odat[!

P A M P O N *(]mpins de sergent)*: Da, da' nu scap[Bibicul cu asta. *(Sergentul]l]mpinge.)* Nu! nu da br`nci, domnule!

I P I S T A T U L *(scr`=nind din din\i)*: Vorrrb[! La sec\ie! *(Sergen\ii scot, prin fund, ]n br`nci pe Pampon =i pe Cr[c[nel.)*

I P I S T A T U L *(merge dup[ei p`n[la u=[; =i cum au ie=it, el se]ntoarce repede]napoi, =i cu tonul foarte dulce)*: Iordache... =tii de ce venisem eu?

I O R D A C H E: Cum s[nu =tiu, dac[\i-am f[cut denun\ul s[-i iei...

I P I S T A T U L: Nu, =tii, a=a vine vorba... Uite ce vream s[te rog eu: am o list[de lot[rie. *(Scoate o list[mare.)*

I O R D A C H E: Iar?

I P I S T A T U L: Un franc num[rul... mai sunt numai trei numere!...

I O R D A C H E: Ce?

I P I S T A T U L: Un portabac cu muzic[: are dou[c`ntece. *(Scoate portabacul =i-l face s[ c`nte.)*

I O R D A C H E: Bine, [sta parc[-l mai pusese=i o dat[la lot; aveam =i eu un num[r.

I P I S T A T U L: Da, s-a tras, la Anul Nou.

I O R D A C H E: Ei?

I P I S T A T U L: Am c`=tigat-o eu; oprisem =i eu un num[r... Acu o pun iar, voi s[-mi mai]ncerc norocul... M[rog \ie, nu m[refuza, pune =i tu unul... s[le complet[m odat[...

I O R D A C H E *(]i d[un franc =i scrie)*: Iaca.

IPISTATUL *(str`nge lista, o bag[ ]n buzunar =i plec`nd)*: Mersi, neic[.

IORDACHE: *(dup[el)* Ia vezi, nu da drumul negustorilor [lora p`n[nu venim eu ori d. Nae; s[vedem, s[nu ne fi luat ceva din pr[v[lie...

IPISTATUL *(oprindu-se]n u=[cu inten\ie foarte fin[)*: Vor... vorrr-b[! Las' pe mine, regulez eu... *(Iese]nv`rtindu-=i muzica.)*

SCENA IV

IORDACHE singur, apoi CATINDATUL

IORDACHE: Haha! i-am lucrat. S[vedem cum are s[prinz[politica; eu i-am b[gat, el s[-i scoa\[; eu i-am regulat, el s[-i scape... P`n[ una-alta, s[ vedem de ur`tul de dincolo. *(Merge la u=a din dreap-ta.)* Haide, vino!

CATINDATUL *(foarte sfios, intr[)*: S-a dus?

IORDACHE S-a dus...

CATINDATUL *(tremur`nd)*: Dac[m[ducea la poli\ie?! S[afle nenea Iancu c[m-a dus la poli\ie!

IORDACHE: Care nenea Iancu?

CATINDATUL: Nu \i-am spus? Nenea Iancu, bogasierul[1], din Ploie=ti... }nchipuie=te-\i, domnule, s[afle nenea Iancu c[m-a dus la poli\ie!...

IORDACHE: Las-o asta; te mai doare obrazul?

CATINDATUL: De ce? de m[sea? A=! Am magnetizat-o!

IORDACHE: Nu de m[sea, de vitrion...

CATINDATUL: Ce vitrion?

IORDACHE: Care \i l-a aruncat]n ochi la bal.

CATINDATUL: Mi-a aruncat =i cu vitrion? Cine mi-a aruncat cu vitrion?

---

[1] Negustor.

IORDACHE: Dama, de! Uite, e=ti plin de pete...

CATINDATUL: A=! aia a fost cerneal[violent[, am cunoscut-o dup[miros; m-a stropit =i-n gur[;]i cunosc gustul: cerneal[violent[... +tii, la noi la percep\ie, c`nd pic cerneal[ pe concept... o dat[ cu limba! *(scoate limba =i arat[ cum linge h`rtia)* o =terg... Da]nchipuie=te-\i d-ta, domnule, s[afle nenea Iancu c[m-a dus la poli\ie!...

IORDACHE: Cine stric[? D-ta. Ce cau\i s[te amesteci cu vagabon\ii, cu zamparagiii[1], cu punga=ii... s[spargi u=i =i s[intri noaptea]n pr[v[liile oamenilor?

CATINDATUL: Zicea c[s[g[sim pe Bibicul...

IORDACHE: Mofturi!

CATINDATUL: Bibicul, care mi-a luat]n bal costumul meu =i mi l-a dat pe [sta de turc... *(Dezolat:)* Trebuie s[-l g[sesc, s[-mi dea costumul meu; trebuie s[mi-l dea... nu pot s[plec f[r[costumul meu.

IORDACHE: St[i, domnule, ce pofte=ti d-ta? Costumul? |i-l g[sesc eu, \i-l dau eu m`ine, poim`ine,]\i dau eu garan\ie, s[m-apuci pe mine, na! Ce mai vrei?

CATINDATUL *(foarte dezolat)*: }mi trebuie acuma... Cu costumul [sta de turc nu m[pot duce s[-mi iau hainele mele. Nenea Iancu m-a c[utat la bal, o s[m[caute, o s[m-a=tepte acas[... Cum s[dau ochii cu nenea Iancu a=a turc?... M[ia la Ploie=ti,]mi zdrobe=te cariera de la percep\ie.

IORDACHE: A=! vorb[!

CATINDATUL: +i nu-mi poci lua]napoi hainele nem\e=ti, nu m[poci duce m`ine diminea\[la can\ilerie...

IORDACHE: Ei, o s[lipse=ti o zi, ce lucru mare!... tot zici c[nu prime=ti leaf[...

CATINDATUL: M[destituie, nu se poate s[lipsesc.

IORDACHE: Ascult[-m[pe mine, m[i omule; 'ai mai]nt`i s[ tragem clopo\elul la o spi\[rie; trebuie s[-\i cure\i obrazul; nu se poate s[ te duci ]n lume a=a p`rlit...

---

[1] Chefliii, strica\ii. Zampara: castaniet[; un fel de dans.

CATINDATUL: E r[u de tot?

IORDACHE: E=ti ciuruit; numai]n albul ochilor n-ai...

CATINDATUL: }i]nchisesem de frica lui nenea Iancu… are palm[grea…

IORDACHE: Vino degrab[cu mine; cunosc eu un spi\er care scoate cerneala cum scoatem noi m[selele, odat[…

CATINDATUL: Aoleo!

IORDACHE: Vino degrab[, nu mai sta; poate te a=teapt[nenea Iancu. *(Sufl[ ]n lamp[=i-l ia pe Catindatul s[plece cu el. }ntuneric.)*

CATINDATUL: 'Aide… *(Ie=ind.)* Dar f[-\i idee, domnule, s[afle nenea Iancu c[m-a dus la poli\ie!… *(Ies,]nchinz`nd bine u=a.)*

SCENA V

MI|A singur[ ]n costumul de la bal,
apoi DIDINA asemenea

MI|A *(venind din dreapta pe dibuite)*: Am g[sit fereastra din od[i\[deschis[=i am intrat… L-am nemerit? Ori nu l-am nemerit? Da, trebuie s[-l fi nemerit. Da, sunt o cremenal[… *(Se retrage pe dibuite dup[paravan.)*

DIDINA: Mare istorie!… Am]nghe\at a=tept`nd afar[ ]n frig; a trebuit s[ intru ]napoi pe fereastr[. Nae trebuie s[ vie numaidec`t cu Pampon. Trebuie s[p`ndesc c`nd or intra aici, s[ies pe fereastr[, =i pe aici mi-e drumul… S[pofteasc[pe urm[d. Pampon acas[ ]n costum de bal… s[-l judec eu…

MI|A: Auz mi=c`nd… e cineva…

DIDINA: S-aprinz o lamp[… *(Merge pe dibuite la masa cu l[mpile.)*

MI|A: Desigur e cineva…

DIDINA *(a g[sit chibriturile =i aprinde lampa)*: A=a…

MI|A: A! *(Aparte:)* O femeie! Dama de verde! *(Tare:)* A!]n sf`r=it!

DIDINA *(d`nd un \ip[t de surprindere, se]ntoarce):* A! *(Aparte:)* E republicana!

MI|A *(fierb`nd)*: V-a\i speriat? Pardon! M[recomand: Mi\a Baston.

DIDINA *(cu contenen\[*[1]*):* Mersi! =i eu, Didina Mazu.

MI|A *(jocul crescendo)*: Ce cau\i aici, madamo?

DIDINA *(cu un ton mai sus):* Da d-ta, ce cau\i aici, madamo?

MI|A: *(jocul crescendo):* Eu sunt la amantul meu!

DIDINA *(foarte de sus)*: +i eu sunt la amantul meu!

MI|A *(izbucnind)*: La amantul d-tale?… Amantul d-tale… a fost… era… este… amantul meu! D-ta, ca o infam[, mi l-ai r[pit! *(Lu`nd o poz[de atac =i cu tonul tragic:)* Una din noi dou[trebuie s[moar[.

DIDINA *(preg[tindu-se de lupt[):* S[vedem care… Poftim!

(Mi\a se repede turbat[la Didina, care se repede =i ea =i o]nt`mpin[. Am`ndou[\ip[=i se]ncle=teaz[spun`nd, una de alta.)

SCENA VI

ACELEA+I, NAE

NAE *(ap[r`nd ]n fund, r[m`ne o clip[ ]ncremenit)*: S[nu da\i la oglinzi, c[sunt cu chirie! *(Apoi, repezindu-se]ntre cele dou[femei, le descle=teaz[=i le]mpinge pe una]ntr-o parte, pe alta]ntr-alta.)*

DIDINA *(c[z`nd d-a-nd[ratele pe un scaun =i le=in`nd):* A! a! a! *(Nervi.)*

MI|A *(acela=i joc)*: A! a! a! *(Nervi.)*

NAE: Asta e curat ca la ***N****orma*[2]… Acu-i acu!… *(Se repede =i le zguduie c`nd pe una, c`nd pe cealalt[.)*

---

[1] St[p`nire de sine.

[2] Oper[ ]n dou[acte de Bellini (1831).

D I D I N A *(de=tept`ndu-se brusc):* Unde-i republicana?

M I | A *(asemena)*: Unde-i infama? *(Se repede iar una spre alta.)*

N A E *(oprindu-le la mijloc)*: Iar? Bre, femeilor, veni\i-v[-n fire. Vine Pampon! Vine Cr[c[nel!

D I D I N A: Pampon?

M I | A: Cr[c[nel?

N A E: Da, Pampon =i Cr[c[nel. I-am sc[pat eu de la sec\ie, unde erau]nchi=i! Am pus la cale toate... Drept mul\umire, Pampon, Cr[c[nel =i Ipistatul vin aici acum s[fac[cinste; s-a dus s[cumpere vin =i mezeluri. Nu mai e vreme de mofturi! *(Didinii:)* Vrei s[te lase Pampon?

D I D I N A *(repede):* Ba nu! *(Didina merge]n fund =i ascult[afar[.)*

N A E *(Mi\ii)*: Vrei s[-l la=i pe Cr[c[nel?

M I | A *(trist[)*: Ah! l-a= l[sa pe Mangafaua pentru tine... dar nu pot; trebuie mai]nt`i s[-mi fac o carier[...

N A E: F[-\i-o!

M I | A: Am fost s[intru la telegraf.

N A E: Electric[ploie=teanc[! Ei, =i?

M I | A: Nu m-a primit...

N A E: Pentru ce?

M I | A: Zice c[n-am]nc[v`rsta... *(Didina coboar[.)*

N A E: Vezi! apoi nu e mai bun Cr[c[nel, c[nu mai]ntreab[de v`rst[? 'Aide, 'aide! Fi\i fete cuminte, c[ pe urm[ m[ sup[r pe am`ndou[...

M I | A: Dar Cr[c[nel a aflat... Mangafaua =tie tot...

N A E: Nu a aflat nimic, nu =tie nimic...

M I | A: A aflat de la Pampon.

N A E: Nimic!

D I D I N A: +i Pampon =tie bine...

N A E: Apoi dac[n-asculta\i... Trebuie s[v[spun cum i-am lini=tit, ca s[=ti\i =i voi ce s[spune\i, cum s-o potrivi\i... 'Aide, s[nu dea peste noi aici... *(Le apuc[pe am`ndou[ cu c`te o m`n[=i porne=te cu ele spre dreapta; Iordache intr[.)*

IORDACHE *(din fund)*: Vin! Sunt la col\!

NAE: La col\? ’Aide\i s[punem odat[la cale]ncheiarea comèdiei [=tia... *(Nae, Didina =i Mi\a ies, dreapta.)*

SCENA VII

IORDACHE, apoi PAMPON =i CR{C{NEL, cu butelci, pachete de mezeluri =i franzele la subsuoar[, apoi NAE

IORDACHE *(c[z`nd obosit pe un scaun)*: De azi-diminea\[!... de azi-diminea\[, asta merge]ntr-una a=a! Ce goan[! Ce goan[turbat[! Doamne! Doamne, ispr[ve=te odat[istoria asta! Sunt trei dup[dou[sprezece =i m[le=in de somn =i d-a-mpicioarele!

PAMPON *(intr`nd cu Cr[c[nel)*: Haha! Domnule Iordache...

CR{C{NEL: Ei! domnule, ai v[zut c[nu suntem punga=i... St[p`nul d-tale, d. Nae,]n persoan[, ne-a scos de la sce\ie.

IORDACHE: Da, domnule Cr[c[nel...

CR{C{NEL: Nu m[cheam[Cr[c[nel; m[cheam[Mache Razachescu. *(Pune ce a adus pe mas[.)*

PAMPON *(acela=i joc)*: Foarte ur`t din partea d-tale s[te por\i astfel! Noi venisem aici pentru Bibicul, nu pentru ce credeai d-ta: nu avem de un astfel harahterul...

IORDACHE: M[car d-ta s[fii [la, s[g[se=ti noaptea despre ziu[ ]n pr[v[lia d-tale...

PAMPON: Eu n-am pr[v[lie, domnule: eu nu sunt cupe\[1], sunt particoler...

IORDACHE: +tiu, da zi c[ai... s[g[se=ti trei oameni necunoscu\i...

CR{C{NEL: A=a e, bine zici, trei. Ce s-a f[cut ur`tul [la micul... p`rlitul... fratele lui nenea Iancu bogasierul? Pe el pentru ce nu l-a luat la sec\ie?

[1] Negustor (regional).

PAMPON: Pesemne a fugit ca un la=...

CR{C{NEL: Iaca, mie nu-mi pare r[u de ce s-a]nt`mplat, dac[ oi c`=tiga portabacul cu muzic[.

IORDACHE *(repede)*: A\i pus =i d-voastr[la lot[ria ipistatului?

PAMPON: Mai era dou[numere; unul l-am pus eu, =i unul amicul.

IORDACHE *(aparte)*: S-a complectat? A murit francul!...

PAMPON: Domnul Nae unde este?

IORDACHE: Mi se pare c[e dincolo]n odaie, s[vedem... *(Merge pe dup[parvan; c[tre Nae, care intr[din dreapta:)* Sunt aici, te a=teapt[. A=a-i c[a prins bine politica mea? Femeile s-au dus?

NAE: Da, dar o s[se]ntoarc[numaidec`t; am regulat bine chestia.

IORDACHE: Cum?

NAE: Ai s[vezi... treci la pod]n fa\[, =i a=teapt[-le... *(Trece]n scen[; Iordache iese repede]n fund.)* Ehei! Salutare, neic[!

PAMPON *(vesel, str`ng`ndu-i m`na)*: Salutare =i fr[\ie!

CR{C{NEL *(vesel, dar solemn,]l apuc[de m`n[)*: Mersi, neic[, e=ti un b[rbat, drept s[-\i spui, nu c[e=ti frizer, dar e=ti galant.

PAMPON: Da, foarte galant!

CR{C{NEL: Ne-ai f[cut =i mie =i prietenului mare bun[tate: am`ndoi o s[-\i r[m`nem foarte recunosc[tori de c`te ai f[cut pentru noi. *(}i str`nge m`na c[lduros.)*

NAE: N-ave\i de ce!]mi pare r[u... datoria; se-nt`mplase la mine-n cas[...

PAMPON: ’Aida de! Nu! ce-i drept e drept, neic[, ai f[cut mult pentru noi...

CR{C{NEL *(vesel)*: +i care va s[zic[Bibicul erai d-ta, ’ai? Bat[-te s[te bat[!

NAE: Vezi bine!

CR{C{NEL: +i Mangafaua nu eram eu?

NAE: A=! Mangafaua era unchiul fetii, epitropul...

CR{C{NEL: Bat[-te s[te bat[. *(R`de.)*

PAMPON: +i]nchipuie=te-\i, neic[N[ic[, dac[te]nt`lneam azi-diminea\[, c`nd am venit]nt`i aici, ]mi spuneai numaidec`t cum a devenit chestia de ai]nf[=urat borc[nelele cu pomad[, care le-a cump[rat de aici Didina,]n ale dou[bilete... =i ne l[muream, frate... Dar eu, prost! S[nu-mi dea]n g`nd s[ ]ntreb m[car pe Didina... Biata Didina!

CR{C{NEL *(aparte)*: Auzi d-ta! =i eu g`ndeam c[e biletul Mi\ii...

SCENA VIII

ACEIA+I, IPISTATUL, apoi IORDACHE, apoi DIDINA =i MI|A, am`ndou[ ]n haine de ora=

IPISTATUL *(intr`nd repede din fund)*: S-a tras lotul... Acum l-am tras!...

PAMPON: Ei?

NAE: +tiu cine l-a c`=tigat.

IPISTATUL *(cu mult[naivitate)*: Iar eu, domnule,]nchipuie=te-\i noroc!

NAE *(aparte)*: A murit francul!

PAMPON: Tii! P[cat!

CR{C{NEL: R[u]mi pare. *(Se aude uruitul unei birji, care se opre=te]n fund.)*

NAE: St! T[ce\i, mi se pare c[s-a oprit aici o birj[...

PAMPON: Da...

IORDACHE *(venind repede din fund)*: Dou[dame, vin dou[dame...

NAE *(naiv)*: Dou[dame? Ce s[caute la mine dou[dame?

CR{C{NEL: Dou[dame?

PAMPON: Nu cumva?

DIDINA *(intr`nd furioas[ prin fund)*: A! dle Iancule, ]n sf`r=it! *(Iordache, Ipistatul =i Nae la o parte vorbesc]ncet.)*

P A M P O N: Didina! *(Mi\a intr[furioas[=i se opre=te cu bra\ele]ncruci=ate]n fund.)*

C R { C { N E L: Mi\a? *(Caut[s[se ascunz[undeva.)*

M I | A *(cobor`nd la el)*: Nu te-ascunde, bibiloiule! g`ndeai c[nu o s[te prinz, 'ai? De c`nd te pasc, g`nde=ti? Aici e la Ploie=ti, 'ai? }n costum de bal, 'ai? *(Mi\a l`ng[Cr[c[nel]l judec[ ]ncet =i-l zguduie; Nae dup[parvan; Iordache =i Ipistatul car[mezelurile =i butelcile]n odaia din dreapta.)*

D I D I N A: De azi-diminea\[de c`nd ai plecat de acas[, c`te ceasuri sunt? =tii?

P A M P O N: }\i spui eu acas[ce a fost...

C R { C { N E L: Mi\o, Mi\o,]\i spui acas[...

M I | A: Nici un cuv`nt mai mult! 'aide!

D I D I N A: 'Aide acas[!

P A M P O N: Frate, a fost]ncurc[tur[,]n\elege.

C R { C { N E L: Da, o]ncurc[tur[...

N A E *(ie=ind de dup[parvan)*: Se]n\elege c-a fost o]ncurc[tur[, cum se-nt`mpl[totdeauna]n carnaval... Ei! d-ale carnavalului! S[-mi da\i voie, coconi\elor, s[v[isplic eu]ncurc[tura pe larg la mas[. *(Cr[c[nel =i Pampon foarte mul\umi\i.)*

F E M E I L E: La mas[?

N A E: Da, la mas[. Noi,]ntre b[rba\i, pusesem de g`nd s[ ]mbuc[m ceva aicea la noi... Dincolo e cald, masa pus[a=teapt[... Crez c[nu o s[cap[t un refuz.

M I | A *(cu tonul de refuz,]n\epat[)*: Mersi, musiu, de invita\ie.

C R { C { N E L *(str[lucitor)*: Mi\o, s[m[vezi cu ghete de brunel cu bize\[1] pe catafalc!... *(}ncet:)* Frizer, frizer, da' nu =tii ce b[iat galant e.

P A M P O N *(Didinii)*: Dac[m[iube=ti...

---

[1] Ghete de lux; bucat[de piele (adesea cu g[urele), pus[ ]n deosebi la v`rful ghetei, ca ornament.

SCENA IX

ACEIA+I, CATINDATUL, curat la fa\[, tot]n costumul de turc

CATINDATUL *(intr`nd din fund triumf[tor)*: M-a cur[\at spi\erul!

DIDINA *(]ncet)*: Cine-i [sta?

PAMPON *(tot a=a)*: Las[c[-\i spui eu... *(Didina r`de.)*

CR{C{NEL *(Mi\ii)*: {stuia i-a dat o nebun[la bal cu o sticlu\[cu doftorii]n ochi!

MI|A *(repede)*: +i nu l-a ars?

CR{C{NEL: A=! era un fel de cerneal[violent[. *(Didina trece l`ng[Nae; Mi\a =i to\i ceilal\i se grupeaz[ ]n jurul Catindatului =i-l examineaz[.)* Le-a scos toate?

CATINDATUL: Toate, uite-te. }\i dau un franc pe una...

MI|A *(aparte)*: M-a-n=elat spi\erul... mai bine!

NAE *(]ncet Didinii)*: M`ine sear[la cinci.

DIDINA *(asemenea)*: Bine!

NAE *(asemenea)*: Nu bine, negre=it! *(Didina trece =i ea s[examineze pe Catindatul..)*

PAMPON: Nu se mai cunoa=te deloc...

IORDACHE: Da' deloc. *(Trece]n odaia din dreapta.)*

CATINDATUL: }nchipuie=te-\i s[m[fi v[zut nenea Iancu]n halul [la... *(To\i]l examineaz[.)*

MI|A *(]ncet lui Nae)*: A\i =optit? Ce \i-a =optit? Ce i-ai =optit?

NAE *(asemenea)*: E=ti nebun[? iar]ncepi?... A=teapt[-m[m`ine la opt seara...

MI|A: Da... *(Se duc am`ndoi =i ei l`ng[Catindatul.)*

CR{C{NEL *(uit`ndu-se]n ceafa Catindatului)*: Aha! iaca una a r[mas]n ceaf[; adu francul...

CATINDATUL: Las-o aia; aia e de la noi de la percep\ie; =tii, am obicei, dup[ce sciriu, =terg condeiul;]l dau p`n p[r. *(Face gestul la ceaf[; to\i r`d.)*

IORDACHE *(venind din dreapta)*: Dac[pofti\i, masa e gata.

CATINDATUL: Masa? Care va s[zic[*(lui Nae)* ne-ncurc[m iar?

NAE: Cu pl[cere, neic[.

PAMPON: 'Aida la mas[.

CR{C{NEL: 'Aida! *(To\i au pornit spre dreapta; Didina cu Pampon, Mi\a cu Cr[c[nel, Nae cu Catindatul, Iordache cu Ipsitatul.)*

CATINDATUL *(pun`nd m`na repede la falc[, d[un \ip[t)!* Ai! *(Se opre=te =i se]ntoarce]n loc; to\i fac asemenea.)*

TO|I: Ce e?

CATINDATUL *(umbl`nd agitat)*: Pfu! Pfu! Pfu! Iar m-a apucat; dar r[u; r[u de tot! *(C[tre Iordache, hot[r`t:)* +tii s-o sco\i? Scoate-o. *(To\i privesc pe loc.)*

IORDACHE: Las[c[-i =tiu eu leacul ei; eu i sunt popa... de la Matei citire... *(Se repede la masa din fund, ia o pereche de foarfeci mari =i vine cu ele]ncruntat, cl[n\[n`ndu-le ca la tuns; Catindatului:)* +ezi! *(Catindatul =ade; Iordache cu foarfecele cl[n\[nind ]l amenin\[ s[ i le bage pe g`t.)*

CATINDATUL *(ridic`ndu-se ]nseninat):* Mersi, neic[, mi-a trecut! *(To\i pornesc veseli =i r`z`nd spre dreapta.)*

(C o r t i n a)

N{PASTA

Dram[ ]n dou[acte
(1890)

PERSOANELE

DRAGOMIR, c`rciumar
GHEORGHE,]nv[\[torul satului
ION, ocna=
ANCA, so\ia lui Dragomir
C~|IVA OAMENI.

}ntr-un sat de munte.

ACTUL I

(Interiorul unei c`rciume, cl[dite cu grinzi de lemn. }n fund, la mijloc, u=a de intrare; la st`nga, fereastr[mare =i pr[v[lie cu oblon; l`ng[ fereastr[, taraba. La st`nga, planul]nt`i =i al doilea, dou[ u=i care dau ]n dou[ od[i. La dreapta, planul ]nt`i, chepengul beciului =i o u=e care d[ ]n celar. La st`nga, ]n fa\[, o mas[ de lemn =i scaune rustice. Lavi\e pe l`ng[pere\i.)

SCENA I

DRAGOMIR, GHEORGHE =i ANCA.
To\i trei stau]mprejurul mesei pe care arde o lamp[mic[cu petrol. Gheorghe \ine o gazet[ ]n m`n[. Anca lucreaz[la o c[ma=e

GHEORGHE:... E greu s[scape, fire=te... dar se-nt`mpl[.. A=a fac mai to\i c`\i scap[: dintru-nt`i s'arat[ poc[i\i, se prefac pro=ti, se dau tot cu bini=orul, =i odat[, c`nd le vine bine, p-aici \i-e drumul...

DRAGOMIR: Adic[=i [sta era =iret... se pref[cea... *(z`mbind)*. Am]n\eles!

GHEORGHE: +tiu eu?

DRAGOMIR: Fugi, m[, d-acolo!

GHEORGHE: De ce s[nu crezi c[s-a pref[cut?

ANCA: Asta e! nou[ani de zile!... Cine se preface at`ta vreme a=a, =i s[ nu fi fost nebun, tot acolo ajunge... p`n[la urm[tot nebune=te.

DRAGOMIR: Dac-a fost tic[los, prostul! L-a g[sit cu c[ma=a plin[de s`nge, a v[zut la el luleaua, tutunul =i amnarul mortului... Dac[ s-a bucurat s[ fure ni=te nimicuri de la un mort pe care l-a g[sit ]n p[dure, eu stric?... Era t`mpit... c`nd i-a citit os`nda, r`dea...

ANCA *(cu mult interes):* Cum?... de unde ai v[zut tu c`nd i-a citit os`nda?

DRAGOMIR: Am fost la judecat[.

GHEORGHE: Ai fost?

ANCA *(din ce]n ce mai interesat[):* La care judecat[?

DRAGOMIR *(contrariat):* La jura\i, c`nd l-a os`ndit.

ANCA: Ai fost tu la jura\i?!... =i mie at`\ia ani de zile s[nu-mi spui!

DRAGOMIR: |i-am spus...

ANCA: Ba nu.

DRAGOMIR *(sup[rat):* Ei! a=a e, nu, fire=te. La ce?... S[-ncepi iar s[-mi boce=ti pe r[posatul?

ANCA *(cl[tin`nd din cap):* Dragomire! *(Se scoal[=i trece la treab[.)*

DRAGOMIR *(dup[ce s-a uitat ur`t la ea, c[tre Gheorghe):* Ia cite=te, m[,]nainte, s[vedem ce s-a f[cut nebunul.

GHEORGHE *(c[ut`nd =irul ]n ziar, apoi urm[rind citirea):* "...precum =i toate cercet[rile au fost zadarnice. Soldatul m[rturise=te c[ de multe ori a mers cu nebunul la ap[, c[-l l[sa la f`nt`n[singur =i el se ducea s[-=i vaz[amanta. Nebunul venea cu doni\ele pline =i-l chema s[se]ntoarc[ ]mpreun[la temni\[. Tot timpul, nebunul a fost ca =i liber,]n orice caz foarte pu\in p[zit. Era bun =i foarte simpatic tuturor — afar[de accesurile acute]n care-l apuca mania persecu\iei. Dup[cum afirm[soldatul, nebunul ar fi c[zut]n ocna veche, care e p[r[sit[de pe vremuri..."

DRAGOMIR *(cu interes):* Care va s[zic[... a murit...?

GHEORGHE: Ba bine c[nu.

DRAGOMIR *(aparte):* A murit!...

GHEORGHE: Ia spune, Dragomire, ce fel de om era... Eu n-am v[zut de c`nd sunt o judecat[la jura\i... A= vrea s[v[z =i eu o dat[... Ce face, ce zice omul pe care-l judec[?

DRAGOMIR: Ce s[fac[?... St[=i el]ntre pu=ti =i a=teapt[s[se ispr[veasc[mai degrab'...

A N C A *(de la tarab[):* Dar tu, Dragomir, ai mers a=a din]nt`mplare ori dinadins?

D R A G O M I R *(]ntorc`ndu-se spre ea):* Dinadins?... Ce, nu \i-e bine?... De ce s[ merg dinadins? *(Lui Gheorghe.)* S-a nimerit s[ fiu ]n ora=... m[ dusesem s[ v`nz ni=te l`n[. *(R[stit, c[tre Anca, care =ade, rez[mat[cu coatele pe tarab[.)* Ce faci acolo?

A N C A: Nimic... Ascult.

D R A G O M I R: Ascul\i! *(Din ce]n ce mai aspru:)* Nu-ncepi iar s[boce=ti pe r[posatul? c[iar am vorbit de el... 'Aide de!]ncepe... jele=-te-l!... *(Anca trece bini=or =i iese]n st`nga; c[tre Gheorghe.)* Eu zic c[nebunul nu era vinovat; degeaba l-a b[gat dou[zeci de ani la ocn[!

G H E O R G H E: +tii c-ar fi ciudat — c[s-a mai]nt`mplat a=a lucru... — s[ te pomene=ti c[ prind vreun t`lhar =i ala spune: tot eu am f[cut acu c`\iva ani omorul din p[durea Corbenilor... uite de ce =i uite cum... Ai!

D R A G O M I R: Se prea poate.

G H E O R G H E: Ce te faci atuncea cu nebunul?...

D R A G O M I R: Care?

G H E O R G H E: Care a fost os`ndit degeaba.

D R A G O M I R: Ai zis c-a murit.

G H E O R G H E: S[zicem c[tr[ie=te...

D R A G O M I R: Cum s[tr[iasc[?... a c[zut]n ocna p[r[sit[...

G H E O R G H E: Nu... s[zicem c[n-a c[zut, s[zicem c-a fugit =i pun iar m`na pe el... Cine-i pl[te=te at`\ia bani de necaz?

D R A G O M I R: Dumnezeu... *(pauz[)* M[, Gheorghe, tu cam =tii legile...

G H E O R G H E: A=a =-a=a... *(Anca intr[ ]napoi =i se opre=te]n u=[.)*

D R A G O M I R: Nu-i a=a c[un om care a f[cut o fapt[... un omor... nu-i a=a c[dac[vine singur peste zece ani =i se m[rturise=te, nu mai are nici o pedeaps[?...

G H E O R G H E: C`t e nu =tiu sigur, dar =tiu c[e un termen: dac[trece ala, s-a ispr[vit...

A N C A *(care a ascultat din pragul u=ii, coboar[; e pl`ns[):* Cum

adic[? la zece ani un uciga= poate veni s[spuie singur ce-a f[cut =i lumea]l las[ ]n pace?

GHEORGHE: A=a e legea...

ANCA: Bun[lege, z[u! *(Se =terge la ochi.)*

DRAGOMIR: De ce nu te pui tu s[faci alta mai bun[? *(Fix`nd-o.)* Iar ai venit! *(Lui Gheorghe.)* Vezi de ce nu i-am spus... pentru c[ de c`te ori vine vorba de r[posatul, ori]=i aduce aminte de el c`t de departe, ]mi url[ toat[ ziua. *(C[tre ea:)* Mergi d-aici, =i nu mai boci pe cap, cobe!... +tiu c[ dac[ m-or omor] pe mine, mi-ai juca hora la soroace ]n loc s[-mi faci poman[... *(Pauz[; Anca se retrage.)* Dac[ era s[ boce=ti toat[ via\a pe b[rbatu-t[u [l dint`i, de ce te-ai m[ritat a doua oar[?... 'Aide... mergi!

ANCA: De ce nu e=ti mai bl`nd, Dragomire?

DRAGOMIR: Pleac[odat[...!

ANCA: M[duc. *(Iese]n fund.)*

SCENA II

DRAGOMIR, GHEORGHE

DRAGOMIR: Du-te la p[catele! *(Se scoal[sup[rat.)*

GHEORGHE *(dup[o pauz[):* Fie, m[i vere, pre aspru e=ti cu muierea.

DRAGOMIR: Ia las[-m[-n pace =i tu... +tii tu cum tr[iesc eu?... =tii tu ce am f[cut eu pentru femeia asta?... c[mai bine]mi fr`ngeam g`tul p`n[ s[ n-o fi ]nt`lnit!... Dac[nu era femeia asta]nd[r[tnic[, eu eram ast[zi altfel de om! Tu nu =tii ce s-a petrecut]ntre mine =i ea.

GHEORGHE: Da, da, v[z ce se petrece. V[canoni\i unul pe altul degeaba: nici tu nu e=ti de ea, nici ea de tine.

DRAGOMIR: Ea m-a luat ca s[aib[cine s[-i \ie soroacele de sufletul r[posatului. Din ziua]nt`ia a cununiei =i p`n[ast[zi, o dat[n-am v[zut-o z`mbind; de atunci =i p`n[ast[zi cu trupul e aicea pe lumea asta =i cu g`ndul e la Dumitru pe lumea ailalt[.

G H E O R G H E: O fi fost cu ea mai bun ca tine.

D R A G O M I R: Mai bun!... De unde =tia ea din ziua]nt`ia c[ n-o s[ fiu =i eu poate mai bun dec`t el. Eu n-o iubeam?... c[dac[n-a= fi iubit-o!... +i mai]n sf`r=it ]n\eleg s[ pl`ng[o femeie pe b[rbat dac[e v[duv[... da dac[s-a m[ritat odat[cu altul... care-i ala s[rabde asta?... Atunci de ce s-a mai m[ritat?

G H E O R G H E: Ei!

D R A G O M I R: Da; de ce... dac[nu se poate desp[r\i de umbra r[posatului? Ba zi c[e o femeie nebun[, care mi-a stricat mintea =i mie. Eu sunt s[n[tos, crezi, de c`nd am luat-o?... Uf! m-am s[turat! De opt ani de zile, Dumitru =i iar Dumitru; pe el ]l auz c`nd vorbe=te ea, c`nd m[ uit la ea, ]l v[z pe el... Eu tr[iesc ]n cas[, m[n`nc la mas[, dorm la un loc cu stafia lui... A=a! asta n-o s[mai mearg[mult! *(Anca intr[din fund]ncetinel, se opre=te]n u=[=i ascult[; Gheorghe o vede =i face o mi=care; Dragomir, atras de mi=carea lui Gheorghe, se]ntoarce =i o vede.)* Uite-o! Uite-l! El e... Dumitru! *(C[tre ea.)* Te duci! ori m[duc eu... S[nu te v[z! *(Porne=te spre ea, ea]nainteaz[spre el; el se repede, o apuc[de m`n[ =-o aduce hot[r`t]n fa\[.)* Ce vrei?... Ce te ui\i a=a la mine?... Ce g`nde=ti?... Eu l-am omor`t?... Da? Spune! *(O smuce=te.)*

A N C A *(hot[r`t):* Dragomire, e=ti nebun?... *(}=i face cruce.)*

D R A G O M I R: Nebun?... Spune... *(O smuce=te iar.)*

G H E O R G H E: Dragomire!

A N C A: O!... nebun!

D R A G O M I R: Nu, s[spui... Din dou[una: ori crezi c[l-am omor`t eu...

A N C A: Poftim! asta-i vorb[de vorbit!

D R A G O M I R: Da... =i atunci de ce mai tr[ie=ti cu mine... ori nu crezi =i atunci de ce m[chinuie=ti pe mine?... ce ai cu mine? Las[-m[ ]n pace pe mine cu Dumitru al t[u! *(O]mpinge de m`n[ =i suie; ea vrea s[ fac[ un pas spre el.)* Las[-m[ ]n pace! *(Acela=i joc.)* Las[-m[ ]n pace! *(Iese foarte turburat prin fund, tr`ntind u=a.)*

SCENA III

A N C A, G H E O R G H E

G H E O R G H E *(suie p`n[ ]n fund):* Dragomire! Dragomire!... S-a dus!

A N C A *(cobor`nd la st`nga, aparte):* Se duce la c`rciuma Popii... acas[n-are ce bea.

G H E O R G H E *(din fund):* Anco! *(Coboar[ ]ncet)*.

A N C A: Tot aici e=ti?... Gheorghe, de ce nu-\i schimbi tu g`ndurile, m[b[iete, =i vrei s[mi le schimbi pe ale mele? }mi pare r[u de tine!... A=a nec[jit[cum sunt, de ce nu m[la=i tu necazului meu =i mai m[turburi =i tu?

G H E O R G H E: Pentru c[...

A N C A: Pentru c[m[iube=ti... Asta o =tiu...

G H E O R G H E: Da, pentru c[te iubesc...

A N C A: Las[-m[p[catelor mele, Gheorghe, =i du-te. E=i t`n[r... mergi de-\i caut[norocul aiurea... A=a cum m[iube=ti tu pe mine, eu nu te poci iubi...

G H E O R G H E: Tu nu po\i iubi?

A N C A: Ba... oi fi iubind =i eu odat[... dar n-am avut parte. Acu la mine a trecut vremea iubitului... D-aia, Gheorghe,]\i mai spui o dat[, caut[-\i norocul]n alt[parte.

G H E O R G H E: }n alt[parte?... Bine...

A N C A: ... De ce s[-\i]ncurci tu o via\[t`n[r[ cu p[\eli trecute, s[ iei o femeie cu g`nduri vechi? +-apoi chiar a=a... cum s[m[iei?

G H E O R G H E: |i-am spus...

A N C A: S[m[despart eu acuma de Dragomir?... nu se poate.

G H E O R G H E: Zici c[\i-e negru s[-l vezi.

A N C A: Da... da mie Dumnezeu mi l-a trimis pe el; =i Dumnezeu =tie ce face... eu trebuie s[fac voia lui...

G H E O R G H E: Bine, Anco, f[cum vrei, tr[ie=te cum]\i vine... Eu m-am hot[r`t s[plec din satul [sta...

A N C A *(repede):* S[pleci?

G H E O R G H E: Da... Eu te iubesc, tu nu m[po\i iubi... ce-ar]nsemna s[mai stau aici degeaba?

A N C A *(trist[):* Pleci!

G H E O R G H E: Da... Lumea a cam sim\it... eu s[m[st[p`nesc nu poci... =i nu voi s[ m[ fac de batjocur[, s[ m[ \iu de urmele tale ca un n[t[r[u. *(Anca st[ pe g`nduri.)* Nu mai merge... s[fiu prieten cu b[rbatu-t[u, care nu-i om de felul meu, numai ca s[te poci vedea mai des!... E=ti o femeie... nu =tiu cum s[-\i zic... |i-e drag s[tr[ie=ti cu un om care se poart[cu tine ca cu un c`ine, =i m[gone=ti pe mine, care te iubesc... Bine... Atunci mai bine s[nu te mai v[z deloc.

A N C A: Care va s[zic[, pleci?... adev[rat?

G H E O R G H E: Da...

A N C A: C`nd?

G H E O R G H E: C`t s-ar putea mai cur`nd... peste c`teva zile.

A N C A: R[u]mi pare.

G H E O R G H E: De ce?

A N C A: De ce, de ne-ce,]mi pare r[u...

G H E O R G H E: Dac[nu m[iube=ti?

A N C A: Ce copil e=ti?... Eu nu te iubesc pe tine, dar tu m[iube=ti pe mine: nu]n\elegi tu c[mai dor o s[-mi fie mai la urm[mie de tine dec`t \ie de mine...

G H E O R G H E: Atuncea...

A N C A: Ce?

G H E O R G H E: Vino cu mine.

A N C A: Nu se poate.

G H E O R G H E: Prin urmare, eu ce s[fac?

A N C A: Tu... tu s[te duci, Gheorghe, cu Dumnezeu; de dorul meu s[nu-\i pese... *(Pl`nge.)*

G H E O R G H E: Anco, pl`ngi?

A N C A: Da.

G H E O R G H E: Pentru ce?

A N C A: De prisos s[-\i spui.

G H E O R G H E: Dac[pl`ngi...

ANCA: S[-\i vorbesc drept, Gheorghe; eu]\i sunt cu mult datoare \ie... Mult[putere mi-a dat priete=ugul t[u =i g`ndul c[ un om a=a de voinic ca tine m[ iube=te... G`ndul c[tu ai fi]n stare s[faci odat[=-odat[o jertf[mare pentru mine era sprijinul sufletului meu am[r`t... Dac[ tu te duci, cum r[m`i eu?

GHEORGHE: Ce jertf[? s-o fac.

ANCA: Nu poci acuma... nu =tiu... n-am ce s[-\i spui. *(St[un minut la g`nduri.)* Gheorghe, dac[ m[ iube=ti mult... mult... *(schimb`nd repede tonul)*, du-te acuma de dormi lini=tit =i vino m`ine diminea\[ aici: Dragomir pleac[ la t`rg, putem sta mai mult de vorb[... Du-te... Noapte bun[.

GHEORGHE: Noapte bun[, Anco. *(Pleac[spre fund.)*

ANCA *(aparte):* Pleac[. *(El d[s[ias[; cu glasul jum[tate.)* Gheorghe!

GHEORGHE *(]ntorc`ndu-se):* M-ai chemat?

ANCA: Nu... *(El o prive=te lung, apoi vrea s[plece.)* Ba da! *(El se]ntoarce iar =i coboar[cu aerul]ntreb[tor.)*

GHEORGHE: De ce?

ANCA: Nu pricepi?

GHEORGHE: Nu.

ANCA *(cu mult[inten\ie):* ... Tu nu sim\i, n-ai priceput deloc c[=i eu te iubesc?

GHEORGHE: Tu... pe mine?... adev[rat?

ANCA: Adev[rat... Trebuie s[-\i spui, c[nu mai poci. *(Foarte volubil:)* Gheorghe, Dragomir o s[vie acum beat... C`nd se ]ntoarce beat, m[-njur[ =i se culc[ =i doarme dus de po\i t[ia lemne pe el... Vino! De la tine din deal se vede fereastra asta... oblonul este ]nchis... P`nde=te: c`nd [i vedea lampa la ochiul oblonului, vino degrab[... te a=tept!

GHEORGHE: M[iube=ti?

ANCA: Da, da' s[nu ui\i c[sunt nevasta lui Dragomir... dac[moare el, sunt a ta!... Gheorghe, m-am jurat: c`nd o c[dea a dint`i lopat[de p[m`nt pe co=ciugul lui, eu s[fiu]n bra\ele tale... Ai priceput?...

G H E O R G H E: S-a=tept o via\[ ]ntreag[...

A N C A *(scurt):* E=ti un prost! M-ai fi iubind tu, da' nu m[-n\elegi... G`nde=te-te mai bine la ce am vorbit... Cum vezi lumina, vino, s[nu te a=tept... Du-te...

G H E O R G H E *(transportat):* M[duc... viu... M[iube=ti?

A N C A: Da, da, te iubesc. *(}l str`nge ]n bra\e cu putere, apoi ]i face v`nt prin fund =i]ncuie.)*

SCENA IV

A N C A singur[, privind spre fund

Gheorghe, Gheorghe, ce p[cat te m`n[ pe tine!... *(Coboar[ ]ncetinel la mas[.)* O fi ]n stare b[iatul [sta u=urel de c`te se laud[? s[vedem... Unde o fi c`inele? la c`rciuma Popii... joac[c[r\i =i bea... S[vie iar beat s[m[ ]njure =i s[m[amenin\e!... A= vrea s[=tiu c`t o s[mai \ie asta!... Mult, nu crez!... *(Ascult[.)* Haha! vine... el este... *(}=i ia lucrul =i st[la mas[. — O b[taie]n u=e. — Anca se ridic[=i st[un moment.)* Am]ncuiat... *(}nc[o b[taie. Anca merge la u=e.)* Acu=-acu=! *(Descuie.)*

SCENA V

A N C A, I O N

I O N *(foarte obosit =i cam tremur`nd):* Bun[vremea, nevast[.

A N C A: Mul\umim dumitale, om bun... Ce pofte=ti?

I O N: }mi dai de m`ncare?

A N C A *(aparte):* {sta nu-i din sat... e str[in. *(Tare:)* N-avem de m`ncare, omule... pleac[.

I O N: Da'... m[la=i s[dorm?... las[-m[s[dorm...

A N C A *(aparte):* E un om r[u, e beat, ori ce? *(Tare:)* Caut[-\i de drum, cre=tine; *(cam aspru:)* 'aide!

I O N *(sfios =i ap[r`ndu-se ca de o lovitur[la cap):* M[duc... s[nu m[ba\i... s[nu dai!

ANCA: Dec! de ce s[te bat?... du-te s[n[tos.

ION *(vrea s[plece,]=i pierde puterile =i se razim[de u=e):* Nu mai poci... *(ridic`ndu-se frumos)*. D[-mi ceva s[ m[n`nc, f[-\i poman[... mi-e foame. *(Se las[bini=or pe lavi\a din st`nga u=ii.)*

ANCA: {i fi bolnav?

ION: Nu.

ANCA: Da' ce ai?

ION: Mi-e foame... sunt ostenit...

ANCA: Da'... de unde vii dumneata?

ION: Hehè, de departe... tocma' de la munte.

ANCA: +i ce v`nt te-a b[tut pe la noi?

ION: M-am r[t[cit.

ANCA: Da-ncotro mergeai?

ION: Nu =tiu...

ANCA: Cum s[nu =tii unde mergeai?

ION *(]ncet =i confiden\ial):* Vezi c[eu... sunt nebun...

ANCA: Nebun?!

ION: H[h[!... Da' nu m-apuc[totdeuna... +i c`nd m[chinuie=te Necuratul, numa' vine Maica Domnului de m[scap[... Necuratul mi-a poruncit de dou[ori s[-mi fac seama singur... ca s[-mi ia sufletul...

ANCA: S[rmane, cine =tie ce p[cate!...

ION: Da' Maica Domnului nu m-a l[sat. *(Se]nchin[.)*

ANCA: +i din ce \i-a venit?

ION: Din b[taie... +i c`nd m[ speriu m-apuc[, fie pe pustii locuri! =i, c`nd e s[m-apuce,]mi vine]nt`i cu grije =i cu sc`rb[=i pe urm[cu spaim[... =i m[arde *(arat[moalele capului)*. Eu am o bub[aici]n[untru... Da-mi dai?

ANCA: Ce?

ION: De m`ncare...

ANCA: A! uitasem, uita-te-ar relele! *(Merge la tarab[, taie un codru de p`ine =i i-l d[.)* Na, omule.

ION: Bodaproste!

A N C A: Vrei =-un rachiu?

I O N: Dac[-mi dai...

A N C A *(]i d[un \oi de rachiu):* Da' cum s-a]nt`mplat s[-\i vie?... E de mult?

I O N: Vreo zece ani...

A N C A: Zece ani... +i cine te-a b[tut?... de ce?

I O N: Degeaba... Eu eram p[durar la Corbeni...

A N C A *(aparte):* P[durar la Corbeni!... *(tare)*. Cine te-a b[tut?

I O N: La judecat[... c[nu vream s[spui.

A N C A *(cu ner[bdare):* Ce?

I O N: C[de ce l-am omor`t...

A N C A: Omor`t! *(Aparte:)* Doamne Isuse Cristoase! cine e omul [sta? *(Cu team[c-a aflat adev[rul:)* Te cheam[... Ion...

I O N *(d`nd din cap):* Ion m[cheam[.

A N C A: +i ziceai c-ai omor`t pe...

I O N: ... Pe Dumitru Cirezarul...

A N C A *(aparte):* Cum a ajuns omul [sta aici?... Tu, Maica Domnului! i-ai fost c[l[uz[; tu l-ai purtat pe c[i necunoscute =i mi l-ai trimes aici ca s[ridice din calea hot[r`rii mele]ndoiala...

I O N *(mo\[ind):* Acu mi-e somn... *(ascult[ca de departe)*. De ce url[c`inele?

A N C A: Nu url[nici un c`ine.

I O N: Ascult[...

A N C A *(aparte):* Aiureaz[. *(Tare:)* Ioane, vrei s[te culci?

I O N: Da.

A N C A: Scoal[*(]l ajut[s[se ridice)*, vino cu mine... 'Aide p-aici *(]l duce de m`n[ ]ncetinel spre st`nga, planul]nt`i)*.

I O N: C`nd url[ c`inele, moare cineva... *(=ov[ie, ea]l sprijine=te)*.

A N C A: }ncetinel...

I O N: Tu =tii cine o s[moar[... O s[moar[Ion?... Dac[Ion moare, scap[de dracul?... *(se opre=te, face o grimas[de durere =i pune m`na la cap)*. M[ doare! *(Am`ndoi ies]ncet.)*

SCENA VI

GHEORGHE, ANCA

GHEORGHE *(intr`nd repede din fund):* Anco! *(venind spre st`nga:)* Anco!

ANCA *(venind din st`nga):* Gheorghe! *(Repede.)* Ce cau\i? ce vrei? Nu \i-am spus s[ nu vii p`n[nu \i-oi face semn? |i-am f[cut semn? Vrei s[dea Dragomir peste tine aici?... Pleac[, du-te =i nu mai veni p`n[nu te chem...

GHEORGHE: Stai s[-\i spui... Am venit s[-\i aduc o veste bun[...

ANCA: Ce veste bun[?

GHEORGHE: Viu de la c`rciuma Popii... Dragomir e tot acolo... E b[ut... A jucat c[r\i, a pierdut =i-a f[cut cinste la to\i... E acolo popa, notarul, primarul, sunt to\i]n odaie...

ANCA: Asta \i-e vestea a bun[?

GHEORGHE: Stai... Dragomir pleac[p`n[-n ziu[.

ANCA: Ei! merge la t`rg.

GHEORGHE: Nu... pleac[, nu se mai]ntoarce.

ANCA: Ce?

GHEORGHE: Te las[... se duce]n lume!

ANCA: Cum? *(Aparte:)* Nu crez eu asta.

GHEORGHE: Anco...

ANCA: 'Aida-de! mai sunt =i eu p-aici.

GHEORGHE: Nu-\i pare bine? N-ai zis c[m[iube=ti?

ANCA: Ei da! =-apoi... dac[te iubesc?

GHEORGHE: C`nd b[rbatul]=i p[r[se=te nevasta, ea are drept, dup[lege, s[se despart[de el =i s[ia pe cine-i place.

ANCA: Ce vorbe=ti prostii... Cum o s[plece Dragomir? Unde s[plece?

GHEORGHE: N-a spus unde, dar]=i ia ziua bun[de la to\i... z[u! p`n[ ]n ziu[se porne=te...

ANCA: Om vedea... *(Aparte:)* A=a? *(St[pe g`nduri.)*

GHEORGHE: La ce te g`nde=ti?

A N C A: Gheorghe, uit[-te la mine bine! e=ti tu b[rbat]n toat[firea, ori e=ti un om u=urel?... M[poci eu]ncrede]n tine? Faci ce \i-oi zice eu?

G H E O R G H E: Fac.

A N C A: Dar dac[nu faci?

G H E O R G H E: Spune ce, s[fac!

A N C A: Bine... S[vedem ce-\i poate dragostea: du-te =i orice s-ar]nt`mpla, p`n[nu vezi semnul, nu te mi=ca. *(Gheorghe face o mi=care.)* F[r[vorb[mult[, pleac[. *(}l]mpinge spre fund.)*

G H E O R G H E: Anco!

A N C A: Du-te.

G H E O R G H E: M[iube=ti?

A N C A *(foarte impacientat[):* Da, da' du-te *(]l]mpinge afar[)*. S[nu te]nt`lne=ti cu el... ia seama. *(}nchide.)*

SCENA VII

A N C A singur[, coboar[la u=a din st`nga =i ascult[; o deschide bini=or =i se uit[ ]n[untru; trece apoi =i =ade la mas[.

Vrea s[plece... Ce s[fac?... S[m[duc s[strig]n gura mare... s[dau pe vinovatul adev[rat pe m`na judec[torilor =i s[ scap pe nevinovat... Dar dovada? B[nuiala mea. Dar ce dovad[ o s[ fie asta dac[ el o t[g[dui?... Ia stai ... Care va s[ zic[ el mai are un an s[ o duc[ cu frica ]n s`n... anul [sta o s[umble fugar, =i peste un an]=i poate spune singur fapta, =i... s-a ispr[vit... S[r[m`ie nepedepsit... A=a e legea, bine; dar eu poci s[-l las a=a?... Nu... nu se poate. *(Pauz[.)* Nebunul [sta tot e os`ndit odat[... Pentru un p[cat, dou[ori zece, un om tot cu o via\[pl[te=te... +i f[r[alt[vin[nou[, nebunul tot are s[fie prins p`n[ la urm[ =i ]ntors acolo de unde a fugit... *(Pauz[.)* +i dac[ e vorba, ce este mai bine pentru nebun? s[-=i t`rasc[via\a pribeag =i chinuit, f[r[ad[post, f[r[o zdrean\[pe el, f[r[hran[, ori s[tr[iasc[ ]n]nchisoare]mbr[cat, hr[nit =i]ngrijit la vreme =i ad[post?... S[fie

slobod e mai bine? s[se bucure de lumina soarelui]n bun[voie?... Dar e nebun... Mai are nebunul bun[voie?... Lumina soarelui f[r[lumina min\ii... O s[-i fie lumina soarelui singur[iarna de cald, ori de foame vara? O s[se g[seasc[ori nu un suflet de cre=tin s[-l miluiasc[cu o f[r`m[ de p`ine... o s[degere, ori o s[se coac[toat[ziua, nem`ncat, gonit de lipsa lui de voie, =i seara o s[ adoarm[ de foame pe p[m`ntul gol... A=a-a=a... locul lui e la ocn[... Dumnezeu, cine =tie pentru ce p[cate, l-a aruncat]n pr[pastie, dar a fost =i bun =i i-a luat mintea cu care s[-=i judece tic[lo=ia: i-a dat greutatea... dar i-a luat cump[na! *(St[pe g`nduri.)*

SCENA VIII

ANCA, DRAGOMIR

DRAGOMIR *(intr[=i se opre=te]n prag, e palid =i cam ame\it):* Anco!... Anco!

ANCA *(tres[rind):* Ai venit? *(Se scoal[.)*

DRAGOMIR: Da...]\i pare r[u? Dac[ ]\i pare r[u... m[duc iar... *(+ov[ie.)*

ANCA: Nu-mi pare r[u c-ai venit,]mi pare r[u c-ai venit iar beat.

DRAGOMIR: Asta a=a e... sunt... ce e drept, sunt cam beat... Am b[ut... dar de necaz am b[ut. *(Ofteaz[.)* Da, s[=tii tu... numai de necazul t[u!

ANCA: De ce ai b[ut nu =tiu, =tiu c[e=ti beat... culc[-te.

DRAGOMIR: Nu voi s[m[culc... Am de vorb[cu tine...

ANCA: Las-c[mai vorbim m`ine diminea\[, acuma nu po\i vorbi...

DRAGOMIR: Ba poci... D[-mi s[beau.

ANCA: Tot mai vrei?

DRAGOMIR: Tot mai vreau... Adu vin =i s[stai aici, c[am s[vorbesc cu tine. *(El st[la mas[, ea]i aduce o can[cu vin.)*

ANCA: Na... s[-\i treac[necazul.

D R A G O M I R *(ridic[la gur[cana =i se opre=te):* Tu! *(R`nje=te la ea.)* Tu, n-auzi?... De ce vrei tu s[m[otr[ve=ti pe mine?

A N C A: E=ti nebun, vai de capul t[u! Da' de ce s[te otr[vesc?

D R A G O M I R: Ca s[te scapi de mine, =tiu eu!... =i s[tr[ie=ti cu altul... Poate c[ai pus ochii pe Gheorghe,]nv[\[torul... Am cam mirosit eu ceva... *(r`njind).* Vai de voi!... v[ pui capul la am`ndoi! *(Aduce cana la gur[=i iar se opre=te.)*

A N C A: Vorbe=ti aiurea...

D R A G O M I R: S[m[otr[ve=ti, 'ai? *(}i d[cana, =i aspru:)* Na ici! bea tu]nt`i... s[te v[z eu c[bei.

A N C A *(ia cana, bea =i i-o d[ ]napoi):* Na.

D R A G O M I R: Tu, Anco, spune drept, ce g`nde=ti tu de mine?

A N C A *(lu`ndu-=i lucrul):* Bine g`ndesc.

D R A G O M I R: Bine?... Bine s[fie... Las-o]ncurcat[... *(Pauz[.)*

A N C A: Abà, Dragomire, c`nd pleci tu?

D R A G O M I R: Unde s[plec?

A N C A: }n lume... =tiu eu unde? Am auzit c[vrei s[m[la=i =i s[te duci]ncotro [i vedea cu ochii...

D R A G O M I R: Cine \i-a spus?

A N C A: Ce-\i pas[... De ce, Dragomire?...

D R A G O M I R: Pentru c[nu tr[iesc bine cu tine... nu m[iube=ti... tu nu-mi e=ti nevast[,]mi e=ti vr[jma=... pentru c[tu m-ai nenorocit pe mine...

A N C A: Eu? a= vrea s[=tiu =i eu cum.

D R A G O M I R: Da, tu... Dac[nu te cuno=team pe tine, eu era s[fiu altfel de om... *(Bea =i ofteaz[:)* Hehe! ce om era s[fiu eu... Dar s-a dus... acu e degeaba... las-o]ncurcat[!

A N C A: +i vrei s[m[la=i?

D R A G O M I R: Da, numai pe c`t[va vreme... s[ vezi cum ]\i este f[r[ mine... *(bea).* Ascult[ ici la mine... unde \i-e g`ndul?... Eu am o daraver[departe... trebuie s[plec m`ine diminea\[... Tu... fii cuminte... stai acas[=i m-a=teapt[. S[nu dea dracul!... c[te tai!...

A N C A: O s[z[bove=ti mult?

DRAGOMIR: O lun[, dou[, trei, mai mult... un an, nu =tiu...

ANCA: Dar ai s[vii]napoi?

DRAGOMIR: Fire=te c[viu... Tu ai s[iei cu]nscris de la Popa, — s[mi-aduci aminte s[-\i dau]nscrisul — cinci sute de lei... Hanul po\i s[-l dai cu chirie; tot Popa vrea s[-l ia... +i\a de sub =ur[po\i s-o vinzi... Sc`ndurile de la deal o s[ le aduc[ peste c`teva zile... mai ai s[mai pl[te=ti vreo treizeci =i cinci de lei... s[le vinzi; po\i apuca pe ele p`n[la o sut[de lei.

ANCA *(dup[ce l-a ascultat cu r[bdare, cl[tin`nd mereu din cap):* Aoleu, Dragomire!

DRAGOMIR: Ce?

ANCA: S[mai crez eu c[ai s[te]ntorci? Eu nu v[z c[-\i faci adiata? *(Se scoal[.)* Dragomire, tu n-ai s[pleci... Cum se poate una ca asta! S[-\i la=i tu casa ta =i s[fugi a=a]n lume... De ce? Ai sc[p[tat =i mergi s[slug[re=ti unde nu te cunoa=te nimeni?

DRAGOMIR: A=i!

ANCA: Ori te-a ars focul =i mergi s[cau\i ad[post]n alt[parte?

DRAGOMIR: Nu!

ANCA: Atunci ai f[cut poate vreo fapt[rea =i \i-e team[de r[spundere, de pleci a=a]n str[in[t[\i de la tine =i de la ai t[i...

DRAGOMIR: Dec!

ANCA: C[cine fuge a=a? cine]=i p[r[se=te a=a casa =i locul tamnisam =i-=i ia lumea]n cap?... Doar oamenii dezn[d[jdui\i, ori f[c[torii de rele, ori... nebunii.

DRAGOMIR *(bea =i r`nje=te):* Nebunii...

ANCA: Dezn[d[jduit n-ai de ce s[fii, c[, slava Domnului, ai dup[ce bea ap[... Fapte rele zici c[n-ai f[cut, c[tu =tii =i Dumnezeu ce st[pe cugetul t[u... Atunci, Doamne iart[-m[, [i fi nebun!

DRAGOMIR *(acela=i joc):* Mai =tii? Oi fi...

ANCA: De asta s[nu r`zi... e=ti tu ni\el cam \icnit... adic[, ce ni\el! e=ti bine de tot; demult \i-ai pierdut s[rita... *(Dragomir ascult[ nervos.)* Noaptea visezi ur`t =i sai din somn mereu... |i-e fric[s[dormi cu lampa stins[... Mai-nainte, unde se]nt`mpla la tine s[te]mbe\i!...

acuma]\i bei min\ile dintr-un \oi de rachiu... Mai-nainte m[sileai tu s[fac poman[=i s[\iu soroacele de sufletul lui Dumitru *(Dragomir mi=care)* — ba c[\i-a fost prieten bun, ba c[ce p[cat c[s-a pr[p[dit a=a om de omenie! — Ajunsesem s[m[mir eu de tine, cum tu, b[rbatul meu, s[nu m[la=i o clip[m[car s[-mi uit de b[rbatu-meu [l dint`i... De la o vreme ]ncoace, alta =-alta; dac[ pomenesc c`t de rar de el, te-apuc[alte alea... Tu n-ai b[gat de seam[ce-ai f[cut adineaori?

D R A G O M I R: C`nd adineaori?

A N C A: Adineaori, c`nd citea Gheorghe.

D R A G O M I R: Ei?

A N C A: Vorbe=ti ni=te vorbe... de nu te-ar cunoa=te omul ar crede...

D R A G O M I R: Ce vorbe? Ce-am zis?

A N C A: Ce nu se cade s[vorbe=ti... }ncai la b[utur[, calea-valea... e omul cu mintea]mp[ienjinit[... Dar erai treaz...

D R A G O M I R: Ei! ce-am vorbit?

A N C A: Mi-ai zis s[-\i spui ce crez eu de tine, c[tu ai omor`t pe Dumitru... =i Gheorghe era de fa\[...

D R A G O M I R: +i tu ce-ai r[spuns?

A N C A: |i-am r[spuns ca totdeauna... c[e=ti nebun.

D R A G O M I R *(]ncruntat):* Nebun!...

A N C A: Uite, vezi... am luat seama c[nu-\i place deloc s-auzi vorba asta. Ce s[fie cu tine, Dragomire? Eu g`ndesc c-o fi vreun p[cat... S[te spovede=ti... s[te grije=ti...

D R A G O M I R: Ce, am s[mor?

A N C A: Nu se spovede=te omul numai c`nd are s[moar[...

D R A G O M I R *(indispus):* M-oi spovedi alt[dat[, n-am vreme acuma.

A N C A: C`nd?

D R A G O M I R: C`nd m-oi]ntoarce...

A N C A: Dac[te-i mai]ntoarce...

D R A G O M I R: Ei, a=a! dac[m-oi mai]ntoarce... *(se ridic[ame\it)* m-oi spovedi... Ei, =-apoi ce? A=a e via\a omului! Pe to\i tot dracul]i

]ncalec[... to\i o s[moar[, to\i! +i eu o s[mor... =i tu o s[mori, =i Gheorghe, =i to\i... pe r`nd, pe r`nd, ca la moar[. *(Se uit[lung unul la altul.)* Tu, femeie, tu e=ti ispita... Anco, Anco! *(}i face =ov[ind semn s[vie dup[el.)* 'Aide!... 'Aide, tu, n-auzi?... M`ine diminea\[plec... Tu! de ce nu m[iube=ti tu pe mine? *(O apuc[.)*

ANCA *(vr`nd s[-l dep[rteze):* Las[-m[...

DRAGOMIR: Nu te las... *(o \ine cu d-a-sila)*.

ANCA: Abà, Dragomire, \ii tu minte alalt[ieri la poman[— c[uitai s[te]ntreb — c`nd a venit rezervistul [la, de ce ai fugit?

DRAGOMIR *(o las[=i o]mpinge u=or]ncolo):* Care rezervist?

ANCA: {la de sem[na grozav cu Dumitru...

DRAGOMIR: Tu =tii care e [la. *(Se]ntoarce spre mas[.)*

ANCA *(dup[o pauz[):* Zici c[pleci dis-de-diminea\[?

DRAGOMIR *(posomor`t):* Da... plec...

ANCA: Atunci, culc[-te... ai =i b[ut... e aproape de miezul nop\ii...

DRAGOMIR *(bea ce a mai r[mas]n can[):* M[duc! *(Pleac[spre u=a od[ii lui, la st`nga, planul al doilea.)* Sunt beat...

ANCA: Crez... *(urm[rindu-l]ncet)*. Du-te de te odihne=te... *(subliniind)* =i...

DRAGOMIR *(din pragul u=ii):* +i... ce?

ANCA: }nchin[-te... s[nu mai visezi ur`t.

DRAGOMIR: Bine! *(Iese]n st`nga. Anca se uit[din u=e]n odaie.)*

ANCA: A=a... Dormi acuma. *(}nchide u=a =i ascult[, trece apoi =i ascult[la u=a cealalt[, apoi coboar[.)* }nchin[-te, Dragomire, c[se apropie ceasul!

(Cortina)

ACTUL II

SCENA I

ANCA *(singur[la mas[):* S[chem pe Gheorghe =i s[-l pui s[-i sf[r`me capul... s[ stau s[ m[ spovedesc lui Gheorghe cu de-am[-nuntul... Am eu vreme de asta acuma?... Poci s[-i ar[t lui a=a pe scurt =i ]n prip[ cum s-a strecurat =i s-a ]n=irat ]ndelung, ]ncet-]ncet, b[nuial[ cu b[nuial[ ]n sufletul meu, p`n[s[se]nr[d[cineze credin\a asta... c[Dragomir e vinovat?... S[-mi pierz noaptea cu vorbe... Dar Gheorghe poate c[nu vrea, ori s[nu fie]n stare s[fac[a=a fapt[... Cum e b[iatul u=urel, m-oi c[i c[i-oi fi spus... *(Pauz[.)* Nu... N-am nevoie de ajutor... S[m[g`ndesc mai bine... Cine n-o s[ creaz[ c[ tot nebunul fugit de la ocn[ a omor`t =i pe Dragomir?... *(Pauz[)*. Da de ce s[-mi fac p[cat =i s[mai str[g[nesc[1] pe nevinovat?... Asear[, la c`rcium[, Dragomir le-a spus la to\i c[ pleac[ ]n lume. Am destul r[gaz p`n[la ziu[s[-l t`r[sc =i s[-l arunc ]n pu\: a plecat, s-a dus... nu mai vine azi, nu mai vine m`ine, o lun[, un an, nu mai vine deloc... M-a p[r[-sit!... *(pauz[)* S-a hot[r`t... *(Se scoal[, merge la tarab[ =i ia o bard[, apoi coboar[ ]ncet.)* Adic[ s[ fie greu lucru?... Doarme beat. Un uria= doarme... doarme =i cugetul lui =i puterea lui =i voia lui; via\a lui arde ]ncet =i domol, cum arde lum`narea f[r[s[vrea s[arz[... O femeie slab[, un copil fraged, hot[r`re numai s[ aib[, poate s[ sufle o dat[... =-o stinge... *(Se joac[ cu barda, cioplind bini=or pe muchia mesii; ]n st`nga se aud gemetele nebunului; ea se treze=te din g`nduri =i ascult[.)* Nebunul... S-a de=teptat... o s[-l de=tepte =i pe el... Ce s[fac? s[-l tr[snesc]n somn!... S[moar[f[r[s[=tie m[car c[moare, f[r[s[vaz[c[eu]l lovesc, f[r[s[-=i aduc[aminte de Dumitru... Dac[n-o vezi c[vine, aia nu mai e moarte! Nu, nu vreau]n somn; atunci ar fi parc[ar dormi mereu... Da... s[-l de=tept]nt`i: s[=tie c[-i vine

[1] A]nt`rzia, a]ncurca.

moartea, de la cine =i de ce... *(pune barda pe tarab[=i porne=te spre u=a lui Dragomir, face c`\iva pa=i =i se opre=te; u=a de la Dragomir se deschide, el apare foarte tulburat).*

SCENA II

ANCA, DRAGOMIR

DRAGOMIR *(speriat):* Anco!

ANCA *(aparte):* El!

DRAGOMIR: Anco, am visat ur`t... m[ doare m`na!

ANCA: Aiurezi... te doare m`na din vis...

DRAGOMIR: M[ ]njunghie unde am semnul de mu=c[tur[.

ANCA: +ezi jos... tremuri *(el =ade)*. De unde ai tu mu=c[tura aia la m`n[, Dragomire?

DRAGOMIR: De mult.

ANCA: Bine, de mult; dar de unde?... N-auzi?

DRAGOMIR: M-am b[tut c`nd eram copil =i m-a mu=cat unul pe care ]l tr`ntisem...

ANCA: De ce nu vrei tu s[-mi spui ce ai pe suflet? Eu v[z c[tu nu e=ti]n toate ale tale... Tu ai un ghimpe]n cugetul t[u... Des-t[inuie=te-te mie.

DRAGOMIR: |ie?

ANCA: Da, mie *(Dragomir mi=c[din cap negativ):* spune =i te u=ureaz[; dac[ai duce-o mult a=a, o s[ ]nnebune=ti...

DRAGOMIR: S[ ]nnebunesc!

ANCA: Da... Ce ai visat?

DRAGOMIR: Un cap de mort... cu din\ii mari... vrea s[m[mu=te... m[doare...

ANCA: Te doare c[nu vrei s[spui, te doare c[nu te hot[r[=ti s[spargi buba =i s-arunci r[utatea afar[... *(pauz[— se apropie bini=or de el =i-l apuc[pe dup[g`t)*. Ia ascult[, Dragomire... adic[ ce ar fi, cum st[m noi aici am`ndoi, s[te pomene=ti *(arat[ ]n fund)* s[-l vezi

c[vine, cum era]nalt =i voinic, =i se a=eaz[frumos colea la mas[ ]n fa\a ta: “Ei, bun[-seara, frate Dragomire... Ce mai faci? Mai]\i aduci tu aminte de mine?...” *(Dragomir se zg`rce=te pe scaun =i s-apuc[ de mas[; ea ]i ia repede capul ]n m`ini =i cearc[s[i-l]ntoarc[cu d-a sila spre fund)*. Ia uite colo... colo... Iac[t[-l... iac[t[-l!... Vino, vino, Dumitre!... *(vrea s[-l]ntoarc[cu toat[puterea)*. Ci uit[-te!...

DRAGOMIR *(smuncindu-se):* Las[-m[!... *(Se scoal[; s-aude \ip`nd nebunul; Dragomir se ]ntoarce spre st`nga; alt \ipet)*.

ANCA: Ascult[... *(Dragomir]=i]ntoarce privirile de la st`nga, ea se repede aproape de el =i, juc`nd spaima, =opti:)* Dragomire! *(}l smunce=te =i-l]ntoarce]n loc cu fa\a spre st`nga; el d[ cu ochii de nebun, scoate un strig[t ]necat =i r[m`ne]ncremenit.)* Uite-l... +tii cine e? E nebunul care a sc[pat de la ocn[...

DRAGOMIR: Ion! *(Cade zdrobit pe scaun.)*

ANCA: El!

SCENA III

DRAGOMIR, ANCA, ION

ION *(coboar[tremur`nd):* Mi-e foame... }mi dai s[ m[n`nc?

ANCA *(lui Dragomir,]ncet):* Trebuie s[-l oprim aici p`n[ m`ine... *(merge la tarab[, ia p`ine, o can[de rachiu =i \oiuri =i le-aduce pe mas[)*. +ezi, colea, Ioane...

ION: +ez. *(+ade sfios]n fa\a lui Dragomir, care se d[ ]napoi cu scaunul.)*

ANCA *(d`ndu-i s[bea):* Cum e la ocn[, Ioane?

ION: Bodaproste... e bine *(La]ntreb[rile ei, Ion r[spunde lui Dragomir.)*

ANCA: +i cum ai fugit de acolo?

ION *(ca iluminat):* Vezi c[s-a pogor`t Maica Domnului la mine =i zice: pe cum c[, Ioane, c`nd [i ajunge la f`nt`n[sub deal, o s[-\i ias[ ]nainte cine s[te aduc[la mine, =i s[vii negre=it... s[vii, c[eu

te scap de to\i du=manii t[i, o s[-\i fie bine, c[eu, Maica Domnului, o s[pui stavil[ ]ntre tine =i rele: relele s[nu mai poat[trece la tine, =i nici tu s[nu mai po\i trece la ele... *(Simplu:)* A=a...

ANCA: Ei?...

ION: Pe urm[, vere, m-am dus la f`nt`na de sub deal =i am pus doni\ele jos... Ei! era frumos =i cald... =i era p[durea singur[... doar]ntr-o tuf[fluiera de departe o mierl[... Numa', dinspre partea dealului, iac[t[c[-mi iese]nainte o veveri\[— vezi, o trimisese Maica Domnului! — sta]n fa\a mea]n dou[labe =i se uita la mine drept cu ochii ei mititei =i galbeni. Eu am dat s-o prinz, c`nd colo ea... \u=t! a s[rit p-o crac[ sub\ire de alun: acu se ]ncovoia craca =i s-apleca cu ea p`n[la p[m`nt, acu se ridica, acu se ridica, acu se apleca. Eu dup[ ea, ea iar ]naintea mea, ]n dou[ labe, se uita la mine... }i sclipea ochii, vere, de parc[ era dou[ sc`ntei =i m[chema iac-a=a... *(face gestul)*. Am umblat o zi]ntreag[: la urm[a pierit =i am r[mas r[t[cit... Da' acuma o s[m[duc]napoi acas[.

ANCA: Unde acas[?

ION: La ocn[.

DRAGOMIR: Ai sc[pat =i vrei s[te duci singur]napoi?

ANCA: Da' de ce te-a]nchis pe tine, Ioane?

ION: Pentru c[am omor`t pe Dumitru.

DRAGOMIR: Da' tu l-ai omor`t?

ION: Eu.

ANCA: Ba nu tu.

ION: Ba eu... Luleaua =i tutunul =i amnarul lui era la mine.

DRAGOMIR: Ei, =-apoi? Dac[s-o g[si luleaua =i tutunul =i amnarul t[u la mine, se cheam[c[te-am omor`t eu, 'ai?

ION *(ne]n\eleg`nd bine):* E!...

ANCA: Ascult[-l pe el, Ioane, tu stai degeaba]nchis.

ION *(d[din cap):* H[h[!

DRAGOMIR: +i o s[scapi cur`nd de acolo... Peste un an... *(se opre=te privind b[nuitor la Anca; ea face o mi=care de inteligen\[, trece la tarab[, de acolo]n celar =i ascult[prin u=e, pe care a l[sat-o cr[pat[).*

I O N: Mai am unsprece ani.

D R A G O M I R: Ba unul.

I O N: Ba unsprece...

D R A G O M I R *(impacientat, s-apropie de Ion =i confiden\ial, dup[ce a aruncat o c[ut[tur[de jur]mprejur):* Dac[m`ine, poim`ine, o ie=i un om =-o zice: da\i-i drumul lui Ion, c[nu este el vinovat, e altcineva...

I O N: Altcineva... Ei! a=a a f[cut unul de la noi de la ocn[... om milos, vere, Dumnezeu s[-l miluiasc[...

D R A G O M I R *(urm`ndu-=i jocul)*: Las[-m[ s[-\i spui... E altcineva: Ion a fost un prost, i-a luat din buzunar luleaua =i tutunul; dar c`nd i le-a luat, Dumitru era mort...

I O N: Ba nu...

D R A G O M I R: Ba era mort... cu fa\a la p[m`nt...

I O N: Ba nu, era tr`ntit pe spate *(Anca mi=care)* =i a deschis ochii la mine...

D R A G O M I R: Ce!

A N C A *(coboar[repede la mas[):* +-apoi?

I O N: Apoi l-a podidit s`ngele pe nas =i pe gur[ =-a murit... *(M[n`nc[. Anca]=i =terge ochii =i se uit[la Dragomir.)*

D R A G O M I R *(r[stit la ea):* Ce te ui\i la mine a=a? *(Ea apleac[privirile; el mai aspru:)* Uit[-te la mine! *(Bate cu pumnul]n mas[; Ion tresare; foarte animat, c[tre Ion:)* C`nd l-ai g[sit]n p[dure?

I O N *(se scoal[speriat =i]ncepe s[tremure):* Spui, s[nu m[love=ti, s[nu m[ba\i!...

D R A G O M I R: Cine te bate?... +ezi jos... *(Ion =ade]nfrico=at.)* Pentru ce s[te bat?

I O N: Pentru c[am omor`t pe Dumitru...

A N C A *(cobor`nd):* Cre=tinul lui Dumnezeu,]n\elege c[nu tu.

I O N *(c[tre Dragomir):* Nu eu... da' cine? *(Dragomir \`fne=te.)*

A N C A: Spune cine, Dragomire.

D R A G O M I R *(fierb`nd):* Nu te-amesteca tu]n vorb[!... las[-ne-n pace!... Nu =tiu... *(bea cu sete)*.

ANCA *(foarte simplu):* Vrei s[-\i spui eu, Ioane?... Uite cine *(arat[pe Dragomir, acesta face o mi=caree violent[)*. Uite, Ioane, vezi tu? [sta a omor`t pe Dumitru. *(Lui Dragomir.)* Zi tu c[ nu-i a=a!... *(Ion se scoal[, ]ncepe s[ r`z[pe]nfundate =i s[ocheasc[pe Dragomir.)*

DRAGOMIR *(bea p`n[-n fund, tr`nte=te cana care se face \[nd[ri, =i se scoal[)*: Sunt prost eu c[stau la vorb[cu doi nebuni!...

ANCA: Doi nebuni!

DRAGOMIR *(amenin\[tor):* Tu, femeie!... *(]ncurcat, porne=te spre ea, care s-a retras la tarab[)*.

ION *(d[un r[cnet =i se n[puste=te asupra lui Dragomir t[indu-i drumul;]l apuc[de g`t =i-l ]nv`rte=te]n loc):* Stai aci!... De ce l-ai ucis, m[, pe cre=tin? *(Anca din fund, urm[re=te cu tot interesul jocul lor.)*

DRAGOMIR *(lupt`nd,]nnecat):* Las[-m[, nebunule!

ION *(crescendo):* Atunci, dac[l-ai omor`t tu, pe mine de ce m-a ]nchis, m[?... de ce m-a chinuit? de ce m-a lovit ]n cap? de ce? *(}l zguduie =i-l ]mpinge departe, ]n fa\[ l`ng[mas[; Dragomir, palid, cade g`f`ind pe un scaun...)* Dac[tu e=ti vinovat *(obidindu-se treptat =i ar[t`ndu-=i moalele capului)* de ce mi-a f[cut mie bub[aici]n[untru? *(Se vait[.)* M[doare!... M[doare!...

DRAGOMIR *(se ridic[pe furi= de pe scaun =i face un pas):* Cum s[scap?

ION *(oprindu-se din pl`ns =i repezindu-se):* Stai aci! *(}l apuc[ de g`t.)*

DRAGOMIR: Anco, mi-a stins puterile!

ION *(crescendo):* Tu... e=ti dracul!... Dac[tu e=ti dracul, de ce nu te duci s[stai]n balta unde te-a gonit Maica Domnului?... ori de ce nu mergi pe pustii locuri? ori de ce nu te]ntorci]n fundul iadului?... de ce? *(}l pune]n genunchi.)*

DRAGOMIR: M-a r[pus!

ION: De ce s[m[chinuie=ti tu pe mine *(]l las[un moment =i-l prive=te r`njind s[lbatic)*? M[i!... este la noi o ocn[ p[r[sit[... }n fund e o balt[ neagr[... Dac[ arunci o piatr[-n fund, numa', de departe, din inima p[m`ntului,]ncepe s[àue, =i àue tot mereu, =i tocm-a doua zi tace, c`nd zice Maica Domnului: destul!... Acolo trebuie s[vii tu

cu mine... s[te iau de g`t *(]l ]nha\[)*, s[ te ridic =i s[ te arunc ]n fundul b[l\ii... a=a!... Haide, *(url`nd)* haide!... *(]l t`r[=te; Dragomir se zbate)*.

A N C A *(aparte)*: }l omoar[... nu trebuie!... *(pune m`na pe bard[)*.

D R A G O M I R: St[i, Anco!

I O N *(]l t`r[=te):* Haide! nu urla, c`ine!

A N C A *(alerg`nd]n fa\a lui Ion cu barda ridicat[):* Nebunule!]\i cr[p capul!

I O N *(tresare, las[pe Dragomir =i se d[la o parte sfios):* Nu el?... N-ai zis tu?... Tu ai zis *(se retrage spre fund)*.

A N C A *(ajut`nd pe Dragomir s[se ridice):* Scoal[!...

I O N *(dep[rt`ndu-se):* Atunci, m[duc. *(Iese repede]n fund.)*

A N C A *(dup[ce a ridicat pe Dragomir, care se a=eaz[obosit la mas[, =i uit`ndu-se]n toate p[r\ile):* Dragomire, s-a dus!

D R A G O M I R: S-a dus?

A N C A: Se duce-n sat... Trebuie s[-l]ntoarcem]napoi =i s[-l \inem aci p`n[vedem ce e de f[cut... Aide dup[el!

D R A G O M I R: Nu merg...

A N C A: Fuge! n-o s[-l mai ajungem...

D R A G O M I R: Du-te tu.

A N C A *(suie =i privind c[tre el, aparte):* A=teapt[tu! d-abia a-nceput!... *(Iese]n fug[prin fund.)*

SCENA IV

D R A G O M I R singur, apoi I O N

D R A G O M I R: N-o s[-l mai poat[ajunge... =i chiar s[-l ajung[, ce folos! Parc-o s[aib[ea destul[putere s[se lupte cu nebunul... A putut femeia s[m[v`nz[... acu ar vrea s[ m[ scape, dar n-o s[ poat[... Ion o s[ spuie... }nc[ un an... Pentru un an, am s[ pierz via\a ]ntreag[!... pentru un an! A! c`nd n-are omul noroc! *(}=i apuc[cu m`inile capul. — Ion a ap[rut la vorbele din urm[, coboar[=i pune*

m`na pe um[rul lui Dragomir; acesta se scoal[ =i r[m`ne ca tr[snit). Anco!

ION: A trecut pe l`ng[ mine acuma... eram pe lavi\[; s-a dus ]ncolo la vale... Mi-e foame, d[-mi de m`ncare. *(+ade).* +ezi =i tu *(Bea).* Bea =i tu. *(Dragomir se supune; — dup[o pauz[lung[:)* E unul la noi la ocn[... Ce om bun, vere! cum m[miluie=te el pe mine: m[n`nc[ numai c`te o f[r`mi\[=i tainul lui mi-l d[mie!... Ala a fost ucis pe tat[-s[u, =i-l b[gase pe frate-s[u la ocn[... Pe urm[, vezi ce l-a]nv[\at pe el Maica Domnului, s[vie la ocn[=i s[spuie: eu am r[pus pe taica, lui neica s[-i da\i drumul, c[nu e vinovat... *(Simplu:)* Iac-a=a.

DRAGOMIR *(din ce]n ce mai mi=cat):* +i...

ION: +i i-a dat drumul lui fr[\`ne-s[u =i l-a]nchis pe el.

DRAGOMIR: Pe el...

ION: D-ap[i!... }ntr-un t`rziu dup[ aia, a aflat el c[ fr[\`ni-s[u umbl[s[moar[, =i s-a rugat s[-l lase de la ocn[s[mearg[acas[cu solda\i, numai pentru trei zile, c[zice c[: ce-am avut eu cu taica aia a fost alt[socoteal[; dar nu voi s[plece alde neica p`n[nu m-o ierta...

DRAGOMIR: +i l-a iertat?

ION: Da' de unde!...

DRAGOMIR: Nu l-a iertat?

ION: Nu, n-a vrut s[-l lase de la ocn[s[mearg[...

DRAGOMIR: +i frate-s[u a murit a=a?

ION *(d[din cap c[da, apoi se uit[lung la Dragomir):* M[Dragomire, tu e=ti s[n[tos =i cu mintea]ntreag[=i o s[tr[ie=ti bine... =i eu... *(z`mbind trist)* o s[mor a=a... nec[jit, b[tut =i nebun! *(Se ridic[.)*

DRAGOMIR *(foarte p[truns):* Ioane!...

ION: Vezi... Tu la ce n-ai venit s[spui pe cum c[Ion nu-i vinovat... Pe Ion l-a\i b[tut]n cap degeaba... Lua\i-m[pe mine. Ce-am avut eu cu Dumitru e alt[socoteal[, dar pe Ion l[sa\i-l s[racul! *(cu obid[ad`nc[)* =i Ion s-ar fi rugat la Maica Domnului Buna pentru p[catele tale... Vezi!... vezi *(pl`nge lini=tit).*

DRAGOMIR *(pl`nge]nfundat):* Ioane, eu caut s[te scap pe tine... Tu s[nu mai mergi, nu mai trebuie s[mergi]napoi la ocn[...

ION: Da unde o s[m[duc eu?

DRAGOMIR *(iute):* Tu o s[stai aci cu noi *(Anca intr[prin fund =i se opre=te]n u=e s[asculte.)* Ori nu; mai bine s[plec[m... Vino cu mine... sc[p[m am`ndoi. }\i cump[r haine nou[, p[l[rie, cizme nou[... De m`ncare, de b[utur[... tot...]\i dau eu ce-\i trebuie. *(Anca se retrage afar[=i]nchide u=a; Dragomir pleac[ame\it spre dreapta =i se]ntoarce]napoi.)* Ori nu... vino =i tu cu mine...

ION: Unde?

DRAGOMIR: Colea]n beci... s[scoatem banii *(ia lampa)* =i s[plec[m... 'Aide... *(Dragomir pleac[cu lampa]nainte spre chepengul beciului: Ion]l urmeaz[. Dragomir deschide =i porne=te s[scoboare. Ion se retrage.)* 'Aide!

ION *(retr[g`ndu-se cu fric[)*: Nu, nu intru...

DRAGOMIR: Da s[nu pleci!!

ION: Nu.

DRAGOMIR: Ori nu... st[i. *(Iese din beci, alearg[la u=a din fund, o]ncuie =i ia cheia, o pune]n buzunar =i coboar[iar]n beci.)* Viu acu=...

ION *(trece la mas[=i bea, fredoneaz[un c`ntec haiducesc, apoi se opre=te ascult`nd):* A]nceput iar... C`nd url[ c`inele, moare cineva...

DRAGOMIR *(iese din beci cu lampa =i cu o ulcic[ ]n m`n[; ]nchide chepengul la loc; vine la mas[, scoate o basma din s`n =i toarn[ ]n ea banii din ulcic[;]nnoad[basmaua =i o pune]n s`n):* Gata, Ioane!

ION *(apucat de un fior):* Mi-e frig! *(Dragomir, mereu pripit, se repede]n st`nga =i vine]ndat[cu o zeghe, pe care o arunc[pe umerii lui Ion, =i cu dou[p[l[rii, una i-o pune lui Ion =i alta o pune el pe cap).*

DRAGOMIR: Acu plec[m... Tu s[nu vorbe=ti nimic pe drum... s[m[la=i pe mine. 'Aide...

ION: 'Aide! *(Alt fior. Pornesc am`ndoi... U=a e]ncuiat[).*

DRAGOMIR: Ne-a]nchis pe dinafar[! *(St[un moment, caut[cu g`ndul =i aduc`ndu-=i aminte.)* A! *(se caut[nervos]n buzunare... g[se=te cheia =i deschide. Anca le vine]n fa\[; ei se dau]napoi; ea intr[=i]nchide u=a.)*

SCENA V

DRAGOMIR, ION, ANCA

ANCA: Da’]ncotro, Dragomire?]ncotro, neic[Ioane?

DRAGOMIR: Ascult[, Anco...

ANCA *(cobor`nd cu Dragomir):* Nu mai spune, c[ =tiu; eram la u=e *(Ion se ]nvele=te ]n zeghe, se tr`nte=te pe o lai\[=i se culc[)*. Vezi, Dragomire, c`nd zic eu c[ tu e=ti mai nebun dec`t... *(arat[cu ochii pe Ion)*. S[fugi]n lume cu el!... Pe unde o s[umbli? p-]n pustii? O s[v[ ]nt`lni\i cu oameni... O s[-l cunoasc[ cineva... E sc[pat de la ocn[... +i chiar s[ nu-l cunoasc[ nimeni, po\i tu s[-i st[p`ne=ti mintea? Da’ c`nd l-o apuca iar a turba ca adineaori?

DRAGOMIR *(demoralizat):* Atunci?...

ANCA: Ce copil o s[auz[asta =i n-o s[priceap[ce leg[tur[e]ntre oamenii [=tia doi, de pribegesc]n lume, f[r[s[poat[spune de unde vin, f[r[s[=tie unde se duc?

DRAGOMIR *(descurajat de tot):* Dar ce s[fac?

ANCA: S[r[m`nem aici =i s[-l \inem =i pe el p`n[ne-om g`ndi la altceva mai cuminte.

DRAGOMIR: Dac[n-o vrea... dac[nu-l putem \ine... *(Ion geme =i se zbucium[ ]n somn; Dragomir se sperie =i se]ndeas[spre Anca.)*

ANCA: Trebuie s[putem... C`t o fi aici,]l iau eu pe seam[*(merge la Ion, care se munce=te r[u]n somn =i zguduindu-l foarte brusc:)* Ioane! Ioane!

ION *(sare din somn; e cu totul apucat):* Da! eu sunt vinovat... Maica Domnului mi-a zis s[spui, ca s[nu m[lovi\i... Bate\i-l!... Da\i-i la cap!... Se preface c[e nebun... *(]nduio=at c[tre Dragomir:)* Uite cum]l bate! uite cum]i d[ ]n cap lui Ion! *(|ip`nd de groaz[:)* A!... nu!... nu!... nu da\i! *(]n culmea spaimei)*. O s[-i sparg[oasele,]i turte=te \easta capului... O s[-l omoare!... *(]=i acoper[ochii)*.

ANCA: Ioane!

ION *(crescendo):* De ce-l mai bate pe Ion dac[a murit? *(D[cu*

piciorul ca =i cum ar vrea s[ ]nl[ture ceva.) S[-l ia de aici... e plin de s`nge... *(mai d[o dat[)*. Nu mai mi=c[... *(Iar:)* A murit... *(porne=te spre fund)*.

DRAGOMIR: Pleac[! *(Am`ndoi se reped dup[el =i vor s[-l apuce.)*

ION *(\ip`nd):* Nu pune\i m`na!... S[nu da\i!... Ion a murit! *(Se smuce=te =i le scap[; se repede la tarab[, ia un cu\it mare =i ridic`ndu-l ]n sus m[re\:)* Nu pune\i m`na!... Ion merge la Maica Domnului *(se precipit[ ]n odaia din st`nga)*.

ANCA: Dup[el!

DRAGOMIR *(oprind-o):* A luat cu\itul!

ANCA: Nu e nimic!... dup[el, s[-l lini=tim! Dac[r[cne=te a=a, aude cineva de pe drum. *(Vrea s[mearg[spre st`nga. Ion, cu figura radioas[, reapare \in`nd]n m`n[ sus cu\itul plin de s`nge; face doi pa=i =i se pr[bu=e=te; am`ndoi se reped la el =i-l ridic[.)*

DRAGOMIR: S-a]njunghiat! *(}l a=eaz[pe o lavi\[l`ng[mas[.)*

ANCA: }njunghiat aici!...]n casa noastr[! *(St[pe g`nduri; pe chipul ei str[luce=te o inspira\ie.)*

DRAGOMIR *(dezolat):* Ce-ai f[cut, Ioane?

ION *(deschiz`nd ochii):* D[-mi ap[... mi-e sete!

ANCA *(cu o b[rdac[de ap[):* |ine, Ioane.

ION *(bea):* Bodaproste... Maica Domnului mi-a zis, scoate-\i m[runtaiele c`nd intr[ necuratul =i arunc[-le c`inelui...

ANCA: Ascult[, Dragomire.

ION: ...C[eu, Maica Domnului, o s[pui stavil[ ]ntre tine =i rele... =-o s[dormi... o s[dormi... D[-mi ap[... m[arde... *(Anca]i d[.)*

DRAGOMIR: Ioane!

ION *(d`nd cu m`na]ntr-o parte b[rdaca):* Scoate-mi m[runtaiele =i d[-le c`inelui s[ nu mai urle!... Caut[-m[ la picior, din jos de genunchi... am un chimir... S[ te duci la ocn[ =i s[-l dai de la mine [luia de a omor`t pe tat[-s[u...

ANCA *(scoate chimirul =i-l bag[ ]n buzunarul lui Dragomir):* |ine... *(aparte)*. Nu moare odat[... o s[ne apuce ziua.

ION *(iluminat):* Uite veveri\a!... colo sus... pe crac[!... uite-o!

(vrea s[se]nchine =i-i cade m`na; —]n extazul suprem:) Maica Domnului!... tu e=ti?... tu m[chemi?... stai, c[viu... iac[t[-m[, viu!... *(expir[).*

ANCA *(]nchin`ndu-se foarte p[truns[):* S-a ispr[vit!... Dumnezeu s[ te ierte, omule *(Dragomir e zdrobit; ea, schimb`nd tonul deodat[:)* Acu-i acu, Dragomire, acu ce ne facem?...

DRAGOMIR: S[d[m de =tire...

ANCA: Vrei s[intri, ori s[m[bagi pe mine]n fundul ocnii! S[zic[c[l-am omor`t noi!... Nu. P`n[acuma nu =tie nimeni c-a venit aici: s[-l arunc[m]n pu\ul [l p[r[sit. M`ine om astupa pu\ul =i at`t... 'Aide! nu e vreme de pierdut! se lumineaz[de ziu[: r[m`nem cu mortu-n cas[ p`n[m`ine noaptea... A! s[ sting lumina... trece cineva pe drum =i ne vede ie=ind a=a ... *(Stinge lampa.)* Pune m`na... *(Am`ndoi iau pe Ion =i pornesc spre fund; se aud ]n dep[rtare clopotele de la biseric[... Ei se opresc s-asculte.)* Toac[ de utrenie... Ai avut ]ncai noroc la moarte, Ioane: ]\i trage clopotele ca la to\i cre=tinii!... La al\ii nici m[car at`ta!... *(Ies prin fund... Pauz[—]n timp ce clopotele urmeaz[. Am`ndoi reintr[. Anca aprinde lampa =i o aduce pe mas[. Dragomir, foarte deprimat, =ade; c[ma=a ]i e pu\in m`njit[de s`nge.)*

SCENA VI

ANCA, DRAGOMIR

ANCA: Acu, ce stai? trebuie s[te g[te=ti de plecare.

DRAGOMIR: De plecare...

ANCA: Fire=te.

DRAGOMIR: De ce s[mai plec?

ANCA: Ca s[scapi =i tu =i s[m[scapi =i pe mine. Dac[se afl[, =i e=ti tot aici, =i eu am t[cut, se cheam[c[am`ndoi l-am omor`t... Eu... sunt nevinovat[=i nu vreau s[caz[vina pe mine. Dac[vrei s[stai, eu caut s[m[duc]n sat =i s[spui tot, tot, tot... Dac[pleci, m[fac c[g[sesc pe Ion]n pu\ =i dau de =tire... N-ai grij[;]\i las eu vreme

destul[s-ajungi departe... Tu e=ti fugarul, tu vinovatul... =-am sc[pat am`ndoi...

DRAGOMIR: Vino =i tu.

ANCA: Dac[fug =i eu, cade vina pe mine: nu pot asta... *(suie; dup[o pauz[mare, cobor`nd la el cu bra\ele ]ncruci=ate:)* Nu \i-e ru=ine! nu \i-a fost mil[ =i p[cat de Dumnezeu!... Cre=tin e=ti tu?... om e=ti tu? Vine un biet p[c[tos ]n casa ta, ]\i cere o buc[\ic[ de p`ine la masa ta, e obosit =i te roag[de ad[post sub acoper[m`ntul t[u, ]\i spune taina lui, =i tu, fiar[ f[r[-de-lege, pui m`na pe cu\it =i spinteci omul! *(Dragomir face ni=te ochi foarte mira\i.)* Cu ce-\i gre=ise bietul nebun?... ce piedic[\i-era el]n lumea asta larg[, unde e loc pentru to\i? *(Cu toat[energia:)* De ce ai omor`t pe Ion?

DRAGOMIR: Eu... pe Ion!...

ANCA: Pe Ion.

DRAGOMIR: Eu... am omor`t... pe Ion! *(R`de febril.)*

ANCA: R`zi? Nu tu, da cine? *(El se uit[ la ea lung; ea ]i ]nfrunt[ c[ut[tura; merge la el =i-l apuc[ de pieptul c[m[=ii.)* Asta ce e? s`ngele [sta al cui e? Nu-i s`ngele lui Ion?...

DRAGOMIR *(]=i]ncheie repede minteanul la piept):* Fugi d-aici!

ANCA: Nu te-ncheia, Dragomire, pe c[ma=[e pu\in;]n odaie de dincolo e mult; uite, ici e plin... Du-te]n curte, e stropit peste tot, mergi de scoate o g[leat[din pu\, s[vezi apa ro=ie... Tu, uciga=ule, tu! O s[te gunoie=ti de viu]ntre pere\ii de sare umezi p`n[o socoti Dumnezeu c-a venit ceasul s[te cheme ca s[te judece el mai bine...

DRAGOMIR: Pentru ce?

ANCA: Pentru c[ai ridicat via\a altuia...

DRAGOMIR: A cui?

ANCA: A lui Ion.

DRAGOMIR *(st[un moment =i se =terge la ochi):* Femeie! Dac[te-ar]ntreba cineva pe tine de asta, ce-ai spune?...

ANCA: Ce-am v[zut.

DRAGOMIR *(ciudit din ce]n ce):* Ce?

ANCA *(simplu):* C[Dragomir a r[pus pe Ion nu =tiu de ce?...

DRAGOMIR: Tu?

ANCA *(ia lampa =i o pune la oblon; apoi coboar[):* M[car c[tu ai fost r[u cu mine, mie tot mi-e mil[de tine, Dragomire: am s[-\i dau o pova\[... Dac[s-o]nt`mpla =i n-ai avea noroc s[ scapi p`n[la urm[; dac[or pune m`na pe tine, nu fi prost =i te-apuca s[ t[g[duie=ti cum faci cu mine, c[ acolo nu te joci ca aicea; te-or pune la chinuri, vai de via\a ta!... o s[-\i rup[ carnea, s[-\i smulg[ din\ii =i unghiile, s[-\i descheie \easta capului... Ascult[-m[ pe mine, eu ]\i vorbesc de binele t[u. *(Se uit[ cu neast`mp[r]n fund.)*

DRAGOMIR: Care va s[zic[...

ANCA: Faci ce-\i spun eu: m[rturise=te c-ai ucis pe Ion =i te alegi numai cu pedeapsa;]ncai scapi de chinuri.

DRAGOMIR *(revoltat, b[t`nd cu pumnul]n mas[):* Dar dac[nu l-am ucis eu?

ANCA: Asta e! }ncepem iar: ba nu, ba da, ba da, ba nu.

DRAGOMIR *(fierb`nd):* Las[-m[ *(]=i v`r[capul]n m`ini, astup`ndu-=i urechile)*.

SCENA VII

ACEIA+I, GHEORGHE

GHEORGHE *(intr[repede, vede pe Dragomir =i vrea s[se retrag[):* Dragomir!

ANCA *(suind la Gheorghe; foarte repede =i =optit):* Mergi]n sat, ia pe primar =i oric`\i oameni g[se=ti, spune c[te-am trimes eu pentru un omor... =i vino cu ei...

GHEORGHE: Ce e?

ANCA: Mergi,]\i spui... o s[vezi... Vino iute! *(]l m`n[afar[)*.

SCENA VIII

ANCA, DRAGOMIR

ANCA *(vine cu pasul grav la Dragomir, care st[pe scaun cu capul]n m`ini):* Scoal[, Dragomire, c-a sosit ceasul!

DRAGOMIR *(se scoal[):* Ceasul!

ANCA: Ceasul socotelii. St[i drept... adun[-\i min\ile c`te le mai ai =i r[spunde la tot ce te-oi ]ntreba... Pentru ce l-ai omor`t?

DRAGOMIR *(]necat de ciud[p`n[ la lacrimi):* Nu! nu l-am omor`t eu!... N-ai fost tu aicea? N-ai v[zut tu?

ANCA: Nu pe Ion... pe Ion las[-l... De altcineva]\i vorbesc eu acuma...

DRAGOMIR *(p[lind,]ncet):* De cine?...

ANCA: +tii de cine, nu te mai preface... Tu vrei s[pleci, tu caut[s[pleci *(el face trist din cap c[da; ea aspru:)* Ei!... nu faci un pas de-aici p`n[nu-i zici pe nume... *(privindu-l cu toat[puterea)*. Zi-i odat[pe nume!

DRAGOMIR *(]ncet de tot):* Du... mi... tru!

ANCA *(r[sufl[din ad`nc):* Ai v[zut? A=a! Du-mi-tru! *(+ade jos; el st[ ]n picioare.)* Pentru ce l-ai ucis...

DRAGOMIR: Pentru tine...

ANCA: Pentru mine...

DRAGOMIR: Ca s[te iau eu...

ANCA: Cum l-ai ucis? spune *(]=i pune coatele pe mas[=i b[rbia]n palme =i ascult[nemi=cat[; el st[drept, se]ncheie cu]ngrijire la mintean =i poveste=te simplu).*

DRAGOMIR: M[tot goneai... Odat[, c`nd ai ie=it de la biseric[ la Vinerea-Mare, seara — \i-aduci aminte — m-am dat pe l`ng[tine =i \i-am zis]ncet: “Anco! deci n-ai vrut s[m[iei pe mine? Eu tot te iubesc... Las[-l pe Dumitru =i vino!...” |i-aduci aminte?

ANCA: Da, mi-aduc.

DRAGOMIR: Tu mi-ai r[spuns: “Am b[rbat, las[-m[-n pace!...”

A N C A: +i tu?

D R A G O M I R: Eu am plecat acas[, n-am dormit toat[noaptea =i diminea\a... m-am hot[r`t.

A N C A: Cum ai f[cut?

D R A G O M I R: +tiam c`nd se-ntoarce de la deal p`n p[dure... =i l-am a=teptat... Venea =uier`nd... Ne-am ]nt`lnit, ne-am dat]n vorb[... i-am ar[tat o plut[ ]nalt[; el a ridicat ochii]n sus... Am tras cu\itul, =i p`n[ s-aplece iar ochii... *(se opre=te, sting`ndu-i-se glasul)*.

A N C A *(]=i acoper[fa\a — un moment — apoi =i-o descoper[=i-l prive=te a=tept`nd):* Ei?...]nainte.

D R A G O M I R: Ce s[-\i mai spui?

A N C A: El ce \i-a f[cut?

D R A G O M I R: A \ipat =-a c[zut]n genunchi... a dat s[scoat[cu\itul... da m-am repezit =i l-am lovit peste m`n[ =i la beregat[... c`nd m-am aplecat la el, m-a mu=cat de m`n[.

A N C A: De la el era mu=c[tura! *(}i face semn s[urmeze.)*

D R A G O M I R: Pe urm[, l-am]ntors cu fa\a]n jos, am mers la f`nt`n[de m-am sp[lat =i m-am dus acas[s[m[culc, c[nu mai puteam, c[deam d-a-n picioarele de ostenit... Ion l-a g[sit acolo... Pe urm[... =tii...

A N C A *(scul`ndu-se):* +tiu... La un an ai venit =i mi-ai zis: “Anco, nu-\i mai tr[ie=te b[rbatul, m[ iei?” Vorba ta =i glasul cum ai spus-o, mi-au dat un junghi p`n inim[; nici nu te luam altfel, c[mi-erai ur`t; de-aia te-am luat ca s[ te aduc ]n sf`r=it aici. De la]nceput te-am b[nuit. Tot ce-am f[cut pe urm[,]nt`i grija de sufletul r[posatului, apoi spaimele =i turba ta c`nd]\i pomeneam de el, vorbele tale f[r[=ir tot de omor`tori =i de termenele p`n[c`nd ]ncape pedeapsa, =i visurile tale cu capetele de mor\i care te mu=c[, =i c`te altele, puneau mai mult temei b[nuielii mele. Mai]nt`i, m[ hot[r`sem s[te cur[\ — ba era s[bag =i alt suflet]n p[cat! — pe urm[am stat s[m[g`ndesc mai bine. Adineaori credeam c[o s[te sugrume nebunul; era s[las s[te socote=ti cu el, dar aveam =i eu cu tine o r[fuial[mai mare: nu

te puteam l[sa s[treci dincolo a=a nejudecat aicea. *(Pauz[.)* Te-am judecat, te-ai m[rturisit, trebuie s[-\i dau acuma pedeapsa ce \i se cade c-ai r[pus pe omul ce mi-era drag ca lumina ochilor, tu, care mi-ai fost ur`t totdeauna... *(suie =i-l las[-n urm[)*.

DRAGOMIR: Eu te-am iubit... =i...

ANCA: +i?...

DRAGOMIR: +i... da' acu e degeaba... Eu trebuie s[plec]n lume; tu... poate s[iei pe Gheorghe... *(]necat =i foarte]ncet:)* dar s[=tii c[tot te iubesc...

ANCA: Da? *(R`de:)* A=teapt[s[vezi tu acuma cum o s[-\i pl[tesc eu \ie dragostea *(pauz[)*.

DRAGOMIR: Anco, eu plec... s[m[ier\i!

ANCA: S[te iert! D-aia te-am r[bdat eu l`ng[ mine, d-aia am umblat eu at`ta vreme s[te aduc aici, ca s[te iert? *(R`de. Se aud pa=i =i glasuri afar[.)*

DRAGOMIR: Taci!... Anco, vine cineva...

ANCA: Da, vine Gheorghe cu oameni... vin s[te ridice c[ai omor`t pe Ion.

DRAGOMIR: Pe Ion! *(Izbucnind:)* Tu m-ai v`ndut... Cu Gheorghe...

ANCA: D-apoi cine?

DRAGOMIR *(]ngrozit, c[ut`nd ]n toate p[r\ile):* Femeie! vreau s[ scap... Nu vreau s[ puie m`na pe mine!... Mi-e fric[!...

ANCA: Nu se mai poate! *(Se aude glasul lui Gheorghe.)*

GHEORGHE *(de-afar[):* Haide to\i!

DRAGOMIR *(r[cnind):* A! *(|inte=te pe Anca =i se precipit[la ea s-o str`ng[ de g`t.)*

ANCA *(\ip`nd =i fugind spre u=e):* S[ri\i, fiara! *(u=a se deschide; Gheorghe =i al\i oameni n[v[lesc]n[untru)* m[omoar[pe mine!

SCENA IX

DRAGOMIR, ANCA, GHEORGHE, mai mul\i oameni

DRAGOMIR *(coboar[aiurit =i se]n\epene=te]n fa\[; Gheorghe =i al\i doi oameni coboar[la el =i-l apuc[de am`ndou[ bra\ele; el se uit[ la ei pierdut =i tremur`nd):* Merg... merg eu... s[nu m[bate\i, merg! *(Rug[tor c[tre Gheorghe:)*. Nu m[str`nge a=a tare de-acolo... |i-am spus c[m[doare!

ANCA: Oameni buni... a tras asear[la noi]n gazd[un biet drume\; nu =tiu de unde venea, nici unde se ducea... L-a ucis b[rbatu-meu! }n odaie =i colea, uita\i-v[, e lac de s`nge!... C[uta\i ]n pu\ul [la p[r[sit de l`ng[gr[din[... Avea nenorocitul de el un chimir la picior... acu e la Dragomir]n buzunar. *(Dragomir pune ma=inal m`na, scoate chimirul =i-l d[ r`z`nd proste=te unuia din oameni.)*

UN OM *(cu o fr`nghie ]n m`n[):* De ce omor`=i cre=tinul, m[? *(}l leag[)*.

ALT OM: Lua\i-l!... la prim[rie...

ANCA: Oameni buni... eu v-am descoperit fapta; dar omul [sta e b[rbatul meu... O s[mi-l lua\i de tot... r[m`i singur[... Trebuie s[m[l[sa\i s[-i spui =i eu o vorb[... *(Oamenii se dau cu respect]n l[turi; ea s-apropie de Dragomir, care st[nemi=cat, =i r[spicat]i =opte=te:)* Dragomire, uit[-te la mine: *(el o prive=te)* pentru fapt[r[splat[=i n[past[pentru n[past[!

(Cortina)

CUPRINS

APRECIERI

}n acest caleidoscop de figuri,]nl[n\uite]n vorbele =i faptele lor spre efecte de scen[cu mult[cuno=tin\[a artei dramatice, dl Caragiale ne arat[realitatea din partea ei comic[. Dar u=or se poate]ntrevedea prin aceast[realitate elementul mai ad`nc =i serios, care este nedezlipit de via\a omeneasc[ ]n toat[ ]nf[\i=area ei, precum]n genere]nd[r[tul oric[rei comedii se ascunde o tragedie. [...]

+i oare aceasta este pu\in lucru? Oare nu este aici un adev[rat]nceput de literatur[dramatic[na\ional[, independent[, tr[ind din propriile sale puteri,]n]n\elesul aceleia=i mi=c[ri intelectuale s[n[toase,]n care sunt =i *Novelele* lui Slavici, =i *Amintirile* lui Creang[, =i *Copiile de pe natur[* ale lui Negruzzi, =i *Poeziile* lui Eminescu — mi=care de=teptat[ ]n literatura noastr[prin acea culegere de poezii populare prin care Alecsandri a]ndreptat spiritul tinerimii de ast[zi spre izvorul ve=nic al tuturor inspira\iilor adev[rate: sim\urile reale ale poporului]n care tr[im, =i care sim\iri numai]ntru c`t sunt oglindite prin art[ ]n aceast[realitate a lor devin o parte integrant[a omenirii exprimat[ ]n form[literar[? [...]

Se-n\elege de la sine c[nu poate fi vorba de insinuarea ce nu s-a sfiit a se produce =i]n unele organe de publicitate, c[adic[comediile dlui Caragiale urm[resc scopuri politice =i vor s[-=i bat[anume joc de unele apuc[turi ale partidului liberal, =i c[prin urmare trebuie oprite de pe scena teatrului din ordinul guvernului de ast[zi. [...] Este evident c[o comedie nu are nimic a face cu politica de partid; autorul]=i ia persoanele sale din societatea contemporan[cum este, pune]n eviden\[partea comic[a=a cum o g[se=te, =i acela=i Caragiale, care ast[zi]=i bate joc de fraza demagogic[, =i-ar fi b[tut joc ieri de i=lic =i tombater[=i]=i va bate joc m`ine de fraza reac\ionar[, =i]n toate aceste cazuri va fi dreptul s[u literar incontestabil.

A=adar, nu la asemenea imput[ri nechibzuite ne putem opri. E]ns[o alt[imputare mai serioas[ce se face autorului nostru, =i pe aceasta ne credem datori s[o cercet[m mai de aproape.

Comediile dlui Caragiale, se zice, sunt triviale =i imorale; tipurile lui sunt toate alese dintre oameni sau vi\io=i, sau pro=ti; situa\iile sunt adeseori sc`rboase;

amorul e totdeauna nelegiuit; =i]nc[aceste figuri =i situa\ii se prezint[ ]ntr-un mod firesc, parc[s-ar]n\elege de la sine c[nu poate fi altfel; nic[ieri nu se vede pedepsirea celor r[i =i r[spl[tirea celor buni.

Pentru cei ce cunosc multele discu\ii de=teptate =i]n literatura altor \[ri asupra acestor]ntreb[ri, ne-am putea m[rgini s[r[spundem: exist[aceste tipuri]n lumea noastr[? sunt adev[rate aceste situa\ii? Dac[sunt, atunci de la autorul dramatic trebuie s[cerem numai ca s[ni le prezinte]n mod artistic, iar valoarea lor moral[este afar[din chestie. Nici]n comediile lui Aristofan, nici]n *Mariage de Figaro,* nici]n *Sganarelle,* nici]n sute de comedii cunoscute =i necunoscute nu e vorba de o asemenea moral[. [...]

Dac[mi se pune]ntrebarea: arta]n genere =i]n special arta dramatic[are sau nu are =i o misiune moral[? Contribuie ea la educarea =i]n[l\area poporului? Noi r[spundem f[r[=ov[ire: da, arta a avut totdeauna o]nalt[misiune moral[, =i orice adev[rat[oper[artistic[o]ndeplinе=te. [...]

Revenind acum la comediile dlui Caragiale, vom zice: singura moralitate ce se poate cere de la ele este]nf[\i=area unor tipuri, sim\[minte =i situa\ii]n adev[r omene=ti, care prin expunerea lor artistic[s[ne poat[transporta]n lumea]nchipuit[de autor =i s[ne fac[, prin de=teptarea unor emo\iuni puternice,]n cazul de fa\[a unei veselii, s[ne uit[m pe noi]n=ine]n interesele noastre personale =i s[ne]n[l\[m la o privire curat obiectiv[a operei produse. [...]

Orice concep\ie artistic[este]n esen\a ei ideal[c[ci ne prezint[reflexul unei lumi]nchipuite. Prin chiar aceasta ne produce caracteristica impresie impersonal[. Tipurile]nf[\i=ate]n comediile dlui Caragiale trebuie s[vorbeasc[cum vorbesc, c[ci numai astfel ne pot men\ine]n iluzia realit[\ii,]n care ne transport[. Men\inerea acestei iluzii este singurul element hot[r`tor, =i un limbagiu academic ]n gura lui Nae Ipingescu ar nimici toat[ lucrarea; pe c`nd]n gura lui Ramiro din eleganta *Sara la Curte* a dlui Ioan Cerchez este foarte potrivit.

Murillo a zugr[vit Madone, dar a zugr[vit =i copii murdari =i zdren\uro=i, care m[n`nc[pepene. Poate zice cineva, c[Madonele lui Murillo se \in de adev[rata pictur[, iar acei copii zdren\uro=i ar fi prea triviali pentru art[?

}n faimosul *Salon Carré* din Louvre la Paris, unde este a=ezat[launloc quintesen\a picturii frumoase, se vede, al[turea cu sf`nta familie a lui Rafael, femeia hidropic[ a lui Gérard Dow, dinaintea c[reia st[ doctorul examin`ndu-i lichidul]ntr-o sticl[. A contestat vreodat[cineva acestui tablou al lui Dow marea lui valoare artistic[?

Aici concep\ia artistului inspirat este unica m[sur[a conven\iei, =i]n lumea artei adev[rate nici nu poate fi vorba de trivial. “Trivial” este o impresie relativ[din lumea de toate zilele, ca =i decent =i indecent.

Dac[pseudo-artistul r[m`ne el ]nsu=i ]n aceast[ lume de r`nd, dac[el]nsu=i nu este cuprins de inspirarea impersonal[=i prin urmare nu ne poate transporta nici pe noi]n lumea curat[a fic\iunilor, atunci se]n\elege c[lucrarea sa poate s[fie trivial[, indecent[, lasciv[dup[cum]i este felul =i \inta. Dar aceasta nu at`rn[ nici de la obiect, nici de la expresii, ci de la chiar genul inspira\iei sale; =i atunci o ]mp[r[teas[ cu expresii academice, manierate, dup[ gustul trec[tor al unui public trec[tor, poate s[ fie ]n adev[r trivial[, pe c`nd so\ia cherestegiului Dumitrache nu este. [...]

Odat[hotarul a=ezat, nu mai]ncape]ndoial[c[se pot face multe deosebiri =i]nl[untrul terenului artei; numai s[se recunoasc[mai]nt`i c[ne afl[m pe teren de art[. Valoarea va fi mai mare sau mai mic[dup[ ]nsemn[tatea mai mare sau mai mic[a caracterelor prezentate, a conflictului, a situa\iilor. +i]n aceast[privin\[am sim\it =i noi, ca toat[lumea, diferen\a de valoare]n diferitele comedii ale dlui Caragiale; =i noi credem de exemplu c[*O scrisoare pierdut[* este superioar[farsei *D-ale Carnavalului*.

Dar nu vedem pentru moment nici o trebuin\[de a st[rui asupra acestui punct. Cu at`t mai pu\in, cu c`t atunci s-ar da ultimei piese a dlui Caragiale o]nsemn[tate, la care nu aspir[. *D-ale Carnavalului* este o simpl[fars[de carnaval, precum se =i nume=te, vesel[=i f[r[preten\ii, =i un public neprevenit nu-i poate cere alta dec`t un moment de bun[petrecere.

}ns[ ]n aceste limite mai modeste =i aceast[lucrare r[m`ne o lucrare de merit. C[ci literatura adev[rat[cu feluritele ei produceri se poate asem[na unei p[duri naturale cu feluritele ei plante. Sunt =i copaci mari]n p[dure, este =i tufi=, sunt =i flori, sunt =i simple fire de iarb[. Toate]mpreun[alc[tuiesc p[durea, fiecare]n felul s[u tr[ie=te =i]nvesele=te ochiul privitorului; numai s[fie plant[adev[rat[, cu r[d[cina ei]n p[m`nt s[n[tos, iar nu imita\ie]n tinichea vopsit[, cum se pune pe unele case din ora=.

TITU MAIORESCU

Caragiale e privit ca adev[ratul]ntemeietor al teatrului de satir[social[. Poate cel mai de seam[. Nu]ns[=i cel dint`i prin originalitatea satirei. Meritul acesta e al lui Alecsandri. Teatrul lui Caragiale nu-i dec`t urmarea fireasc[a teatrului bardului de la Mirce=ti. [...]

Satira lui Caragiale e prelungirea satirei lui Alecsandri, mult mai t[ioas[=i mai artistic exprimat[, dar nu mai felurit[. }n teatrul uitat al poetului g[sim]ntregul =irag al eroilor lui Caragiale, politicianul ambi\ios, v`nz[torul de vorbe goale, *redactorele* “Gogoa=ei patriotice”, v`n[torul de slujbe, exploatatorul credulit[\ii publice. [...]

Lumea comediilor lui Caragiale e lumea unor primitivi, ce cred c[au sc[pat de primitivitate =i de via\a vegetativ[pentru a tr[i din via\a oamenilor cuget[tori.

De aici vine =i simplicitatea lor. Dac[ar g`ndi ar avea dou[ idei ce s-ar ciocni poate. A=a au numai una. Mai to\i eroii lui Caragiale se pot rezuma ]ntr-o singur[ formul[, cel mai adese bine aleas[, care se repet[ mereu cu o st[ruin\[ ce \i-o impune. La urm[, o vezi mi=c`ndu-se pe scen[, ca un adev[rat simbol al unei fiin\e. [...] Sub ea]ns[nu e nimic, nici un fel de via\[, nici un fel de zbucium sufletesc, nici un fel de]nflorire de sentimente. [...]

Caragiale n-a fost lipsit numai de idealism =i generozitate, dar =i de poezie. Eroii s[i nu au nici cea mai mic[umbr[de farmec, nici o eroin[nu aduce cu ea o nel[murit[mireasm[de feminitate, o not[de duio=ie; pretutindeni chipuri deformate, grote=ti, pretutindeni dragostea v[zut[prin prisma mahalalei... Natura de asemenea nu a existat pentru Caragiale. Acest ascu\it observator al unei anumite categorii de oameni nu =i-a aruncat ochii]n jur la podoabele firii. Afar[de c`teva pagini din *Hanul lui M`njoal[*,]n]ntreaga lui oper[nu vom g[si un apus de soare, un fo=net de p[dure, un murmur de izvoare, un farmec de lun[plin[; nu vom g[si o clip[de duio=ie, de extaz, de]nminunare, o]ncle=tare a sufletului dinaintea frumuse\ilor cuceritoare ale naturii. [...]

Caragiale a fost un dramaturg]nzestrat cu o real[putere de observa\ie a contrastelor dintre form[=i fond, =i cu un mare talent de a se da sub haina scenic[o serie de tipuri care prin unitatea lor sufleteasc[, energic[=i expresiv[, au ajuns adev[rate simboluri ale mentalit[\ii unei]ntregi clase sociale din epoca noastr[de prefacere... Spiritul lui de observa\ie nu a mers p`n[ la ad`ncimile suflete=ti pentru a ne prinde aspecte ve=nice — cum f[cea de pild[Molière]n *Misanthrope* =i *Tartuffe* — ci s-a m[rginit la o suprafa\[u=or de ridiculizat, =i]ntr-o tendin\[,]n care nu era el cel dint`i deschiz[tor de cale... Alecsandri]ncepuse mai dinainte.

EUGEN LOVINESCU

Numele din opera comic[a lui Caragiale ne dau impresia c[fac parte din personagiile pe care le denumesc. Desigur =i pentru c[ne-am *deprins* cu ele. Dar =i pentru c[numele seam[n[, prin ele]nsele, cu personagiile. Aceasta se dovede=te prin faptul c[*deodat[*, la prima lectur[sau reprezentare a unei comedii a lui Caragiale, sim\im c[personagiile nu puteau s[aib[alt nume,]n orice caz c[au numele lor. +i trebuie ad[ugat c[mai ales]n piesele de teatru e mai necesar[aceast[coresponden\[, c[ci o pies[de teatru e scurt[, =i nu e timp c`nd s[ se fac[ acea sudare ]ntre nume =i personagiu, — ceea ce este posibil ]ntr-un lung roman, care, la rigoare, poate “imita” via\a =i ]n privin\a aceasta. [...] “Zaharia Trahanache”, =i prin nume, =i mai ales prin prenume, =i ]n definitiv prin combinarea numelui cu a prenumelui, sugereaz[ b[tr`ne\ea =i chiar decrepitudinea =i tot ce are greoi =i tic[it venerabilul pre=edinte. S[nu se spun[c[acest nume face impresia aceasta fiindc[, posterior, s-a asociat]n mintea noastr[caracterul tipului cu numele s[u. Nu poate fi nici o]ndoial[, c[dac[ai auzi pentru]nt`ia oar[ acest nume, =i numai numele, n-ai avea o impresie, fie =i pe departe, asem[n[toare cu aceea pe care o ai c`nd cuno=ti personagiul. — “Farfuride” =i “Br`nzovenescu”, prin aluzia culinar[a numelor lor, sugereaz[cred inferioritate, vulgaritate =i lichelism. — “Nae Ipingescu”, prin sonoritate chiar (ori e o impresie personal[?), f[r[nici o asocia\ie de idei cu croitoria inferioar[(ipingea) =i cu ciubot[ria (pinge), sugereaz[extrac\ie inferioar[, ocupa\ie de r`nd =i imbecilitate. — “Ca\avencu”, cu silabele lui stridente =i cu conturul ridicol, red[perfect pe demagogul *latrans.* — “Agami\[Dandanache” rimeaz[, cred, cu ramolismentul comic, prin diminutivul caraghios al stra=nicului nume Agamemnon, pe care Trahanache]l pronun\[“Gagami\[” =i care red[c[derea]n copil[rie a acestui ramolit; prin con\inutul no\ional al cuv`ntului *“Dandanache”* =i prin sonoritatea acestui cuv`nt; prin sufixul *ache,* comun =i numelui lui Trahanache, =i prin suma tuturor acestora. Iar cuv`ntul *dandana* se potrive=te cu rolul lui]n pies[: schimbarea intempestiv[a candidatului la deput[\ie, dezesperarea Zoei din cauza scrisorii amoroase etc., plus dandanaua mai veche cu “pac!” la “R[zboiul”. [...] — “Cr[c[nel” evoc[un om cu o conforma\ie fizic[=ubred[,]n deficit de virilitate, imbecil, adic[a=a cum e acest personagiu fricos =i “tradus” de toate femeile. De altfel, aici nu poate]nc[pea nici o discu\ie, c[ci “Cr[c[nel” e o porecl[(dar tot a=a de indirect[ca =i “Dandanache”), a=adar trebuie s[con\in[caracterele comice ale tipului. — “Ric[Venturiano” evoc[dezinvoltura (prin nume =i prin prenume) june\e, poate *aventur[* (prin pronume) =i prin sonoritatea numelui =i al prenumelui, ca =i prin combina\ia lor, e comic.

Numele “Veta”, “Zi\a”, “Mi\a”, “Didina” nu au nimic comic, no\ional sau acustic, dar au comicul categoriei sociale — aceste nume fiind *mai mult nume* de mahala.

GARABET IBR{ILEANU

Caragiale are o dubl[intui\ie a individului: a categoriei lui sociale =i suflete=ti. Aceast[sintez[constituie rezisten\a operei lui. Comedia de moravuri se]mplete=te cu aceea de caracter. Putem stabili, pe aceast[observa\ie capital[, o serie de sec\iuni]n psihologia =i starea social[a personagiilor. La o superficial[privire, s-ar p[rea c[scriitorul se repet[, prin asem[narea con\inutului moral al unor tipuri, =i c[numai starea lor social[, decorul mediului se schimb[, nu =i psihologia specific[a personagiilor. Exist[un fel de simetrie]ntre tipurile comediei caragialiene, dar c`t de nuan\at[, precis[, de viguroas[, ]n ]nse=i nuan\ele respective, este fizionomia concret[ a fiec[rui personagiu. Viziunea =i tehnica sunt at`t de lucrate, p`n[ la cele mai mici dar caracteristice am[nunte, ]nc`t rar g[sim o oper[care s[ne dea senza\ia unei condens[ri, a unei organicit[\i mai depline. Afirma\ia c[ ]n special]n *O scrisoare pierdut[* (am ad[uga =i *Conul Leonida fa\[cu reac\iunea*) nu se poate schimba un cuv`nt, o replic[, o virgul[ este just[. Dar de ce impresia aceasta de organism f[r[ defect, de viabilitate f[r[ hiaturi, de replic[ f[r[ artificialitate? Nimic mai “compus” dec`t discursurile lui Ca\avencu =i Farfuride, cu toate incoeren\ele logice, cu toate efectele aglomerate,]n vederea comicului. +i totu=i nimic de prisos, nimic exagerat]n]ns[=i exagerarea artistic[a acestor dou[discursuri. Caragiale exprim[prin ele o mentalitate, o ideologie deformat[. Discursurile sunt tipice pentru fiecare. Al lui Ca\avencu mai av`ntat,]n stupiditatea lui, al lui Farfuride e discurs de “pis[log” =i agramat]mpleticit. Iat[de unde vine impresia de organicitate: din suprapunerea =arjei peste con\inutul psihologic al tipului satirizat. Putem alc[tui un]ntreg tablou al nuan\elor, al filia\iei psihologice =i al ritmicit[\ii lor artistice, urm[rind cele mai]nsemnate personagii ale comediilor. [...]

Ca\avencu este un produs mai nou al politicianismului: avocat, patron de ziar, ca arm[de =antaj, plastograf, semidoct patetic =i ridicul, el =i-a multiplicat mijloacele de lupt[, de=i i le anuleaz[centrul, fiindc[tradi\ia moralit[\ii este mai veche, mai autoritar[aici. Trahanache, ca =i Farfuride =i Br`nzovenescu (cam de aceea=i v`rst[to\i) sunt ramoli\i, incapabili, dar]n fond mai pu\in p[ta\i]n via\a moral[. Concuren\a]n democra\ia extins[e mai aprig[ ]n noile genera\ii. Ca\avencu trece peste orice scrupul, iar Tip[tescu, fiindc[celelalte mijloace de

parvenire politic[s-au uzat (dela\iunea la centru, =antajul, discursul demagogic), descoper[o nou[cale: femeia. [...]

Abuzul de putere este ultima evolu\ie a falsei democra\ii, reprezentate prin micul “satrap”, prefectul de jude\.

Psihologia ciclic[a personagiilor caragialiene nu se termin[aici. Iat[raportul de evolu\ie dintre Jup`n Dumitrache =i Trahanache. Am`ndoi “st`lpi ai societ[\ii” ]n mediul lor: corec\i ]n fond, cu obsesia prestigiului casnic, deopotriv[ de naivi, de senini ]n fa\a eviden\ei. Jup`n Dumitrache are exact aceea=i func\ie psihologic[ ]n mediul mahalalei ca =i Trahanache]n al burgheziei provinciale. C[pitan]n “guardia na\ional[”, el contribuie la consolidarea st[rii lui sociale, permi\`nd ascensiunea =i siguran\a lui Trahanache. Regimul nu mai este acum amenin\at de du=manii poporului, genera\ia lui Jup`n Dumitrache a preg[tit calea genera\iei lui Zaharia Trahanache. [...]

}n sf`r=it, asem[narea =i filia\ia dintre Zi\a, Veta =i Zoe, trei fe\e ale “eternului feminin” vulgar, roman\ios, cu un limbaj, cu gusturi, cu voin\e precizate, exprim[trei mentalit[\i, surprinse]n nuan\a lor special[. Zi\a, genera\ie de mahalagioaic[mai evoluat[, aspr[la “intelectualul” Venturiano =i]i plac escapadele sentimentale, gr[dinile de var[. Veta, dezam[git[ ]n c[snicia ei prozaic[, nu evadeaz[prin latura roman\ioas[; ea se consoleaz[, mai practic, cu vigoarea =i tinere\ea lui Chiriac; mul\umit[cu mediul ei, cu situa\ia ei,]=i caut[numai satisfac\ia amoroas[ ]n bra\ele tejghetarului.

Zoe, mai emancipat[, mai voluntar[, une=te ambi\ia social[=i grija de reputa\ie cu amorul clandestin pentru Tip[tescu. }ntr-o genealogie posibil[, Veta ar fi mama, Zi\a, fiica ei, iar Zoe fiica Zi\ei. Trei genera\ii de femei cu psihologii distincte.

POMPILIU CONSTANTINESCU

F[r[s[fie esen\ial[, structura tipologic[exist[ ]n opera lui Caragiale, ca un schelet sus\in[tor. Altfel opera ar p[rea u=uratec[. Nic[iri nu d[m de caracterul complet, tr[ind independent de comicul situa\iilor. Femeile sunt f[r[interes, mai degrab[vulgare, iar c`nd sunt comice, atunci umorul vine din procedee. Nu ]nt`lnim aici pe mizantrop, pe avar, pe ipocrit, adic[marile probleme de via\[morale. Caracterele lui Caragiale sunt minimale. }n *O noapte furtunoas[* Jup`n Dumitrache e un mahalagiu fioros de moral, \in`nd la onoarea lui de familist, propriu-zis credul, mai mult brutal dec`t vigilent =i deci *“cocu”*. Nae Ipingescu, ipistasul, amicul s[u, e un devotat redus la minte,]ntunecat de o onest[stupidi-

tate. Chiriac,]ntin[torul onoarei conjugale a st[p`nului, e =ters. Ric[ Venturiano nu-i dec`t un pretext de umor verbal. Restul inexistent. }n *O scrisoare pierdut[*, +tefan Tip[tescu, prefectul, e foarte ne]nsemnat ca om. Zaharia Trahanache e o variant[, bonom[, a lui Jup`n Dumitrache, un *“cocu”* cu b[nuielile u=or de potolit. Agamemnon Dandanache e mai mult un b`lb`it =i un m[rginit mintal, simbol al necesit[\ilor electorale. El comite nedelicate\ea de a se sluji la infinit de o scrisoare compromi\[toare, c[zut[ ]n m`inile sale, dar se pune]ntrebarea dac[are destul proces mintal spre a-=i da seama de natura moral[a faptelor. Farfuridi, Br`nzovenescu, Cet[\eanul turmentat, cei dint`i doi tenebro=i, ultimul onest =i be\iv, sunt mai mult ni=te intr[ri grase]n scen[dec`t ni=te corporalit[\i. Ca\avencu e zgomotos, schel[l[itor, excroc, galant, sentimental, patriot, adic[ un Mitic[, exponent al c`mpiei danubiene. Poate c[mai substan\ial este comisarul Pristanda, un Polonius pentru aceast[lume bombastic[, func\ion`nd ca un ecou docil. +i mai organic este Conu Leonida, care caut[ a \ine pe coana Eftimia sub prestigiul =tiin\ei sale universale: psihologice, istorice, politice, economice. Afar[ de aceasta e un egoist burghez, un poltron =i un tiran care nu iese din ale lui. C`nd teoria *fandacsiei* nu se verific[, el suce=te explica\ia tot]n favoarea lui. To\i ace=ti eroi sunt structural satisf[c[tori,]ns[nu s-ar putea face cu ei comedie ad`nc[. Comicul rezult[ din ]mbinarea mijloacelor =i r[m`ne]n cele din urm[ ]n sfera indemonstrabilului. Este la Caragiale un umor inefabil ca =i lirismul eminescian, independent de orice observa\ie ori critic[, const`nd ]n ,,caragialism”, adic[ ]ntr-o manier[ proprie de a vorbi. Teatrul lui e plin de ecouri memorabile ce au asupra spectacolului efectul delirant pe care melodia operei italiene o are asupra publicului. Spectatorul ia fraza, vr[jit, din gura actorului =i o continu[ singur. C`nd Pristanda vorbe=te de remunera\ia lui dup[buget, sim\i nevoia de a striga din stal: “mic[, s[rut m`na, coane F[nic[”, ]ntr-at`t aceste replici, sentin\e tr[iesc singure cu o pur[via\[verbal[. Ele zugr[vesc misterios sufletul nostru volubil =i ne reprezint[inanalizabil, de=tept`nd sim\ul estetic nu prin curiozitate, la prima lectur[, ci prin imposibilitatea de a le mai]nl[tura din con=tiin\[dup[ce ne-am familiarizat cu ele.

G. C{LINESCU

Ideea politic[, obi=nuia s[spun[la cursurile sale esteticianul Mihail Dragomirescu, este s`mburele tuturor capodoperelor literaturii universale. Exemplele nu-i lipseau: *Iliada* ]n antichitate, *Divina comedie* ]n evul mediu =. a. m. d. p`n[

]n zilele noastre, la Caragiale. Este sigur c[pasiunea politic[e firul conduc[tor]n cele trei principale comedii ale marelui nostru dramaturg: *O noapte furtunoas[, Conu Leonida fa\[cu reac\iunea =i O scrisoare pierdut[* (citate]n ordine cronologic[— cea axiologic[ar impune o exact[inversare!). Ce este jup`nul Dumitrache dec`t un ambi\ios al c[rui zel]n garda civic[, unde func\ioneaz[cu gradul de c[pitan, ascunde,]n subtext, dorin\a unui “la mai mare!”, de aceia se]nduplec[at`t de lesne s[ deschid[ largi bra\e de viitor cumnat lui Ric[ Venturiano, de a c[rui ne]ndoielnic[ ascensiune nu putea s[ nu profite (vezi situa\iile lui viitoare ]n planurile din proiectata comedie berlinez[ *Titirc[, Sotirescu et K°)*. P`n[=i Nae Ipingescu, ipistatul, e recomandat]n lista persoanelor, ca “amic *politic* al c[pitanului”, — c[pitan, se-n\elege, electiv prin dominarea cadrelor liberale]n garda civic[. Se =tie c[ascest ipistat se pune v[dit]n serviciul partidului pe care]nsu=i se sprijin[, cu recrutarea for\at[, p`n[=i a bolnavilor — ce e drept, f[r[“ceferticat” —, ca]n cazul lui Tache Pantofarul “de la Sf. Lefterie”, special vizat, ca “finul lui Popa-Tache”, vestitul b[t[u= conservator, r[mas de pomin[ ]n istoria politic[bucure=tean[de acum o sut[de ani. Mai prudent =i mai “disponibil”, gata s[se pun[ ]n serviciul tuturor guvernelor,]n rotativa tradi\ional[a celor dou[partide “istorice”, Ghi\[Pristanda nu este afiliat niciunuia, se-n\elege, datorit[precarei sale situa\ii economice; cu o leaf[de 80 de lei, trebuie s[\in[11 guri! Nici Cet[\eanul turmentat nu s-a]nregimentat, de=i \ine morti= s[-=i exercite dreptul suveranit[\ii prin votul s[u, la alegirile de la colegiul al II-lea, al micii burghezii, sub regimul cenzitar al colegiilor. El simbolizeaz[de altfel a=a-zisa “zestre guvernantental[”, deoarece, ca “om de ordine”, voteaz[regulat cu partidul de la putere. Zelul s[u de votant, fie chiar]n ultimul sfert de or[,]l integreaz[ ]n masa personajelor din *O scrisoare pierdut[*, din care nici unul nu este apolitic. }ns[=i Zoe se agit[politice=te, dar, credem, nu numai din interesul special, al recuper[rii scrisorii compromi\[toare, ci]n calitate de femeie “cu influen\[”, de femeie de mare voin\[. Spre deosebire de ea, nici Veta =i Zi\a, din *O noapte furtunoas[,* nici Coana Efimi\a, din *Conu Leonida fa\[cu reac\iunea,* nu manifest[nici un fel de interes pentru problemele politice. Nu acela=i este]ns[ ]n cazul celor dou[eroine galante din *D-ale carnavalului,* ba chiar dimpotriv[, consider`nd c[sunt singurele personaje din comedie care se declar[politice=te, spre deosebire de b[rba\ii care graviteaz[ ]n jurul lor. }n textul primei public[ri a comediei *(Convorbiri literare* din 1 mai 1885,]n fruntea revistei), Didina Mazu e prezentat[ca “nihilista din Bucure=ti”, iar Mi\a Baston ca “republicana din Ploie=ti”, fapt care, explicabil, l-a indispus profund pe Gherea.

Nu vom merge mai departe cu analiza implica\iilor social-politice ale teatrului lui Caragiale, care au f[cut obiectul unor numeroase cercet[ri =i discu\ii. La pasiunea politic[a eroilor lui Caragiale, c[rora li se al[tur[o singur[femeie, cum s-a v[zut, Zoe, se adaug[ca un element de aceia=i greutate pasiunea dragostei, de la care nu se excepteaz[nici una din eroinele acestui “theatron politikon”.

Ponderea elementului feminin pasional nu a fost]ndeajuns remarcat[. Veta trece ca un personaj comic,]ntocmai ca =i Zi\a, sora ei mai t`n[r[. Publicul sur`de c`nd ea recit[, singur[, versuri de dragoste sau c`nd le asociaz[portretului lui Chiriac, tot a=a cum se distreaz[c`nd Chiriac amenin\[, ]n prezen\a Vetei, s[ se str[pung[ cu =panga, ca s[-=i dovedeasc[ iubirea. Poate c[ ]n acest din urm[ caz, spectatorii s[ nu se ]n=ele, dac[ ei adulmec[, ]n subtext, caracterul interesat al leg[turii t`n[rului tejghetar cu matura lui patroan[. Nu =tim v`rsta exact[ a Vetei, dar b[nuim c[ este mult mai ]n etate dec`t sora ei, Zi\a, care o respect[ca atare. }n orice caz, ea se apropie de acea v`rst[ la care, mai acum un secol, femeile erau socotite ca “trecute” =i nu mai puteau r`vni la pl[cerile, pe atunci oprite, ale dragostei. Veta tr[ie=te cu o deosebit[intensitate, la acel prag crepuscular al feminit[\ii, ultima =i poate unica ei pasiune. A fost m[ritat[de t`n[r[ cu Dumitrache, b[rbat copticel, pe care nu l-a iubit niciodat[, respect`ndu-=i]ns[datoria de fidelitate conjugal[, p`n[ l-a cunoscut pe Chiriac, c[ruia i s-a d[ruit cu frenezia a=tept[rii de o via\[. Gelozia lui Chiriac (sincer[ s[ admitem!), departe de a o m[guli =i de a o ]ntre\ine, numai din instinctul tactic al v`rstei critice, sau ca o femeie cochet[, — ceia ce nu este, — o chinuie]ngrozitor. Dragostea ei profund[pentru Chiriac este un autentic element de dram[ ]n aceast[prim[comedie politic[a lui Caragiale. Cine iube=te cu adev[rat, cine este st[p`nit de pasiunea sa, se d[ u=or de gol, prin impruden\e de tot felul. Nu s-a remarcat cu c`t[fine\e psihologic[autorul o face pe Veta s[comit[o seam[de impruden\e, care]ntr-o dram[propriu-zis[i-ar fi fost de-a dreptul fatale. S[le facem punctajul. }n prealabil, fie zis, ea =i-a luat o precau\ie fa\[de zuliarul ei so\, pref[c`ndu-se a nu face haz =i caz de Chiriac, =i a se opune inten\iei lui Dumitrache de a =i-l face “tovar[= la parte”. }n scena VII din actul I, c`nd ea intr[ ]n scen[, o vedem cus`nd galoanele la mondirul de sergent de gard[ civic[ al lui Chiriac =i ascult`nd-o distrat[pe Zi\a, ca s-o]ntrebe “ce e” c`nd \i se bate o t`mpl[. Ghicim c[i s-a “b[tut” cea st`ng[, fiindc[ridic[cu interes capul la r[spunsul c[se va]mp[ca cu o persoan[cu care e certat[. Zi\ei]i r[spunde totu=i, cu pref[cut[indiferen\[, c[nu e certat[cu nimeni, fapt neadev[rat, deoarece Chiriac o b[nuie=te, ca =i Dumi-

trache, so\ul ei, c[\ine s[se duc[la Union ca s[-=i fac[semne cu “craiul” ei (de fapt al Zi\ei, Ric[!). Zi\a constat[cu uimire c[Veta pl`nge, iar aceasta ]=i justific[ lacrimile cu “ni=te figuri” imaginare, nu f[r[ s[ spun[ mai departe c[ mai bine ar muri. Dup[ ce-i “sc[pa” aceast[ indirect[ m[rturie, d[ ]napoi, spun`nd c[a glumit =i se ceart[cu Zi\a, comunic`ndu-i ferma hot[r`re de a nu mai pune piciorul la Union. Desigur o cost[b[nuiala lui Chiriac, nu a lui Dumitrache, pe care vom vedea c[-l sfideaz[, c`nd acesta ]l caut[ turbat pe Ric[, v[zut de el din strad[, prin perdea, ]n cas[, la miezul nop\ii. C`nd Chiriac vine s[-=i ia mondirul,]ncepe scena mare, a IX-a, a “explica\iei”. Ea]i spune c[nu mai poate pl`nge, c[ =i-a pl`ns toate lacrimile =i c[a gre=it, pun`ndu-=i mintea cu un copil ca el. A=adar era o notabil[ diferen\[ de v`rst[ ]ntre patroan[=i tejghetar. Ea]i m[rturise=te, profund afectat[de a nu fi crezut[c[el este marea ei dragoste: “Eu sunt o femeie mincinoas[; n-am sim\it nimic c`nd \i-am spus c[ nu =tiu s[ mai fi tr[it p`n[s[nu te cunosc pe dumneata”. }ntreg paragraful cu care Veta vrea s[-=i]ncheie convorbirea cu Chiriac, poart[urm[toarea indica\ie de regie: “*(cu emo\ie din ce]n ce mai nest[p`nit[)*”. Aflam din dialogul care continu[ c[ era amanta lui Chiriac de un an: “Ce folos c`t[fericire am avut un an, dac[ ]ntr-o zi mi-am pl`ns-o toat[!”. Ea regret[ c[ nu poate muri de dragoste: “Ei! bine ar fi s[ poat[ muri omul c`nd vrea; dar... nu moare nimeni de asta!”. Marea scen[se]ncheie cu]mp[carea, dar efectul dramatic e obnubilat de comicul situa\iei: din strad[, Dumitrache, care-=i face, cu Ipingescu, rondul de noapte,]i strig[lui Chiriac, str`ns ]mbr[\i=at cu Veta, s[ vegheze mereu la “onoarea” lui de “familist”! C`nd]ns[la]ntoarcerea inopinat[a lui Dumitrache, Veta]l]nfrunt[, cum spuneam, pe so\ul nu f[r[“rezon” zuliar, ea risc[s[se dea de gol, ocup`ndu-se mereu de Chiriac. B[rba\ii se preg[tesc s[ escaladeze schelele, ]n c[utarea “bagabondului” =i Veta ]i ]ntreab[: “Sunte\i nebuni? Vre\i s[ se rup[ schelele cu voi? *Chiriac*, nu =tii c[ schelele sunt p[r[site de trei s[pt[m`ni? *vrei s[te pr[p[de=ti?*” La r[spunsul lui t[ios, ea revine cu o alt[impruden\[,]n auzul lui Dumitrache =i al lui Ipingescu: “— Iar te iei dup[vreo b[nuial[de-a dumnealui, iar? Ai uitat ce...” (adic[: ce mi-ai jurat adineauri, c[nu m[vei b[nui?). Lesne]ncrez[torul Dumitrache e acel care-i r[spunde, f[r[s[se mire de grija pe care ea i-o poart[lui Chiriac, la st[ruin\a de a-i]nl[tura acestuia, iar nu lui, b[nuielile: “Da, b[nuial[... cu ochilari la nas =i cu giobenu-n cap!” Chiriac trebuie s[se lupte cu Veta, c[s[-i scape din m`ini, ceea ce putea s[-i dea de b[nuit oric[rui so\, afar[ de, bine]n\eles, lui Dumitrache, a c[rui ]ncredere absolut[ ]n Chiriac nu e zdruncinat[ de nici o eviden\[. Iar c`nd,]n sf`r=it, cei trei b[rba\i escaladeaz[fereastra, Veta]=i mani-

fest[cu glas tare grija ei exclusiv[, sco\`nd capul pe fereastr[: “Chiriac! Chiriac! bini=or! s[ nu cazi!”. C`nd vine Zi\a, e iar[=i gata s[se dea de gol, repro=`ndu-i c[ =i-a g[sit “beleaua cu Chiriac...” din cauz[ c[ a dus-o la “Iunion”. — Cu Chiriac? se mir[ Zi\a, necunosc`ndu-i leg[tura. Veta *“(dreg`nd-o):* Cu dumnealui, cu Chiriac, cu to\i”. De fapt, un singur om o intereseaz[ =i o st[p`ne=te: Chiriac. Zi\ei]i spune, cu privire la primejdia care-l amenin\[pe Ric[, urm[rit de cei trei: *“Dumnealui e grozav*, Chiriac e nebun!” Primejdia mai mare vine, sim\ea ea, nu de la b[rbatul ei at`t de gelos, ci de la amantul care se crede ]n=elat =i care, ]i place a crede, este =i mai gelos! C`nd,]n sf`r=it, Ric[ e prins, numai Ipingescu, recunosc`ndu-l,]i ia ap[rarea. Veta nu se simte datoare s[-i explice lui Dumitrache situa\ia, ci se d[pe l`ng[ Chiriac, pe care ]l ia “la o parte, nec[jit[”. Alt[ impruden\[! Iar c`nd ea]=i d[seama c`t de t`rziu s-a f[cut,]nt`ia ei grij[, f[\i=[, e tot la Chiriac: “Veta (*din fund c[tre jup`n Dumitrache*): Ei! toate bune, fr[\ico, dar noi nu dormim]n noaptea asta? *Chiriac* are s[se scoale m`ine p`n[-n ziu[la ezirci\”. Este ultima ei interven\ie scenic[oral[. C`nd dau s[ se retrag[, “Ric[ e cu Zi\a, *Chiriac cu Veta*, jup`n Dumitrache suie cu Ipingescu”. Nici aceast[impruden\[a Zi\ei n-are s[-i deschid[ochii lui Dumitrache, care mai departe,]n ultimele replici se lini=te=te asupra provenien\ei leg[turii de g`t str[in[, g[sit[ de el “pe pernele patului dumneaei”, — se lini=te=te, fire=te, c`nd afl[de la Chiriac c[este a acestuia. Iar Veta nu mai spune nici o vorb[, fericit[c[=i-a recuperat definitiv]ncrederea =i dragostea lui Chiriac. Comedia a trecut norocos pe l`ng[drama r[mas[neobservat[de c[tre unanimitatea spectatorilor...

+ERBAN CIOCULESCU

N[scut]n 1852,]n]mprejurimile Bucure=tilor, I. L. Caragiale a scris excelente povestiri =i c`teva piese de teatru care au “revolu\ionat” teatrul rom`nesc, u=or de revolu\ionat, deoarece, ca s[zicem a=a, nu exista. De fapt, el l-a creat. Prin valoarea comediilor de moravuri =i de caractere, scrise, din p[cate,]ntr-o limb[f[r[circula\ie mondial[, I. L. Caragiale este, probabil, cel mai mare dintre autorii dramatici necunoscu\i. Sc`rbit de societatea timpului s[u, dup[ ce =i-a agravat dezgustul denigr`nd-o,]n]ntreaga sa oper[, cu violen\[=i luciditate, talent =i amor, I. L. Caragiale profit[de o mo=tenire t`rzie pentru a se expatria la sf`r=itul vie\ii sale la Berlin, unde muri]n 1912, la =aizeci de ani =i cinci luni.

Refuzase,]n ianuarie al aceluia=i an, s[se]ntoarc[la Bucure=ti pentru cele c`teva zile necesare s[rb[toririi oficiale *a celor =aizeci de ani ai s[i =i a carierei sale, c[ci, ]ntruc`t]=i]njurase compatrio\ii, ace=tia sf`r=iser[prin a-l admira.*

I. L. Caragiale i-a dojenit,]n opera sa, pe comercian\i, administra\ia, pe politicieni:]nvinuirile lui erau]ndrept[\ite, fire=te.

}ntruc`t I. L. Caragiale frecventase,]n tinere\ea sa, un club politic =i literar conservator sub egida c[ruia]=i public[primele sale dou[comedii *(O noapte furtunoas[* =i *Conu' Leonida fa\[cu reac\iunea),* reprezentate respectiv]n 1879 =i 1880, unii au vrut s[vad[acest autor un du=man al liberalismului, al democra\iei. Nu era adev[rat dec`t ]n parte. Mai t`rziu, Caragiale fu prietenul intim al creatorului mi=c[rii socialiste rom`ne=ti =i particip[la manifesta\ii socialiste. }n comedia sa cea mai important[*(O scrisoare pierdut[,* jucat[ ]n 1883), I. L. Caragiale atac[, cu aceea=i obiectivitate =i vehemen\[, pe conservatori ca =i pe liberali. S-a profitat de acest fapt pentru a descoperi]n opera sa simpatii socialiste, tendin\e revolu\ionare. Lucrul acesta e poate exact, pentru bunul motiv c[, neexist`nd guvernare socialist[, nu avea de ce s[-i poarte pic[. }n realitate pornind de la oamenii vremii lui, Caragiale este un critic al omului oric[rei societ[\i. Ceea ce]l particulizeaz[este virulen\a excep\ional[a criticii sale. }ntr-adev[r, omenirea, a=a cum ne este]nf[\i=at[de acest autor, pare a nu merita s[existe. Personajele sale sunt ni=te exemplare umane]n a=a m[sur[degradate,]nc`t nu ne las[ nici o speran\[. }ntr-o lume ]n care totul nu e dec`t batjocur[, josnicie, numai comicul pur, cel mai nemilos, se poate manifesta.

Principala originalitate a lui Caragiale este c[toate personajele sale sunt ni=te imbecili. }nchipui\i-i pe omule\ii lui Henry Monner]mpin=i mai ad`nc, scufund`ndu-se cu totul]n ira\ionalitatea cretinismului. Ace=ti antropozi sociali sunt lacomi =i vanito=i: lipsi\i de intelegen\[, ei sunt, dimpotriv[, uimitori de =ire\i; ei vor s["parvin["; sunt mo=tenitorii, beneficiarii revolu\ionarilor, ai eroilor, ai ilumina\ilor, ai filozofilor care au r[sturnat lumea cu g`ndirea lor, sunt rezultatul acestei r[sturn[ri. Trebuie desigur s[ profite cineva de ea. Ceea ce e deprimant este c[ ]nse=i ideile, v[zute prin acest haos intelectual, se degradeaz[, ]=i pierd orice semnifica\ie, ]n a=a m[sur[ ]nc`t,]n cele din urm[, oamenii =i ideologii, totul e compromis. Caragiale nu ia lucrurile u=or =i se afl[foarte departe de un Feydeau, al c[rui geniu constructor]l are de altfel, sau de un Labiche, cu care are totu=i, poate, afinit[\i de tehnic[format[. Spirit naturalist, el =i-a ales personajele din lumea de fiecare zi, dar ni le-a dezv[luit]n esen\a lor profund[. El a f[cut din ele ni=te tipuri, ni=te modele: lumea a fost obligat[s[le admit[existen\a. Toat[lumea putea s[vad[,]n mini=trii \[rii, pe prefectul care-=i]ncalc[datoria din *O scrisoare pierdut[;*]n deputa\ii b`lb`i\i, pe avocatul conservator din aceea=i pies[;]n ziari=tii cu mintea confuz[, pe poetul din *Noaptea furtunoas[;*]n micii rentieri, pe conu' Leonida.

V[zute mai aproape, =i mai]n`ti ]nf[\i=area lor local[, lucrurile devin =i mai grave. La ie=irea dintr-un ev mediu balcanic ce se prelungise ]n provinciile rom`ne=ti p`n[ ]n mijlocul secolului trecut, \ara intra, dintr-o dat[,]n plin[Europ[liberal[. Reforme rapide d[dur[acestei na\iuni o nou[structur[social[; o clas[burghez[se constituia,]n]ntregime; micul-burghez, negustor]mbr[cat]n uniforma g[rzii civice, ap[rea, identic cu confratele lui francez, cu micul-burghez universal,]ns[=i mai prost. C`t despre burghezia superioar[, ea nu p[rea deloc deosebit[ de cea mic[. Ignoran\a ei era mai complex[. Ne`n\eleg`nd nimic din evolu\ia istoriei, c`teva dintre aceste personaje, cele mai pu\in fericite, aveau totu=i ambi\ia de a]n\elege ceva din ea, f[r[s[reu=easc[: =i acest efort mental, rec[z`nd, istovit,]n gol, ni-l]nf[\i=eaz[Caragiale,]n greoaia lui str[lucire.

Eroii lui Caragiale sunt nebuni dup[politic[. Sunt ni=te cretini politicieni. }n a=a m[sur[,]nc`t =i-au deformat limbajul cel mai cotidian. Ziarele sunt hrana ]ntregii popula\ii: scrise de ni=te idio\i, ele sunt citite de al\i idio\i. Deformarea limbajului, obsesia politic[ sunt at`t de mari]nc`t toate actele vie\ii se scald[ ]ntr-o bizar[ elocven\[, alc[tuit[ din expresii tot at`t de sonore pe c`t de minunat de improprii,]n care cele mai rele nonsensuri se acumuleaz[cu o bog[\ie inepuizabil[=i servesc la justificarea nobil[, a unor ac\iuni incalificabile: prietenii sunt tr[da\i “]n intresul partidului”;]n=elat[de amantul ei, o femeie]i arunc[ ]n fa\[cu vitriol: pentru c[“are o fire republican[”; se “isc[le=te cu curaj” un denun\ anonim, trimis ministrului conservator; e=ti falsificator pentru binele patriei; vrei s[fii deputat din dragoste pentru “\[ri=oara mea”: faci parte din toate regimurile pentru c[e=ti “impar\ial”; nu dai posturi dec`t “fiilor Na\iunii”; descoperi c[ un individ deocheat e vrednic de interes “pentru c[ e de-ai no=tri”; numai un copil al Na\iunii “are dreptul s[ fie decorat, c[ci decora\iiloe sunt f[cute din sudoarea poporului”; trebuie trimi=i la ocn[ “to\i cei ce m[n`nc[poporul”; o mic[rebeliune local[“este un mare exemplu pentru Europa]ntreag[care e cu ochii a\in\i\i asupra noastr[”; prefectul care nu vrea s[-=i dea sprijinul unui candidat de deputat “suge s`ngele poporului”; “Papa — iezuit, aminteri nu-i prost”; Leonida vrea o c`rmuire care ar da pentru “fie=tecare cet[\ean... c`te o leaf[bun[pe lun[” =i sub care “nimeni s[nu mai aib[drept s[-=i pl[teasc[datoriile”. Exist[=i marile principii: “Iubesc tr[darea, dar ur[sc pe tr[d[tori”; “un popor care nu merge]nainte, st[pe loc”; “oricare popor, oricare \ar[ ]=i are fali\ii s[i... Numai noi s[n-avem fali\ii no=tri!”.

Distan\a dintre un limbaj pe c`t de obscur pe at`t de elevat =i =iretenia meschin[a personajelor, dintre polite\ea lor ceremonioas[=i necinstea lor funciar[,

adulterele grote=ti ce se amestec[cu toate acestea, fac ca]n cele din urm[acest teatru, merg`nd dincolo de naturalism, s[ devin[ absurd-fantastic. Niciodat[ st[p`nite de un sentiment de culpabilitate, nici de ideea vreunui sacrificiu, nici de vreo alt[idee (”de vreme ce avem un cap, la ce ne-ar sluji inteligen\a”, se]ntreab[ironic Caragiale), aceste personaje cu con=tiin\a uimitor de lini=tit[sunt cele mai josnice din literatura universal[. Critica societ[\ii cap[t[astfel la Caragiale o ferocitate nemaipomenit[.

}n cele din urm[ne d[m seama c[nu principiile noilor institu\ii sunt comb[tute de Caragiale ci reaua credin\[a reprezentan\ilor lor, ipocrizia diriguitoare, dezgust[toarea prostie burghez[, toate ni=te cauze care au f[cut ca ma=in[ria democratic[s[se strice, ca =i cum ar fi fost sabotat[,]nainte de a fi putut s[func\ioneze, iar noua societate s[fie descompus[ ]nainte de a fi compus[; totul se pr[bu=e=te]n haos. I. L. Caragiale nu ne spune c[vechea societate era mai bun[. El nu crede a=a ceva. El g`nde=te c[ a=a este “societatea”. Totul trebuie mereu ref[cut. Autorul, ]n ce-l prive=te, se spal[ pe m`ini *(=i-a interzis]ntotdeauna s[fac[altceva dec`t art[pentru art[)* =i se retrage]n str[in[tate, unde nu va reu=i niciodat[s[cunoasc[ ]ndeajuns oamenii pentru ca ei s[-i devin[la fel de insuportabili ca =i cei pe care i-a cunoscut prea bine la el acas[.

EUGÈNE IONESCO.